

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ศสค. ๒๙๒๐ สวค. 4/12๙

๒๙ เม.ย. ๕๙

๒๙ เม.ย. ๕๙

๗.๑๐๔.

๗.๒๐๔.

ส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โทร. ๐๒ ๒๕๑ ๔๐๘๐

ที่ นร ๑๐๐๘/๑๖๕๖ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากาด

เรียน รองนายกรัฐมนตรี (นายสุรพงษ์ สืบวงศ์ลี)

๑. ข้อเท็จจริง

๑.๑ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๑ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ที่บูรณาการแผนงานและงบประมาณของกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๑๘-๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ตามที่คณะกรรมการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ เสนอ และให้ส่วนราชการนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีต่อไป และได้กำหนดกรอบงบประมาณสนับสนุนจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๔ ไว้ด้วยแล้ว โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มีกรอบวงเงินประมาณ ๓๕,๐๐๐ ล้านบาท

๑.๒ สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาและงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ โดยให้ทุกจังหวัดและกลุ่มจังหวัดนำร่อง ๑๐ กลุ่ม (จาก ๑๘ กลุ่มจังหวัดทั่วประเทศ) จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อจัดทำคำของบประมาณให้แล้วเสร็จทันกับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ บัญญัติให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ในการนี้ สศช. จึงได้จัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากาดที่ยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจากทุกจังหวัดทั้ง ๔ ภูมิภาคขึ้น เพื่อสนับสนุนจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดต่อไป

๒. ร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากาด

๒.๑ แนวคิดและหลักการ

(๑) ยึดแนวคิดการพัฒนา ตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ควบคู่กับแนวคิด “การพัฒนาแบบองค์รวม” บูรณาการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาให้สอดคล้องกับหลัก “ภูมิสังคม” ในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน รวมทั้งยึดหลัก “การมีส่วนร่วมของทุกภาคีการพัฒนา” และหลัก “ธรรมาภิบาล” และมีการกระจายอำนาจให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร

๘๕/๔/๕๑

๐๕๒/๓๓๐
๒๓-๐๔-๕๑

(๒) หลักการ มุ่งสร้างความเชื่อมโยงของทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ รวมทั้งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และแผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาภูมิภาคของประเทศให้สอดคล้องกับศักยภาพและภูมิสังคมของพื้นที่ โดย ๑) กำหนดรูปแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศและภาค ตลอดจนระบบชุมชนและโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความเจริญไปสู่ภูมิภาคเพื่อสร้างความสมดุลของการพัฒนา และ ๒) กำหนดบทบาทและยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคให้สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สร้างงานและสร้างรายได้แก่ประชาชน ควบคู่กับการพัฒนาคนและยกระดับคุณภาพชีวิต การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและการบริหารจัดการที่ดีของประเทศ

๒.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ใช้ศักยภาพที่มีอยู่และโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์เพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ ให้เกิดการได้ประโยชน์ที่สมดุลและยั่งยืนในระยะยาว โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้รองรับทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศ และเชื่อมโยงกับการพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ

(๑.๑) บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของภาคเหนือ ที่สำคัญคือ ๑) เป็นฐานทรัพยากรป่าไม้และน้ำที่สำคัญของประเทศ ๒) เป็นประตูเชื่อมโยงการค้าและบริการตามกรอบความร่วมมือ GMS ทั้งในแนวเขตเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และแนวตะวันออก-ตก ที่เชื่อมโยงสู่กลุ่มเอเชียใต้ด้านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ๓) เป็นฐานการผลิตพืชผัก ไม้ผล ัญพืช และอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรของประเทศ โดยภาคเหนือตอนบนเป็นฐานการผลิตพืชผักและไม้ผล ส่วนภาคเหนือตอนล่างเป็นฐานการผลิตัญพืชและพืชไร่ ๔) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ธรรมชาติและศูนย์กลางหัตถกรรม โดยภาคเหนือตอนบนมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวนานาชาติ ส่วนภาคเหนือตอนล่าง ๑ มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกเชิงประวัติศาสตร์ และภาคเหนือตอนล่าง ๒ มีมรดกโลกทางธรรมชาติ คือ แหล่งรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

(๑.๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้โอกาสความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านกลุ่ม GMS และกลุ่มเอเชียใต้ มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีทุนทางสังคม วัฒนธรรม ที่มีคุณค่าเป็นเอกลักษณ์ และเป็นแหล่งต้นน้ำของประเทศ ขณะที่ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจมีขนาดเล็กและขยายตัวช้า ภาคเกษตรมีปัญหาด้านปัจจัยการผลิต อุตสาหกรรมเสียเปรียบด้านต้นทุนการขนส่ง และขาดแคลนแรงงาน รวมทั้งทุนทางทรัพยากรธรรมชาติมีความเสื่อมโทรม จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) ปรับโครงสร้างการผลิตสู่การพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปรับระบบการผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสมดุล โดย ๑) สนับสนุนการทำการเกษตรยั่งยืนอย่างครบวงจร ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพและโอกาสทางการตลาด ๓) สนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปัญพืชในภาคกลางตอนล่าง ๔) สนับสนุนอุตสาหกรรมบริการใหม่ที่มีศักยภาพ และ ๕) พัฒนาปัจจัยสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการ โดยส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มธุรกิจ (Cluster) การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมที่แม่สอด/เชียงของ และการพัฒนานวัตกรรม

๒) ยกระดับการค้าและบริการให้ได้มาตรฐานทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสตลาด โดย ๑) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการค้าและบริการ การขนส่งในพื้นที่ เชียงใหม่-ลำพูน พิชญ์โลก-นครสวรรค์ พื้นที่ชายแดนเชียงราย ดาก และพื้นที่ตามแนวเหนือ-ใต้ และแนวตะวันออก-ตะวันตก รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการท้องถิ่น ๒) พัฒนายกระดับการท่องเที่ยวให้เท่าทันกระแสตลาดและมีคุณภาพ ทั้งการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีคุณค่าด้วยฐานความรู้ ยกระดับบริการและศักยภาพบุคลากรท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและสร้างความปลอดภัยและมาตรฐานการท่องเที่ยวต่าง ๆ ด้วยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการวางแผนและการบริหารจัดการอย่างมีบูรณาการและต่อเนื่อง

๓) พัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญและเมืองชายแดนเพื่อรองรับการเชื่อมโยงในระดับนานาชาติ การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมืองและสร้างโอกาสให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน โดย ๑) ทบทวนและจัดทำแผนการบริหารจัดการเมืองศูนย์กลางความเจริญ เชียงใหม่-ลำพูน เชียงราย พิชญ์โลก นครสวรรค์ และเมืองชายแดนอย่างมีบูรณาการ ๒) เร่งรัดแผนงานเขตเศรษฐกิจชายแดนที่เชียงแสน เชียงของ จังหวัดเชียงราย และที่แม่สอดจังหวัดตาก ๓) พัฒนาระบบขนส่งมวลชนในเมืองใหญ่ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน ๔) สนับสนุนรูปแบบการเดินทางที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๕) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร การคลังและศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถรับมือกับการขยายตัวของเมือง

๔) พัฒนาคณะและสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีความมั่นคงและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดย ๑) ดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ โดยเฉพาะปัญหาสุขอนามัยของแม่และเด็ก และสุขภาพจิต และปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนในเมืองใหญ่ ๒) พัฒนาศักยภาพการศึกษา สื่อและวิธีการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกจังหวัด ๓) เสริมสร้างความพร้อมให้ความรู้และบริการแก่ประชาชนทุกช่วงวัยเพื่อเตรียมปรับตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะในเชียงใหม่-ลำพูน เชียงราย ลำปาง และภาคเหนือตอนล่างในนครสวรรค์และเพชรบูรณ์ ๔) เพิ่มประสิทธิภาพแรงงานให้สูงขึ้น โดยเร่งพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะที่เชียงใหม่-ลำพูน ลำปาง เชียงราย พิชญ์โลก และนครสวรรค์ และ ๕) จัดระบบแรงงานต่างด้าวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในเชียงใหม่ เชียงราย และตาก เพื่อเอื้อต่อการทดแทนแรงงานในสาขาที่ขาดแคลน ขณะที่ต้องป้องกันปัญหาทางสังคมและความมั่นคงด้วย

๕) พัฒนาศักยภาพของสถาบันครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็งในการพัฒนาที่นำไปสู่การพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย ๑) ส่งเสริมบทบาทและความสัมพันธ์ที่ดีของสถาบันครอบครัวและชุมชนในการดูแลสมาชิกให้มีคุณภาพ ๒) เสริมสร้างความมั่นคงของชุมชนทั้งด้านรายได้ ความรู้ สุขอนามัย ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม โดยเน้นบทบาทและเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และ ๓) ลดจำนวนผู้ป่วยเอดส์รายใหม่และลดผลกระทบจากปัญหาเอดส์

๖) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุล และเตรียมการป้องกันและรับมือภัยธรรมชาติ ๑) สนับสนุนการบริหารจัดการน้ำในลักษณะนิเวศวิทยาลุ่มน้ำ ตั้งแต่ป่าต้นน้ำ ลุ่มน้ำหลัก และลุ่มน้ำสาขา รวมทั้งแหล่งกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำสายหลัก ปิง วัง ยม น่าน และสะแกกรัง ๒) ลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของเมืองและชุมชน โดยเน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ๓) พัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการจัดการองค์ความรู้ผสมผสานต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการคุ้มครองและใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน

๔) บริหารจัดการระบบการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ มีการกำหนดแผนการใช้ที่ดินและมาตรการผังเมืองให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงภัยที่แพร่ อุดรดิตถ์ เพชรบูรณ์ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอนและตาก ๕) สร้างความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติธรรมชาติ โดยจัดทำแผนป้องกันและระบบเตือนภัย สร้างกลไกทางกฎหมายและให้ความรู้ในการป้องกันและแนวปฏิบัติต่อประชาชน และ ๖) สนับสนุนบทบาทของอปท. และเครือข่ายชุมชนของทุกจังหวัดในการจัดการและแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์เร่งด่วนและการเฝ้าระวังและป้องกันภัยธรรมชาติ

โดยกลุ่มจังหวัดมีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภาค ดังต่อไปนี้

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ (เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน) พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้และน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง พัฒนาระบบพื้นฐานของเมืองเชียงใหม่-ลำพูน พัฒนา ระบบโลจิสติกส์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุน และสร้างมูลค่าเพิ่มทางภาคการผลิตและบริการโดยใช้ฐานความรู้วิชาการผสมผสานคุณค่าของธรรมชาติและทุนสังคมศิลปวัฒนธรรม

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน) พัฒนาเชียงรายให้เป็นประตูการค้าการลงทุน การขนส่งเชื่อมโยงกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง พัฒนาการเกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะข้าวที่เชียงราย พะเยา พัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนและการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมล้านนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น เร่งฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้เพื่อดำรงความเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ (สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์ อุดรดิตถ์ พิษณุโลก) พื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และน้ำ โดยเฉพาะลุ่มน้ำยม สนับสนุนการพัฒนาคลัสเตอร์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัด รวมทั้งการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านที่แม่สอดจังหวัดตาก

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒ (กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร อุทัยธานี) พัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปการเกษตรอย่างครบวงจร พัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนจากผลผลิตและวัสดุการเกษตร พัฒนากลุ่มจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าเชื่อมโยงกับภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง และพัฒนาระบบการขนส่งทางรางและทางน้ำที่มีนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและกระจายสินค้า (Multi Modal Transportation) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความโดดเด่น และพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ

(๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(๒.๑) บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สำคัญคือ ๑) เป็นฐานการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทนของประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ตอนกลางและตอนล่างของภาค ๒) เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมอาหารและเอทานอลของประเทศ โดยเฉพาะนครราชสีมา ขอนแก่น และกาฬสินธุ์ ๓) เป็นประตูการค้า การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับอินโดจีน ซึ่งมีเมืองชายแดนที่สำคัญคือ หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี ๔) เป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาทางโบราณคดี อารยธรรมขอม และยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะพื้นที่กลุ่มอีสานตอนกลาง ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานี และกลุ่มอีสานตอนล่าง ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

(๒.๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้สภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบ มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวนมาก สามารถผลิตข้าวและมันสำปะหลังได้มากที่สุดของประเทศ และมีข้อได้เปรียบที่ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งถนน (EWEC) และสะพานเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้สะดวก มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและมีแรงงานที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานจำนวนมาก จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) เพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้การผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการของภาคมีมูลค่ามากขึ้นและขยายตัวในระดับสูงใกล้เคียงกับประเทศ สามารถสร้างงานและรายได้และบรรเทาปัญหาความแตกต่างด้านรายได้และการอพยพแรงงาน โดย ๑) ยกมาตรฐานและประสิทธิภาพการผลิต การเกษตรด้วยการปรับโครงสร้างการผลิต สนับสนุนการพัฒนา Clustering เน้นการเพิ่มคุณค่าสินค้า (Value Creation) ๒) เพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการประกอบการด้านอุตสาหกรรม ด้วยการพัฒนาการขนส่งระบบรางคู่ (กทมนครราชสีมา-ขอนแก่น) ส่งเสริมเอกชนตั้งเขตอุตสาหกรรม Distribution Center ที่ขอนแก่น นครราชสีมา และมุกดาหาร และพัฒนา Industrial Clustering อาทิ นครราชสีมา-ขอนแก่น-ชัยภูมิเป็น Cluster สิ่งทอเครื่องแต่งกาย นครราชสีมา-ขอนแก่นเป็น Cluster ชิ้นส่วนยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และซอฟต์แวร์ นครราชสีมา-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-อุดรธานีเป็น Cluster อาหารและพลังงานทดแทน ๓) เพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวด้วยการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการสร้าง Story ของแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมให้ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-อุดรธานีเป็นศูนย์ท่องเที่ยวก่อนประวัติศาสตร์ นครราชสีมา-ชัยภูมิ-เลยเป็นศูนย์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ บุรีรัมย์เป็นศูนย์ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม อุบลราชธานี-มุกดาหาร-หนองคายเป็นฐานการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ร้อยเอ็ด-มหาสารคาม-นครพนมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ๔) ตั้งองค์กรร่วมภาครัฐและเอกชนระดับพื้นที่เพื่อส่งเสริมอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน ๕) ร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเมืองและด่านชายแดนของทั้งสองประเทศและเร่งรัดการดำเนินงานตามข้อตกลงความร่วมมือที่ได้ทำไว้

๒) สร้างคนให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนให้มีสุขภาพดีทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา รอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเป็นพลังทางเศรษฐกิจของภาค โดย ๑) เสริมสร้างความรู้ด้วยการยกมาตรฐานโรงเรียนตึกเกณฑ์ทุกแห่ง พัฒนาคุณภาพครู ปรับหลักสูตรและสื่อการสอน สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสได้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้สายอาชีพ ๒) พัฒนาสุขภาพด้วยการรณรงค์การดูแล ป้องกัน บริโภคอาหารปลอดภัย กระจายแพทย์ บุคลากรและเครื่องมือให้ทั่วถึง และพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยให้รวดเร็วโดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดมุกดาหาร ๓) สร้างคุณธรรมด้วยการสร้างวินัย ค่านิยมรับผิดชอบต่อส่วนรวมตั้งแต่วัยเด็ก สนับสนุนกิจกรรมยกย่องคนเสียสละเพื่อสังคม ส่งเสริมการพึ่งตนเอง หรือพึ่งพากันเอง นำระบบบ้าน-วัด-โรงเรียนและ Social Sanction มาช่วยดูแลสังคม ๔) ยกกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการจัดบริการตามเกณฑ์พื้นฐานคุณภาพชีวิต ๑๐ ประการ และสร้างระบบสวัสดิการสังคมให้ทั่วถึง โดยส่งเสริมอปท. ให้เข้าร่วม

๓) สร้างสังคมและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร แก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน และการออมของครัวเรือน มีสัมมาชีพที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้อย่างอบอุ่น โดย ๑) สร้างชุมชนให้เข้มแข็งด้วยการสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนและวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๒) สร้างสภาพแวดล้อมของสังคมให้น่าอยู่ ๓) สร้างศักยภาพและโอกาสการมีงานทำให้คนระดับฐานรากด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน เกษตรอินทรีย์ การปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา จัดสรรสิทธิที่ดิน ในที่ดิน ๑-๒ ไร่ ให้เกษตรกรยากจนไร้ที่ดินเพื่อทำเกษตรประณีต และฝึกอบรมทักษะอาชีพพระยะสันทั้งในเกษตรและนอกการเกษตร

๔) **ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์** เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับมาชุ่มชื้น อุดมสมบูรณ์ ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ ที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดย ๑) เร่งอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้ได้ ๑๕.๙ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ภาค ๒) ป้องกันการรุกพื้นที่ชุ่มน้ำ ๓) พัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพ ด้วยการปรับปรุงแหล่งน้ำเดิมและจัดหาแหล่งน้ำใหม่ อีก ๗.๑ ล้านไร่ และส่งเสริมการสร้างสระน้ำในไร่นา ๔) ฟื้นฟูดิน ยับยั้งการแพร่กระจายดินเค็ม และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโดยส่งเสริมทำเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้ในการใช้ที่ดินเพื่อป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม ส่งเสริมการปลูกพืชคลุมดินในพื้นที่ ๒๓.๘ ล้านไร่ โดยเฉพาะพื้นที่ดินเค็มแถบนครราชสีมา ชัยภูมิ มหาสารคาม อุดรธานีและให้ความรู้ที่ถูกต้องกับชุมชนเกี่ยวกับการเผาวัสดุเกษตร

โดยกลุ่มจังหวัดมีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภาค ดังต่อไปนี้

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ (อุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู เลย) ฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว เพิ่มประสิทธิภาพ และการปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรสู่สินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูง การยกมาตรฐานการผลิตสู่ GAP และการบริหารจัดการลุ่มน้ำ ส่งเสริมการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน เร่งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของเมืองและด่านชายแดน

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) ร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการผลิตแบบ Contract Farming กับ สปป.ลาว และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองและด่านชายแดน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และส่งเสริมให้พื้นที่ชลประทานเป็นพื้นที่เกษตรก้าวหน้า ผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มสูง ควบคู่กับการสนับสนุนการทำปศุสัตว์

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองรองรับการเป็นศูนย์กลางการค้าบริการ และการลงทุนของภาค ใช้พื้นที่ชลประทานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยการทำเกษตรก้าวหน้าที่ผลิตสินค้ามูลค่าสูง ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ในการผลิตข้าวหอมมะลิด้วยการยกมาตรฐานการผลิตสู่สินค้าปลอดภัย มี Brand เตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) พัฒนาระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพ รองรับการผลิตการเกษตรที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) ข้าวหอมมะลิได้มาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ใหม่ เตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร พัฒนาการท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอารยธรรมขอม และพัฒนาเส้นทาง (Loop) เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้าน และลดต้นทุนด้าน Logistic ด้วยการพัฒนาการขนส่งระบบราง

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ) พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมและขาดแคลนน้ำ สนับสนุนให้กลุ่มเป็นประตู (Gate Way) การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวตอนล่างของภาค และปรับปรุงสภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้มาตรฐาน และจัดโครงข่าย Loop เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของเพื่อนบ้าน

(๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลาง

(๓.๑) บทบาทการพัฒนาพื้นที่ของภาคกลาง ที่สำคัญคือ ๑) เป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและแหล่งผลิตอาหาร Ready to cook Ready to eat ของประเทศที่เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีความยั่งยืน อุตสาหกรรมที่สำคัญของภาค คือ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ๒) เป็นศูนย์กลางการค้าการขนส่งและสื่อสารเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน โดยด้านสหภาพพม่าผ่านทางจังหวัดกาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ และกัมพูชาผ่านทางจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด ๓) เป็นฐานการเรียนรู้และวิจัย พัฒนารทรัพยากรมนุษย์ ภาคกลางเป็นแหล่งที่ตั้งของสถานศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่มีอยู่เป็นจำนวนมากทำให้ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนารทรัพยากรมนุษย์

(๓.๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากมีศักยภาพในการพัฒนาทั้งด้านอุตสาหกรรม การค้า/การค้าชายแดน การท่องเที่ยว และการเกษตร โดยเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมของโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย มีสภาพภูมิประเทศที่หลากหลาย ทั้งภูเขา ป่าไม้ ทะเล เกาะแก่ง และที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแหล่งน้ำ และระบบชลประทาน และมีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชาและสหภาพพม่า แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพื้นที่ตามแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ไร้ระเบียบและไม่เป็นธรรม มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิตจำนวนมากจนขาดความสมดุลในระบบนิเวศน์ เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสังคมตามมา ทำให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนาระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นเพื่อให้ภาคกลางเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศที่เติบโตต่อไปอย่างยั่งยืน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) พัฒนาระบบเศรษฐกิจหลักของประเทศให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาเสถียรภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตร การบริการ การลงทุนให้มีความมั่นคงและเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดย ๑) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและย่านอุตสาหกรรมรวมถึงการให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตือนภัยและจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนข้างเคียง โดยเฉพาะพื้นที่ ชลบุรี ระยอง สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา และฉะเชิงเทราซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรม ยานยนต์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารเข้าสู่การผลิตอาหาร Ready to cook และ Ready to eat ในพื้นที่ ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร ๒) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมโดยการสนับสนุนด้านการตลาด เงินทุนและความรู้ การบริหารจัดการแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางขนาดย่อม ๓) ส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรรวมถึงพัฒนาและปรับปรุงระบบการปลูกพืช การแปรรูปและการประมงโดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรโดยเน้นพื้นที่ ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี ราชบุรี นครปฐม สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร ๔) พื้นฟูและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการระดับนานาชาติ รวมถึงเร่งรัดพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน น้ำประปา การกำจัดขยะมูลฝอย โดยเน้นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ เช่น ชะอำ หัวหิน พัทยา เกาะช้าง เป็นต้น ๕) สร้าง Value Chain และพัฒนาธุรกิจการค้ารูปแบบใหม่ โดยขยายบริการที่มีศักยภาพในการแข่งขัน เช่น การบริการด้านการศึกษา สุขภาพ (โรงพยาบาล/Spa) ในพื้นที่ปริมณฑล และปราชินบุรี ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี ๖) พัฒนาประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์และ โครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานระดับนานาชาติโดยเน้นการพัฒนาระบบรางเชื่อมโยงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แหล่งอุตสาหกรรมและท่าเรือ โดยเฉพาะพื้นที่ จังหวัด ระยอง ชลบุรี และสระบุรี เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง

๒) พัฒนาศักยภาพ คน สังคมและชุมชนให้มีคุณภาพ มีธรรมภิบาลเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกรวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดย ๑) ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนการศึกษานอกระบบเพื่อแก้ไขปัญหาประชากรไม่รู้หนังสือโดยควรให้ความสำคัญกับพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี สระแก้ว และจังหวัดตราด ๒) สนับสนุนสถาบันอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ เช่น การต่อเรือ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมด้านอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์ โดยเฉพาะพื้นที่ ชลบุรี ระยอง สมุทรสาคร ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ๓) ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาเชิงพาณิชย์และสร้างประสบการณ์ให้กับบุคลากร โดยเน้นพื้นที่ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี ราชบุรี ๔) ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และภาคประชาสังคมในการสร้างวัฒนธรรมในการดูแลสุขภาพ สนับสนุนงานอาสาสมัคร กลุ่มสุขภาพ และเสริมสร้างความรู้ให้กับคนเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างจิตสำนึกของพลเมืองที่ดี

๓) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลต่อระบบนิเวศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ โดย ๑) เร่งแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทยโดยเฉพาะพื้นที่สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ฉะเชิงเทรา ระยอง และเพชรบุรี ๒) ป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาเมืองและชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชนบท โดย การรณรงค์การลดขยะมูลฝอยทั้งการนำกลับมาใช้ใหม่และการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การปรับปรุงและขยายระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน การเตือนภัยจากมลพิษต่าง ๆ เช่น อากาศ ขยะอันตราย โดยเน้นจังหวัด สมุทรปราการ สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี ๓) ฟื้นฟูคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเน้นแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง คือ บริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และแม่น้ำท่าจีน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยเน้นการบริหารจัดการน้ำดีเจือจางน้ำเสียและน้ำเค็มให้เหมาะสม ๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรณรงค์สร้างจิตสำนึกและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากร

๔) เสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาเมืองและพื้นที่ชายแดนตามแนวเส้นทางเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งแนวเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก เพื่อเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ โดย ๑) พัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้เชื่อมโยงตามแนวเส้นทางเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกได้แก่ เชื่อมโยง ทวาย (พม่า) ทางจังหวัดกาญจนบุรี-สุพรรณบุรี-อ่างทอง-อยุธยา-นครนายก-ปราจีนบุรี-สระแก้ว เชื่อมไปสู่พนมเปญ (กัมพูชา) และวังเตา (เวียดนาม) แนวเส้นทางเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ จากแหลมฉบัง ไปยังนครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย ข้ามสะพานแม่น้ำโขงไปยังเวียงจันทน์-สิบสองปันนา (จีนตอนใต้) และพระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี เชื่อมไปยัง พินธุโลก-อุดรดิตถ์-ลำปาง-พะเยา-เชียงราย-แม่สาย ไปคุนหมิง (จีนตอนใต้) ๒) ปรับปรุงกฎระเบียบและสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการลงทุนร่วมกัน ยกย่องมาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน เช่น One Stop Service บริเวณจุดผ่านแดนคลองลึก จังหวัดสระแก้ว บ้านแหลม บ้านผักกาด จังหวัดจันทบุรี และบ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด ๓) สนับสนุนการสร้างแหล่งงานในพื้นที่ชายแดนเช่น contract farming และพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราดและประจวบคีรีขันธ์ ๔) พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านประเพณี วัฒนธรรม การกีฬา และความร่วมมือทางวิชาการ

๔) บริหารจัดการพัฒนาพื้นที่เมืองและชนบทอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้มีการจัดระเบียบรูปแบบการพัฒนาเมืองและชุมชนได้สอดคล้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและความต้องการของชุมชนโดย ๑) สนับสนุนให้มีการจัดทำผังเมืองระดับจังหวัดโดยท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับผังเมืองที่วางไว้โดยเน้นเมืองที่มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมได้แก่ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี และระยอง ๒) ส่งเสริมการบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่นและชุมชน โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อความต้องการ การป้องกันน้ำท่วม การแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ชานเมืองพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ ชลบุรี ชัยนาท อ่างทอง สุพรรณบุรี และจันทบุรี ๓) สนับสนุนให้ท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ชนบทวางแผนพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมการรองรับการพัฒนาที่ขยายตัวจากพื้นที่เมืองและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร นิคมอุตสาหกรรมใหม่โดยเน้นพื้นที่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ๔) ส่งเสริมให้มีกลไกการจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร อุตสาหกรรมโดยเฉพาะพื้นที่ ระยอง ชลบุรี โดยการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทั้งรัฐ เอกชน ท้องถิ่น ประชาคม ชุมชนที่เกี่ยวข้อง

โดยกลุ่มจังหวัดมีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภาค ดังต่อไปนี้

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ๑ (นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี) พัฒนาเป็นผู้นำในภูมิภาคด้านอุตสาหกรรมสะอาด ส่งเสริมการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องจักร ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์และคุณภาพวัตถุดิบ สร้างมูลค่าเพิ่มของห่วงโซ่การผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรม และพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นมรดกโลก

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ๒ (ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง) รักษาความมั่นคงทางอาหาร และพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและความปลอดภัยของอาหาร สร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์หลักในพื้นที่ พัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและภูมิปัญญาของชาวบ้าน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและอุตสาหกรรม พัฒนาฐานการผลิตอาหารส่งออกประเภทพืช ผัก ไร่และปศุสัตว์ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม ๑ (นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี) พัฒนาการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมด้วยระบบการผลิตที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม จัดตั้งศูนย์เครือข่ายการศึกษาขั้นอุดมศึกษา สนับสนุนสถาบันการศึกษา พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสหภาพพม่า ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริเวณชายแดน และพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงกับสหภาพพม่า เพื่อเปิดประตูการค้าสู่ฝั่งอันดามัน

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม ๒ (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาครสมุทรสงคราม) สนับสนุนการศึกษาวิจัย การจัดตั้งศูนย์ประมงครบวงจรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องในจังหวัดสมุทรสาคร ส่งเสริมงานวิจัยพัฒนาการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและสัตว์น้ำ สนับสนุนการขยายการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และการเปิดเส้นทางการค้าการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสหภาพพม่า สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่

กลุ่มจังหวัดภาคกลาง (สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว) สร้างมูลค่าการผลิตให้สินค้ามีมูลค่าสูง และมีความหลากหลาย ป้องกันการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนและอุตสาหกรรมเพื่อไม่ให้บุกรุกพื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์ เพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานด้านความปลอดภัยของสินค้าเกษตรยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอุตสาหกรรมให้ทันสมัยสู่ระดับสากล ขยายเครือข่ายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เข้ากับศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (R&D) รวมทั้งการออกแบบและนวัตกรรม พัฒนาระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานและสภาพแวดล้อมบริเวณเศรษฐกิจชายแดน และเพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม บริหารจัดการด้านการผลิต การแปรรูป พัฒนาระบบการกระจายสินค้าและการตลาด ส่งเสริมประมงแบบเพาะเลี้ยงชายฝั่ง พื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล สนับสนุนอุตสาหกรรมอัญมณี จัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยว ปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยว และจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างจุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ สนับสนุนการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างฐานการผลิตตามแนวชายแดน เร่งรัดปรับปรุงและขยายระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้สมบูรณ์ และพัฒนาความรู้ และทักษะฝีมือแรงงาน ปรับปรุงสภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ และจัดโครงข่าย Loop เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของเพื่อนบ้าน

(๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้

(๔.๑) **บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคใต้ ที่สำคัญคือ ๑)** เป็นฐานการผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันครบวงจร โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ชายแดนที่มีสงขลาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมยางพาราที่สำคัญของภาคและพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยที่มีสุราษฎร์ธานี-ชุมพร เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปปาล์มน้ำมันขั้นต้น ๒) เป็นฐานการผลิตอาหารทะเลแปรรูป โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ชายแดน ที่มีสงขลาและปัตตานีเป็นแหล่งนำสัตว์น้ำที่จับจากทะเลขึ้นเทียบท่าและเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ๓) เป็นฐานการท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำของโลก โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน ซึ่งมีภูเก็ต-พังงา-กระบี่ เป็นศูนย์กลางที่ได้รับสมญานามว่า “Andaman Paradise” ๔) เป็นประตูการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และนานาชาติ ซึ่งมีพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือ IMT-GT ตามแนวสงขลา-ปีนัง-เมดาน ในภาคใต้ชายแดน และพื้นที่เชื่อมโยงฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย (Landbridge) บริเวณสงขลา-สตูล ๕) เป็นฐานอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมพลังงานจากก๊าซธรรมชาติในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยเนื่องจากมีศักยภาพในการพัฒนารองรับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของประเทศ

(๔.๒) **ยุทธศาสตร์การพัฒนา** ภายใต้ศักยภาพด้านที่ตั้งที่มีพื้นที่เปิดสู่ทะเลทั้งสองด้าน มีอาณาเขตด้านใต้ติดต่อกับประเทศมาเลเซียและมีข้อตกลงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบ JDS และกรอบ IMT-GT มีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทั้งบนบกและในทะเล จึงเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล และประมงที่สำคัญของประเทศและมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลก แต่มีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจที่มีขนาดเล็กและขยายตัวช้า เนื่องจากมีฐานการผลิตแคบพึ่งพาภาคการเกษตรที่ขึ้นอยู่กับสินค้าไม่กี่ชนิด มีระบบการผลิตเป็นแบบดั้งเดิมจึงมีผลิตภาพต่ำ และผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นสินค้าขั้นปฐม การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่ามีน้อย มีปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่เป็นฐานการผลิตโดยเฉพาะทรัพยากรประมง และปัญหาผลกระทบจากขยะและน้ำเสียในเมืองใหญ่และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการผลิตหลักให้เติบโตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อเพิ่มสมรรถนะการสร้างรายได้ให้แก่ภาค โดย ๑) พัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันสินค้าเกษตรหลักของภาค ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล และประมงโดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยและภาคใต้ชายแดน ๒) พัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตสินค้าอาหารเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารของภาคโดยเฉพาะการผลิตข้าวและปศุสัตว์ในพื้นที่ที่เป็น “อู่ข้าวอู่น้ำ” ในลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ๓) พัฒนาการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างรายได้อย่างเต็มศักยภาพและยั่งยืนโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันที่มีศูนย์กลางที่ ภูเก็ต-พังงา-กระบี่

๒) ขยายฐานเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งสร้างรายได้และการจ้างงานให้แก่ภาค โดย ๑) พัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบโครงการ JDS และกรอบโครงการ IMT-GT โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) แนวสงขลา-ปีนัง-เมดาน และแนวระนอง-ภูเก็ต-อาเจะ ๒) ใช้ความได้เปรียบของพื้นที่สร้างโอกาสการพัฒนารองรับการขยายการลงทุนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของประเทศโดยเฉพาะการเตรียมพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยและภาคใต้ชายแดน ๓) พัฒนาการคมนาคมขนส่งทางทะเลเชื่อมโยงสู่นานาชาติเพื่อเปิดประตูเศรษฐกิจแห่งใหม่ของประเทศได้แก่การพัฒนา Landbridge แนวสงขลา-สตูลเพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ ๆ ขึ้นในพื้นที่โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลเกษตรในห่วงโซ่มูลค่าที่สูงขึ้น เช่น อุตสาหกรรมยางรถยนต์ เป็นต้น

๓) พัฒนาคณะและสังคมให้มีคุณภาพและมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อเพิ่มสมรรถนะการพัฒนาภาค โดย ๑) การพัฒนาความรู้ คุณธรรม และสุขภาวะ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเน้นการพัฒนาบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุขให้ได้มาตรฐาน เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการ โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓) การสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนจน คนด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้เพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้ไม่มีความมั่นคงทางอาชีพและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๔) การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตและเพิ่มโอกาสด้านอาชีพและรายได้โดยเฉพาะการพัฒนาเพื่อเพิ่มทักษะการประกอบอาชีพแก่เกษตรกรและแรงงานนอกภาคเกษตรรวมทั้งผู้ว่างงาน ๕) การอำนวยความสะดวกและสร้างภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบและการปรับความคิดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมระดับชุมชน โดย ๑) สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสู่การพึ่งตนเองโดยการสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพและส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนเป้าหมาย ๒) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยการเพิ่มโอกาสการมีรายได้จากทรัพยากรในท้องถิ่นได้แก่การส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินธุรกิจจากการใช้อัตลักษณ์ / ภูมิปัญญา และทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น การสินค้า OTOP วิสาหกิจชุมชน ธุรกิจการท่องเที่ยวแบบ Homestay ที่มีศักยภาพโดดเด่นในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ๓) ส่งเสริมการใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งเพื่อสร้างสันติสุขโดยเฉพาะการใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งแก้ปัญหาอาชญากรรม การรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๕) **ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน** โดย ๑) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศโดยเฉพาะการคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้และป่าชายเลน การฟื้นฟูคุณภาพดินเปรี้ยวในพื้นที่พรุในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยและภาคใต้ชายแดน การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา นราธิวาส ๒) สร้างความอุดมสมบูรณ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานการผลิตอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการสร้างแหล่งอาศัยสัตว์น้ำชายฝั่งทะเลสงขลา บัตตานี นราธิวาส รวมทั้งการแก้ไขความเสื่อมโทรมของอ่างบัตตานีและทะเลสาบสงขลา ๓) ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามลภาวะจากขยะและน้ำเสียในเมืองศูนย์กลางภูเก็ต สงขลา สุราษฎร์ธานี

โดยกลุ่มจังหวัดมีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภาค ดังต่อไปนี้

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง) พัฒนาฐานอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลจากปาล์มน้ำมัน อุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ในจังหวัดชุมพร พัฒนาการปลูกข้าวและการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พัฒนาการเกษตรยั่งยืน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณชายฝั่งทะเลและบนบก ให้เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเกาะสมุย-พะงัน เพื่อเพิ่มแหล่งสร้างรายได้ การท่องเที่ยว เตรียมความพร้อมพื้นที่ที่มีศักยภาพรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ๆ เช่น อุตสาหกรรมเหล็ก และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับก๊าซธรรมชาติ ในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง) รักษาคุณค่าเสน่ห์ของศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเล การแก้ไขปัญหาขยะและน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ พัฒนาบุคลากรรองรับการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มคุณภาพและคุณค่าด้านการให้บริการทั้งด้านการแพทย์ การท่องเที่ยวกลุ่ม MICE และ Marina ในศูนย์กลางการท่องเที่ยวเกาะภูเก็ต พัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลและบนบกกับศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลัก

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (สงขลา สตูล บัตตานี ยะลา นราธิวาส) คุ้มครองความปลอดภัย การอำนวยความสะดวก สร้างภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยงเสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้แก่ผู้มีรายได้น้อย สร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต และพัฒนาบริการสาธารณสุขให้เพียงพอ เสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจและการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ จัดให้มีการบริหารเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งด้านการบริหารจัดการ บุคลากร และงบประมาณเพื่อให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาของพื้นที่

๓. แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งบัญญัติให้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต้องสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และเมื่อประกาศใช้แผนฯ ดังกล่าวแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และการดำเนินภารกิจของส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐในพื้นที่ต้องสอดคล้องกับแผนดังกล่าวด้วย ดังนั้น ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการของจังหวัด กลุ่มจังหวัด ส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้ง อปท. จึงควรยึดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเพื่อบูรณาการแผนและงบประมาณของทุกฝ่ายให้เชื่อมโยงสอดคล้องและสนับสนุนกันไม่ซ้ำซ้อนกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีเอกภาพ สำนักงานฯ จึงใคร่เสนอแนวทางดำเนินการดังนี้

๓.๑ ให้ทุกจังหวัดและ ๑๘ กลุ่มจังหวัดทั่วประเทศยึดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากฎเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด รวมทั้งแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อจัดทำคำของบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้วนำเสนอขอความเห็นชอบตามขั้นตอนต่อไป

๓.๒ ให้กระทรวงและหน่วยงานอื่นของรัฐใช้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากฎประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่อไป

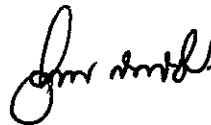
๓.๓ มอบหมายให้ สศช. รับผิดชอบในการบูรณาการโครงการที่สำคัญ (Flagship Project) ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดในยุทธศาสตร์การพัฒนากฎ โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำรายละเอียดของโครงการที่สำคัญดังกล่าว เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีตามขั้นตอนต่อไป

๓.๔ มอบหมายให้ สศช. ดำเนินการติดตามประเมินผลสำเร็จของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนากฎและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ แล้วรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี

๔. ข้อเสนอเพื่อโปรดพิจารณา

ขอความเห็นชอบร่างกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากฎตามข้อ ๒ และเห็นชอบให้หน่วยงานดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผลตามข้อ ๓ ที่เสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบขอได้โปรดนำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

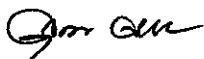

(นายอำพน กิตติอำพน)

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

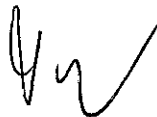
นี้ (ลงนาม) พลเอก

(นายสุรพงษ์ สืบวงศ์ลี)

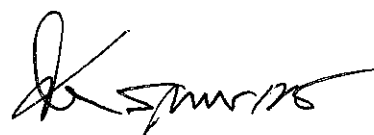
รองนายกรัฐมนตรี

๒๔ เม.ย. ๕๒

- เห็นชอบ

- นำเสนอ ครม. เพื่อพิจารณา

(นายสมคิด สุนทรเวช)

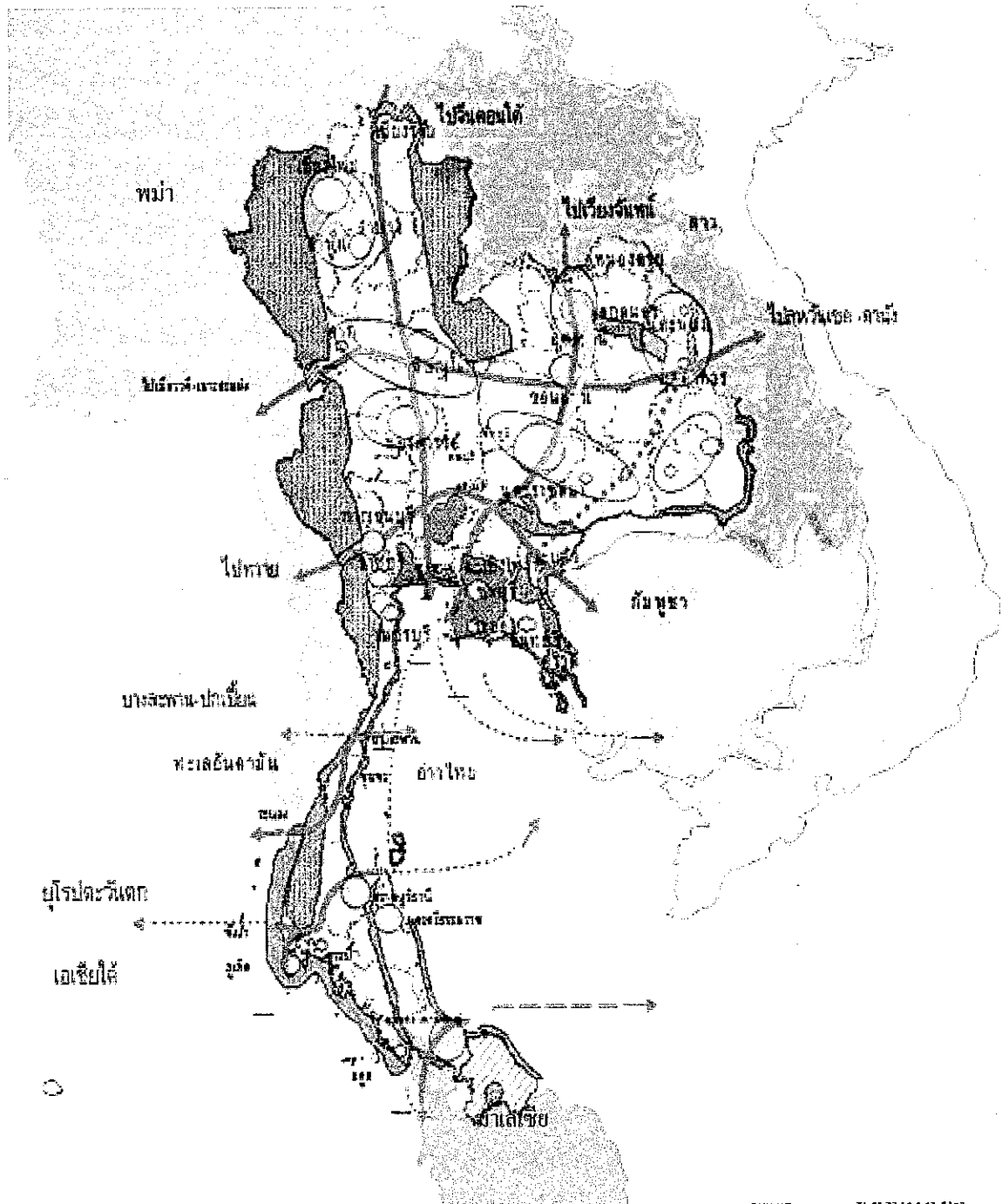
นายกรัฐมนตรี

๒๕ เม.ย. ๕๒

ร่าง

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนภาค

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมษายน 2551

สารบัญ

	หน้า
สรุปสาระสำคัญยุทธศาสตร์การพัฒนากา	
บทที่ 1 แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่	1-1
บทที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากาเหนือ	2-1
บทที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนากาตะวันออกเฉียงเหนือ	3-1
บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนากากลาง	4-1
บทที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนากาใต้	5-1

สรุปสาระสำคัญ

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากภาค

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 53/1 และมาตรา 53/2 บัญญัติให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ในการนี้ สศช. จึงได้จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากภาคที่ยึดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจากทุกจังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาคขึ้น เพื่อสนับสนุนจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักการ

1.1 ยึดแนวคิดการพัฒนา ตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลเป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ควบคู่กับแนวคิด “การพัฒนาแบบองค์รวม” ที่ยึด “คน” และ “ผลประโยชน์ของประชาชน” เป็นตัวตั้ง เป็นการบูรณาการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาให้สอดคล้องกับหลัก “ภูมิสังคม” ในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เป็นไปตามแนวยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” รวมทั้งยึดหลัก “การมีส่วนร่วมของทุกภาคีการพัฒนา” และหลัก “ธรรมาภิบาล” ให้มีความยุติธรรม โปร่งใส และมีการกระจายอำนาจให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร เพื่อให้สังคม “สมานฉันท์และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

1.2 หลักการ มุ่งสร้างความเชื่อมโยงของทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2551-2554 รวมทั้งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และแผนพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้สอดคล้องกับศักยภาพและภูมิสังคมของพื้นที่ โดย

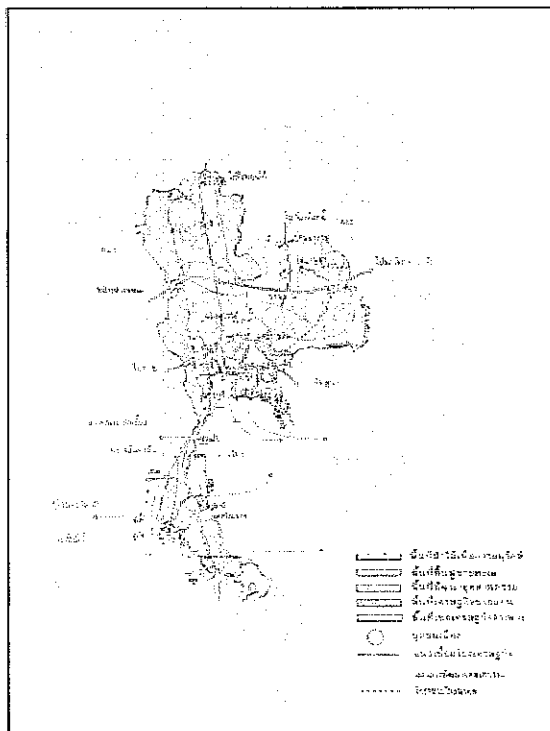
(1) กำหนดรูปแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศและภาค ตลอดจนระบบชุมชนและโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศให้เหมาะสม เอื้อต่อการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และส่งทอดความเจริญไปสู่ภูมิภาคเพื่อสร้างความสมดุลของการพัฒนา และ

(2) กำหนดบทบาทและยุทธศาสตร์การพัฒนากภาคให้สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เกิดการลงทุนเพื่อสร้างงานและสร้างรายได้แก่ประชาชน ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพคนและยกระดับคุณภาพชีวิต การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมทั้งการรักษาความมั่นคงของประเทศและการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันมากขึ้น ส่งผลกระทบให้ประเทศไทยต้องใช้ศักยภาพความได้เปรียบของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และศักยภาพของภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก จึงวางทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศให้สอดคล้องกับโอกาสและศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละภูมิภาค โดยเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างประเทศของกลุ่มเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) และความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) รวมทั้งเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดจีน-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) ให้เป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคที่สำคัญของประเทศ ขณะเดียวกันประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและเปลี่ยนจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง เช่นเดียวกับสังคมโลก จึงจำเป็นต้องเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เหมาะสม นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงมาก เนื่องจากมุ่งใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรเพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศซึ่งต้องเตรียมการรองรับการพัฒนาให้สมดุล จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ ดังนี้

2.1 พัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตรและการแปรรูปการเกษตร และการท่องเที่ยวของภูมิภาค โดยเฉพาะ

(1) พัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจตามแนวตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor) โดยภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่เขตเศรษฐกิจแม่สอด-สุโขทัย-พิษณุโลก-ขอนแก่น-มุกดาหาร ที่แม่สอดจะเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนเชื่อมโยงไปยังพม่าด้านตะวันตก ส่วนมุกดาหารจะเป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าที่สำคัญในการขนส่งสินค้าเพื่อการส่งออกเชื่อมโยงสะพานเขต สปป. ลาว และท่าเรือดานัง เวียดนามทางด้านตะวันออก และพื้นที่เขตเศรษฐกิจจรัญประเทศ-สระแก้ว-ปราจีนบุรี-กาญจนบุรี ในภาคกลางที่สามารถเชื่อมโยงไปยังพนมเปญ กัมพูชา และวังเตา เวียดนาม สำหรับภาคใต้ พัฒนาสะพานเศรษฐกิจ

เชื่อมโยงฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทยเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพ เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและการขนส่งผลิตภัณฑ์เกษตรและพลังงานทางทะเลในพื้นที่ชายฝั่งทะเล

ภาคใต้ รวมทั้งการพัฒนาเชื่อมโยงกับพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาและสร้างความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว โดยแนวสะพานเศรษฐกิจตอนบน ได้แก่ ระนอง-ชุมพร-บางสะพาน แนวสะพานเศรษฐกิจด้านพลังงานตอนกลาง ได้แก่ พังงา-กระบี่-สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช และแนวสะพานเศรษฐกิจตอนล่าง ได้แก่ สตูล-สงขลา

(2) **พัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจตามแนวเหนือ-ใต้ (North South Economic Corridor)** โดยภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมและการค้าชายแดน เชื่อมโยง สปป. ลาว และจีนตอนใต้ ได้แก่ แนวเขตเศรษฐกิจเชียงของ-เชียงราย-พิษณุโลก-นครสวรรค์-จังหวัดปริมณฑล และแนวเขตเศรษฐกิจหนองคาย-อุดรธานี-ขอนแก่น-นครราชสีมา-จังหวัดปริมณฑล รวมทั้งพัฒนาฐานอุตสาหกรรมหลักของประเทศให้กระจายสู่พื้นที่ตอนในและเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้านจากแหลมฉบัง-ชลบุรี-ฉะเชิงเทรา-สระแก้ว-บุรีรัมย์-มุกดาหาร เชื่อมโยงไปสู่สะพานเขต สปป.ลาว และท่าเรือดานัง เวียดนาม

2.2 พัฒนาระบบพื้นฐานของชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงระหว่างประเทศ โดยเน้นพื้นที่ชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก โดยเฉพาะ

(1) ชุมชนในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนซึ่งจะมีบทบาทหลักทางด้านการค้า การบริการและการท่องเที่ยวเป็นหลัก เช่น แม่สอดจังหวัดตาก มุกดาหาร กาญจนบุรี อร์ญประเทศ ระนอง สะเดา สงขลา เชียงของ เชียงราย และหนองคาย

(2) ชุมชนที่มีศักยภาพเป็นแหล่งการลงทุนด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม

(3) ชุมชนที่อยู่บริเวณจุดตัดระหว่างแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก กับแนวเหนือ-ใต้ ที่มีศักยภาพเหมาะสมเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ของภาค เนื่องจากมีบทบาทหลักทางด้านการค้า การบริการ อุตสาหกรรมและศูนย์กลางการศึกษา ได้แก่ พิษณุโลกและขอนแก่น และ

(4) ชุมชนที่ติดต่อกับชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และแนวเหนือ-ใต้ ที่มีบทบาทหลักทางการเกษตร การค้า การบริการ โดยพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงเพื่อกระจายการพัฒนาไปยังชุมชนเหล่านี้ เช่น เชียงราย ลำปาง พะเยา ตาก สุโขทัย แม่ฮ่องสอน ในภาคเหนือ อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ชัยภูมิ หนองบัวลำภู ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง ในภาคกลาง เป็นต้น

2.3 พัฒนาระบบโลจิสติกส์และโครงข่ายคมนาคมขนส่งเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพื้นที่ โดยเน้นการพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพและต้นทุนต่ำ โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ในแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และเหนือ-ใต้ ประกอบด้วย

(1) พัฒนาระบบราง เช่น โครงการทางคู่ทางรถไฟสายชายฝั่งทะเลตะวันออกเชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากแหลมฉบัง-นครราชสีมา ต่อเชื่อมเส้นทางเชียงราย-เด่นชัย เข้าสู่ตอนเหนือ

ของกรุงเทพมหานครโดยตรง และทางรถไฟเชื่อมโยงท่าเรือสำคัญๆ เช่น ท่าเรือปากบารา จังหวัดสตูล และท่าเรือระนอง

(2) เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งทางน้ำ โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพขีดความสามารถท่าเรือแหลมฉบัง การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกที่สตูลเชื่อมโยงสู่นานาชาติ และท่าเรือเชียงแสนแห่งที่ 2 ที่เชียงรายรองรับการขนส่งที่เชื่อมโยงกับจีน และ

(3) เพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมบริเวณจุดตัดในแนวตะวันออก-ตะวันตก และแนวเหนือ-ใต้ โดยเน้นการพัฒนาศูนย์กลางขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Regional Multimodal Center) และศูนย์โลจิสติกส์ (Logistic Center) บริเวณจุดตัดที่สำคัญ คือ พิษณุโลก และขอนแก่น

2.4 สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศให้ยั่งยืน โดยเฉพาะแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และแนวเหนือ-ใต้ โดย

(1) พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเกษตร การอุปโภคบริโภคของชุมชน รวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สนับสนุนการพัฒนาระบบเครือข่ายน้ำ (Water Grid) ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่ และจัดหาพื้นที่แหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อชุมชน

(2) พัฒนาสิ่งแวดล้อมเมืองและแหล่งอุตสาหกรรม เพื่อป้องกันมลพิษและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเน้นชุมชนเมืองศูนย์กลางความเจริญและเมืองชายแดน

(3) จัดให้มีการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และชุมชน และใช้มาตรการทางภาษีเพื่อช่วยให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เพื่อลดปัญหาการรุกรานพื้นที่อนุรักษ์และสงวนไว้เพื่อระบบนิเวศ และ 4) รมรณงค์ให้มีการดำเนินมาตรการและกิจกรรมที่เป็นการลดปัญหาโลกร้อน

โดยสรุป ทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่และช่วยชี้นำทิศทางการพัฒนาภาคต่างๆ ของประเทศในอนาคต ให้สามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่และโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์เพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนในระยะยาว โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ รองรับทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ และเชื่อมโยงสนับสนุนการพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัดดังต่อไปนี้

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ

3.1 บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของภาคเหนือ ที่สำคัญคือ

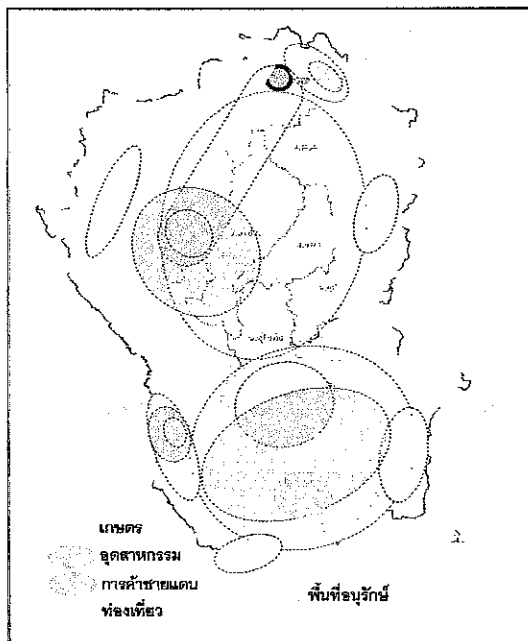
(1) เป็นฐานทรัพยากรป่าไม้และน้ำที่สำคัญของประเทศ

(2) เป็นประตูเชื่อมโยงการค้าและบริการสู่กลุ่มอนุภูมิภาคสุ่มน้ำโขงตอนบนและเอเชียใต้ และมีพื้นที่เชื่อมโยงการพัฒนาตามกรอบความร่วมมือ GMS ทั้งในแนวเขตเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และแนวตะวันออก-ตก ที่เชื่อมโยงสู่กลุ่มเอเชียใต้ด้านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

(3) เป็นฐานการผลิตพืชผัก ไม้ผล ัญพืช และอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรของประเทศ โดยภาคเหนือตอนบนเป็นฐานการผลิตพืชผักและไม้ผล ส่วนภาคเหนือตอนล่างเป็นฐานการผลิตัญพืชและพืชไร่

(4) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ธรรมชาติและศูนย์กลางหัตถกรรม โดยในบริเวณภาคเหนือตอนบนมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวนานาชาติ ส่วนภาคเหนือตอนล่าง 1 มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกเชิงประวัติศาสตร์ และภาคเหนือตอนล่าง 2 มีมรดกโลกทางธรรมชาติ คือ แหล่งรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้โอกาสความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านกลุ่ม GMS และ

กลุ่มเอเชียใต้ มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีทุนทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณีที่มีคุณค่าเป็นเอกลักษณ์ และเป็นแหล่งต้นน้ำของประเทศ ขณะที่ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจมีขนาดเล็กและขยายตัวช้า ภาคเกษตรมีปัญหาด้านปัจจัยการผลิต อุตสาหกรรมเสียเปรียบด้านต้นทุน การขนส่ง และขาดแคลนแรงงาน รวมทั้งทุนทางทรัพยากร ธรรมชาติมีความเสื่อมโทรม จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือเป็น 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) ปรับโครงสร้างการผลิตสู่การพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปรับระบบการผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสมดุล

เพื่อความมั่นคงเป็นฐานเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดย

(1.1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพและโอกาสทางการตลาดอย่างครบวงจร

(1.2) สนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปพืชในภาคเหนือตอนล่าง

(1.3) สนับสนุนอุตสาหกรรมบริการใหม่ที่มีศักยภาพ และ

(1.4) พัฒนาปัจจัยสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการ โดยส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มธุรกิจ (Cluster) การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมที่แม่สอด/เชียงของ และการพัฒนานวัตกรรม

(2) ยกระดับการค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสตลาด เน้นการพัฒนาบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดย

(1.1) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการค้าและบริการ การขนส่งในพื้นที่เชียงใหม่-ลำพูน พิชญ์โลก-นครสวรรค์ พื้นที่ชายแดนเชียงราย ตาก และ

พื้นที่ตามแนวเหนือ-ใต้ และแนวตะวันออก-ตะวันตก รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการท้องถิ่น

(1.2) พัฒนาระดับการท่องเที่ยวให้เท่าทันกระแสตลาดและมีคุณภาพ ทั้งการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีคุณค่าด้วยฐานความรู้ ยกระดับบริการและศักยภาพบุคลากรท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และสร้างความปลอดภัยและมาตรฐานการท่องเที่ยวต่างๆ ด้วยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการวางแผนและการบริหารจัดการอย่างมีบูรณาการและต่อเนื่อง

(3) พัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญและเมืองชายแดนเพื่อรองรับการเชื่อมโยงในระดับนานาชาติ การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมืองและสร้างโอกาสให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน โดย

(1.1) ทบทวนและจัดทำแผนการบริหารจัดการเมืองศูนย์กลางความเจริญ เชียงใหม่-ลำพูน เชียงราย พิชญ์โลก นครสวรรค์ และเมืองชายแดนอย่างมีบูรณาการ

(1.2) เร่งรัดแผนงานเขตเศรษฐกิจชายแดนที่เชียงแสน เชียงของ จังหวัดเชียงราย และที่แม่สอดจังหวัดตาก

(1.3) พัฒนาระบบขนส่งมวลชนในเมืองใหญ่ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน สนับสนุนรูปแบบการเดินทางที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(1.4) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร การคลังและศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถรับมือกับการขยายตัวของเมือง

(4) พัฒนาคนและสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีความมั่นคงและอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดย

(1.1) ดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ โดยเฉพาะปัญหาสุขอนามัยของแม่และเด็ก และสุขภาพจิต และปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนในเมืองใหญ่

(1.2) พัฒนาบุคลากรการศึกษา สื่อและวิธีการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกจังหวัด

(1.3) เสริมสร้างความพร้อมให้ความรู้และบริการแก่ประชาชนทุกช่วงวัยเพื่อเตรียมปรับตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะในเชียงใหม่-ลำพูน เชียงราย ลำปาง และภาคเหนือตอนล่างในนครสวรรค์และเพชรบูรณ์

(1.4) เพิ่มประสิทธิภาพแรงงานให้สูงขึ้น โดยเร่งพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้ตรงกับการต้องการของตลาด โดยเฉพาะที่เชียงใหม่-ลำพูน ลำปาง เชียงราย พิชญ์โลก และนครสวรรค์

(1.5) จัดระบบแรงงานต่างด้าวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในเชียงใหม่ เชียงราย และตาก เพื่อเอื้อต่อการทดแทนแรงงานในสาขาที่ขาดแคลน ขณะที่ต้องป้องกันปัญหาทางสังคมและความมั่นคงด้วย

(5) พัฒนาศักยภาพของสถาบันครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็งในการพัฒนาที่นำไปสู่การพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย

(1.1) ส่งเสริมบทบาทและความสัมพันธ์ที่ดีของสถาบันครอบครัวและชุมชนในการดูแลสมาชิกให้มีคุณภาพ

(1.2) เสริมสร้างความมั่นคงของชุมชนทั้งด้านรายได้ ความรู้ สุขอนามัย ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม โดยเน้นบทบาทและเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้พร้อมสนับสนุนชุมชนในทุกด้าน

(1.3) ลดจำนวนผู้ป่วยเอดส์รายใหม่และลดผลกระทบจากปัญหาเอดส์โดยสนับสนุนการรณรงค์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

(6) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุล และเตรียมการป้องกันและรับมือภัยธรรมชาติ เพื่อสร้างความสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นฐานการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดย

(1.1) สนับสนุนการบริหารจัดการน้ำในลักษณะนิเวศวิทยาลุ่มน้ำ ตั้งแต่ป่าต้นน้ำ ลุ่มน้ำหลัก และลุ่มน้ำสาขา รวมทั้งแหล่งกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำสายหลัก ปิง วัง ยม น่าน และสะแกกรัง

(1.2) ลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของเมืองและชุมชน โดยเน้นการสร้างความรู้ ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียและของเสียของเมือง การผลิตที่สะอาด (CDM) และการบังคับใช้กฎหมายและสร้างมาตรการจูงใจให้เกิดความร่วมมือ

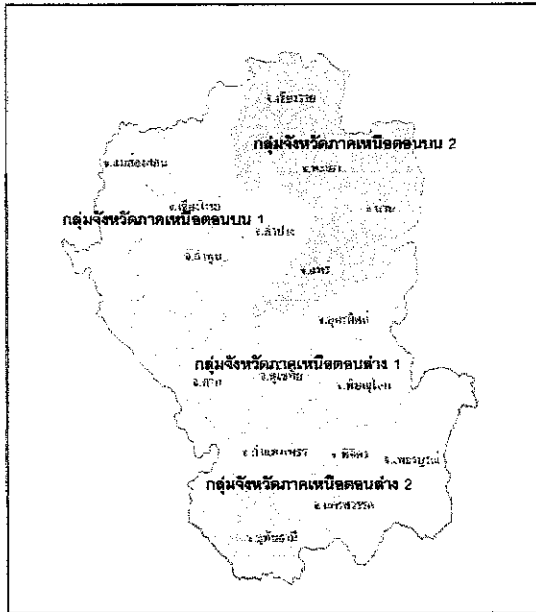
(1.3) พัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการจัดการองค์ความรู้ ผสมผสานต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการคุ้มครองและใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน

(1.4) บริหารจัดการระบบการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ มีการกำหนดแผนการใช้ที่ดินและมาตรการผังเมืองให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงภัยที่แพร่ อุดรดิตถ์ เพชรบูรณ์ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอนและตาก

(1.5) สร้างความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติธรรมชาติ โดยจัดทำแผนป้องกันและระบบเตือนภัย สร้างกลไกทางกฎหมายและให้ความรู้ในการป้องกันและแนวปฏิบัติต่อประชาชน

(1.6) สนับสนุนบทบาทของ อปท. และเครือข่ายชุมชนของทุกจังหวัดในการจัดการและแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์เร่งด่วนและการเฝ้าระวังและป้องกันภัยธรรมชาติ

3.3 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด ให้มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ภาคเหนือ และสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2551-2554 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 รวมทั้งแผนพัฒนาประเทศด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

(1) **กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน)** มีศักยภาพโดดเด่นเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ มีความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐาน และมีทุนวัฒนธรรมล้านนาที่มีเอกลักษณ์เชื่อมโยงวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงตอนบน มีฐานความรู้ของสถาบันการศึกษาและทุนทางศิลปวัฒนธรรม จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1.1) **ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ** โดยเฉพาะป่าไม้และน้ำเพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ ป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและป้องกันแก้ไขปัญหาคอขวดและภัยแล้ง

(1.2) **พัฒนาบริการพื้นฐาน** ของเมืองและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่-ลำพูน

(1.3) **พัฒนาโครงข่ายคมนาคม** ทั้งทางบกและทางอากาศ ระบบโลจิสติกส์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุน

(1.4) **สร้างมูลค่าเพิ่มทางภาคการผลิตและบริการ** โดยใช้ฐานความรู้วิชาการผสมผสานคุณค่าของธรรมชาติ ทุนสังคมและศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของล้านนา รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น

(2) **กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน)** มีศักยภาพด้านที่ตั้งสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงและเอเชียใต้ มีวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มล้านนาตะวันออก เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญและมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมทั้งมีสถาบันการศึกษาระดับสูง จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1.1) **พัฒนาเชียงรายให้เป็นประตูการค้าการลงทุนและศูนย์กลางการคมนาคม** ขนส่งเชื่อมโยงกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

(1.2) **พัฒนาการเกษตรไปสู่เกษตรปลอดภัยและอินทรีย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและตอบสนองตลาดอาหารเพื่อสุขภาพ** โดยเฉพาะข้าวที่เชียงรายและพะเยา

(1.3) **พัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนและการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง** โดยเฉพาะเชียงราย น่าน

(1.4) อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมล้านนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และ

(1.5) เร่งฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาภัยธรรมชาติและดำรงความเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

(3) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก) มีศักยภาพด้านที่ตั้งเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการพัฒนาแนวตะวันออก-ตะวันตก โดยมีพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง มีโครงข่ายการคมนาคมขนส่งทางบกที่สนับสนุนการขนส่ง และมีสนามบินที่พิษณุโลก สุโขทัย และแม่สอด เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทั้งในประเทศและกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นฐานการผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรที่สำคัญของภาค มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกเชิงประวัติศาสตร์ที่สุโขทัย และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่โดดเด่น มีสถาบันการศึกษาระดับสูง โดยสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1.1) สนับสนุนให้เกิดความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และน้ำ บนหลักการบริหารจัดการเชิงนิเวศน์ลุ่มน้ำ

(1.2) สนับสนุนการพัฒนาและสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศาสนาที่มีสุโขทัยและพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่มีเพชรบูรณ์และตากเป็นศูนย์กลาง

(1.3) สนับสนุนกิจกรรมการเป็นศูนย์กลางการค้า บริการ และการขนส่งและกระจายสินค้า โดยพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัด และแนวตะวันออก-ตะวันตก รวมทั้งการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านที่แม่สอดจังหวัดตาก

(4) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 (กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร อุทัยธานี) มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าข้าวที่สำคัญ โดยมีนครสวรรค์เป็นศูนย์กลาง มีพื้นที่รองรับการลงทุนที่นิคมอุตสาหกรรมพิจิตร และเป็นแหล่งผลิตพลังงานชีวภาพที่พิจิตร นครสวรรค์ กำแพงเพชร ทั้งมีศักยภาพด้านการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมทางบกเชื่อมต่อภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการขนส่งทางน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่เหมาะสมกับการขนส่งสินค้าที่เป็น Bulk และเชื่อมต่อภาคกลางตอนบน นอกจากนี้ยังมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรม จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1.1) พัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปการเกษตรอย่างครบวงจรหรือห่วงโซ่อุปทาน ให้เกิดประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน GAP และ GMP โดยมีพิจิตรเป็นฐานการผลิต กำแพงเพชรเป็นการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ

(1.2) พัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนจากผลผลิตและวัสดุการเกษตร

(1.3) พัฒนากลุ่มจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าเชื่อมโยงกับภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง เพื่อรองรับการขยายตัวการลงทุนขนาด

ใหญ่จากภาคกลาง และพัฒนาระบบการขนส่งทางรางและทางน้ำที่มีนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและกระจายสินค้า (Multi Modal Transportation)

(1.4) พัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นในระดับประเทศและระดับโลกที่อุทัยธานี กำแพงเพชร นครสวรรค์

(1.5) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะป่าไม้และน้ำที่อุทัยธานี นครสวรรค์ และกำแพงเพชร

3.4 โครงการที่สำคัญ (Flagship Project)

เพื่อให้ยุทธศาสตร์การพัฒนภาคเหนือได้รับการขับเคลื่อนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ควรมีโครงการสำคัญๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ดังนี้

(1) โครงการพัฒนามูลค่าเพิ่มให้กับเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ : เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรของภาคเหนือ สอดรับกับโอกาสทางการตลาดและการเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภคที่มีความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เกิดระบบการผลิตและการจัดการครบตาม Value Chain เป็นผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร เป็นการสร้างโอกาสและยกระดับรายได้เกษตรกร และฟื้นฟูระบบนิเวศเกษตร

(2) โครงการยกระดับสินค้าหัตถกรรมและการท่องเที่ยวล้านนาสู่สากล : พัฒนาคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าหัตถกรรมที่ผสมผสานการออกแบบโดยใช้ศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ประยุกต์กับกระแสนความต้องการของตลาด เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในด้านการบริหารจัดการ การออกแบบ ผลิต และส่งออก เชื่อมโยงกับการพัฒนาระดับ OTOP Village ที่มีศักยภาพ เกิดเป็น Cluster ของ Craft City โดยมีเชียงใหม่เป็นเมืองศูนย์กลางการแสดงสินค้าหัตถกรรมถาวร จะก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้ประชาชนอย่างยั่งยืน ทำให้ประชาชนไม่ย้ายถิ่นเป็นผลดีต่อสถาบันครอบครัวและชุมชนเศรษฐกิจโดยรวม ขยายตัวและนำรายได้เข้าประเทศได้มากขึ้น

(3) โครงการพัฒนาเมืองเชียงใหม่-ลำพูนรองรับการเป็นศูนย์กลางความเจริญที่เชื่อมโยงกับนานาชาติและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน : พัฒนาพื้นที่เมืองเชียงใหม่-ลำพูน ให้มีสมรรถนะรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต เป็นศูนย์กลางความเจริญในระดับภูมิภาคของประเทศอย่างแท้จริง ที่เชื่อมโยงกับนานาชาติและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน โดยยังคงรักษาคุณค่าของพื้นที่อนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สร้างความสมดุล ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งการสร้างงาน บริการ และกระจายความเจริญสู่พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน

(4) **โครงการสืบสานพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนา :** สนับสนุนสถาบันด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาให้เป็นสถาบันความร่วมมือในการศึกษา สืบค้น สังเคราะห์และรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาอย่างบูรณาการ และมีการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ปราชญ์ล้านนา องค์กรชุมชนและภาคธุรกิจเอกชน ในการจรรโลงศิลปวัฒนธรรมล้านนาให้ทรงคุณค่าอย่างยั่งยืน และนำไปสู่การสร้างสรรคเพิ่มคุณค่าให้กับการท่องเที่ยวและการพัฒนาสินค้าหัตถกรรม

(5) **โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำในระดับชุมชน :** พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำในระดับชุมชนเพื่อการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดทำแผนผังโครงข่ายการไหลของน้ำ และแผนปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำในระดับชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์จากการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำในระดับชุมชน สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง

(6) **โครงการเพิ่มสมรรถนะการบริหารจัดการน้ำต้นทุน :** ทบทวนและผลักดันสู่การปฏิบัติโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กที่ ครม. เคยมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการตามลำดับความสำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่ปี 2552 จนถึง 2554 เพื่อเพิ่มแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็กและขนาดกลางในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำ เพิ่มแก้มลิงในที่สาธารณะตลอดแนวการไหลของแม่น้ำสายหลักของภาค คือ ปิง วัง ยม น่าน ป่าสัก และสะแกกรัง ทำให้มีน้ำเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร รวมทั้งช่วยป้องกันอุทกภัยในฤดูฝน และช่วยบรรเทาปัญหาภัยแล้งในฤดูแล้ง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.1 บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สำคัญคือ

(1) เป็นฐานการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทนของประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ตอนกลางและตอนล่างของภาคที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวหอมมะลิ อ้อย และมันสำปะหลัง

(2) เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมอาหารและเอทานอลของประเทศ พื้นที่ที่มีศักยภาพได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น และกาฬสินธุ์ ซึ่งต้องเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตวัตถุดิบให้เพียงพอกับความต้องการของโรงงานเอทานอล และความต้องการของตลาดอุตสาหกรรมเดิม

(3) เป็นประตูการค้า การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับอินโดจีน ซึ่งมีเมืองชายแดนที่สำคัญคือหนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี

(4) เป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาทางโบราณคดี อารยธรรมขอม และยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะพื้นที่กลุ่มอีสานตอนกลาง ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานี และกลุ่มอีสานตอนล่าง ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้สภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบ มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวนมาก ประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตร สามารถผลิตข้าวและมันสำปะหลังได้มากที่สุดของประเทศ แม้จะมีข้อจำกัดจากทรัพยากรดินและน้ำที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต แต่มีข้อได้เปรียบที่ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งถนน โดยเฉพาะแนวเขตเศรษฐกิจ EWEC และสะพานเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้สะดวก มีแหล่ง

ห้องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและมีแรงงานที่
พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานจำนวนมาก จึงได้กำหนด
ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกให้ยังเหนือเป็น
4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) **เพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ** เพื่อให้การผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการของภาคมีมูลค่ามากขึ้นและขยายตัวในระดับสูงใกล้เคียงกับประเทศ สามารถสร้างงานและรายได้และบรรเทาปัญหาความแตกต่างด้านรายได้และการอพยพแรงงาน โดย

(1.1) ยกมาตรฐานและประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรจากการปรับโครงสร้างการผลิต สนับสนุนการพัฒนา Clustering เน้นสินค้าปลอดภัยและเพิ่มคุณค่า (Value Creation)

(1.2) เพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการประกอบการด้านอุตสาหกรรม ด้วยการพัฒนาการขนส่งระบบรางคู่ (กทม-นครราชสีมา –ขอนแก่น) ส่งเสริมเอกชนตั้งเขตอุตสาหกรรม Distribution Center ที่ขอนแก่น นครราชสีมา และมุกดาหาร และพัฒนา Industrial Clustering อาทิ นครราชสีมา-ขอนแก่น-ชัยภูมิเป็น Cluster สิ่งทอเครื่องแต่งกาย นครราชสีมา-ขอนแก่นเป็น Cluster ชิ้นส่วนยานยนต์ อิเลคทรอนิกส์และซอฟต์แวร์ นครราชสีมา-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-อุดรธานีเป็น Cluster อาหารและพลังงานทดแทน

(1.3) เพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวด้วยการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการสร้าง Story ของแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมให้ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-อุดรธานีเป็นศูนย์ท่องเที่ยวก่อนประวัติศาสตร์ นครราชสีมา-ชัยภูมิ-เลยเป็นศูนย์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ บุรีรัมย์เป็นศูนย์ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม อุบลราชธานี-มุกดาหาร-หนองคายเป็นฐานการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ร้อยเอ็ด-มหาสารคาม-นครพนมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา

(1.4) ตั้งองค์การร่วมภาครัฐและเอกชนระดับพื้นที่เพื่อส่งเสริมอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน

(1.5) ร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเมืองและด้านชายแดนของทั้งสองประเทศและเร่งรัดการดำเนินงานตามข้อตกลงความร่วมมือที่ได้ทำไว้

(2) สร้างคนให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนให้มีสุขภาพดีทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา รอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเป็นพลังทางเศรษฐกิจของภาค โดย

(1.1) เสริมสร้างความรู้ด้วยการยกมาตรฐานโรงเรียนตกเถกต์ทุกแห่ง พัฒนาคุณภาพครู ปรับหลักสูตรและสื่อการสอนโดยเฉพาะหนองบัวลำภูและชัยภูมิ สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสโดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มอุดรธานี และกลุ่มอุบลราชธานีได้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้สายอาชีพให้มากขึ้น

(1.2) พัฒนาสุขภาพด้วยการรณรงค์การดูแล ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพตนเองให้ออกกำลังกาย บริโภคอาหารปลอดภัย ลดการแพร่เชื้อ HIV กระจายแพทย์ บุคลากรและเครื่องมือให้ทั่วถึง และพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดมุกดาหาร

(1.3) สร้างคุณธรรมด้วยการสร้างวินัย ค่านิยมรับผิดชอบต่อส่วนรวมตั้งแต่วัยเด็ก สนับสนุนกิจกรรมยกย่องคนเสียสละเพื่อสังคม ส่งเสริมการพึ่งตนเองหรือพึ่งพากันเอง นาระบบบ้าน-วัด-โรงเรียนและ Social Sanction มาช่วยดูแลสังคม

(1.4) ยกย่องคุณภาพชีวิตด้วยการจัดบริการตามเกณฑ์พื้นฐานคุณภาพชีวิต 10 ประการ และสร้างระบบสวัสดิการสังคมให้ทั่วถึง โดยส่งเสริม อปท. ให้เข้ามาร่วมกันจัดสวัสดิการดูแลคนในชุมชน

(3) สร้างสังคมและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร แก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน และการออมของครัวเรือน มีสมาชิกที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้อย่างอบอุ่น โดย

(1.1) สร้างชุมชนให้เข้มแข็งด้วยการสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนและวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

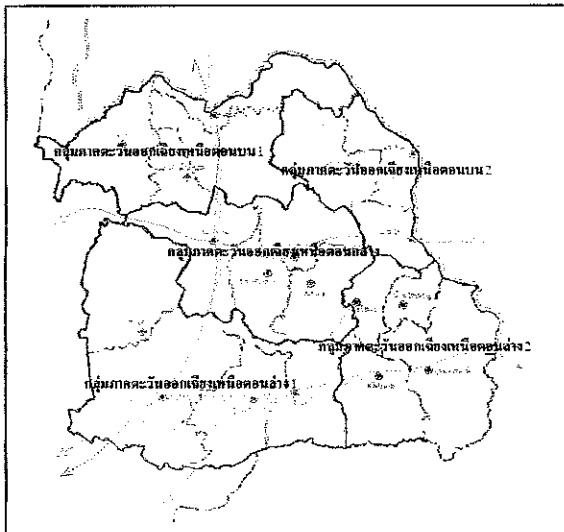
(1.2) สร้างสภาพแวดล้อมของสังคมให้น่าอยู่

(1.3) สร้างศักยภาพและโอกาสการมีงานทำให้คนระดับฐานรากด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมให้มากขึ้น ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน เกษตรอินทรีย์ การปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา จัดสรรสิทธิทำกิน ในที่ดิน 1-2 ไร่ ให้เกษตรกรรายากจนไร้ที่ดินเพื่อทำเกษตรประณีต และฝึกอบรมทักษะอาชีพพระยะสั้นทั้งในเกษตรและนอกการเกษตร

(4) **ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์** เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับมาชุ่มชื้น อุดมสมบูรณ์ ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ ที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดย

- (1.1) เร่งอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้ได้ 15.9 ล้านไร่ หรือร้อยละ 25 ของพื้นที่ภาค
- (1.2) ป้องกันการรุกพื้นที่ชุ่มน้ำ
- (1.3) พัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพ ด้วยการปรับปรุงแหล่งน้ำเดิมและ จัดหาแหล่งน้ำใหม่ อีก 7.1 ล้านไร่ และส่งเสริมการสร้างสระน้ำในไร่นา
- (1.4) ฟื้นฟูดิน ยับยั้งการแพร่กระจายดินเค็ม และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโดยส่งเสริมทำเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้ในการใช้ที่ดินเพื่อป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม ส่งเสริมการปลูกพืชคลุมดินในพื้นที่ 23.8 ล้านไร่ โดยเฉพาะพื้นที่ดินเค็มแถบนครราชสีมา ชัยภูมิ มหาสารคาม อุตรธานีและให้ความรู้ที่ถูกต้องกับชุมชนเกี่ยวกับการเผาวัสดุเกษตร

4.3 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด ให้มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2551-2554 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และแผนพัฒนาประเทศด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

(1) **กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (อุตรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู เลย)** มีศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน มีอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง อาทิ ภูหลวง ภูเรือ ภูกระดึง มีแหล่งอารยธรรมบ้านเชียงซึ่งสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง และเมืองเว้ ได้ และยังมีศักยภาพการพัฒนาด้านการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรทั้งอ้อย ข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา เนื่องจากมีโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรขนาดใหญ่อยู่จำนวนมาก และเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกยางพารามากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนั้นยังมีศักยภาพการพัฒนาการค้าและการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีด่านที่เป็นช่องทางการค้าหลายแห่ง ด่านท่าลี่เป็นจุดสามารถนำสินค้าภายใต้โครงการ Contract Farming ที่ร่วมมือกับ สปป.ลาว ได้โดยไม่เสียภาษี และด่านหนองคายเป็นด่านที่มีมูลค่าการค้ามากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงควรมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1.1) **ฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว** ด้วยการปรับปรุงให้มีมาตรฐาน สะดวก และความปลอดภัย

(1.2) เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ และการปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรสู่สินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูง อาทิ ยางพารา ไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว ฯลฯ การยกมาตรฐานการผลิตสู่ GAP และการบริหารจัดการลุ่มน้ำเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมและการขาดแคลนน้ำ

(1.3) ส่งเสริมการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน โดยลดปัญหาอุปสรรคการข้ามแดนของทั้ง คน รถยนต์ และสินค้า ควบคู่ไปกับการเร่งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของเมืองและด่านชายแดน

(2) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร) มีศักยภาพการพัฒนาให้เป็นประตูการค้าและการท่องเที่ยวเชื่อมโยง สปป.ลาว เวียดนามและตะวันออกไกล สามารถเป็นศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Center) เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านได้ เนื่องจากมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่มุกดาหาร และกำลังก่อสร้างที่จังหวัดนครพนม ซึ่งจะทำให้เชื่อมสู่ท่าเรือสินค้าที่เมืองวินด์และดานังในประเทศเวียดนาม ตามเส้นทางหมายเลข 8 และ 9 สะดวกขึ้น และมีศักยภาพการพัฒนาด้านการผลิตการเกษตรเนื่องจากมีพื้นที่ชลประทานมากและปริมาณน้ำฝนดี และยังสามารถร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทำการเกษตรในรูปแบบ Contract Farming ทั้งข้าวโพด อ้อย ยูคาลิปตัส พืชพลังงานทดแทน และปศุสัตว์ เพื่ออุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร จึงมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1.1) ให้ความสำคัญกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการผลิตแบบ Contract Farming กับ สปป.ลาว และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองและด่านชายแดนให้สะดวก รวดเร็ว เอื้อต่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน

(1.2) เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเน้นส่งเสริมให้พื้นที่ชลประทานเป็นพื้นที่เกษตรก้าวหน้า ผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มสูง ควบคู่กับการสนับสนุนการทำปศุสัตว์ โดยเฉพาะโคเนื้อ

(3) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด) มีศักยภาพการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การค้าและบริการ เนื่องจากตั้งอยู่กลางภาค และมีบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกครบ โดยเฉพาะด้าน Logistic มีถนนสายหลักคือสายมิตรภาพ และสาย East-West Economic Corridor พาดผ่าน มีสถานการศึกษาและศูนย์ราชการจำนวนมาก และเป็น ICT City และมีศักยภาพด้านการผลิตการเกษตรโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของทุ่งกุลาร้องไห้อยู่ในกลุ่มนี้ และยังมีพื้นที่ชลประทานขนาดกลางและใหญ่หลายแห่ง อาทิ ชลประทานลำปาว ที่กาฬสินธุ์ หนองหวายที่ขอนแก่น และชลประทานร้อยเอ็ด นอกจากนี้ยังมีศักยภาพการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบที่สำคัญ คือ อ้อย และมันสำปะหลัง มีโรงงานผลิต Ethanol ขุดตั้งในพื้นที่จำนวนมาก และมีศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยหลักของภาค มีสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และสถานประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก สามารถส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภาคได้ จึงควรมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1.1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองรองรับการเป็นศูนย์กลางการค้าบริการ และการลงทุนของภาค อาทิจเขตอุตสาหกรรม ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Services) Container Yard หรือ Inland Container Depot และ ระบบ Logistic ที่มีประสิทธิภาพ

(1.2) ใช้พื้นที่ชลประทานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยการทำเกษตรก้าวหน้าที่ผลิตสินค้ามูลค่าสูง อาทิ เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์ปลา ไม้ดอก พืชผัก และให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ในการผลิตข้าวหอมมะลิ ด้วยการยกมาตรฐานการผลิตสู่สินค้าปลอดภัย มี Brand สำหรับข้าวหอมมะลิ และ

(1.3) เตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) อาทิ การจัดระบบ Contract Farming ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกรและเจ้าของโรงงาน และการจัด Zoning สำหรับมันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

(4) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์)
มีศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และอารยธรรมขอม เนื่องจากมีอุทยานแห่งชาติที่สำคัญหลายแห่ง อาทิ เขาใหญ่ ผาหินงาม ฯลฯ และมีแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมที่สำคัญ อาทิ ปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และปราสาทตาเมือนธม ที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวกับแหล่งท่องเที่ยวนครวัดของกัมพูชาได้ และมีศักยภาพการพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ นอกจากนี้ยังมีศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปจำพวกอาหารและพลังงานทดแทน (Ethanol) อุตสาหกรรมไหมและสิ่งทอ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรจำพวก ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ไข่ ไหม และเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมของภาค จึงควรมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1.1) พัฒนาระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพ รองรับการผลิตการเกษตรที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิให้เป็นสินค้ามาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ใหม่

(1.2) เตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) อาทิ การจัดระบบ Contract Farming ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกรและเจ้าของโรงงาน และการจัด Zoning สำหรับมันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

(1.3) พัฒนาการท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และอารยธรรมขอม ด้วยการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) และพัฒนาเส้นทาง (Loop) เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพของสินค้าและบริการ และ 3) ลดต้นทุนด้าน Logistic ด้วยการพัฒนาระบบรางให้สะดวก รวดเร็วขึ้น

(5) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ) มีศักยภาพการพัฒนาด้านการเกษตร ทั้งการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ ไม้ผลไม้ยืนต้น การผลิตและแปรรูปสุสัต์ว์ จำพวกอาหารแปรรูป และศักยภาพการพัฒนาให้เป็นประตูการค้า และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งลาวและกัมพูชาในลักษณะหุ้นส่วนทางธุรกิจ และสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์ผลิตและกระจายสินค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงควรมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1.1) พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมและขาดแคลนน้ำ และควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ พร้อมปรับระบบสู่มาตรฐาน GAP

(1.2) สนับสนุนให้กลุ่มเป็นประตู (Gate Way) การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ตอนล่างของภาคเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะศูนย์บริการด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่เมืองขายแดนและด่านขายแดน และ

(1.3) สร้างงานและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยการปรับปรุงสภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้มาตรฐาน สะดวก สะอาด ปลอดภัย และจัดโครงข่าย Loop เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของเพื่อนบ้าน

4.4 โครงการที่สำคัญ (Flagship Project)

เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ในการเพิ่มการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ลดความแตกต่างด้านรายได้ บรรเทาการอพยพแรงงาน พัฒนาคนให้มีความรู้และคุณภาพและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ควรมีโครงการสำคัญดังนี้

(1) โครงการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในทุ่งกุลาร้องไห้เพื่อการส่งออก : เป็นการยกคุณภาพข้าวหอมมะลิเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้ปลูกข้าวหอมมะลิ เนื่องจากปัจจุบันมีการผลิตข้าวหอมมะลียูแล้ว แต่มีมาตรฐานต่างกันในแต่ละพื้นที่และผลตอบแทนยังไม่สูงเท่าที่ควร จึงต้องยกคุณภาพมาตรฐานขึ้นเป็นข้าวอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับสากลด้วยการบูรณาการกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชน

(2) โครงการพัฒนาเมืองมุกดาหารเป็นประตูสู่อินโดจีน : เป็นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานและจัดระบบเมืองตาม Carrying Capacity ของพื้นที่เพื่อเพิ่มศักยภาพโอกาสและมูลค่าการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวให้กับภาคอีสานเนื่องจากที่ตั้งมีศักยภาพที่จะเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงกับกลุ่มอนุภาคอินโดจีนได้

(3) **โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอม :** เป็นการพัฒนาสภาพแหล่งท่องเที่ยวเส้นทางและเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกันทางประวัติศาสตร์เพื่อยกระดับสินค้าเดิมให้น่าสนใจ สามารถเป็นแหล่งรายได้ให้กับภาคและคนในท้องถิ่นมากขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวเดิมแม้จะมีเอกลักษณ์แต่ขาดการพัฒนาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้เกิดความรู้และความต้องการศึกษาเพิ่มเติม

(4) **โครงการจัดการการผลิตเอทานอลในภาคอีสาน :** เป็นการวางแผนการผลิตร่วมกันระหว่างโรงงาน เกษตรกร และรัฐ เพื่อสร้างเสถียรภาพด้านวัตถุดิบ ด้านราคา ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ในลักษณะ Contract Farming และจัด Zonning เนื่องจากพื้นที่อีสานตอนกลางและตอนล่างมีการผลิตมันสำปะหลังจำนวนมากและมีโรงงานเอทานอลและโรงงานแป่งมันจำนวนมาก ซึ่งอาจมีปัญหาคาขาดแคลนวัตถุดิบและบุกรุกป่าได้ จำเป็นต้องมีการจัดการร่วมกันทั้งรัฐ เกษตรกร และเจ้าของโรงงาน

(5) **โครงการยกมาตรฐานการเรียนการสอนด้วยระบบศึกษาทางไกล :** เป็นการพัฒนาระบบเพื่อนำวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ได้มาตรฐานในส่วนกลาง ถ่ายทอดผ่านสื่อทางไกลไปยังโรงเรียนในภูมิภาคเพื่อลดความแตกต่างของคุณภาพการเรียนการสอนเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของภาคต่ำมาก

(6) **โครงการเกษตรยั่งยืนเพื่อชุมชนเข้มแข็ง :** เป็นการสนับสนุนความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยีให้เกษตรกรทำเกษตรยั่งยืนหรือเกษตรประณีตในพื้นที่ 1 ไร่ เพื่อสร้างรายได้และลดรายจ่ายให้กับเกษตรกร เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรทำเกษตรเชิงเดี่ยวเป็นหลัก

(7) **โครงการฟื้นฟูลุ่มน้ำชีตอนบนและมูลตอนบนแบบบูรณาการเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน :** เป็นการพัฒนาการผลิตการเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนควบคู่ไปกับการฟื้นฟูทรัพยากร โดยการบูรณาการกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการให้เกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากปัจจุบันเกิดปัญหาทรัพยากรเสื่อมโทรม เกิดปัญหาน้ำท่วมและขาดแคลนน้ำเป็นประจำการผลิตไม่มีประสิทธิภาพ

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลาง

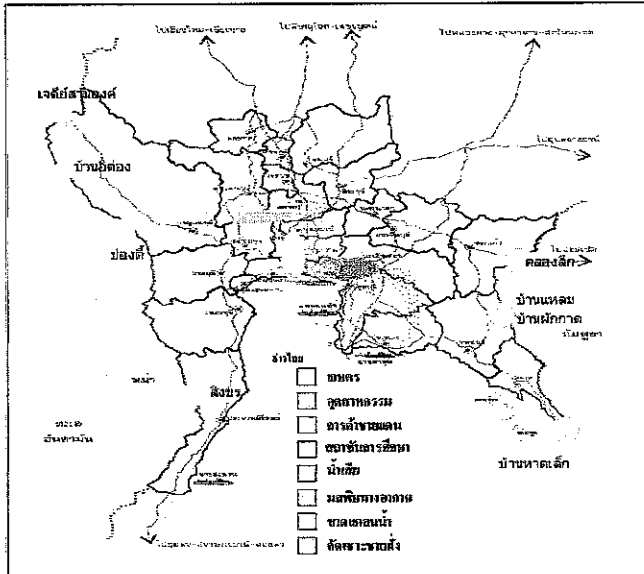
5.1 บทบาทการพัฒนาพื้นที่ของภาคกลาง ที่สำคัญคือ

(1) เป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและแหล่งผลิตอาหาร Ready to cook Ready to eat ของประเทศที่เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีความยั่งยืน อุตสาหกรรมที่สำคัญของภาคคือ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า

(2) เป็นศูนย์กลางการค้าการขนส่งและสื่อสารเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน โดยด้านสหภาพพม่าผ่านทางจังหวัดกาญจนบุรีและประจวบคีรีขันธ์ และกัมพูชาผ่านทางจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด

(3) เป็นฐานการเรียนรู้ การวิจัยและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นแหล่งที่ตั้งของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของภาครัฐและเอกชนเป็นจำนวนมาก ทำให้ภาคกลางมีบทบาทสำคัญ เป็นศูนย์กลางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากมี

ศักยภาพการพัฒนาทั้งด้านอุตสาหกรรม การค้า/การค้าชายแดน การท่องเที่ยว และการเกษตร โดยมีความพร้อมของโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย มีสภาพภูมิประเทศที่หลากหลาย ทั้งภูเขา ป่าไม้ ทะเล เกาะแก่ง และที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแหล่งน้ำและระบบชลประทาน และมีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชาและสหภาพมาเลเซีย ใก้ตาม การพัฒนาพื้นที่ตามแรงผลักดันทางเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ไร้ระเบียบและไม่เป็นธรรม มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิต

จำนวนมากจนเสื่อมโทรมและขาดความสมดุลในระบบนิเวศ เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาทางสังคมตามมา ทำให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนาระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเพื่อให้ภาคกลางเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศที่เติบโตต่อไปอย่างยั่งยืน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) พัฒนาระบบเศรษฐกิจหลักของประเทศให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาเสถียรภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตร การบริการ การลงทุนให้มีความมั่นคงและเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดย

(1.1) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและย่านอุตสาหกรรมรวมถึงการให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตือนภัยและจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนข้างเคียง โดยเฉพาะพื้นที่ ชลบุรี ระยอง สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา และฉะเชิงเทราซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรม ยานยนต์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารเข้าสู่การผลิตอาหาร Ready to cook และ Ready to eat ในพื้นที่ ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี.

(1.2) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมโดยการสนับสนุนด้านการตลาด เงินทุนและความรู้การบริหารจัดการแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางขนาดย่อม.

(1.3) ส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรรวมถึงพัฒนาและปรับปรุงระบบการปลูกพืช การแปรรูปและการประมงโดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรโดยเน้นพื้นที่ ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม

(1.4) พัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการระดับนานาชาติ รวมถึงเร่งรัดพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ถนน น้ำประปา การกำจัดขยะมูลฝอย โดยเน้นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ เช่น ชะอำ หัวหิน พัทยา เกาะช้าง เป็นต้น.

(1.5) สร้าง Value Chain และพัฒนารูปแบบการดำเนินงานใหม่ โดยขยายบริการที่มีศักยภาพในการแข่งขัน เช่น การบริการด้านการศึกษา สุขภาพ (โรงพยาบาล/Spa) โดยเฉพาะในพื้นที่ นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม ปราณบุรี ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี.

(1.6) พัฒนาประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์และ โครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานระดับนานาชาติโดยเน้นการพัฒนาระบบราง เชื่อมโยงภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ แหล่งอุตสาหกรรมและท่าเรือโดยเฉพาะพื้นที่ จังหวัด ระยอง ชลบุรี และสระบุรี เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง

(2) พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชนและสังคมให้มีคุณภาพ มีธรรมภิบาล เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น.โดย

(2.1) ส่งเสริมการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบเพื่อแก้ไขปัญหาประชากรไม่รู้หนังสือโดยควรให้ความสำคัญกับพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี สระแก้ว และจังหวัดตราด

(2.2) สนับสนุนสถาบันอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ เช่น การต่อเรือ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมด้านอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์ โดยเฉพาะพื้นที่ ชลบุรี ระยอง สมุทรสาคร ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา .

(2.3) ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาเชิงพาณิชย์และสร้างประโยชน์ให้กับบุคลากร โดยเน้นพื้นที่ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี ราชบุรี .

(2.4) ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และภาคประชาสังคมในการสร้างวัฒนธรรมในการดูแลสุขภาพ สนับสนุนงานอาสาสมัครกลุ่มสุขภาพ และเสริมสร้างความรู้ให้กับคนเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างจิตสำนึกของพลเมืองที่ดี

(3) **อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลต่อระบบนิเวศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ โดย .**

(3.1) **เร่งแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทยโดยเฉพาะพื้นที่สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ฉะเชิงเทรา ระยอง และเพชรบุรี**

(3.2) **ป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาเมืองและชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชนบท โดย การรณรงค์การลดขยะมูลฝอยทั้งการนำกลับมาใช้ใหม่และการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การปรับปรุงและขยายระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน การเตือนภัยจากมลพิษต่างๆเช่นอากาศ ขยะอันตราย โดยเน้น จังหวัด สมุทรปราการ สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี**

(3.3) **ฟื้นฟูคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเน้นแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างคือบริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และแม่น้ำท่าจีน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยเน้นการบริหารจัดการน้ำดีเจือจางน้ำเสียและน้ำเค็มให้เหมาะสม.**

(3.4) **ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรณรงค์สร้างจิตสำนึกและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากร**

(4) **เสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาเมืองและพื้นที่ชายแดนตามแนวเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งแนวเหนือ-ใต้ และแนวตะวันออก-ตะวันตก เพื่อเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ โดย.**

(4.1) **พัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้เชื่อมโยงตามแนวเส้นทางเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกได้แก่ เชื่อมโยง ทวาย(พม่า) ทางจังหวัดกาญจนบุรี-สุพรรณบุรี-อ่างทอง-อยุธยา-นครนายก-ปราจีนบุรี-สระแก้ว เชื่อมไปสู่พนมเปญ(กัมพูชา) และวังเตา(เวียดนาม) แนวเส้นทางเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ จากแหลมฉบัง ไปยังนครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย ข้ามสะพานแม่น้ำโขงไปยังเวียงจันทน์-สิบสองปันนา (จีนตอนใต้) และ พระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี เชื่อมไปยังพิษณุโลก-อุตรดิตถ์-ลำปาง-พะเยา-เชียงราย-แม่สาย ไปคุนหมิง (จีนตอนใต้).**

(4.2) **ปรับปรุงกฎระเบียบและสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการลงทุนร่วมกัน ยกกระดับมาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน เช่น One Stop Service บริเวณจุดผ่านแดนคลองลึก จังหวัดสระแก้ว บ้านแหลม บ้านผักกาด จังหวัดจันทบุรี และบ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด.**

(4.3) **สนับสนุนการสร้างแหล่งงานในพื้นที่ชายแดนเช่น contract farming และพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราดและประจวบคีรีขันธ์ .**

(4.4) พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านประเพณี วัฒนธรรม การกีฬา และความร่วมมือทางวิชาการ

(5) บริหารจัดการพัฒนาพื้นที่เมืองและชนบทอย่างมีส่วนร่วมและเกื้อกูลกัน เพื่อให้มีการจัดระเบียบรูปแบบการพัฒนาเมืองและชุมชนได้สอดคล้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและความต้องการของชุมชน โดย

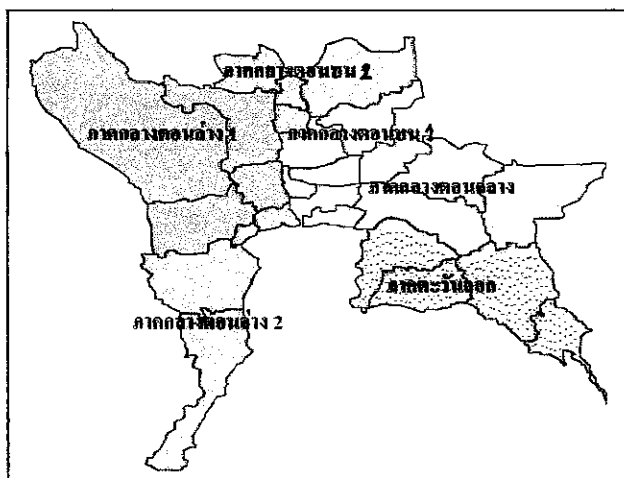
(5.1) สนับสนุนให้มีการจัดทำผังเมืองระดับจังหวัดโดยท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับผังเมืองที่วางไว้โดยเน้นเมืองที่มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมได้แก่ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี และระยอง

(5.2) ส่งเสริมการบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่นและชุมชน โดยเน้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อความต้องการ การป้องกันน้ำท่วม การแก้ไขปัญหาลพิษ ในพื้นที่ชานเมืองพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ ชลบุรี ชัยนาท อ่างทอง สุพรรณบุรี และจันทบุรี .

(5.3) สนับสนุนให้ท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ชนบทวางแผนพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมการรองรับการพัฒนาที่ขยายตัวจากพื้นที่เมืองและกิจกรรมทางเศรษฐกิจเช่นอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร นิคมอุตสาหกรรมใหม่ โดยเน้นพื้นที่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์.

(5.4) ส่งเสริมให้มีกลไกการจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร อุตสาหกรรมโดยเฉพาะพื้นที่ ระยอง ชลบุรี โดยการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทั้งรัฐ เอกชน ท้องถิ่น ประชาคม ชุมชนที่เกี่ยวข้อง

5.3 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด ให้มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ภาค และสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ.2554-2554) และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 รวมทั้งแผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

(1) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 (นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี) เป็นแหล่งผลิตอาหารด้านพืช การปศุสัตว์ และการประมง ศูนย์ราชการ การศึกษา และแหล่งที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งอุตสาหกรรมการเกษตร นอกภาคเกษตรและอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง และมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลก จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ ดังนี้

- (1.1) พัฒนาเป็นผู้นำในภูมิภาคด้านอุตสาหกรรมสะอาด
- (1.2) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมในการพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องจักร
- (1.3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์และคุณภาพวัตถุดิบ
- (1.4) สร้างมูลค่าเพิ่มของห่วงโซ่การผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรม
- (1.5) พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางมรดกโลก

(2) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 (ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง) มีศักยภาพด้านการผลิตสินค้าเกษตร เป็นแหล่งผลิตและรวบรวมสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

- (1.1) รักษาความมั่นคงทางอาหาร โดยการดูแลรักษาฐานทรัพยากรเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ที่ดินและแหล่งน้ำ และพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและความปลอดภัยของอาหาร
- (1.2) สร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์หลักในพื้นที่ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและภูมิปัญญาของชาวบ้าน
- (1.3) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและอุตสาหกรรม
- (1.4) พัฒนาศูนย์การผลิตอาหารส่งออกประเภทพืช ผัก ไร่และปศุสัตว์
- (1.5) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (1.6) พัฒนาเส้นทางขนส่งตลอดลำน้ำและคลังรวบรวมและกระจายสินค้า ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี

(3) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 1 (นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี) มีศักยภาพในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว มีพื้นที่แนวชายแดนติดกับสหภาพพม่า มีทรัพยากรน้ำผิวดิน และเขื่อนกั้นน้ำที่สำคัญ เป็นแหล่งพลังงานพื้นฐาน มีแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำที่สำคัญของประเทศ จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

- (1.1) พัฒนาการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมด้วยระบบการผลิตที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม
- (1.2) จัดตั้งศูนย์เครือข่ายการศึกษาขั้นอุดมศึกษา และสนับสนุนสถาบันการศึกษา พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมที่ปลอดภัย
- (1.3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสหภาพพม่า
- (1.4) ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริเวณชายแดน และพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงกับสหภาพพม่า เพื่อเปิดประตูการค้าสู่ฝั่งอันดามัน

(4) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาครสมุทรสงคราม) มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า การขนส่ง การบริการ และพัฒนาเป็นศูนย์การวิจัยและพัฒนาด้านประมงและพืช ศูนย์กลางเศรษฐกิจการผลิตเพื่อการส่งออกในพื้นที่ภาคตะวันตก เขตเศรษฐกิจร่วมไทย-พม่า และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1.1) สนับสนุนการศึกษาวิจัย การจัดตั้งศูนย์ประมงครบวงจรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ในจังหวัดสมุทรสาคร

(1.2) ส่งเสริมงานวิจัยพัฒนาการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและสัตว์น้ำ

(1.3) สนับสนุนการขยายการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และการเปิดเส้นทางการค้ากับสหภาพพม่า

(1.4) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้และพัฒนาพื้นที่ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและชุมชน

(1.5) พัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงสหภาพพม่า และฝั่งอ่าวไทย ตะวันออก-ตะวันตก

(5) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว) มีศักยภาพพัฒนาเป็นศูนย์กลาง Logistics และเป็นประตูสู่อินโดจีน มีศักยภาพพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าเกษตร พัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมส่งออกที่มีมาตรฐาน และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสู่ระดับชาติและนานาชาติ จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1.1) สร้างมูลค่าการผลิตให้สินค้ามีมูลค่าสูง และมีความหลากหลายที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค

(1.2) ป้องกันการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนและอุตสาหกรรม เพื่อไม่ให้บุกรุกพื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์

(1.3) เพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานด้านความปลอดภัยของสินค้าเกษตร

(1.4) ยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอุตสาหกรรมให้ทันสมัยสู่ระดับสากล

(1.5) ขยายเครือข่ายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เข้ากับศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิม

(1.6) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (R&D) รวมทั้งการออกแบบและนวัตกรรม

(1.7) พัฒนาระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานและสภาพแวดล้อมบริเวณเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐานสากล

(6) **กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด)** มีศักยภาพเป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญของประเทศ และเป็นแหล่งก๊าซธรรมชาติ เป็นแหล่งผลิตผลไม้เพื่อการส่งออก แหล่งประมงน้ำลึกและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง แหล่งการค้าอัญมณี และมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1.1) เร่งแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจากภาวะฝนแล้งให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค และอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดชลบุรี – ระยอง

(1.2) บริหารจัดการด้านการผลิต การแปรรูป และระบบการกระจายสินค้าและการตลาด

(1.3) ส่งเสริมการประมงแบบเพาะเลี้ยงชายฝั่งในจังหวัดจันทบุรีและตราด พร้อมฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล

(1.4) สนับสนุนอุตสาหกรรมอัญมณี

(1.5) จัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยว ปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยว และจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างจุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์

(1.6) สนับสนุนการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างฐานการผลิตตามแนวชายแดน

(1.7) เร่งรัดปรับปรุงและขยายระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(1.8) พัฒนาความรู้ และทักษะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

5.4 โครงการที่สำคัญ (Flagship Project)

เพื่อให้แนวทางภายใต้ยุทธศาสตร์ภาคกลางได้รับการขับเคลื่อนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรมีโครงการที่สำคัญดังนี้

(1) **โครงการพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครให้เป็นศูนย์กลางการประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง** : เพื่อพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครให้เป็นผู้นำในการผลิต การค้าสินค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำในระดับมาตรฐานสากลเป็นแหล่งค้นคว้าพัฒนาเทคโนโลยีด้านการประมงและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ และให้มีสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารทะเลและการเป็นครัวโลก

(2) โครงการจัดทำแผนแม่บทเพื่อบริหารจัดการพื้นที่เมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา : จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นมรดกโลก แต่ปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กลายเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของอุตสาหกรรม อาจก่อให้เกิดการรุกรานพื้นที่เกษตรและชุมชน และอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรมีการจัดทำแผนแม่บทในการบริหารจัดการพื้นที่เมือง

(3) โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทย : ชายฝั่งทะเลมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยตอนบน ตั้งแต่ปากน้ำบางปะกงจนถึงปากแม่น้ำแม่กลอง ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสาครและสมุทรสงคราม ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทยอย่างบูรณาการ

(4) โครงการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองต่อภาคการผลิตและบริการ : ภาคกลางเป็นศูนย์กลางการผลิตทั้งในภาคอุตสาหกรรม การค้าและบริการ แต่ความรู้และทักษะของกำลังคนที่มีอยู่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของการการผลิต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่มีความรู้และทักษะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้

6.1 บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคใต้ ที่สำคัญคือ

(1) เป็นฐานการผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันครบวงจร โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ชายแดนที่มีสงขลาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมยางพาราที่สำคัญของภาค และพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยที่มีสุราษฎร์ธานี-ชุมพร เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปปาล์มน้ำมันขึ้นต้น

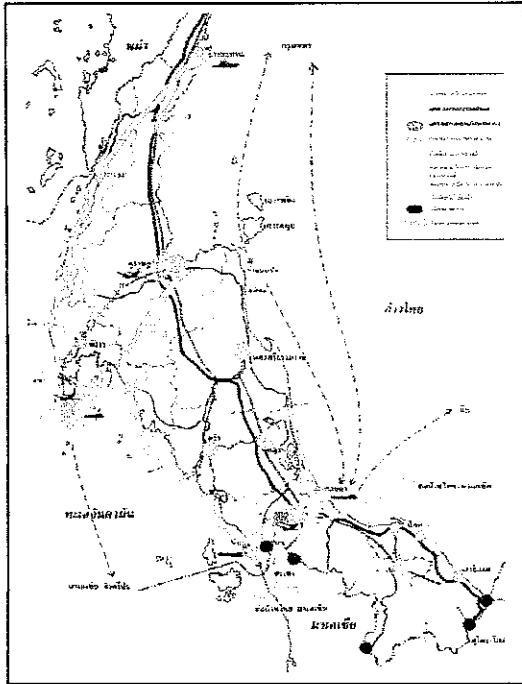
(2) เป็นฐานการผลิตอาหารทะเลแปรรูป โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ชายแดน ที่มีสงขลาและปัตตานีเป็นแหล่งนำสัตว์น้ำที่จับจากทะเลขึ้นเทียบท่าและเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ

(3) เป็นฐานการท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำของโลก โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน ซึ่งมีภูเก็ต-พังงา-กระบี่ เป็นศูนย์กลางที่ได้รับสมญานามว่า “ Andaman Paradise ”

(4) เป็นประตูการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และนานาชาติ ซึ่งมีพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือ IMT-GT ตามแนวสงขลา-ปีนัง-เมดาน ในภาคใต้ชายแดน และพื้นที่เชื่อมโยงฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย (Landbridge) บริเวณสงขลา-สตูล

(5) เป็นฐานอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมพลังงานจากก๊าซธรรมชาติในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยเนื่องจากมีศักยภาพในการพัฒนารองรับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของประเทศ

6.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้ศักยภาพด้านที่ตั้งที่มีพื้นที่เปิดสู่ทะเลทั้งสองด้าน มีอาณาเขตด้านใต้ติดต่อกับประเทศมาเลเซียและมีข้อตกลงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

ภายใต้กรอบ JDS และกรอบ IMT-GT มีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทั้งบนบกและในทะเล จึงเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล และประมงที่สำคัญของประเทศและมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลก แต่มีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจที่มีขนาดเล็กและขยายตัวช้าเนื่องจากมีฐานการผลิตแคบพึ่งพาภาคการเกษตรที่ขึ้นอยู่กับสินค้าไม่กี่ชนิด มีระบบการผลิตเป็นแบบดั้งเดิมจึงมีผลิตภาพต่ำ และผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นสินค้าขั้นปฐม การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่ามีน้อย มีปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่เป็นฐานการผลิตโดยเฉพาะทรัพยากรประมง และปัญหามลภาวะจากขยะและน้ำเสียในเมืองใหญ่และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในจังหวัดชายแดนภาคใต้อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากำหนดเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการผลิตหลักให้เติบโตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อเพิ่มสมรรถนะการสร้างรายได้ให้แก่ภาค โดย

(1.1) พัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันสินค้าเกษตรหลักของภาค ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล และประมงโดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยและภาคใต้ชายแดน

(1.2) พัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตสินค้าอาหารเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารของภาคโดยเฉพาะการผลิตข้าวและปศุสัตว์ในพื้นที่ที่เป็น "อู่ข้าวอู่น้ำ" ในลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา

(1.3) พัฒนาการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างรายได้อย่างเต็มศักยภาพและยั่งยืน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันที่มีศูนย์กลางที่ภูเก็ต-พังงา-กระบี่

(2) ขยายฐานเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งสร้างรายได้และการจ้างงานให้แก่ภาค โดย

(1.1) พัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบโครงการ JDS และกรอบโครงการ IMT-GT โดยเฉพาะการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) แนวสงขลา-ปีนัง-เมดาน และแนวระนอง-ภูเก็ต-อาเจ๊ะ

(1.2) ใช้ความได้เปรียบของพื้นที่สร้างโอกาสการพัฒนารองรับการขยายการลงทุนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของประเทศโดยเฉพาะการเตรียมพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยและภาคใต้ชายแดน

(1.3) พัฒนาการคมนาคมขนส่งทางทะเลเชื่อมโยงสู่นานาชาติเพื่อเปิดประตูเศรษฐกิจแห่งใหม่ของประเทศได้แก่การพัฒนา Landbridge แนวสงขลา-สตูลเพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ๆ ขึ้นในพื้นที่โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรในห่วงโซ่มูลค่าที่สูงขึ้น เช่น อุตสาหกรรมยางรถยนต์ เป็นต้น

(3) พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพและมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อเสริมสมรรถนะการพัฒนาภาค โดย

(1.1) การพัฒนาความรู้ คุณธรรม และสุขภาวะ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเน้นการพัฒนาบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุขให้ได้มาตรฐาน เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการโดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1.2) การสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนจน คนด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้ไม่มีความมั่นคงทางอาชีพและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1.3) การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตและเพิ่มโอกาสด้านอาชีพและรายได้โดยเฉพาะการพัฒนาเพื่อเพิ่มทักษะการประกอบอาชีพแก่เกษตรกรและแรงงานนอกภาคเกษตรรวมทั้งผู้ว่างงาน

(1.4) การอำนวยความสะดวกและสร้างภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบและการปรับความคิดความเชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(4) เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมระดับชุมชน โดย

(1.1) สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสู่การพึ่งตนเอง โดยการสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพและส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนเป้าหมาย

(1.2) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยการเพิ่มโอกาสการมีรายได้จากทรัพยากรในท้องถิ่นได้แก่การส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินธุรกิจจากการใช้อัตลักษณ์ / ภูมิปัญญา และทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น การสินค้า OTOP วิสาหกิจชุมชน ธุรกิจการท่องเที่ยวแบบ Homestay ที่มีศักยภาพโดดเด่นในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

(1.3) ส่งเสริมการใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งเพื่อสร้างสันติสุขโดยเฉพาะการใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งแก้ปัญหาอาชญากรรม การรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้

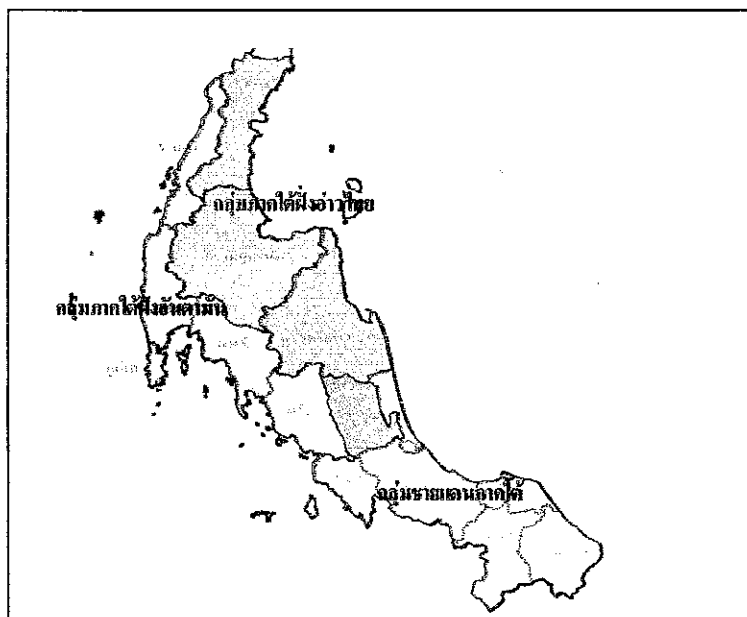
(5) พื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดย

(5.1) พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศโดยเฉพาะการคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้และป่าชายเลน การฟื้นฟูคุณภาพดินเปรี้ยวในพื้นที่พรุในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และภาคใต้ชายแดน การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา นราธิวาส

(5.2) สร้างความอุดมสมบูรณ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานการผลิตอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการสร้างแหล่งอาศัยสัตว์น้ำชายฝั่งทะเลสงขลา ปัตตานี นราธิวาส รวมทั้งการแก้ไขความเสื่อมโทรมของอ่างปัตตานีและทะเลสาบสงขลา

(5.3) ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามลภาวะจากขยะและน้ำเสียในเมืองศูนย์กลางภูเก็ต สงขลา สุราษฎร์ธานี

6.3 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด ให้มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ภาคและสอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ. 2551-2554) และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 รวมทั้งแผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

(1) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง) มีศักยภาพโดดเด่นเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และเป็นแหล่งผลิตข้าวและปศุสัตว์ที่มีสมญานามว่า “อู่ข้าว อู่น้ำ” ของภาค มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลกคือเกาะสมุย มีโรงแยกก๊าซ

ธรรมชาติที่นครศรีธรรมราชมีความพร้อมด้านแหล่งน้ำและสถาบันการศึกษาที่สามารถพัฒนางานวิจัย และองค์ความรู้รองรับการพัฒนาพื้นที่ จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1.1) พัฒนาฐานอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลจากปาล์มน้ำมันโดยมีศูนย์กลางที่สุราษฎร์ธานี อุตสาหกรรมยางและไม้ยางพารามีศูนย์กลางที่สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช และอุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ในจังหวัดชุมพร

(1.2) พัฒนาการปลูกข้าวและการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าพางและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา

(1.3) พัฒนาการเกษตรยั่งยืนเพื่อผลิตสินค้าเกษตรเชิงสุขภาพในจังหวัดพัทลุง โดยเฉพาะการผลิตข้าวสังข์หยดที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง.

(1.4) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณชายฝั่งทะเลและบนบกในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราชโดยเฉพาะเขื่อนรัชชประภา อุทยานแห่งชาติเขาหลวง ฯลฯ ให้เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเกาะสมุย-พะงัน เพื่อเพิ่มแหล่งสร้างรายได้การท่องเที่ยว

(1.5) เตรียมความพร้อมพื้นที่ที่มีศักยภาพรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ๆ เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติ ในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช

(2) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง) มีศักยภาพโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวทางทะเล โดยมีภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลกที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น “ไข่มุกอันดามัน” และมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เช่น เกาะพีพี หมู่เกาะสิมิลัน หมู่เกาะสุรินทร์ และยังมีแหล่งธรรมชาติสวยงามที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อีกมาก เช่น แหล่งนิเวศป่าชายเลนและนิเวศธรรมชาติป่าเขาในจังหวัด พังงา-กระบี่-ตรัง แหล่งน้ำแร่ธรรมชาติที่ระนอง มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับทั้งสนามบินนานาชาติ และท่าเทียบระหว่างประเทศ และมีสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1.1) รักษาความมีมนต์เสน่ห์ของศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเล ภูเก็ต-พังงา-กระบี่ ให้สร้างรายได้ที่ยั่งยืนโดยการเพิ่มคุณภาพบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกและการแก้ไขปัญหาขยะและน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวหลัก

(1.2) เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ ทั้งด้านการแพทย์ การท่องเที่ยวกลุ่ม MICE และ Marina ในศูนย์กลางการท่องเที่ยวเกาะภูเก็ต

(1.3) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลและบนบกในจังหวัดระนอง-ตรัง ให้เข้าถึงได้อย่างสะดวกและปลอดภัยเพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวกับศูนย์กลางการท่องเที่ยวภูเก็ต-พังงา-กระบี่

(1.4) พัฒนาบุคลากรรองรับการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มคุณภาพและคุณค่าด้านการให้บริการ

(1.5) กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับ Carrying Capacity โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ เช่น เกาะภูเก็ต เกาะพีพี

(3) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีศักยภาพด้านที่ตั้งที่มีพื้นที่เปิดสู่ทะเลทั้งสองด้าน และมีแนวเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีข้อตกลงความร่วมมือภายใต้กรอบ JDS และ IMT-GT ภาคใต้ชายแดนเป็นแหล่งอุตสาหกรรมยางและไม้ยาง และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล มีแหล่งธรรมชาติสวยงามทั้งในทะเลคือ หมู่เกาะตะรุเตา-อาดัง-ราวี-หลีเป๊ะ และบนบกคือป่าบงา-ฮาลาซึ่งเป็นป่าดิบชื้นที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดของประเทศ มีวัฒนธรรมสังคมเชื่อมโยงกับโลกมุสลิมที่สามารถใช้เป็นสื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกัน มีสงขลาเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมขนส่ง การค้า การลงทุน การเงิน การธนาคาร และการศึกษานับสนุนการพัฒนาของพื้นที่ แต่ปัจจุบันได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ในทุกๆ ด้าน จึงสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1.1) ค้ำครองความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ และสร้างภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยงโดยเฉพาะการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบและการปรับความคิดความเชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อความไม่สงบ

(1.2) เสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้แก่ผู้มีรายได้น้อยโดยเฉพาะคนยากจน ผู้ที่สูญเสียอาชีพจากเหตุการณ์ความไม่สงบ และกลุ่มอาชีพประมงพื้นบ้านและอาชีพทำนาในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

(1.3) การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิตได้แก่การพัฒนาบริการศึกษาให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่และขยายโอกาสการศึกษาให้ทั่วถึง และพัฒนาบริการสาธารณสุขให้เพียงพอทั้งบุคลากร สถานที่ เครื่องมือ/อุปกรณ์โดยเฉพาะ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

(1.4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจและการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาการผลิตพืชผลเกษตร ยางพารา ทุเรียน ลองกอง ข้าว ปศุสัตว์ และการประมง การพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาล การพัฒนาด่านชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อสนับสนุนการค้าการท่องเที่ยว และการพัฒนา Landbridge สงขลา-สตูลเพื่อกระตุ้นกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ๆ

(1.5) การบริหารจัดการเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยการปรับปรุงและจัดทำกฎระเบียบเฉพาะในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งด้านการบริหารจัดการ บุคลากร และงบประมาณเพื่อให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาของพื้นที่

6.4 โครงการที่สำคัญ (Flagship Project)

เพื่อให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ได้รับการขับเคลื่อนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ควรมีโครงการสำคัญๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ดังนี้

(1) โครงการพัฒนาสงขลาเป็นศูนย์กลางการผลิตการแปรรูปและค้าขายพาราของประเทศ : เพื่อจัดระบบการบริหารจัดการพัฒนายางพาราแบบครบวงจรทั้งการวิจัย พัฒนากาจัดทำระบบข้อมูล การฝึกอบรมพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดที่จะส่งผลเพื่อการเพิ่มมูลค่าพาราเนื่องจากภาคใต้เป็นแหล่งผลิตยางพารามากที่สุด แต่ยังคงขาดการพัฒนาส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นสินค้าขั้นปฐมและการแปรรูปขั้นต้น

(2) โครงการพัฒนาสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางการผลิตและแปรรูปปาล์มน้ำมันแบบครบวงจร : เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน ตลอดจนพัฒนาการแปรรูปแบบครบวงจร โดยเฉพาะการผลิตไบโอดีเซล เนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีแหล่งผลิตหลักอยู่ในภาคใต้ แต่ปัจจุบันยังมีผลผลิตภาพการผลิตต่ำ

(3) โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นอู่ข้าวอู่น้ำ : เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวในแหล่งผลิตข้าวและเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรผู้ผลิตข้าวในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญที่สุดของภาคใต้ แต่ปัจจุบันประสบปัญหาหลายประการ จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารให้แก่ภาคอีกด้วย

(4) โครงการพัฒนาธุรกิจบริการกลุ่ม Mice และ Marina เกาะภูเก็ต : เพื่อเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะภูเก็ตให้สามารถสร้างรายได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และสามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

(5) โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : เพื่อขยายการลงทุนที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ สร้างโอกาสการจ้างงานและการมีรายได้แก่ประชาชน เนื่องจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับประเทศโลกมุสลิม และมีความพร้อมทางด้านแรงงานและวัตถุดิบ (อาหารทะเล) และเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(6) โครงการแก้ปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : เพื่อศึกษาลักษณะและสาเหตุปัญหาความยากจนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกำหนดแนวทางแก้ปัญหาความยากจนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) มีปัญหาความยากจนหนาแน่นที่สุดในภาคใต้

(7) โครงการพัฒนาแรงงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อไปทำงานในต่างประเทศ : เพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำให้แก่ผู้ว่างงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้และป้องกันปัญหาเยาวชนได้รับการชักนำให้เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบ เนื่องจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาการว่างงานสูงและเศรษฐกิจชะลอตัว

(8) โครงการพัฒนาข้าวสังข์หยดเป็นสินค้าเชิงสุขภาพ : เพื่อพัฒนาข้าวสังข์หยดให้เป็นสินค้าสำคัญของภาคใต้เช่นเดียวกับข้าวหอมมะลิของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากข้าวสังข์หยดเป็นพันธุ์ข้าวท้องถิ่นของจังหวัดพัทลุงที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง

(9) โครงการผลิตสินค้าฮาลาลระดับชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้แบบครบวงจร : เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าชุมชนแบบครบวงจรที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้นและเพิ่มโอกาสการจ้างงานและการมีรายได้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน เนื่องจากในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการผลิตสินค้าแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรและผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมุสลิมเป็นจำนวนมาก แต่ยังขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

(10) โครงการอ่าวปัตตานี : เพื่อฟื้นฟูอ่าวปัตตานีให้เป็นแหล่งเพาะพักและอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนที่ส่งผลต่อการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง และพัฒนาความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ของชาวประมงพื้นบ้าน เนื่องจากอ่าวปัตตานีเป็นบริเวณที่ปากแม่น้ำปัตตานีบรรจบกับทะเลอ่าวไทย ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการสะสมของธาตุอาหารของสัตว์น้ำ

(11) โครงการฟื้นฟูการทำนาในพื้นที่นาร้างในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์พื้นที่นาร้างในการผลิตข้าวช่วยเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารให้แก่ภาคใต้และฟื้นฟูอาชีพการทำนาที่จะช่วยลดการอพยพแรงงานไปทำงานในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีพื้นที่นาร้างซึ่งมีการพัฒนาระบบชลประทานไว้ค่อนข้างสมบูรณ์แล้ว

บทที่ 1

แนวความคิดและทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่

บทที่ 1

แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่

1 ความนำ

การพัฒนาประเทศตลอดเวลาเกือบ 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) นับเป็นแผนแรกที่มีแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ที่มุ่งกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างชัดเจนเป็นระบบ โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่เฉพาะและการพัฒนาเมืองหลักในภาคต่างๆ ของประเทศ ควบคู่กับนโยบายการพัฒนาชนบท และมีการดำเนินนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จนถึงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-9 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและการจัดการเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขและโอกาสใหม่จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งจากปัจจัยภายนอกและภายในประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกาภิวัตน์ที่มีการรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ข้อตกลงเขตการค้าเสรี และความร่วมมือในการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคและโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและสื่อนานาชาติ และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการของฐานเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และสังคมเมืองจะเป็นโอกาสการพัฒนาสินค้าสนองตอบความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ และต้องพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคต่างๆ ควบคู่กับการพัฒนาเมืองกับชนบทให้เกื้อกูลกัน ส่วนการเคลื่อนย้ายคนอย่างเสรีเป็นทั้งโอกาสในการดึงดูดแรงงานที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานในประเทศ และเป็นภัยคุกคามต่อปัญหาความมั่นคง โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายแดน และอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโลกที่มีแนวโน้มปัญหาโลกร้อน ภาวะภัยธรรมชาติและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น จะเป็นภัยคุกคามให้ต้องปรับทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้สามารถสร้างความมั่นคงทางฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อพร้อมรับผลกระทบดังกล่าว

ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขภายในประเทศที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 78/2 ที่บัญญัติให้รัฐสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประเทศในพื้นที่ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 52 วรรคสาม มาตรา 53/1 และมาตรา 53/2 ที่บัญญัติให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดยื่นขอตั้งงบประมาณได้ และการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต้องสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เป็นโอกาสให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถบูรณาการการดำเนินการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลมากขึ้น

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า บริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศเป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อการปรับรูปแบบและบทบาทการพัฒนาพื้นที่ของประเทศในอนาคตเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องทบทวนแนวคิดและทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ และกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้เกิดการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น สร้างความสมดุลของการพัฒนา นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ต่อไป

2

แนวคิดและหลักการ

2.1 กรอบแนวคิด

(1) ยึดแนวคิดการพัฒนาตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศควบคู่กับแนวคิด “การพัฒนาแบบองค์รวม” ที่ยึดคนและผลประโยชน์ของประชาชนเป็นตัวตั้ง เป็นการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาทั้งมิติตัวคน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความมั่นคงและการเมืองการปกครอง เข้ากับมิติทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่อย่างบูรณาการ ภายใต้กระบวนการพัฒนาของทุกฝ่ายที่เชื่อมโยงสนับสนุนกัน

(2) ยึดแนวยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ในการพัฒนาให้สอดคล้องตามหลัก “ภูมิสังคม” ที่มีวิถีชีวิต อัตลักษณ์และคุณค่าที่แตกต่างกันตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางธรรมชาติแวดล้อมของแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่

(3) ยึดหลัก “การมีส่วนร่วมของทุกภาคีการพัฒนา” ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน ในการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการพัฒนา และยึดหลัก “ธรรมาภิบาล” ความยุติธรรม โปร่งใส มีการกระจายอำนาจให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร เพื่อให้สังคมมีความสมานฉันท์และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

2.2 หลักการ

(1) มุ่งสร้างความเชื่อมโยงของทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2551-2554 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และแผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาภาคต่าง ๆ ของประเทศให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและของประเทศ รวมตลอดทั้งศักยภาพและภูมิสังคมของพื้นที่

(2) กำหนดรูปแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศและแต่ละภาค ตลอดจนระบบชุมชน และโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศให้เหมาะสม เอื้อต่อการกระจายกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและส่งผลต่อความเจริญไปสู่ภูมิภาค เพื่อสร้างความสมดุลของการพัฒนา

(3) กำหนดบทบาทและยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคต่างๆ ให้เหมาะสมกับศักยภาพและ โอกาสของพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เกิดการลงทุนเพื่อสร้างงานและ สร้างรายได้และความมั่งคั่งให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพคน และการยกระดับ คุณภาพชีวิต การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมตลอด ทั้งการรักษาความมั่นคงของประเทศ และการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ เพื่อประโยชน์สุขของ ประชาชนในพื้นที่และการพัฒนาที่ยั่งยืน

3

ทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่

3.1 สถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงกัน มากขึ้น ส่งผลกระทบให้ประเทศไทยต้องใช้ศักยภาพความได้เปรียบของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และศักยภาพของภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ซึ่งจะต้องวางทิศทางการ พัฒนาพื้นที่ของประเทศให้สอดคล้องกับโอกาสและศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละ ภูมิภาค เพื่อให้มีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

(1) การเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างประเทศของกลุ่มเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค นับเป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคที่สำคัญของประเทศ ทั้งด้านการค้า การลงทุน การบริการท่องเที่ยวและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

(1.1) พื้นที่ตามแนวเส้นทางการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS-Greater Mekong Subregion Economic Cooperation) และ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS-Ayeyawade-ChaoPraya-Mekong Economic Cooperation) ได้แก่

➢ พื้นที่เศรษฐกิจชายแดนและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคตามเส้นทาง แนวเหนือ - ใต้ โดยเฉพาะเส้นทางที่ผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) สหภาพพม่าเชื่อมโยงไปยังจีนตอนใต้ คือ คุณหมิง-ยูนซี-หยวนเจียง-โมเฮย-ซีเมา-เฉียวมิงหยาง-ป๋อห่าน (จีน)-บ่อเต็น-ห้วยทราย (ลาว)-เชียงของ-เชียงราย-พิษณุโลก-นครสวรรค์-กรุงเทพฯ (ไทย) และเส้นทาง เชียงตุง-ท่าขี้เหล็ก (พม่า)-แม่สาย-เชียงราย-พิษณุโลก-นครสวรรค์-กรุงเทพฯ โดยพื้นที่เชียงรายเป็น พื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดนที่เชื่อมโยงไปยัง สปป. ลาว พม่า และจีน

➢ **พื้นที่เศรษฐกิจชายแดนและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคตามเส้นทางแนวตะวันออก-ตะวันตก** โดยเฉพาะการเชื่อมโยงพื้นที่สหภาพพม่า สปป. ลาว และเวียดนามซึ่งเส้นทางนี้มีความก้าวหน้าในการพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงมาก ระยะทางรวมประมาณ 1,450 กิโลเมตร และผ่านประเทศไทยถึง 770 กิโลเมตร โดยมีแนวเส้นทางจาก ดานังซึ่งกำลังพัฒนาท่าเรือน้ำลึกเชื่อมไปยังภูมิภาคต่างๆของโลกทางทะเล ผ่าน ดองฮา-ลาวบาว (เวียดนาม)-สะหวันเขต (ลาว)-ข้ามสะพานแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 เข้าสู่มุกดาหาร-ขอนแก่น-พิษณุโลก-ตาก-แม่สอด (ไทย)-เมียวดี-มะละแหม่ง (พม่า) ซึ่งพื้นที่มุกดาหาร และแม่สอดเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน และเส้นทาง วังเตา-โฮจิมินห์ซิตี้ (เวียดนาม)-พนมเปญ (กัมพูชา)-อรัญประเทศ-สระแก้ว-ปราจีนบุรี-กาญจนบุรี (ไทย)-ทวาย (พม่า) ซึ่งพื้นที่อรัญประเทศ และกาญจนบุรี เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน และเส้นทาง จากนามคาน-คาเมา-ฮาเตียน (เวียดนาม)-กัฟต-สะแรอัมเปิล-เกาะกง-แซมแยม (กัมพูชา)-หาดเล็ก-ตราด-กรุงเทพฯ (ไทย)

(1.2) พื้นที่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดจีน-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) ที่มุ่งขจัดอุปสรรคด้านการค้า การท่องเที่ยว และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนซึ่งเป็นโอกาสการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และอีก 9 จังหวัดของภาคใต้ โดยพื้นที่ที่มีศักยภาพ เช่น

➢ พื้นที่เขตเศรษฐกิจสงขลา-ปีนัง-เมดาน ซึ่งเป็นโอกาสการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่าง ไทย-มาเลเซีย-อินโดจีน

➢ พื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยเฉพาะพื้นที่สะเดา-ด่านนอก-ปาดังเบซาร์

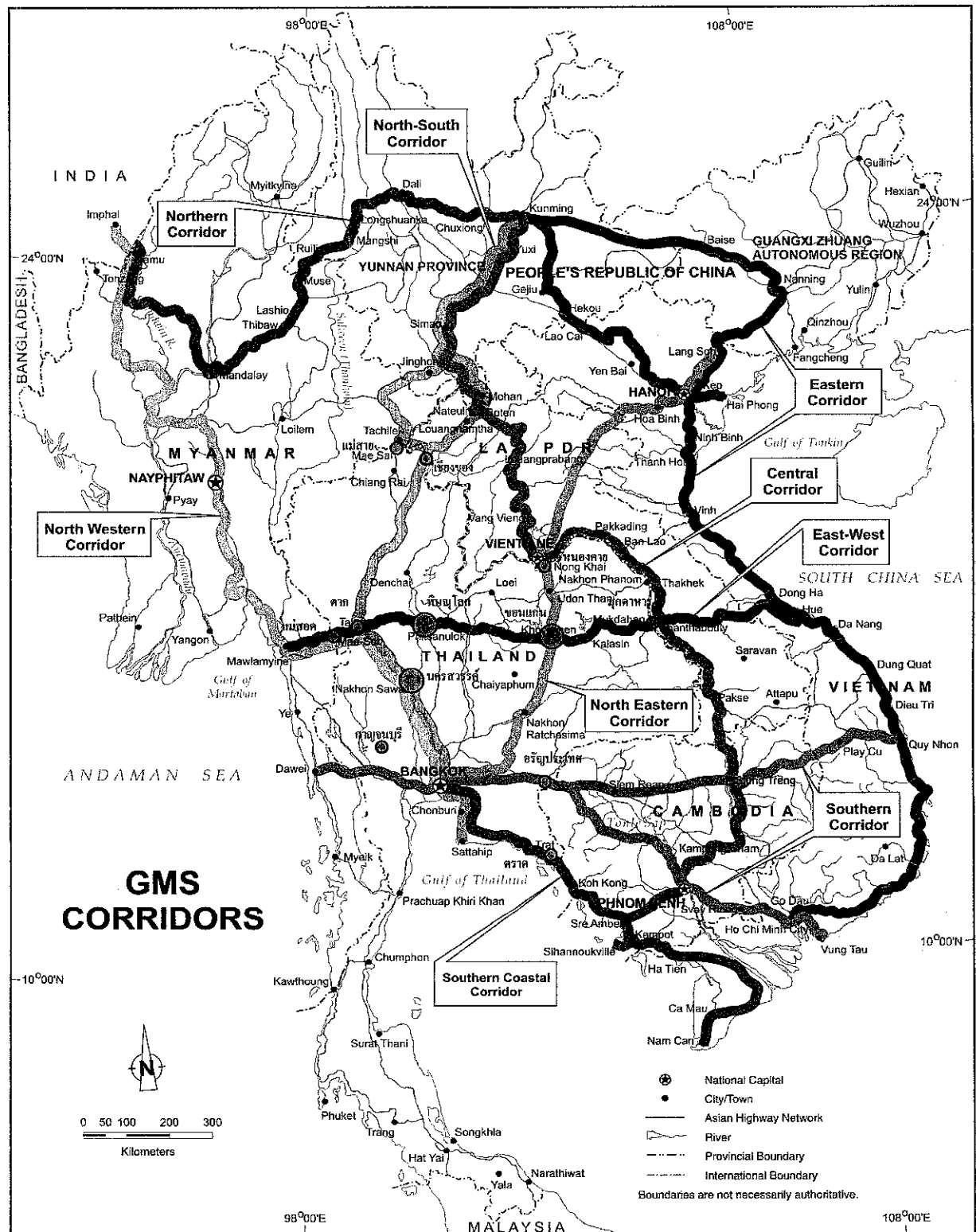
➢ พื้นที่สามจังหวัดชายแดน นราธิวาส-ปัตตานี-ยะลา ที่มีโอกาสเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของพื้นที่เข้ากับเมืองศูนย์กลางในพื้นที่ตอนในของภาค และพื้นที่ตอนเหนือของมาเลเซียมากขึ้น

(1.3) พื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Southern Seaboard : SSB) ครอบคลุม 5 จังหวัดคือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ที่มีแนวคิดสร้าง “สะพานเศรษฐกิจ” เชื่อมฝั่งทะเลอันดามัน-อ่าวไทย ด้วยท่าเรือน้ำลึก ถนนและทางรถไฟ เพื่อให้เกิดเส้นทางขนส่งใหม่ที่มีระยะสั้นกว่าเดิม ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มสมรรถนะของพื้นที่และการแข่งขันของประเทศ โดยมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันและก๊าซ การท่องเที่ยวและบริการ รวมทั้งการพัฒนาเมืองและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นปัจจัยเสริม

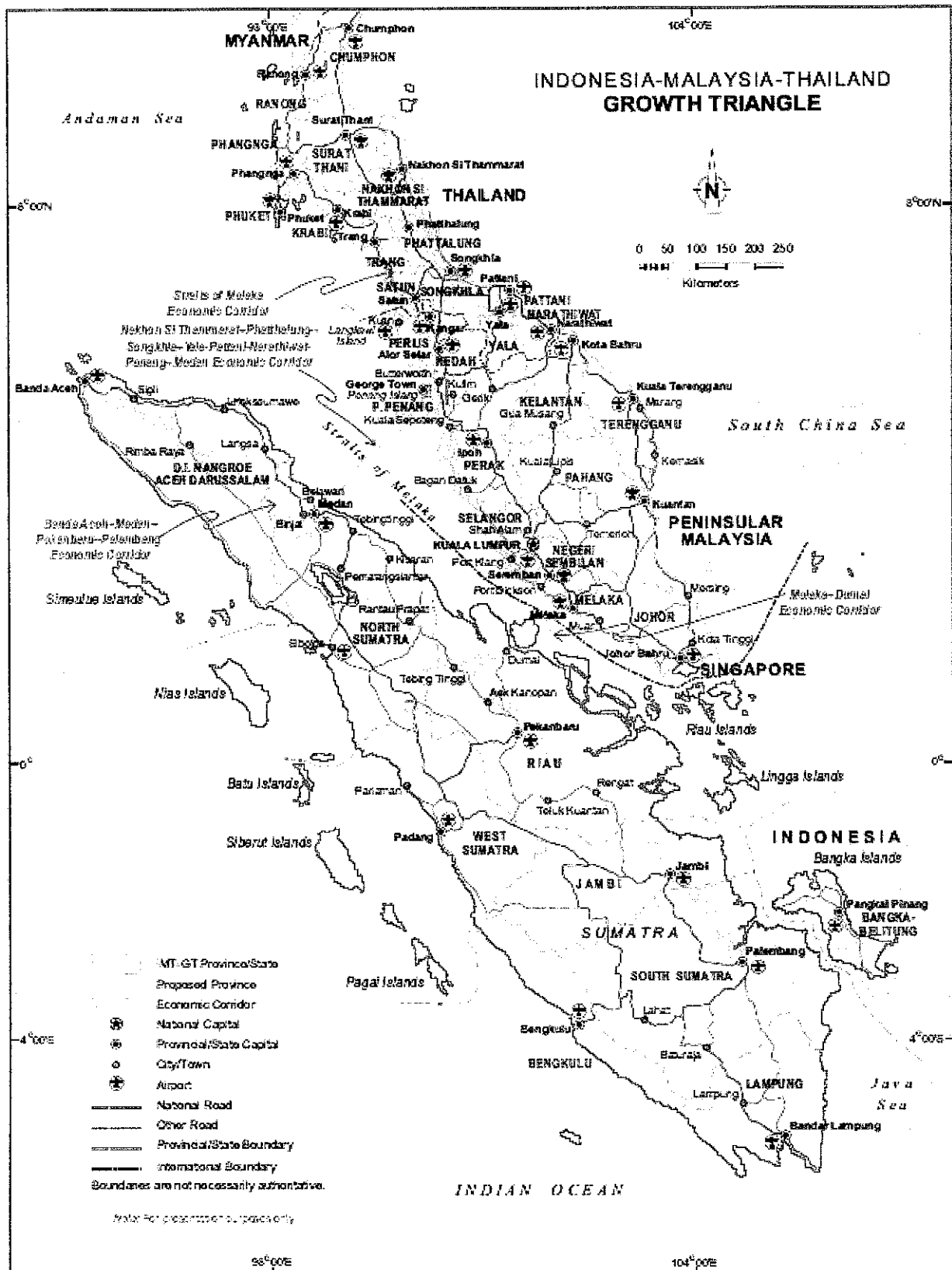
(2) ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญทั้งจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และ กระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง ซึ่งจำเป็นต้องเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เหมาะสม

(2.1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้สัดส่วนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง อัตราการพึ่งพาจะสูงขึ้นซึ่งจำเป็นจะต้องเร่งพัฒนายกระดับผลิตภาพของแรงงานให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม กระแสการดูแลสุขภาพจะมีมากขึ้นซึ่งจะเป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าและบริการของภูมิภาคต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น สป้า ในจังหวัดภูเก็ต และเชียงใหม่ การผลิตและแปรรูปพืชสมุนไพรในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ GMS

ความร่วมมือการพัฒนาทางเศรษฐกิจอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย

(2.2) ประเทศไทยจะปรับตัวสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม และเชื่อมโยงการพัฒนาเมืองและชนบทให้เกื้อกูลกันมากขึ้น อีก 50 ปีข้างหน้า โลกมีแนวโน้มการเข้าสู่ความเป็นเมืองรวดเร็วและสูงมากขึ้นโดยสัดส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองจะสูงกว่าร้อยละ 50 ซึ่งประเทศในเอเชียจะขยายตัวมากกว่าพื้นที่อื่น คาดว่าประเทศไทยจะมีประชากรเมืองเพิ่มสัดส่วนขึ้นจากปัจจุบันร้อยละ 34 ของประชากรทั้งประเทศ เป็นร้อยละ 50 ซึ่งส่งผลให้ต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเมืองมากขึ้นทั้งด้านระบบคมนาคมขนส่งที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณสุขโรค สาธารณูปการและพื้นที่สวนสาธารณะ โดยเฉพาะในเมืองศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาคต่างๆ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย พิษณุโลก ขอนแก่น นครราชสีมา ชลบุรี เพชรบุรี ระยอง เพื่อให้สามารถรองรับการพัฒนาตามศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ได้ นอกจากนี้ การรองรับการปรับเปลี่ยนทั้งในพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท จำเป็นจะต้องกระจายบทบาทให้เชื่อมโยงและเกื้อกูลกันระหว่างเมืองและชนบท ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างประชากรเมืองและชนบทลงได้

(3) การเปลี่ยนแปลงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงจากการใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ ซึ่งต้องเตรียมการรองรับการพัฒนาให้มีความสมดุล

(3.1) การเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสมก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ และภัยธรรมชาติ การประกอบกิจการเกษตรมีการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินในหลายพื้นที่ เช่น ภาคเหนือ และภาคตะวันออก ที่มีการรुक้าพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เป็นพื้นที่ป่าเพื่อให้ความชุ่มชื้นกับพื้นที่ ส่งผลให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงจนเสียความสมดุลของระบบนิเวศน์ ทำให้เกิดภาวะภัยแล้งและภาวะน้ำท่วมบ่อยครั้งและมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น การขาดแคลนพื้นที่แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคมีสูงขึ้น รวมทั้งเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินเพิ่มขึ้น ตลอดจนดินเสียความอุดมสมบูรณ์

(3.2) การขยายตัวของชุมชนเมือง ส่งผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเมืองใหญ่ที่มีการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้มีปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ดังเช่น เมืองเชียงใหม่ที่มีปัญหาขยะมูลฝอย แหล่งอุตสาหกรรมมาตาปุด ระยองที่มีปัญหาทั้งด้านการขาดแคลนน้ำและมลพิษทางอากาศ

(3.3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างชัดเจน การเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse effect) หรือภาวะโลกร้อน (Global warming) ส่งผลกระทบต่อความเสียหายของระบบนิเวศน์อย่างมาก ทำให้เกิดธรรมชาติแปรปรวนและย้อนมาสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตจากการเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งขึ้น รวมทั้งการเกิดและแพร่ระบาดของเชื้อโรคที่มีรหัสพันธุกรรมใหม่ๆ ซึ่งเป็นข้อจำกัดทางการผลิตและการดำรงชีวิตของประชากรโลก ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมรับ โดยปกป้องรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

3.2 ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

(1) พัฒนาพื้นที่ประเทศเชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อเป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การแปรรูปเกษตร การท่องเที่ยวของภูมิภาค

(1.1) พัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจตามแนวตะวันออก-ตะวันตก (East west Economic corridor) โดยภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ เขตเศรษฐกิจแม่สอด-สุโขทัย-พิษณุโลก-ขอนแก่น-มุกดาหาร ที่เชื่อมโยงไปยังพม่าด้านตะวันตกและมุกดาหารเชื่อมโยงสะพานมิตรานะเขต สปป.ลาว และท่าเรือดานัง เวียดนามทางด้านตะวันออก ซึ่งมุกดาหารจะเป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า (Distribution Center) ที่สำคัญในการขนส่งสินค้าเพื่อการส่งออก ส่วนแม่สอดจะเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนเชื่อมไปยังพม่า และ พื้นที่เขตเศรษฐกิจอรัญประเทศ-สระแก้ว-ปราจีนบุรี-กาญจนบุรี ในภาคกลาง ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังพม่า กัมพูชา และวังเตา เวียดนาม ด้านอรัญประเทศและสหภาพพม่าทางด้านกาญจนบุรี

สำหรับพื้นที่ภาคใต้ พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ที่มีสะพานเศรษฐกิจเชื่อมโยงชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทยเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมใหม่ เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและการขนส่งผลิตภัณฑ์เกษตรและพลังงานทางทะเล รวมถึงการพัฒนาเชื่อมโยงพื้นที่กับ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างโอกาสการพัฒนาให้กับพื้นที่ชายแดนและเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว โดยแนวสะพานเศรษฐกิจตอนบน ได้แก่ ระนอง-ชุมพร-บางสะพาน ที่มีศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อุตสาหกรรมเหล็ก แนวสะพานเศรษฐกิจด้านพลังงานตอนกลางของภาค ได้แก่ พังงา-กระบี่-สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช และยังมีศักยภาพที่จะเป็นฐานอุตสาหกรรมใหม่ ศูนย์การขนส่งและกระจายสินค้า และแนวสะพานเศรษฐกิจตอนล่างของภาคใต้ ได้แก่ สตูล-สงขลา ซึ่งมีศักยภาพการพัฒนาด้านการเกษตรผสมผสาน การแปรรูปสินค้าเกษตร การค้าและการลงทุน

(1.2) พัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจตามแนวเหนือ-ใต้ (North South Economic Corridor) โดย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมและการค้าชายแดนเชื่อมโยง สปป.ลาว และจีนตอนใต้ ได้แก่ แนวเขตเศรษฐกิจ-เชียงของ-เชียงราย-พิษณุโลก-นครสวรรค์-จังหวัดปริมณฑล และ แนวเขตเศรษฐกิจหนองคาย-อุดรธานี-ขอนแก่น-นครราชสีมา-จังหวัดปริมณฑล และพัฒนาฐานอุตสาหกรรมหลักของประเทศให้กระจายสู่พื้นที่ตอนในและเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน จากแหลมฉบัง-ชลบุรี-ฉะเชิงเทรา-สระแก้ว-บุรีรัมย์-มุกดาหาร เชื่อมไปสู่สะพานมิตรานะเขต สปป ลาวและท่าเรือดานังเวียดนาม

(2) พัฒนาศูนย์บริการพื้นฐานชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงระหว่างประเทศโดยเน้นพื้นที่ชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจ เหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก โดยเฉพาะชุมชนดังต่อไปนี้

ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

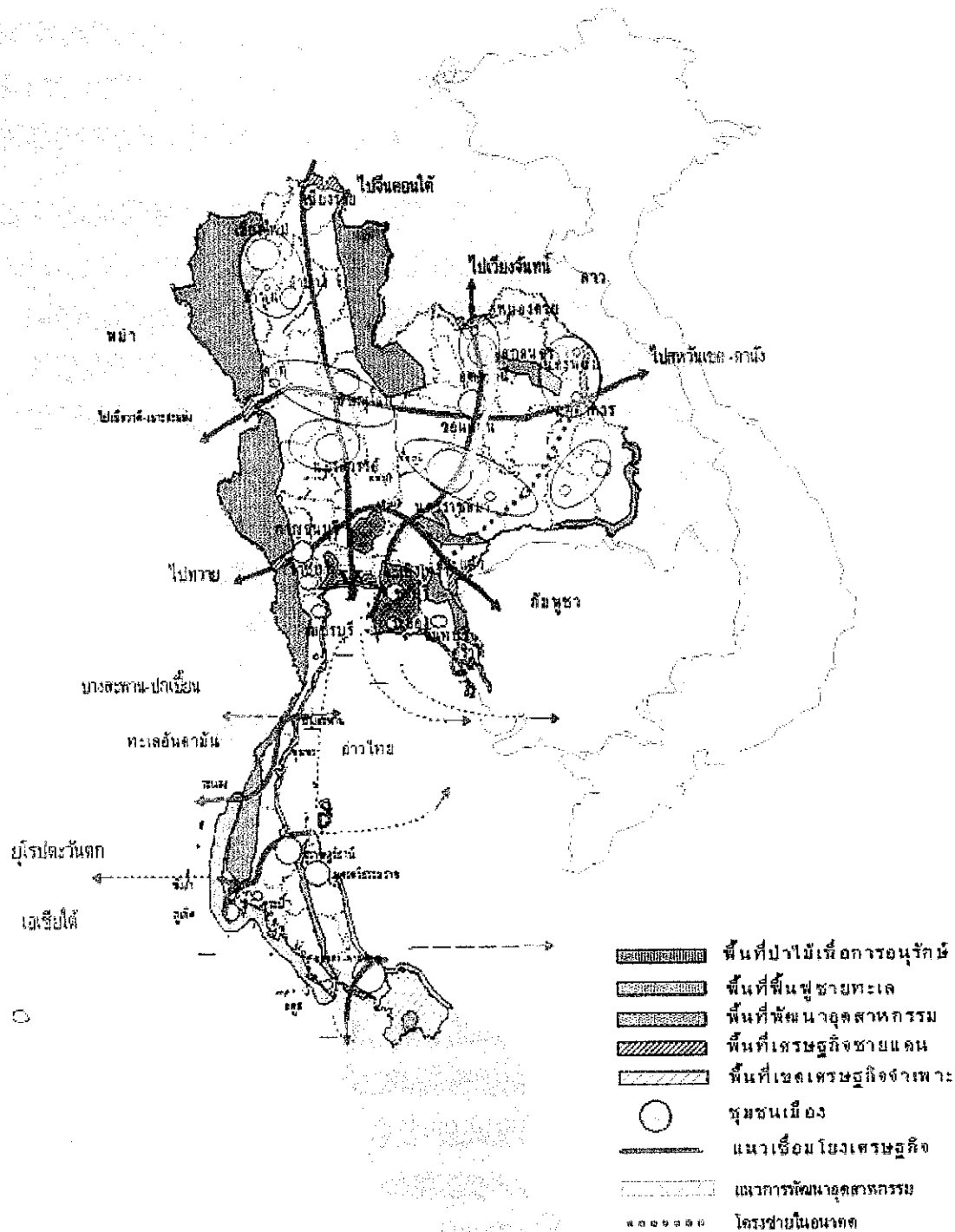
แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ

- พื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์
- พื้นที่ฟื้นฟูชายทะเล
- พื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม
- พื้นที่เศรษฐกิจชายแดน
- พื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะ
- ชุมชนเมือง
- แนวเชื่อมโยงเศรษฐกิจ
- แนวการพัฒนาอุตสาหกรรม
- โครงข่ายในอนาคต

(2.1) พัฒนาชุมชนในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน ซึ่งจะมีบทบาทหลักทางด้านการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยเร่งรัดการพัฒนาบริการพื้นฐานที่สำคัญเช่น โครงข่ายถนนเชื่อมโยงชุมชน ระบบบำบัดน้ำเสีย การป้องกันน้ำท่วม ระบบประปา รวมถึงการจัดการผังเมืองเพื่อให้มีการใช้ที่ดินที่เป็นระเบียบ พื้นที่ชุมชนชายแดน เช่น แม่สอด จังหวัดตาก มุกดาหาร กาญจนบุรี อรัญประเทศ ระนอง เชียงของ เชียงราย หนองคาย

(2.2) พัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพเป็นแหล่งการลงทุนด้านการเกษตร และอุตสาหกรรม โดยเน้นการพัฒนาการผลิตทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การพัฒนาธุรกรรมการเงิน ให้เอื้อต่อการลงทุน การพัฒนาแรงงานที่มีคุณภาพ การส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิต

(2.3) พัฒนาชุมชนที่อยู่บริเวณจุดตัดระหว่างแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก กับเหนือ-ใต้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพเหมาะต่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ของภาค ที่สำคัญได้แก่ พิษณุโลก และขอนแก่นซึ่งชุมชนดังกล่าวมีบทบาทหลักทางด้านการค้า การบริการ อุตสาหกรรม และศูนย์การศึกษา

(2.4) พัฒนาชุมชนที่ติดต่อกับชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และ เหนือ-ใต้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีบทบาทหลักทางด้านการเกษตร การค้า การบริการเน้นการพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงกับชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจดังกล่าวเพื่อสร้างโอกาสให้มีการกระจายการพัฒนามายังชุมชนเหล่านี้ เช่น ลำปาง พะเยา สุโขทัย แม่ฮ่องสอน ในภาคเหนือ อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ชัยภูมิ หนองบัวลำภู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง ภาคกลาง เป็นต้น

(3) พัฒนาระบบโลจิสติกส์และโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพื้นที่ โดยเน้นการพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพและต้นทุนต่ำโดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ในแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และเหนือ-ใต้

(3.1) พัฒนาระบบราง เร่งรัดโครงการก่อสร้างทางคู่ทางรถไฟสายชายฝั่งทะเลตะวันออก เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากแหลมฉบัง-นครราชสีมา ต่อเชื่อมเส้นทางเด่นชัย-เชียงราย เพื่อเชื่อมชายแดนตอนเหนือเข้ากรุงเทพฯโดยตรง ก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงท่าเรือที่สำคัญ เช่น ท่าเรือ ปากบารา จังหวัดสตูล ท่าเรือระนอง

(3.2) เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งทางน้ำโดยเฉพาะการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพขีดความสามารถของท่าเรือแหลมฉบังให้เพียงพอ เพื่อรองรับปริมาณการขนส่งที่จะเพิ่มขึ้นจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เร่งรัดการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกที่สตูลเพื่อเปิดการเชื่อมโยงสู่นานาชาติของภาคใต้ และเร่งรัดการก่อสร้างท่าเรือเชียงแสนแห่งที่ 2 จังหวัดเชียงราย เพื่อให้สามารถรองรับการขนส่งที่เชื่อมโยงกับจีน

(3.3) เพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมบริเวณจุดตัดในแนวตะวันออก-ตะวันตก และเหนือ-ใต้ โดยเน้นการพัฒนาศูนย์กลางการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Regional Multimodal center) และศูนย์โลจิสติกส์ (Logistic Center) บริเวณจุดตัดที่สำคัญคือ พิษณุโลก และขอนแก่น

(4) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน โดยเฉพาะแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และเหนือ-ใต้ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

(4.1) พัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเกษตร และการอุปโภค บริโภคของชุมชน รวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยสนับสนุนการพัฒนาระบบเครือข่ายน้ำ (Water Grid) ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่ จัดหาพื้นที่แหล่งน้ำขนาดเล็กที่เป็นที่สาธารณะกระจายอยู่บริเวณทั้งในและนอกชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์และดูแลได้ด้วยชุมชนเอง

(4.2) พัฒนาสิ่งแวดล้อมเมืองและแหล่งอุตสาหกรรม เพื่อป้องกันปัญหามลพิษและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเน้น ชุมชนเมืองศูนย์กลางความเจริญและเมืองชายแดนในการจัดการขยะมูลฝอย ระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดหาสวนสาธารณะ การรักษาพื้นที่ริมแม่น้ำลำคลองมิให้มีการรุกร้าด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมควบคุมไปกับมาตรการผังเมือง

(4.3) จัดให้มีการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและชุมชน โดยการร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน และใช้มาตรการทางภาษีเพื่อช่วยให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งจะสามารถลดปัญหาการรุกร้าพื้นที่ซึ่งอนุรักษ์และสงวนไว้เพื่อระบบนิเวศน์ เช่น ป่าไม้ต้นน้ำ

(4.4) รณรงค์ให้มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการลดปัญหาโลกร้อน เช่น การลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ด้วยการใช้รถยนต์ที่ใช้พลังงานสะอาด การปลูกป่าเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น

โดยสรุปการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของภูมิภาคเอเชียและโลก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศของกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) และ (ACMECS) และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยที่จะพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของประเทศจำเป็นต้องใช้โอกาสการพัฒนาทางเศรษฐกิจดังกล่าวมาเป็นกรอบในการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย มุ่งสู่การพัฒนาเป็นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตร การแปรรูปการเกษตร และการท่องเที่ยวของภูมิภาค และเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนตามแนวเขตเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นตามการพัฒนาความร่วมมือดังกล่าวทั้งในแนวเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก รวมถึงการประสานเชื่อมโยงการพัฒนาภูมิภาคต่างๆ ของ

ประเทศด้วยระบบโลจิสติกส์และโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความมั่นคงและเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาเชิงพื้นที่กับภาค

จากการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การพัฒนาเมือง ชุมชน ระบบโลจิสติกส์ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งภูมิภาคต่างๆ มีศักยภาพและทิศทางสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ดังนี้

(1) ภาคเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งป่าไม้ต้นน้ำที่สำคัญ แต่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักคือการพัฒนาทางอุตสาหกรรมรองลงมาคือ การเกษตรและการค้าส่งค้าปลีกโดยอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญ ทางด้านการเกษตร ข้าว มีพื้นที่การเพาะปลูกมากสูงเป็นอันดับสองของประเทศรองจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาได้แก่ ผลไม้ พืชผัก ปศุสัตว์ และสัตว์ปีก และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทางด้านการค้าขายแดนมีการขยายตัวสูงทั้งที่แม่สอด จังหวัดตาก เชียงแสน แม่สาย และเชียงของจังหวัดเชียงราย ส่วนการท่องเที่ยวของภาคเหนือที่มีความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรมนั้นจังหวัดที่สร้างรายได้สูงได้แก่เชียงใหม่ และพิษณุโลก สำหรับประชากรภาคเหนือกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2553 ซึ่งเร็วกว่าของประเทศ ภาวะการเจ็บป่วยสูงเป็นอันดับหนึ่งของประเทศโดยผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจมากที่สุด โครงสร้างครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวและมีขนาดเล็กมากขึ้นมีการหย่าร้างสูงกว่าระดับประเทศส่งผลต่อความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวลดลง ทางด้านทรัพยากรป่าไม้ภาคเหนือเริ่มลดลงมากโดยเฉพาะจังหวัดตาก พะเยา และเชียงใหม่ ทางด้านสิ่งแวดล้อม ขยะ และปัญหามลพิษทางอากาศโดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยว เช่น แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย

จากศักยภาพและสถานการณ์การด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น ภาคเหนือจึงควรมีทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1.1) พัฒนาการเกษตร และอุตสาหกรรมแปรรูปผัก ผลไม้ ัญพืช และโภชนาบำบัด โดยอุตสาหกรรมแปรรูปัญพืชบริเวณ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก

(1.2) การท่องเที่ยววัฒนธรรมที่นำเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมมาพัฒนารูปแบบสินค้าหัตถกรรมและบริการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้รวมถึงธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพ ประเภท สปา นวดไทย

(1.3) พัฒนาการค้า การบริการเชื่อมโยงสู่ สาธารณรัฐจีนและสหภาพมาทังในแนวเขตเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และ ตะวันออก-ตะวันตก โดยมีเมืองชายแดนที่สำคัญ เช่น แม่สาย เชียงของ จังหวัดเชียงราย และแม่สอด จังหวัดตาก

(1.4) เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้ และบริการแก่ประชาชนทุกช่วงวัยเพื่อเตรียมปรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะพื้นที่เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง การป้องกันและลดปัญหาโรคที่สำคัญ

(1.5) การฟื้นฟูทรัพยากรดิน ป่าไม้ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(1.6) การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะการกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย การเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะ

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นที่ราบสูงและมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศ สปป.ลาว และกัมพูชา มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ การผลิตการเกษตร เป็นพื้นที่มีการผลิตข้าวได้มากที่สุดของประเทศ และยังมีพืชหลักคือ มันสำปะหลัง อ้อย และยางพารา อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มเป็นอุตสาหกรรมหลักของภาครองลงมาคือ เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และสิ่งทอ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์และพลังงานทดแทนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น การค้าขายชายแดนไทยลาวและไทยกัมพูชาขยายตัวสูงโดยเฉพาะด้านมุกดาหาร การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมยุคก่อนประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ยังมีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สะหวันเขต เวียงจันทน์ หลวงพระบาง เว้ นครวัด นครธม ขณะที่โครงสร้างประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของวัยแรงงานสูงแต่แรงงานส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถมศึกษาและเป็นแรงงานนอกระบบที่ไม่มีหลักประกัน ครอบครัวมีการหย่าร้างและแยกกันอยู่เพิ่มขึ้นมากส่งผลให้สถาบันครอบครัวมีความอ่อนแอ ด้านสุขภาวะของประชากรดีขึ้นและสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้มากขึ้น ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ดินเสื่อมโทรมจากการเพาะปลูกและใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้นและมีปัญหาดินเค็มแพร่กระจายมากขึ้น น้ำเป็นปัญหาของภาคที่สำคัญและยังมีการขาดแคลนในช่วงฤดูแล้ง ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากการปลูกป่า แต่ยังมีพื้นที่เสื่อมโทรมอยู่มาก ปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะเมืองใหญ่ ได้แก่ นครราชสีมา อุตรธานีและอุบลราชธานี

จากศักยภาพและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงควรมีทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1.1) พัฒนาการเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรให้เป็นแหล่งผลิตข้าวคุณภาพดีและอุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทดแทน (เอทานอล)

(1.2) พัฒนาการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์และอารยธรรมขอม

(1.3) พัฒนาการค้า การท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับกลุ่มอินโดจีน โดยมีเมืองชายแดนหนองคาย มุกดาหาร เป็นประตูการค้าและการท่องเที่ยว

(1.4) การยกระดับการศึกษาของประชากรและแรงงานเพื่อส่งเสริมให้แรงงานเข้าสู่ระบบและมีหลักประกันเพิ่มขึ้น

(1.5) พื้นฟูทรัพยากรดิน ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

(3) ภาคกลาง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง และเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ และเป็นฐานอุตสาหกรรมหลักของประเทศโดยอุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมปิโตรเคมี การกลั่นน้ำมัน ซึ่งมีฐานการผลิตที่จังหวัดชลบุรี และระยอง กิจกรรมการค้าและการค้าชายแดนด้านประเทศสหภาพพม่า และกัมพูชา มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นทั้งด้านจังหวัดกาญจนบุรี และสระแก้ว การเกษตรยังคงมีความสำคัญเนื่องจากมีความเหมาะสมของดินและระบบชลประทานที่ค่อนข้างสมบูรณ์โดยมีทั้งการเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ ประมงน้ำจืดและน้ำเค็ม สำหรับพืชหลักได้แก่ ข้าวที่ผลิตมากในจังหวัด สุพรรณบุรี ชัยนาทและพระนครศรีอยุธยา ผลไม้ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จันทบุรี ชลบุรี เพชรบุรีและระยอง ยางพาราที่จังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด การท่องเที่ยวทั้งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งประวัติศาสตร์มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น พัทยา หัวหิน ชะอำ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ประชากรและแรงงานของภาคกลางยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและยังมีผู้ไม่รู้หนังสือ แรงงานต่างด้าวทั้งที่ลักลอบและถูกต้องตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะเป็นปัญหาการดูแลรวมถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สถาบันครอบครัวมีความอ่อนแอจากการหย่าร้างสูงมากเป็นที่สองของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคกลางมีปัญหาในหลายเรื่องทั้ง การลดลงของป่าไม้ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรน้ำยังมีความขาดแคลน มีมลพิษทางอากาศมากบริเวณปริมณฑลและมาบตาพุด ที่สำคัญและรุนแรงคือการกัดเซาะชายฝั่งทะเลบริเวณอ่าวไทยตอนบนตั้งแต่ จังหวัด ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสาครไปจนถึงสมุทรสงคราม

จากศักยภาพและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นภาคกลางจึงควรมีทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1.1) พัฒนาฐานอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ยานยนต์ และสิ่งทอ เครื่องแต่งกายและ พัฒนาการเกษตรที่เน้นการรักษารฐานการผลิตข้าว ผลไม้ และเนื้อสัตว์เพื่อเป็นแหล่งอาหารหลักของประเทศ

(1.2) พัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และหา กิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เชิงวัฒนธรรม และธรรมชาติ

(1.3) พัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า การขนส่งและสื่อสารเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน โดย มีเมืองชายแดนที่สำคัญ เช่น กาญจนบุรี สระแก้ว ตราด

(1.4) การสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนโดยลดคดีอาชญากรรม

(1.5) การแก้ไขปัญหาหาลพิษที่เกิดจากแหล่งอุตสาหกรรม และพื้นฟูดิน ป่าไม้ รวมถึงการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลบริเวณอ่าวไทยตอนบนจากปากแม่น้ำบางปะกงจนถึงปากแม่น้ำแม่กลอง

(4) ภาคใต้ ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับนานาชาติได้ทั้งด้านชายฝั่งทะเลอันดามันและฝั่งอ่าวไทย เศรษฐกิจหลักเป็นการเกษตรและรูปแบบการผลิตใช้เทคโนโลยีต่ำ โดยพืชหลักได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ไม้ผลและยังมีการประมงที่เป็นผลผลิตที่สำคัญเช่นกัน อุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมแปรรูป ยางและไม้ยางพารา อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล การค้าชายแดน ของภาคใต้มีการขยายตัวในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่องโดยส่วนใหญ่เป็นการขนส่งวัตถุดิบสินค้าเกษตรไป แปรรูปในประเทศเพื่อนบ้านและการส่งออกสินค้าไปประเทศที่สามผ่านท่าเรือของประเทศเพื่อนบ้าน ด้านการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและสร้างรายได้ให้กับภาคใต้มาจากกลุ่มจังหวัดชายฝั่ง ทะเลอันดามันโดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต-พังงา-กระบี่และเกาะสมุยในจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวระดับโลก ด้านประชากรและแรงงาน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีการศึกษาต่ำ จึงมักมีปัญหา การว่างงานนอกฤดูกาลท่องเที่ยว สุขภาวะของประชาชนในจังหวัดชายแดนอยู่ในระดับด้อยที่สุดของ ภาค คติยาเสพติดยังคงเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะเมืองท่องเที่ยวและเมืองชายแดน โดย กลุ่มจังหวัดชายแดน ภาคใต้มีสัดส่วนคดีสูงสุด รองลงมาได้แก่กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามัน ภาคใต้มีพื้นที่ปัญหาความมั่นคง โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนที่มีแนวโน้มขยายตัวและเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศมากขึ้น ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปรากฏว่าพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นทั้งป่าบกและป่าชายเลนจังหวัดที่มีป่าบก มากที่สุดคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี ป่าชายเลนส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพังงา ทรัพยากรประมงมีปริมาณ ลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทั้งด้านอ่าวไทยและอันดามัน ปัญหาเสื่อมสภาพทั้ง ดินเค็ม ดินพรุ และดินเปรี้ยว ขยะมูลฝอยและน้ำเสียมีปัญหารุนแรงในเมืองใหญ่และเมืองท่องเที่ยว โดยเฉพาะภูเก็ต สุราษฎร์ธานี หาดใหญ่

จากศักยภาพและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นภาคใต้จึงควรมีทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1.1) พัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และ ประมงโดยเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ยางพารา และพัฒนาอุตสาหกรรม น้ำมันปาล์มไปสู่การผลิตไบโอดีเซล และรักษาสัตว์ส่วนของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลเพื่อการ ส่งออก

(1.2) พัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และบริการสุขภาพ ประเภท สปา นวดไทย รวมถึงพัฒนาธุรกิจบริการอื่นๆ เช่น การดูแลผู้สูงอายุ โฮมสเตย์

(1.3) พัฒนาเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านจากไทย-อินโดนีเซีย- มาเลเซียเพื่อสนับสนุนภาคใต้เป็นประตูการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และ ชายฝั่งทะเล โดยการเปิดพื้นที่สู่ทะเลทั้งฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทย โดยพื้นที่สงขลา-สตูล จะเป็นประตู การค้าและการขนส่งแห่งใหม่ของประเทศ

(1.4) การแก้ไขปัญหาความไม่สงบควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ และลดคดีอาชญากรรม ยาเสพติด โดยเฉพาะในเมืองใหญ่และเมืองท่องเที่ยว

(1.5) การแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งทะเลทั้งฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทย พื้นฟูดินเสื่อมสภาพโดยเฉพาะบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส รวมถึงการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและน้ำเสียในเมืองใหญ่และเมืองท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ทิศทางการพัฒนาภาคต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้นำไปสู่การกำหนดบทบาทและยุทธศาสตร์การพัฒนาของแต่ละภาคเพื่อให้การพัฒนาภาคให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันกับนานาชาติได้ ขณะเดียวกันยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นควรจะได้ถ่ายทอดไปสู่การพัฒนาในลำดับรองลงไปคือ การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด เพื่อกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสู่พื้นที่ชุมชน และท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ

บทที่ 2

ยุทธศาสตร์การพัฒนภาคเหนือ

1 สถานการณ์ของภาคและบริบทการเปลี่ยนแปลง

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

(1) เศรษฐกิจภาคเหนือมีขนาดเล็กที่สุดของประเทศ คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 8.22 ของประเทศ เศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบนและตอนล่างมีขนาดใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีบทบาทมากที่สุดร้อยละ 34.48 กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 2 ร้อยละ 26.43 กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1 ร้อยละ 24.2 และกลุ่มภาคเหนือตอนบน 2 ร้อยละ 14.89 จังหวัดเชียงใหม่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของภาค มีสัดส่วนร้อยละ 15.13 ของผลิตภัณฑ์ภาค รองลงมาคือ กำแพงเพชร และลำพูน มีสัดส่วนร้อยละ 10.63 และ 10.58 ตามลำดับ เศรษฐกิจเล็กที่สุด คือ แม่ฮ่องสอน ร้อยละ 1.17

(2) เศรษฐกิจภาคเหนือเจริญเติบโตดีขึ้น แต่อัตราขยายตัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (ปี 2545-2549) เศรษฐกิจภาคเหนือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.7 ต่อปี ต่ำกว่าประเทศที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.69 ต่อปี โดยกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 2 ขยายตัวสูงเฉลี่ยร้อยละ 8.3 ต่อปี เนื่องจากการขยายตัวของสาขาอุตสาหกรรม ขณะที่อีก 3 กลุ่มจังหวัดขยายตัวเพียงร้อยละ 3.4-3.8 ต่อปีเท่านั้น

(3) โครงสร้างการผลิตของภาคเหนือมีความหลากหลาย ทั้งภาค อุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคการค้าในสัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่มีแนวโน้มเปลี่ยนสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น มูลค่าผลผลิตในปี 2549 ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 20.94 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.98เมื่อปี 2545 สัดส่วนภาคเกษตร ร้อยละ 18.75 ลดลงจากร้อยละ 19.36 เมื่อปี 2545 และภาคการค้าส่งค้าปลีก ร้อยละ 15.65 ลดลงจากร้อยละ 17.19 เมื่อปี 2545 เช่นกัน โดยโครงสร้างการผลิตของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 พึ่งพาภาคเกษตรน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 7.4 ขณะที่มีส่วนภาคอุตสาหกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 45 สำหรับอีกสามกลุ่มจังหวัดมีส่วนภาคเกษตรสูงกว่าร้อยละ 20 โดยกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 พึ่งพาภาคเกษตรมากที่สุดร้อยละ 27.2

ตารางแสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ ปี 2549 (ราคาคงที่) จำแนกตามกลุ่มจังหวัด

(หน่วย : ล้านบาท)

	2545	2546	2547	2548	2549	สัดส่วน 2549 (ร้อยละ)	เติบโต 45-49 (ร้อยละ)
ภาคเหนือ	283,349	306,990	311,109	317,203	332,985	100.00	4.70
เหนือบน 1	101,561	102,149	105,347	108,612	114,812	34.48	3.66
เหนือบน 2	44,113	45,363	46,594	48,467	49,587	14.89	3.42
เหนือล่าง 1	67,874	74,487	75,433	76,784	80,581	24.20	3.78
เหนือล่าง 2	69,801	84,991	83,735	83,341	88,006	26.43	8.30

ตารางแสดงโครงสร้างผลิตภัณฑ์ภาคเหนือและกลุ่มจังหวัดรายสาขา ปี 2549 (ราคาคงที่)

(หน่วย : ร้อยละ)

สาขาหลัก	ภาคเหนือ	กลุ่มตอนบน 1	กลุ่มตอนบน 2	กลุ่มตอนล่าง 1	กลุ่มตอนล่าง 2
ภาคเกษตร	18.75	7.40	20.87	27.20	22.78
ภาคนอกเกษตร	81.25	92.60	79.13	72.80	77.22
การผลิตอุตสาหกรรม	20.94	44.96	5.54	9.74	28.34
การขายส่ง ขายปลีก ฯ	15.65	9.88	19.51	18.42	14.09
ขนส่ง เก็บสินค้า ฯ	7.59	4.54	10.29	6.99	5.68
บริการ	11.42	6.36	14.45	11.52	7.23
อื่นๆ	25.65	26.86	29.34	26.13	21.88
ผลิตภัณฑ์รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลของสำนักบัญชีประชาชาติ สศช.

หมายเหตุ : บริการ รวม 5 สาขา ได้แก่ โรงแรมและภัตตาคาร การศึกษา บริการด้านสุขภาพ บริการชุมชน ลูกจ้างบุคคล

(4) ภาคเกษตรกรรมของภาคเหนือมีความหลากหลาย และแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน ระหว่างพื้นที่ภาคเหนือตอนบนและตอนล่าง ข้าวมีส่วนแบ่งมูลค่าการผลิตมากที่สุดร้อยละ 37.4 รองลงมาเป็น ผลไม้ ร้อยละ 13.4 พืชผัก ร้อยละ 11.7 ปศุสัตว์และสัตว์ปีก ร้อยละ 10.4 และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 5.8 ฐานการผลิตหลักอยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 66 ของมูลค่าผลผลิตเกษตร เนื่องจากมีที่ราบลุ่มน้ำขนาดใหญ่ เป็นแหล่งผลิตข้าวและพืชไร่สำคัญของประเทศ สำหรับภาคเหนือตอนบนมีสัดส่วนร้อยละ 34 สภาพเป็นพื้นที่เกษตรขนาดเล็กบนที่ราบเชิงเขา โดยผลผลิตหลักมีการกระจายตัวตามแหล่งผลิตที่สำคัญ ดังนี้

(4.1) ข้าว เป็นพืชที่มีความสำคัญอันดับแรก มีพื้นที่ปลูกประมาณ 12.7 ล้านไร่ สูงเป็นอันดับสองของประเทศรองจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกในปี 2549 ประมาณ 13.89 ล้านตัน แหล่งผลิตสำคัญอยู่บริเวณกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 คิดเป็นร้อยละ 44.6 ของภาค ปลูกมากในจังหวัดนครสวรรค์ พิจิตร และกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1 ร้อยละ 30 ปลูกมากในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีผลผลิตเฉลี่ย 552 กิโลกรัมต่อไร่สูงเป็นอันดับสองรองจากภาคกลาง

(4.2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ปลูกประมาณ 3.8 ล้านไร่ มากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ปริมาณผลผลิตปี 2549 ประมาณ 1.06 ล้านตัน แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 คิดเป็นร้อยละ 59 ของผลผลิตภาค ปลูกมากที่จังหวัด นครสวรรค์ และอุทัยธานี ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ร้อยละ 21.5 ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ตาก พิษณุโลก และในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ที่จังหวัดเชียงราย

(4.3) พืชผักชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะผักเมืองหนาว ปลูกมากในพื้นที่เชิงเขาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ปริมาณผลผลิตปี 2549 ประมาณ 180,440 ตัน คิดเป็นร้อยละ 63.7 ของภาค เนื่องจากมีอุณหภูมิและสภาพภูมิประเทศเหมาะสม ทำให้ปลูกพืชผักเมืองหนาวได้หลากหลายชนิด เช่น ผักกาดหอม ผักสลัดชนิดต่างๆ กระเทียม แครอท พริกยักษ์ ผักกาด เห็ดหอม กะหล่ำปลี ผักกาดขาว ข้าวโพดหวาน ถั่วแระญี่ปุ่น เป็นต้น

(4.4) ผลไม้ ที่ปลูกมาก ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ ส้มเขียวหวาน สตรอเบอร์รี่ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน พะเยา และเชียงราย นอกจากนี้ยังมีการปลูกมะขามหวานในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และกล้วยไข่ที่จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางแสดงผลผลิตเกษตรหลักของภาคเหนือ ปี 2549 จำแนกตามกลุ่มจังหวัด

ปริมาณผลผลิต	ข้าวรวม (ตัน)	ข้าวโพด (ตัน)	พืชผัก (ตัน)	อ้อย (ตัน)
ภาคเหนือ	13,892,540 (100.00%)	1,062,748 (100.00%)	283,308 (100.00%)	13,674,457 (100.00%)
เหนือบน 1	1,198,510 (8.63%)	87,633 (8.25%)	180,440 (63.69%)	267,455 (1.96%)
เหนือบน 2	2,311,287 (16.64%)	118,279 (11.13%)	49,309 (17.40%)	30,562 (0.22%)
เหนือล่าง 1	4,187,461 (30.14%)	228,293 (21.48%)	52,567 (18.55%)	4,330,938 (31.67%)
เหนือล่าง 2	6,195,282 (44.59%)	628,543 (59.14%)	992 (0.35%)	9,045,502 (66.15%)

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(4.5) ภาคเกษตรเผชิญปัญหาข้อจำกัดของปัจจัยการผลิต พื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร 27.5 ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.9 ของพื้นที่ภาค และขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกรเฉลี่ย 20.7 ไร่ต่อครัวเรือน นับว่าน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ เมื่อจำแนกตามกลุ่มจังหวัดพบว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรน้อยที่สุด 3.14 ล้านไร่ และขนาดฟาร์มเล็กที่สุดเพียง 8.82 ไร่ ต่อครัวเรือน นอกจากนี้ภาคเหนือยังมีพื้นที่ชลประทานไม่ทั่วถึง มีเพียง 5.28 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 19 ของพื้นที่เกษตร ภาคเกษตรยังคงพึ่งพาน้ำจากธรรมชาติเป็นหลัก จึงต้องเผชิญความเสี่ยงจากปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรมาโดยตลอด

(5) อุตสาหกรรมของภาคเหนือเติบโตอย่างรวดเร็วมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาคมากขึ้น แต่ยังมีบทบาทจำกัดต่อเศรษฐกิจของประเทศ มีสัดส่วนร้อยละ 20.94 โดยมีมูลค่าผลผลิต ณ ราคาंकที่ 69,739 ล้านบาท ในปี 2549 แต่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมประเทศเท่านั้น

(5.1) อุตสาหกรรมหลักของภาคยังคงเป็นประเภทอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องดื่ม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งฐานทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก โดยอุตสาหกรรมผลิตเครื่องดื่มมีสัดส่วนสูงที่สุดร้อยละ 25.9 รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมอาหารร้อยละ 19.8 อุตสาหกรรมเกี่ยวกับอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และอุปกรณ์สื่อสาร ร้อยละ 12.6 อุปกรณ์ทางการแพทย์และนาฬิกา ร้อยละ 11.9 และเครื่องเรือนร้อยละ 8.3 อุตสาหกรรมในภาคเหนือมีแนวโน้มปรับตัวไปสู่ Knowledge Based Industry มากขึ้น ตามเงื่อนไขมาตรฐานสินค้า และการแข่งขันในตลาดสากล โดยมีการสนับสนุนทั้งด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และการพัฒนาบุคลากร จากสถาบันการศึกษาภาคเอกชน และภาครัฐ

(5.2) งานการผลิตอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 คิดเป็นร้อยละ 49 โดยกระจุกตัวในบริเวณพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน โดยมีนิคมอุตสาหกรรมลำพูนเป็นฐานการผลิตหลัก ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร และจังหวัดลำปาง เป็นผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ รวมทั้งกลุ่มจังหวัดนี้มีความโดดเด่นในหัตถอุตสาหกรรมที่ใช้ฝีมือประณีต รองลงมาเป็นกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 คิดเป็นร้อยละ 35.8 ในจังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม โรงสีข้าว และโรงงานน้ำตาล นอกจากนี้ยังมีแหล่งอุตสาหกรรมตามพื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก และเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม และโรงงานเกษตรแปรรูป

ตาราง แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาการผลิตอุตสาหกรรมภาคเหนือ ปี 2549 ณ ราคาคงที่ จำแนกตามกลุ่มจังหวัด

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	ภาคเหนือ	ตอนบน 1	ตอนบน 2	ตอนล่าง 1	ตอนล่าง 2
มูลค่ารวม (ล้านบาท)	69,739	34,204	2,746	7,845	24,944
(สัดส่วน % ของภาค)	100.0	49.0	3.9	11.2	35.8
สัดส่วนประเภทผลิตภัณฑ์ (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
เครื่องดื่ม	25.9	2.1	4.8	4.9	64.6
ผลิตภัณฑ์อาหาร	19.8	7.0	41.7	45.3	26.3
วิทยุ โทรทัศน์ อุปกรณ์สื่อสาร	12.6	26.3	2.5	0.0	0.0
อุปกรณ์การแพทย์ และนาฬิกา	11.9	25.0	0.1	0.0	0.0
เครื่องเรือน เครื่องแต่งบ้าน	8.3	14.9	16.1	3.7	0.3
ผลิตภัณฑ์เชื้อโลหะ เซรามิกส์	6.6	10.0	4.2	3.7	3.5
เครื่องแต่งกาย	5.1	3.9	4.9	21.1	1.8
ผลิตภัณฑ์จากหนัง และรองเท้า	2.7	5.0	0.4	0.1	0.7
สิ่งทอ	2.3	1.5	16.2	6.8	0.3
ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	4.9	4.3	9.0	14.3	2.5

ที่มา : คำนวณจากผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ ณ ราคาคงที่

(6) การค้าชายแดนมีศักยภาพและขยายตัวสูง และเป็นการค้าที่เกินดุลมาตลอด ในปี 2549 การค้าชายแดน มีมูลค่า 24,359 ล้านบาท มีอัตราขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 22.8 ต่อปี ด้านชายแดนที่สำคัญคือ แม่สอดร้อยละ 50 ของมูลค่าการค้าชายแดน เชียงแสนร้อยละ 30 แม่สายร้อยละ 10 และเชียงของร้อยละ 5 พม่าเป็นประเทศคู่ค้าหลักคิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมาคือ จีนตอนใต้คิดเป็นร้อยละ 30 และสปป.ลาว ร้อยละ 6 แม้ว่าปัจจุบันมูลค่าการค้าชายแดนกับจีนยังมีมูลค่าไม่สูงมาก แต่มีศักยภาพที่จะขยายตัวสูง โดยเฉพาะเมื่อถนนสาย R3E ก่อสร้างแล้วเสร็จ และกำลังจะก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3 ที่อำเภอเชียงของ

(7) รายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มไม่แน่นอน ปี 2549 สร้างมูลค่าได้เกือบร้อยละ 10 ของ GRP โดยภาคเหนือมีรายได้จากการท่องเที่ยว 67,742 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10 ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งประเทศ ขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.9 ต่อปี (ปี 2545-49) ภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีสัดส่วนและการขยายตัวของรายได้สูงกว่าภาคเหนือตอนล่างมาก จังหวัดท่องเที่ยวหลักที่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวสูง ได้แก่ เชียงใหม่ร้อยละ 59 เชียงรายร้อยละ 14 และพิษณุโลกร้อยละ 7 โครงสร้างรายได้หลักมาจากการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกร้อยละ 27 แต่มีการขยายตัวต่ำมาก สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากรูปแบบผลิตภัณฑ์ไม่หลากหลาย ขาดการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวไทยและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีน้อยและเริ่มชะลอตัว แหล่งท่องเที่ยวภาคเหนือมีความหลากหลาย สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ แต่การบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรยังมีปัญหา ที่ปรับตัวไม่ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในภาคธุรกิจการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ยังมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สปา การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว และธุรกิจ MICE

ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในภาคเหนือ ปี 2545 ปี 2547 และปี 2549

พื้นที่	ปี 2545		ปี 2547		ปี 2549	
	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้ (ล้านบาท)	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้ (ล้านบาท)	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้ (ล้านบาท)
ภาคเหนือ	12,654,813 (100%)	60,988 (100%)	13,744,087 (100%)	70,987 (100%)	16,363,199 (100%)	67,742 (100%)
เหนือบน 1	4,517,478 (35.7%)	40,044 (65.7%)	5,163,538 (37.6%)	48,047 (67.7%)	7,477,407 (45.7%)	44,408 (65.6%)
เหนือบน 2	2,657,628 (21.0%)	10,486 (17.2%)	2,659,452 (19.3%)	11,398 (16.1%)	2,900,417 (17.7%)	12,123 (17.9%)
เหนือล่าง 1	4,145,405 (32.8%)	9,062 (14.9%)	4,459,092 (32.4%)	10,000 (14.1%)	4,359,289 (26.6%)	9,308 (13.7%)
เหนือล่าง 2	1,334,302 (10.5%)	1,396 (2.3%)	1,462,005 (10.6%)	1,543 (2.2%)	1,626,086 (9.9%)	1,904 (2.8%)

ที่มา : ประมวลข้อมูลและจัดกลุ่มพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลสถิติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(8) ความยากจนสัดส่วนคนจนของภาคเหนือลดลง แต่ยังคงสูงเป็นอันดับสองรองจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สัดส่วนคนจนของภาคเหนือมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงจากร้อยละ 16.2 ในปี 2547 และร้อยละ 12.0 ในปี 2549 ซึ่งสูงกว่าในระดับประเทศที่มีสัดส่วนของคนจนเท่ากับร้อยละ 9.55 แต่รองจากร้อยละ 16.8 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับเส้นความยากจนของภาคในปี 2549 เท่ากับ 1,266 บาท/คน/เดือน

ตารางแสดงสัดส่วนคนจน จำนวนคนจน (ด้านรายจ่าย) ปี 2547 และ 2549

พื้นที่	ปี 2547			ปี 2549		
	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)	จำนวนคนจน (พันคน)	จำนวนประชากร (พันคน)	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)	จำนวนคนจน (พันคน)	จำนวนประชากร (พันคน)
ภาคเหนือ	16.24	1,907.40	11,746.50	12.04	1,410.2	11,710.91
เหนือบน 1	17.54	525	2,993.90	13.03	392.1	3,008.10
เหนือบน 2	14.87	395.8	2,662.60	14.15	384.5	2,716.86
เหนือล่าง 1	18.17	626.7	3,449.60	14.09	474.2	3,365.66
เหนือล่าง 2	14.13	359.7	2,545.30	6.08	159.4	2,620.29

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประมวลผลโดย : สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและกระจายรายได้ สศช.

1.2 ด้านสังคม

(1) ภาคเหนือกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนการพึ่งพิงเพิ่มสูงขึ้น คาดว่าประชากรผู้สูงอายุภาคเหนือจะเพิ่มเป็นร้อยละ 13.6 ในปี 2553 และร้อยละ 21.2 ในปี 2563 ซึ่งภาคเหนือจะเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2553 เร็วกว่าประเทศ และจะส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนการพึ่งพิงของประชากรจากร้อยละ 50 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 64 ในปี 2563

ตารางแสดงการคาดประมาณจำนวนประชากรตามกลุ่มอายุของภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2543 - 2563

กลุ่มอายุ	2543		2548		2553		2563	
	พันคน	ร้อยละ	พันคน	ร้อยละ	พันคน	ร้อยละ	พันคน	ร้อยละ
0-14 ปี	2,769	23.7	2,559	22.0	2,296	19.9	1,999	17.7
15-59 ปี	7,611	65.2	7,682	65.9	7,685	66.5	6,877	61.1
60 ปีขึ้นไป	1,296	11.1	1,414	12.1	1,581	13.6	2,390	21.2
รวม	11,676	100.0	11,655	100.0	11,562	100	11,266	100
การพึ่งพิงรวม		53.0		52.0		50.0		64.0

ที่มา : สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต สศช.

(2) ภาคเหนือประสบกับข้อจำกัดด้านแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ มีแรงงานที่มีงานทำ จำนวน 6.49 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 98.18 ของกำลังแรงงานรวม และมีผู้ว่างงานเพียงร้อยละ 1.4 แรงงานส่วนใหญ่ยังขาดการศึกษา /ทักษะฝีมือ และอยู่นอกระบบประกันสังคม ในปี 2549 แรงงานภาคเหนือส่วนใหญ่ร้อยละ 55.3 จบระดับประถมศึกษา ร้อยละ 25.8 จบมัธยมศึกษา ร้อยละ 8.40 จบระดับอุดมศึกษา และร้อยละ 10.26 ไม่ได้รับการศึกษา โดยมีแรงงานที่ได้รับการคุ้มครองตามระบบประกันสังคม 0.63 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 ของกำลังแรงงานรวมของภาค จากการที่ภาคเหนือมีชายแดนติดกับประเทศพม่าและลาว และมีซัพพลายของแรงงานที่จำกัดทำให้มีแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายยังมีอยู่ต่อเนื่อง ในปี 2548 มีแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียน 259,004 คน ร้อยละ 96.3 เป็นแรงงานพม่า จังหวัดที่มีแรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนสูง ได้แก่ ตาก เชียงใหม่ และ

เชิงราย อย่างไรก็ตามคาดว่า ยังมีแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การค้ามนุษย์ และการกลับมาระบาดของโรคดั้งเดิม อาทิ โรคเท้าช้าง วัณโรค เป็นต้น

ตารางแสดงการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในภาคเหนือ ปี 2548

พื้นที่	จำนวนคนต่างด้าวที่มาขึ้นทะเบียนแรงงาน			
	พม่า	ลาว	กัมพูชา	รวม
ภาคเหนือ	252,401	33,493	29,556	259,004
เหนือบน 1	90,276	738	50	91,064
เหนือบน 2	28,819	29,030	28,259	29,662
เหนือล่าง 1	122,549	2,118	264	124,931
เหนือล่าง 2	10,757	1,607	983	13,347

(3) ประชากรภาคเหนือได้รับการศึกษามากขึ้นจากค่าเฉลี่ยในปี 2544 เพียง 7.78 ปี เพิ่มขึ้นเป็น 8.14 ปี และ 8.21 ปี ในปี 2547 และ 2548 ตามลำดับ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือคะแนนการทดสอบรวมของนักเรียนในภาคเหนือส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 50 สำหรับผลการทดสอบในปี 2547 พบว่า นักเรียนประถมศึกษาเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 37.4 และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.6 ภาคเหนือตอนบน 1 มีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาค ภาคเหนือตอนล่าง 1 มีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาค และกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาค นอกจากนี้คุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคเหนือได้มาตรฐานน้อยสุทธรองจากภาคใต้ โดยมีสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานเพียงร้อยละ 31 โดยต่ำกว่าร้อยละ 35 ในระดับประเทศ

ตารางแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถม มัธยมต้น และมัธยมปลาย ปี 2547

หน่วย : ร้อยละ

ภาค/กลุ่มจังหวัด	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
ประเทศ	42.2	37.4	40.3
ภาคเหนือ	42.2	37.4	40.6
เหนือบน 1	40.8	36.1	41.8
เหนือบน 2	44.9	39.5	43.1
เหนือล่าง 1	39.3	36.7	39.0
เหนือล่าง 2	45.5	39.9	38.7

ที่มา : สำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

: รายงานการพัฒนาคอนของประเทศไทย ปี 2550 ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย

(4) ประชากรภาคเหนือมีภาวะการเจ็บป่วยสูงเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ โดยมีอัตราการเจ็บป่วยเป็นร้อยละ 27.3 ภาวะการเจ็บป่วยและความเสี่ยงด้านพฤติกรรมที่สำคัญได้แก่

(4.1) โรคทางเดินหายใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.1 และมีแนวโน้มสูงขึ้น

(4.2) ปัญหาสุขภาพจิตโดยเฉพาะการฆ่าตัวตายของประชาชนในภาคเหนือมีอัตราสูงกว่าระดับประเทศ โดยมีอัตราการฆ่าตัวตายเป็น 10.9 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งจังหวัดลำพูนมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุด 18.04 รองลงมาคือ จังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็น 17.88 ต่อประชากรแสนคน

(4.3) การเจ็บป่วยจากสารเคมีและสารกำจัดศัตรูพืชสูงสุด โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี พิจิตร นครสวรรค์ สุโขทัย กำแพงเพชร และเพชรบูรณ์

(4.4) ผู้ป่วยเอดส์รายใหม่มีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงสูงเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ผู้ป่วยรายใหม่ในภาคเหนือมีแนวโน้มลดลงเหลือเพียง 43.81 ต่อประชากรแสนคน ในปี 2548 ผู้ป่วยเอดส์ในปี 2548 รวมทั้งสิ้น 5,197 ราย โดยมีมากที่สุดที่จังหวัดเชียงใหม่ 1,260 ราย รองลงมา คือ จังหวัดเชียงใหม่ 880 ราย

ตารางแสดงสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ในภาคเหนือ

สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ในภาคเหนือ	2544	2545	2546	2547	2548
จำนวนผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ (คน)	7,705	6,957	6,661	7,101	5,197
อัตราผู้ป่วยรายใหม่เอดส์ต่อประชากรแสนคน	58.46	53.45	54.96	59.35	43.81
จำนวนผู้ป่วยเอดส์จำแนกตามปีที่เสียชีวิต	3,288	2,899	2,261	1,723	1,159

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

(4.5) อัตราผู้ป่วยชาลส์ซีเมียของภาคเหนือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูง และยังคงเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ในปี 2548 ภาคเหนือมีผู้ป่วยชาลส์ซีเมีย 14,300 คน โดยมีมากที่สุดที่จังหวัดน่าน 489.83 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำพูน และเชียงราย คิดเป็น 247.31, 171.46 และ 158.39 ต่อประชากรแสนคน

(4.6) อัตราการสูบบุหรี่และดื่มสุร่ายอยู่ในอัตราสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน ประชาชนภาคเหนือดื่มสุร่ายเป็นอันดับ 1 ของประเทศ โดยในปี 2549 มีผู้ดื่มสุร่ายร้อยละ 36.1 และกลุ่มเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ดื่มสุร่ายสูงกว่าทุกภาคในอัตราร้อยละ 30.7

(5) ครอบครัวยุคใหม่ สถาบันครอบครัวลดความเข้มแข็ง โครงสร้างครอบครัวของภาคเหนือเปลี่ยนจากโครงสร้างจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวและมีขนาดเล็กลง โดยขนาดของครัวเรือนเฉลี่ยของภาคเหนือลดลงจาก 5.5 ในปี 2513 เหลือเพียง 3.2 ในปี 2547 ซึ่งต่ำกว่า 3.4 ของขนาดครัวเรือนเฉลี่ยในระดับประเทศ ผลจากที่โครงสร้างของสถาบันครอบครัวเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวและมีขนาดเล็กลง ประกอบกับการย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในเขตเมืองหรือต่างจังหวัดของคนในครอบครัว และการหย่าร้างปี 2549 ที่มีอัตรา 4.86 คู่ต่อพันครัวเรือน โดยเฉพาะในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีอัตราการหย่าร้างสูงที่สุด 5.46 คู่ต่อพันครัวเรือน ซึ่งสูงกว่าในระดับประเทศที่มีอัตรา 4.19 คู่ต่อพันครัวเรือน ส่งผลทำให้สถาบันครอบครัวลดความเข้มแข็งลง และมีบทบาทลดลงในการให้การดูแลและปลูกฝังจริยธรรมให้กับสมาชิกของครอบครัว

ตารางแสดงอัตราการจดทะเบียนหย่า ปี 2549

จังหวัด	หย่า (คู่)	บ้าน (ครัวเรือน)	อัตราการหย่าร้าง (คู่ต่อพันครัวเรือน)
ประเทศ	81,981	19,582,845	4.19
ภาคเหนือ	18,694	3,848,337	4.86
เหนือบน 1	5,968	1,093,874	5.46
เหนือบน 2	4,326	889,088	4.87
เหนือล่าง 1	4,791	1,047,028	4.58
เหนือล่าง 2	3,609	818,347	4.41

1.3 สถานะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) ทรัพยากรดินของภาคเหนือเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ความอุดมสมบูรณ์ของดินในภาคเหนือเสื่อมโทรม ซึ่งเกิดจากภัยธรรมชาติและการใช้ที่ดินไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินสูงถึง 53.96 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 49.56 ของพื้นที่ที่มีการพังทลายของดินของประเทศ ปัญหาดินขาดอินทรีย์วัตถุ 10.20 ล้านไร่ ปัญหาดินกรด 12.38 ล้านไร่ ดินบนที่สูง 55.9 ล้านไร่ และการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ถูกต้องตามศักยภาพ 6.2 ล้านไร่

(2) ทรัพยากรน้ำ ภาคเหนือมีลุ่มน้ำสำคัญ 5 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน และป่าสัก รวมปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยต่อปี 22,023 ล้าน ลบ.ม. สามารถกักเก็บได้เพียง 12,800 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 38.27 ทั้งนี้ โดยเฉพาะลุ่มน้ำยมเก็บกักได้น้อยมากเพียงร้อยละ 5.23 เนื่องจากไม่มีเขื่อนขนาดใหญ่ ส่วนลุ่มน้ำปิงมีเพียงเขื่อนกิ่วลม ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้เพียงร้อยละ 8.40 ของปริมาณน้ำท่าของลุ่มน้ำเท่านั้น

ตารางแสดงความสัมพันธ์ของปริมาณน้ำท่า และน้ำท่าที่กักเก็บได้ของลุ่มน้ำสำคัญภาคเหนือ

ชื่อลุ่มน้ำ	พื้นที่ลุ่มน้ำ (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำท่า เฉลี่ย/ปี (ล้าน ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำเก็บกักได้ เฉลี่ย/ปี (ล้าน ลบ.ม.)	% น้ำท่าที่กักเก็บได้ เทียบกับน้ำท่าทั้งลุ่มน้ำ
ปิง	33,898	6,686	6,020	90.04
วัง	10,791	1,429	120	8.40
ยม	23,616	1,430	75	5.24
น่าน	34,330	9,581	5,800	60.50
ป่าสัก	16,291	2,897	785	27.10
รวม	118,926	22,023	12,800	38.27

ที่มา : ค่าเฉลี่ย 10 ปี (2538-2548) ของกรมชลประทาน

(3) ทรัพยากรป่าไม้ ป่าไม้ของภาคเหนือโดยภาพรวมลดลง โดยเฉลี่ยร้อยละ 0.6 ต่อปี โดยในปี 2543 มีพื้นที่ป่าไม้ 96,270 ตร.กม. (ร้อยละ 56.75 ของพื้นที่ภาคเหนือ) ลดลงเป็น 92,068 ตร.กม. หรือ 57.54 ล้านไร่ (ร้อยละ 54.3 ของพื้นที่ภาคเหนือ) ในปี 2547 โดยจังหวัดที่พื้นที่ป่าไม้ลดลงมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ตาก (ร้อยละ 5.08) พะเยา (ร้อยละ 4.23) และเชียงใหม่ (ร้อยละ 3.77)

(4) ขยะมูลฝอยของภาคเหนือยังเป็นปัญหาอยู่โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยว จากรายงานของกรมควบคุมมลพิษ ตั้งแต่ปี 2544-2549 มีขยะเพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยปีละ 30.4 ตัน จังหวัดที่มีอัตราการเกิดขยะสูงสุด 3 จังหวัดแรก คือ แม่ฮ่องสอน 1.20 ตาก 1.18 และ เชียงใหม่ 1.06 กก./คน/วัน และมีข้อจำกัดในการกำจัดขยะอย่างเป็นระบบและไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชน

(5) ภาคเหนือมีปัญหามลพิษและฝุ่นขนาดเล็กเกินมาตรฐานอย่างรุนแรง ปี 2550 จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง เชียงราย และน่าน เป็นพื้นที่วิกฤติหมอกควัน เนื่องจากมีฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐาน (120 ไมโครกรัมต่อ ลบ.ม.) จากการเผาป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตรและการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรทั้งในพื้นที่และประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการเผาขยะครัวเรือน โดยเฉพาะเชียงใหม่วัดได้สูงถึง 383 ไมโครกรัมต่อ ลบ.ม. ณ 14 มีนาคม 2550 และมีแนวโน้มของปัญหามากขึ้นจากการขยายพื้นที่ทำการเกษตรที่มีแรงจูงใจจากราคาพืชผลเกษตรสูงขึ้น

(6) ภาคเหนือประสบภัยธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น จากอุทกภัยและดินโคลนถล่ม ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ในพื้นที่ลาดชัน นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงจากแผ่นดินไหวโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนอยู่ในบริเวณของรอยเลื่อนแม่ทาซึ่งมีโอกาสเกิดแผ่นดินไหว จากสถิติของกรมอุตุนิยมวิทยา แผ่นดินไหวที่เคยเกิดขึ้นซึ่งรู้สึกถึงความแรงของการสั่นสะเทือนในพื้นที่ภาคเหนือ ที่มีขนาดเกิน 5 ริคเตอร์ 2 ครั้ง คือ ที่ อ.พร้าว (5.2 ริคเตอร์) และที่ อ.แมริม (5.1 ริคเตอร์)

1.4 บริบทการเปลี่ยนแปลง

ภาคเหนือต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านซึ่งกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาอย่างมาก ซึ่งการพัฒนาในระยะต่อไปควรเตรียมความพร้อมและรู้จักนำศักยภาพที่มีอยู่มาปรับใช้ประโยชน์ โดยแนวโน้มของบริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมี 5 บริบท คือ

(1) การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจ

(1.1) การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ของโลกที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับภาคเหนือ ได้แก่ การพัฒนากลุ่มประเทศใน GMS และ BIMSTEC รวมทั้งข้อตกลง ACMECS การเชื่อมโยงกลุ่มเศรษฐกิจเหล่านี้ ประเด็นการพัฒนาหลักจะเกี่ยวข้องกับข้อตกลงทางการค้า การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน ซึ่งส่งผลกระทบทั้งเชิงบวก/เชิงลบต่อการพัฒนาภาคเหนือ

(1.2) ข้อตกลงการค้า FTA ไทย-จีน ส่งผลกระทบต่อภาคเหนืออย่างชัดเจน ทั้งเป็นการเพิ่มปริมาณสินค้าจากจีนสำหรับตลาดบริโภคของภาค และเป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ขณะเดียวกันเป็นตลาดของสินค้าภาคเหนือที่จะสามารถขยายส่งออกไปยังตลาดจีนได้เช่นกัน

(2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี แนวโน้มการพัฒนา ICT และเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ต่างๆ จะเป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าเกษตรจากวัตถุดิบของภาคให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคเหนือจะต้องให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา การสร้างองค์ความรู้ สร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรระดับ Knowledge worker และการปรับตัวของธุรกิจให้ทันการเปลี่ยนแปลง เช่น E-commerce และ E-tourism

(3) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

(3.1) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมที่สำคัญ ได้แก่ โลกกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สำหรับประเทศไทยก็เช่นกัน โครงสร้างประชากรมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเริ่มปรากฏเด่นชัดโดยเฉพาะภาคเหนือ แนวโน้มสังคมผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบในด้านบวกต่อภาค โดยเป็นโอกาสในการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ อาหารสุขภาพ และการให้บริการสุขภาพต่างๆ รวมทั้งพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ขณะที่ผลด้านลบจะทำให้เกิดขาดแคลนประชากรวัยแรงงาน และเป็นภาระด้านสวัสดิการสังคมสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

(3.2) การบริโภคของตลาดโลกมีแนวโน้มกระแสด้านความนิยมสินค้าตะวันออกมากขึ้น และให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพทำให้ความต้องการอาหารปลอดภัยจากสารพิษเพิ่มมากขึ้น เกิดข้อกำหนดมาตรฐานสินค้าในประเด็นความปลอดภัยในการบริโภค และมีแนวโน้มการบริโภคสินค้าที่สำเร็จรูปพร้อมบริโภคเพิ่มขึ้น ภาคเหนือจำเป็นต้องปรับการผลิตสินค้าให้สามารถตอบสนองตลาดกลุ่มนี้

(4) การเคลื่อนย้ายของคนอย่างเสรี จากแนวโน้มการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีฝีมือและทักษะไปสู่ประเทศที่มีผลตอบแทนสูงกว่า และการอพยพแรงงานสู่สังคมเมือง ประกอบกับการรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน และผู้ประกอบการเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้สะดวกขึ้น จึงเป็นการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานโดยเสรีทั้งในด้านแรงงานที่มีคุณภาพในท้องถิ่นที่จะเคลื่อนย้ายออกไป และแรงงานต่างชาติจะเดินทางเข้ามาทำงานในภาคเหนือมากขึ้น รวมทั้งกลุ่มแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน

(5) การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาโลกร้อน จะทำให้เกิดภาวะภัยแล้งและน้ำท่วมซ้ำซากรุนแรงขึ้น เกิดสภาพอากาศแปรปรวนมากขึ้น นอกจากนี้ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ รวมทั้งปัญหาจากการใช้สารเคมี/ยาฆ่าแมลงในการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ขยะและสิ่งปฏิกูลมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อผลกระทบด้านลบและเป็นความเสี่ยงต่อภาคเหนือทั้งสิ้น

2 วิเคราะห์สภาวะแวดล้อม

2.1 การประเมินสภาวะแวดล้อมของภาค บั๊จจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) และบั๊จจัยภายนอก (โอกาส ภัยคุกคาม) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) จุดแข็ง

(1.1) เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ ทั้งภูเขา แหล่งต้นน้ำลำธาร และป่าไม้ โดยมีลุ่มน้ำสำคัญถึง 6 ลุ่มน้ำ และมีพื้นที่ป่าไม้มากที่สุดในประเทศและครอบคลุมพื้นที่กว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ภาค ตลอดจนมีทรัพยากรแร่สำคัญมากกว่า 20 ชนิด

(1.2) ท่าเลที่ตั้งเอื้อต่อการพัฒนาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจสังคมกับกลุ่มประเทศ GMS และกลุ่มประเทศเอเชียใต้ เนื่องจากมีจุดที่ตั้งใกล้ประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ และมีการพัฒนาโครงข่ายเส้นทางคมนาคมทางบกตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) และแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor)

(1.3) โครงสร้างเศรษฐกิจกระจายตัวอย่างสมดุลทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการค้า และมีกิจกรรมเศรษฐกิจที่สามารถพัฒนาเป็น Cluster ได้หลากหลาย โดยกิจกรรมหลักที่มีศักยภาพในภาคเหนือตอนบน ได้แก่ ท่องเที่ยวธรรมชาติ /วัฒนธรรมล้านนา /เชิงสุขภาพ /ชายแดน หัตถอุตสาหกรรม การผลิตชา ข้าวหอมมะลิ เกษตรอินทรีย์ /ปลอดภัยพิษ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา ได้มีการสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจใหม่ๆ อาทิ การพัฒนา ด้าน ICT และบริการธุรกิจสุขภาพ ส่งผลให้ภาคเหนือตอนบนมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้เพิ่มสูงขึ้น กิจกรรมหลักที่มีศักยภาพในภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ ท่องเที่ยวธรรมชาติ /ประวัติศาสตร์ /วัฒนธรรม /เชิงนิเวศ การผลิตข้าว พืชไร่ เกษตรอินทรีย์ /ปลอดภัยพิษ อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร /อาหาร เครื่องประดับทอง /พระบูชา รวมทั้งการทอผ้า /ผ้าไหม

(1.4) มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมสูง โดยพื้นฐานลักษณะนิสัยของคนเหนือที่อ่อนโยนและความเชื่อในวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นรวมทั้งศาสนา ทำให้สภาพสังคมโดยรวมสงบสุข ไม่มีความขัดแย้งที่รุนแรง แม้ว่าจะมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยเฉพาะชนเผ่าชาวเขากลุ่มต่างๆ อีกทั้งยังมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมล้านนาในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 1 และ 2 ที่สืบทอดจนถึงปัจจุบันในรูปของสถาปัตยกรรม งานหัตถศิลป์ กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น และวิถีชีวิต

(2) จุดอ่อน

(2.1) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วและประชากรวัยเด็กลดลง เป็นแรงกดดันให้ต้องปรับโครงสร้างการผลิตและบริการ โครงสร้างประชากรภาคเหนือกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุในระดับที่รวดเร็วกว่าระดับประเทศ ในขณะที่ประชากรวัยเด็กมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของกำลังแรงงานของภาค รวมทั้งการจัดสวัสดิการในด้านต่างๆ เพื่อรองรับกับการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ

(2.2) แรงงานขาดทักษะฝีมือและระบบประกันสังคมยังไม่ครอบคลุม แรงงานส่วนใหญ่ของภาคเหนือกว่าร้อยละ 50 จบเพียงระดับประถมศึกษา จึงขาดทักษะฝีมือแรงงาน นับเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของภาคไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ รวมทั้งมีแรงงานเพียงร้อยละ 10 ที่ได้รับการคุ้มครองตามระบบประกันสังคม

(2.3) สถาบันครอบครัวและสถาบันชุมชนดั้งเดิมมีความเข้มแข็งลดลง ส่งผลกระทบต่อทุนทางสังคม โดยพบว่าสถาบันดั้งเดิมของภาคเหนือโดยเฉพาะสถาบันครอบครัวและสถาบันชุมชนมีความอ่อนแอมากขึ้น สาเหตุสำคัญมาจากวิถีชีวิตที่ต้องดิ้นรนทำมาหากิน และปัญหาความแตกแยกในครอบครัว/ชุมชน

(2.4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โดยเฉพาะการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ แหล่งกักเก็บน้ำไม่พอเพียงและขาดการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ คุณภาพอากาศต่ำมีมลพิษและฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน ในฤดูแล้งปัญหามลพิษจากขยะและน้ำเสียจากชุมชนและอุตสาหกรรมซึ่งเกิดจากการขาดระบบการจัดการที่ดี

(2.5) ระบบโลจิสติกส์ไม่สมบูรณ์ ทำให้ต้นทุนการขนส่งสินค้าสูง ที่ผ่านมาการพัฒนาเส้นทางคมนาคมในภาคเหนือให้ความสำคัญกับการก่อสร้างเชื่อมโยงโครงข่ายถนนและการขนส่งด้วยรถบรรทุก มากกว่าการพัฒนาเชื่อมโยงโครงข่ายเส้นทางรถไฟ และการขนส่งทางน้ำ จึงทำให้ต้นทุนการขนส่งสินค้าสูง

(3) โอกาส

(3.1) กระแสความต้องการของตลาดโลกและนโยบายสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ภาคเหนือมีโอกาสนในการพัฒนาฐานเศรษฐกิจใหม่ของภาคสู่กิจกรรมเศรษฐกิจและบริการที่ใช้ความรู้และทุนทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านธุรกิจสุขภาพ ธุรกิจ ICT

(3.2) ความก้าวหน้าการดำเนินนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ GMS และ ACMEC ทำให้เกิดโอกาสทางการตลาดของภาคการค้า การท่องเที่ยวและบริการต่างๆ ทั้งด้านการศึกษานานาชาติ การรักษาพยาบาล ตลอดจนก่อให้เกิดแนวโน้มความเข้าใจที่ดีระหว่างประเทศ ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งและลดปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน

(3.3) ความต้องการพลังงานทดแทน รวมทั้งกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นโอกาสในการพัฒนาวัตถุดิบ/วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่มีอยู่มากไปสู่อุตสาหกรรมด้านพลังงานชีวภาพ (Bio Energy) และวัสดุภัณฑ์ที่ย่อยสลายง่าย (Bio material)

(3.4) สถานการณ์ด้านการผลิตทางการเกษตรของโลกเปลี่ยนไป โดยเฉพาะราคาพืชอาหาร และพืชพลังงาน ที่มีแนวโน้มสูงขึ้น เป็นแรงจูงใจให้ภาคเกษตรของไทยและภาคเหนือขยายการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดโลกมากขึ้น

(4) ภาวะคุกคาม

(4.1) สภาวะตลาดภายนอกแข่งขันสูง ด้วยคุณภาพและมาตรฐานใหม่ๆ ทุกรูปแบบ เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็ว วงจรสินค้าสั้นลง รวมทั้งกฎระเบียบทางการค้าของประเทศคู่ค้าและมาตรการกีดกันทางการค้าซับซ้อนมากขึ้น สร้างความกดดันให้ผู้ประกอบการท้องถิ่นต้องปรับตัวให้ทันสถานการณ์

(4.2) วัฒนธรรมบริโภคนิยมไหลเข้ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน และพฤติกรรมบริโภคนิยม

(4.3) แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองมากขึ้น ต่อเนื่อง อีกทั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถจัดระบบการบริหารแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบหลายด้าน อาทิ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อุบัติการณ์ของโรคที่เคยหายไปจากสังคมไทย เป็นต้น

(4.4) ความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และความแปรปรวนของสภาพอากาศที่เริ่มมีปรากฏบ่อยครั้ง ช้ำซาก โดยเฉพาะ อุทกภัย ภัยแล้ง และแผ่นดินไหวซึ่งเกิดขึ้นรุนแรงในหลายพื้นที่

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์สภาวะแวดล้อมภาคระหว่างปัจจัยภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และปัจจัย ภายนอก (โอกาสและภัยคุกคาม)

จากจุดแข็งของภาคเหนือที่มีอยู่ ประกอบกับโอกาสที่เกิดขึ้น ทำให้ภาคเหนือมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาในประเด็นที่สำคัญๆ ดังต่อไปนี้

(1) ภาคเหนือมีความพร้อมต่อการพัฒนาเป็นฐานเชื่อมโยงด้านการค้าและบริการกับนานาชาติ และ กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตามแนว North-South Economic Corridor (จีนตอนใต้ พม่า ลาว ไทย) โดยมีโครงข่ายคมนาคมทางบกและทางลุ่มน้ำโขงจากจีนสู่เชียงราย พะเยา ลำปาง พิษณุโลก นครสวรรค์ และ East-West Economic Corridor (เวียดนาม ลาว ไทย พม่า) โดยมีถนนเชื่อมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างกลุ่ม 1 พิษณุโลก สุโขทัย และ ตาก ที่อำเภอแม่สอด ชายแดนไทย-พม่า ซึ่งสามารถเชื่อมโยงสู่กลุ่มประเทศในชมพูทวีป อีกทั้งภาคเหนือมีเมืองที่เป็นฐานการพัฒนาทั้งในระดับที่เชื่อมโยงกับนานาชาติ เช่น เชียงใหม่ ที่เป็นศูนย์กลางความเจริญของภาค และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ในด้านธุรกิจและบริการ และเป็นศูนย์กลางการbinเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ เชียงรายเป็นจังหวัดแกนนำของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ที่มีด้านการค้าชายแดนเชื่อมโยงกับพม่า ลาว และ จีนตอนใต้ ที่อำเภอแม่สาย เชียงแสน และเชียงของ จังหวัดตากมีด้านการค้าชายแดนที่อำเภอแม่สอด เป็นประตูการค้าสำคัญกับประเทศพม่าที่สามารถขยายไปสู่กลุ่มประเทศในชมพูทวีป ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งซัพพลายด์อุตสาหกรรมแปรรูปให้กับพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 และ 2 โดยมีจังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร นครสวรรค์เป็นฐานการผลิตและบริการ ทำให้ประเทศไทยและภาคเหนือมีโอกาสในการขยายตลาดการค้า การท่องเที่ยว และบริการการศึกษานานาชาติ ธุรกิจการรักษาพยาบาลมากขึ้น สำหรับตลาด GMS และ ตลาด ACMEC รวมถึงนักท่องเที่ยวและนักลงทุนข้ามชาติที่ให้ความสนใจเข้ามาใช้ภาคเหนือเป็นฐานในการดำเนินธุรกิจในอนุภาคนี้อีกด้วย

(2) จากแรงจูงใจด้านราคาพืชผลและความต้องการพืชพลังงาน รวมทั้งนโยบายของรัฐที่สนับสนุนในด้านการพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ส่งผลให้การพัฒนาสินค้าเกษตรที่เป็นพืชเศรษฐกิจของภาคเหนือ และอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร มีแนวโน้มขยายตัวสูง เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดโลก ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 และ 2 ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์อาหาร โดยเฉพาะข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว บรรจุภัณฑ์ชีวภาพ ตลอดจนอุตสาหกรรมพลังงานชีวภาพ เช่น เอทานอลจากกากน้ำตาล พลังงานไฟฟ้าจากแกลบ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศ และสามารถนำเข้าวัตถุดิบเกษตรจากประเทศพม่าด้านชายแดนอำเภอแม่สอด ส่วนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 และ 2 มีศักยภาพในการพัฒนาด้านเกษตรประณีต เกษตรอินทรีย์สำหรับตลาดเฉพาะที่มีกำลังซื้อสูง

(3) การพัฒนาหัตถอุตสาหกรรมโดยใช้ฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีศิลปวัฒนธรรมและการออกแบบร่วมสมัยเพื่อตอบสนองต่อกระแสความต้องการของตลาดที่ให้คุณค่าต่อ Oriental Cultural Fusion อาทิ ของตกแต่งบ้าน ของที่ระลึก และสินค้าหัตถกรรม ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มสู่งานหัตถศิลป์ และผลิตภัณฑ์ Digital Contents ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะกลุ่มที่ 1 ซึ่งมีเชียงใหม่เป็นตลาดที่เชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศและเชื่อมโยงกับแหล่งผลิตในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง

(4) การท่องเที่ยว ทั้งสี่กลุ่มจังหวัดของภาคเหนือมีฐานทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างและสามารถพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มภายในภาค ตลอดจนการพัฒนาเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง โดยสามารถจัดกลุ่มการท่องเที่ยว (Cluster) ได้หลากหลาย อาทิ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 1 และ 2 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ วิถีชีวิตเรือนแพ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 และ 2

(5) จากความพร้อมด้านบริการพื้นฐานของเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม ประกอบกับนโยบายของรัฐในการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคเพื่อเป็นฐานการลงทุนและการจ้างงาน ทำให้ภาคเหนือมีศักยภาพสำหรับภาคธุรกิจบริการ การประชุมนานาชาติ การกีฬานานาชาติ สำนักงานตัวแทนในภูมิภาค ตลอดจนการศึกษานานาชาติ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนกลุ่ม 1 โดยเฉพาะที่จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากมีความพร้อมทั้งในด้านโครงสร้างบริการพื้นฐานของเมือง สถาบันการศึกษาระดับสูง และ ธุรกิจด้านบริการ Logistics

(6) เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาตามศักยภาพและโอกาสดังกล่าวข้างต้น ภาคเหนือจะต้องเร่งรัดการแก้ปัญหาที่เป็นจุดอ่อนและเตรียมรับมือกับภัยคุกคามจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงภายนอก เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาในภาคเศรษฐกิจการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ตลอดจนภาคสังคมที่มีแนวโน้มสู่ความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ในประเด็นสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

(6.1) การจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้เป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนา ถึงแม้ภาคเหนือเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของประเทศ แต่ยังคงขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากปริมาณน้ำฝนและน้ำท่า เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจได้เต็มที่ โดยเฉพาะลุ่มน้ำยม และลุ่มน้ำสาขา ตลอดจนการขยายระบบส่งน้ำเพื่อสนับสนุนพื้นที่การเกษตรที่มีศักยภาพ

(6.2) การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจัง ในการฟื้นฟูสภาพป่า การชะล้างพังทลายของที่ดินบนพื้นที่สูง การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม ตลอดจนการเผาวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร เพื่อลดปัญหาผลกระทบเชิงลบในระยะสั้น และเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

(6.3) ข้อจำกัดด้านแรงงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของภาคเหนือทั้งในภาคเกษตรและนอกเกษตร การเสริมสร้างความรู้และสนับสนุนการพัฒนาเครื่องทุ่นแรงที่ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมตามภูมิ-สังคมของภาคเหนือตอนบนและตอนล่าง รวมทั้งการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้มีประสิทธิภาพจะช่วยลดปัญหาผลกระทบที่ตามมาทั้งแรงงานเหล่านี้

(6.4) เพื่อให้ครอบครัวและชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจรรโลงไว้ซึ่งฐาน เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง รวมทั้งช่วยป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน จะต้องลดช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบท โดยกระจายโอกาสการเรียนรู้และการมีงานทำสู่ชุมชนให้มากขึ้น

3 บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่

จากผลการประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภาคเหนือ จึงกำหนดให้มีบทบาทที่สำคัญดังนี้

3.1 ภาคเหนือเป็นฐานทรัพยากรป่าไม้และน้ำที่สำคัญของประเทศ เป็นภาคเดียวที่มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้สูงกว่าระดับรักษาสอดคล้องระบบนิเวศ โดยมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้มากที่สุดร้อยละ 54 โดยเฉพาะภาคเหนือตอนบน มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงและป่าไม้หนาแน่น เป็นต้นกำเนิดของลุ่มเจ้าพระยา และมีเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ เขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างกลุ่มที่ 1 ที่หล่อเลี้ยงทั้งภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง

3.2 เป็นประตูเชื่อมโยงการค้าและบริการสู่กลุ่มอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงตอนบนและเอเชียใต้ มีพื้นที่เชื่อมโยงการพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง GMS ทั้งในแนว North-South Economic Corridor และ East-West Economic Corridor ที่เชื่อมโยงสู่กลุ่มประเทศเอเชียใต้ด้านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

3.3 เป็นฐานการผลิตพืชผัก ไม้ผล ัญพืช และอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลเกษตร โดยกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนเป็นฐานการผลิตพืชผักและไม้ผลที่สำคัญ ส่วนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างเป็นฐานการผลิตัญพืช และพืชไร่ ที่สำคัญ

3.4 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ธรรมชาติ และศูนย์กลางหัตถอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ และนานาชาติ ส่วนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกทั้งเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 มีแหล่งรักษพันธ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งที่ได้รับประกาศเป็นมรดกโลกเช่นกัน

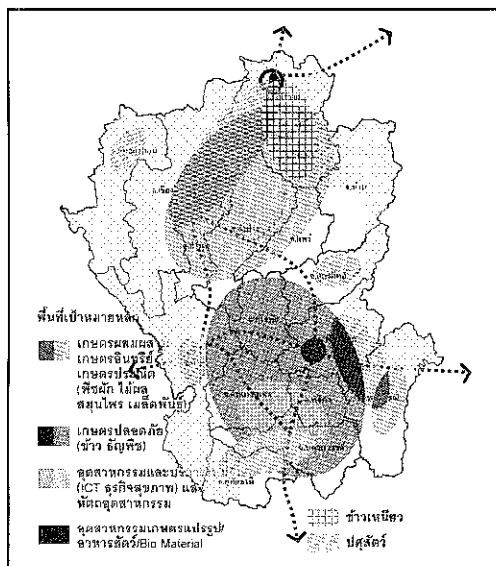
ยุทธศาสตร์การพัฒนา

จากการที่เศรษฐกิจของภาคขยายตัวช้าและมีขนาดทางเศรษฐกิจเล็กกว่าทุกภาค ประกอบกับภาคเกษตรมีข้อจำกัดด้านปัจจัยการผลิต อุตสาหกรรมมีความเสียเปรียบด้านต้นทุนการขนส่ง มีปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นทุนการพัฒนามีความเสื่อมโทรม มีปัญหาภัยธรรมชาติ และปัญหาลังคมรุนแรง อย่างไรก็ตามภาคเหนือมีทำเลที่ตั้งที่เป็นโอกาสขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่ม GMS และกลุ่มเอเซียใต้ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีทุนทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และเป็นแหล่งต้นน้ำ จากประเด็นปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือได้ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ปรับโครงสร้างการผลิตสู่การพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปรับระบบการผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อคงความเป็นฐานเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ เพื่อให้ภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ เป็นฐานสร้างรายได้ให้กับภาคได้อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

(1) สนับสนุนการทำเกษตรยั่งยืนอย่างครบวงจร โดยให้มีการขยายพื้นที่ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตที่ใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมี การพัฒนาให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สารอินทรีย์แทนสารเคมี การตรวจสอบ/รับรองคุณภาพ และเสริมสร้างขีดความสามารถทางการตลาด โดยภาคเหนือตอนบนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา เน้นทำเกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ และภาคเหนือตอนล่าง เน้นทำเกษตรปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี โดยเฉพาะในจังหวัดอุทัยธานี พิจิตร นครสวรรค์ สุโขทัย กำแพงเพชร และเพชรบูรณ์

(2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ และโอกาส

ทางการตลาด โดยส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ศึกษาวิจัยตลาด รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาต่อยอด ในผลิตภัณฑ์ อาทิ ลำไย พืชผัก สมุนไพร ในเชียงใหม่-ลำพูน /ข้าวเจ้า-ข้าวเหนียว ในเชียงราย พะเยา นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร/ โคน้อย ในตาก อุทัยธานี นครสวรรค์ /สุกรและไก่ ในเพชรบูรณ์ พืชผัสดอก

(3) สนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปปศุสัตว์ในภาคเหนือตอนล่าง บริเวณจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร พืชผัสดอก โดยสนับสนุนให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบ Logistics ศึกษาวิจัยการปรับปรุงคุณภาพพันธุ์พืชและการเพิ่มผลผลิต ให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังผลกระทบจากการใช้สารเคมีที่มีต่อดินและน้ำ

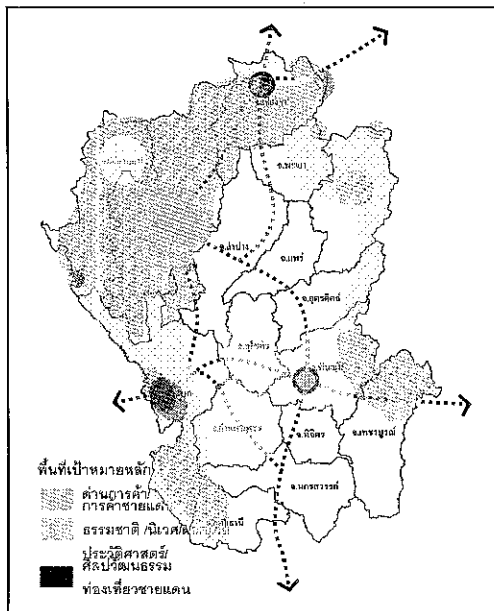
(4) **สนับสนุนอุตสาหกรรมบริการใหม่ที่มีศักยภาพ** โดยเฉพาะอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ ผลิตอุตสาหกรรม และธุรกิจบริการสุขภาพ ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย แม่ฮ่องสอน เพชรบูรณ์ โดยสนับสนุนการพัฒนาโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ศึกษาวิจัยต่อยอดและออกแบบผลิตภัณฑ์ พัฒนา Knowledge worker เพื่อรองรับการขยายอุตสาหกรรมและบริการ

(5) **พัฒนาปัจจัยสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการ** โดยส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มธุรกิจ (Cluster) และสนับสนุนการจัดตั้ง/ขยายเขตประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่ลำพูน และชายแดนแม่สอด/เชียงราย รวมทั้งสนับสนุนการศึกษาวิจัยพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ยกระดับการค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสตลาด เน้นการพัฒนาบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

เป้าประสงค์ เพื่อเพิ่มปริมาณการค้า และยกระดับการท่องเที่ยวให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนา

(1) **พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบ Logistics** เพื่อสนับสนุนทางการค้าและบริการ การขนส่ง ในพื้นที่เชียงใหม่-ลำพูน พิชณุโลก นครสวรรค์ พื้นที่ชายแดน เชียงราย ดาก และพื้นที่ตามแนว N-S & E-W Economic Corridor รวมทั้งพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้ผู้ประกอบการท้องถิ่น

(2) **พัฒนายกระดับการท่องเที่ยวให้เท่าทันกระแสตลาด อย่างมีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวหลัก** โดย

(2.1) **พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่** ที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น ธุรกิจ MICE ในเชียงใหม่

/ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เพชรบูรณ์ /ท่องเที่ยวพำนักระยะยาว ในเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย /ท่องเที่ยวชุมชน ในเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน /ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเพชรบูรณ์ พิชณุโลก ดาก อุทัยธานี และการเปิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในกลุ่มประเทศ GMS เช่น เส้นทางท่องเที่ยวลำน้ำโขง ยูนนาน-เชียงราย-หลวงพระบาง โดยสนับสนุนการสร้างศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติเพื่อรองรับธุรกิจ MICE ส่งเสริมการสร้างตลาดท่องเที่ยวร่วมในกลุ่มประเทศ GMS

(2.2) **พัฒนายกระดับแหล่งท่องเที่ยวเดิม** ให้มีคุณค่ามากขึ้นโดยใช้ฐานความรู้ โดยเฉพาะการสร้าง Story และการพัฒนาในลักษณะกลุ่มพื้นที่ท่องเที่ยว (Cluster) เช่น กลุ่มอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย เชื่อมต่อพิชณุโลก-กำแพงเพชร กลุ่มวัฒนธรรมล้านนาในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 1-2

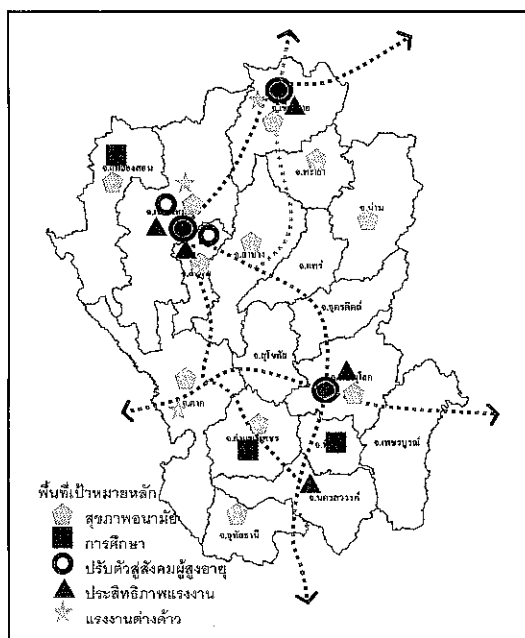
(4) สนับสนุนรูปแบบการเดินทางที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนการพัฒนาเส้นทางจักรยาน และปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เอื้อต่อการใช้จักรยาน และรณรงค์ให้ประชาชนใช้จักรยานเพิ่มขึ้น

(5) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร การคลัง และศักยภาพบุคลากรของหน่วยงาน ส่วนท้องถิ่นให้สามารถรับมือต่อการขยายตัวของเมือง โดยสนับสนุนให้มีการศึกษา/ทบทวน โครงสร้างการบริหารการคลังสำหรับโครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่ดำเนินการในท้องถิ่น และเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาคนและสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีความมั่นคง และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

เป้าประสงค์ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ การเข้าถึงแหล่งข้อมูล ยกระดับการศึกษา และพัฒนาแรงงาน รวมทั้งส่งเสริมการป้องกันและรักษาโรคเพื่อลดการเจ็บป่วย

แนวทางการพัฒนา

(1) ดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะเรื่อง สุขอนามัยของแม่และเด็ก เพื่อให้ประชากรมีคุณภาพ ในพื้นที่ลำพูน พะเยา อุทัยธานี ลำปาง พะเยา น่าน แม่ฮ่องสอน ปัญหาสุขภาพจิต (ฆ่าตัวตาย) ในลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ดาก ก่าแพงเพชร และพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนในเชียงใหม่ ลำพูน ป้องกันและลดปัญหาโรคธาลัสซีเมียในน่าน แพร่ ลำพูน และเชียงราย โดยรณรงค์ให้ความรู้ประชาชนในการสร้างเสริมสุขภาพ โภชนาการ และการออกกำลังกาย เสริมสร้างสุขอนามัยในชุมชนทั้งในบ้าน โรงเรียน ตลาด และพื้นที่สาธารณะต่างๆ

(2) พัฒนาบุคลากร สื่อ และวิธีการการเรียนการสอนทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ในทุกจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัด ลำปาง สุโขทัย เพชรบูรณ์ และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งความรู้ในจังหวัดเพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน พิจิตร และกำแพงเพชรโดยสนับสนุนการพัฒนาครูและสื่อการเรียนการสอนในพื้นที่ขาดแคลน และเน้นส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

(3) เสริมสร้างความพร้อม ให้ความรู้ และบริการแก่ประชาชนทุกช่วงวัย เพื่อเตรียมปรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะในเชียงใหม่-ลำพูน เชียงราย ลำปาง ภาคเหนือตอนล่างในจังหวัดนครสวรรค์ และเพชรบูรณ์ โดยสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและบริการให้เอื้อต่อสังคมผู้สูงอายุ ประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนักในการเปลี่ยนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

พัฒนาบุคลากรสำหรับดูแล ให้คำปรึกษาผู้สูงอายุ รวมทั้งขยายสวัสดิการ/หลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง และส่งเสริมระบบการมีงานทำของผู้สูงอายุ

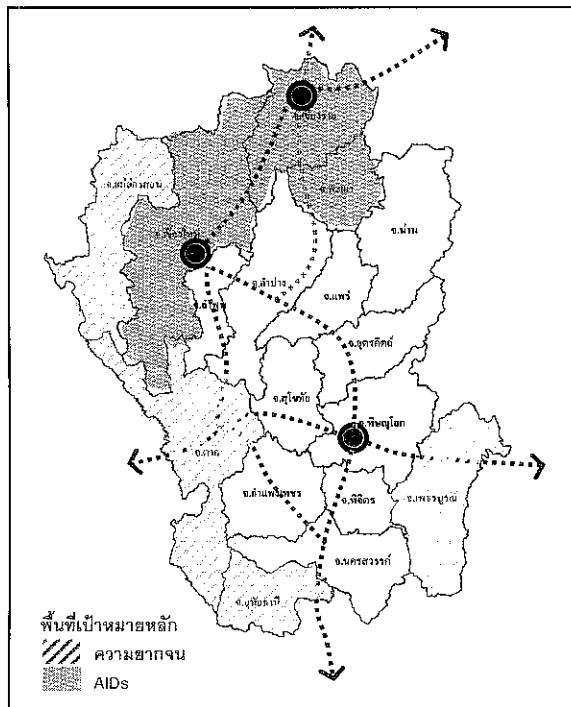
(4) เพิ่มประสิทธิภาพแรงงานให้สูงขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่อุตสาหกรรมและบริการหลัก ได้แก่ เชียงใหม่-ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา และนครสวรรค์ โดยเร่งพัฒนาทักษะฝีมือของบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(5) จัดระบบแรงงานต่างด้าวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และตาก เพื่อเอื้อต่อการทดแทนแรงงานในสาขาที่ขาดแคลน ขณะที่ต้องป้องกันปัญหาทางสังคมและความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : พัฒนาศักยภาพของสถาบันครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็งในการพัฒนาที่นำไปสู่การพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าประสงค์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและชุมชน และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชนและ อปท. ในการดูแลชุมชน

แนวทางการพัฒนา

(1) ส่งเสริมบทบาทและความสัมพันธ์ที่ดีของสถาบันครอบครัวและชุมชนในการดูแลสมาชิกให้มีคุณภาพ โดยประชาสัมพันธ์ หนุนรงค์โครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของสถาบันครอบครัวและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

(2) เสริมสร้างความมั่นคงของชุมชนในด้านรายได้ ความรู้ สุขอนามัย ที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม โดยเน้นบทบาทและเสริมศักยภาพของ อปท. ให้พร้อมดูแลชุมชนในทุกด้าน สนับสนุนการกระจายทรัพยากรการผลิตทางการเกษตรในระดับชุมชน เช่น โรงสีชุมชน โรงปุ๋ยอินทรีย์ชุมชน ส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพเสริมตามศักยภาพของชุมชน และแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน สนับสนุนส่งเสริมความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบ

อาชีพ โดยเฉพาะในแม่ฮ่องสอน ตาก น่าน และเพชรบูรณ์ ขยายโอกาสเข้าถึงความรู้อย่างหลากหลาย พัฒนาสื่อชุดความรู้สำหรับชุมชน พัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมที่ดี สืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณธรรม จริยธรรม

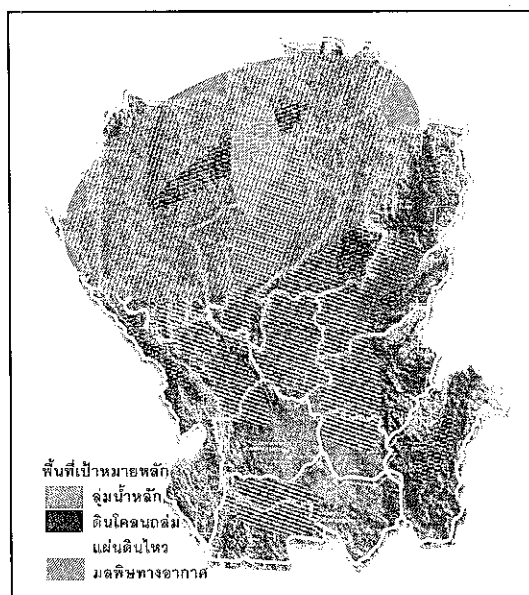
(3) ลดจำนวนผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ และลดผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์ โดยสนับสนุนการณรงค์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่องในการป้องกันผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ ฝึกอบรมและเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์ที่บ้าน ฟื้นฟูเครือข่ายผู้ป่วยเอดส์และองค์กรที่ทำงานด้านเอดส์ และกำหนดมาตรการ

รองรับผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์อย่างครบวงจร ในพื้นที่ที่ยังมีความรุนแรงของปัญหา ได้แก่ พะเยา เชียงราย แพร่ และเชียงใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างสมดุล รวมทั้งเตรียมการป้องกันและรับมือกับภัยธรรมชาติ

เป้าประสงค์ เพื่อสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นฐานการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน และสร้างความพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติเพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

แนวทางการพัฒนา

(1) สนับสนุนการบริหารจัดการน้ำในลักษณะนิเวศวิทยาลุ่มน้ำ ตั้งแต่ป่าต้นน้ำ ลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำสาขา รวมถึงแหล่งกักเก็บน้ำ ใน ลุ่มน้ำสายหลัก ปิง วัง ยม น่าน และสะแกกรัง โดยสนับสนุนการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ บริเวณพื้นที่ต้นน้ำของภาคเหนือตอนบน ส่วนภาคเหนือตอนล่างควรสนับสนุนให้มีการสร้างแก้มลิงและฝายในพื้นที่รับน้ำ นอกจากนี้ ควรมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกประชาชนและชุมชนให้มีความรู้และร่วมการบริหารจัดการน้ำ เพิ่มพื้นที่ป่า สนับสนุนให้สร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น ปลูกพืชเพื่ออนุรักษ์ดิน/น้ำในทุกจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดตาก เชียงใหม่ และลำพูน ซึ่งมีสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ลดลง

มากที่สุด เร่งรัดติดตามให้มีการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามมติกรม โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ และสนับสนุนการก่อสร้างฝายเพื่อความชุ่มชื้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะจังหวัดภาคเหนือตอนบน

(2) ลดปัญหาสิ่งแวดล้อมของเมืองและชุมชน โดยเน้นการสร้างความรู้ ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแล และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้มีระบบบำบัดขยะ / น้ำเสียของเมือง โดยเฉพาะเชียงใหม่ เชียงราย พิษณุโลก นครสวรรค์ ตาก และแม่ฮ่องสอน พร้อมสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการขยะ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เช่น เครื่องย่อยใบไม้และกิ่งไม้ที่เหมาะสมสำหรับใช้ในครัวเรือน สร้างจิตสำนึกในการลดและแยกขยะ การบังคับใช้กฎหมายและสร้างมาตรการจูงใจให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนสนับสนุนนโยบายการผลิตที่สะอาด (CDM) รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการเผาในที่โล่งเพื่อลดมลพิษจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM3) โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน ตาก และกำแพงเพชร

(3) **พัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ** โดยเน้นการจัดการองค์ความรู้ผสมผสานต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการคุ้มครองและใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน ส่งเสริมการต่อยอดองค์ความรู้สมุนไพรสู่การเป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพ พัฒนาองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น อนุรักษ์ /ฟื้นฟูและสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น สนับสนุนให้ใช้แผนปฏิบัติการและบัญชีความหลากหลายทางชีวภาพในการดำเนินโครงการพัฒนาในทุกระดับของทุกจังหวัดในภาค

(4) **บริหารจัดการระบบการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำให้** เหมาะกับศักยภาพของพื้นที่ โดยพัฒนาระบบส่งน้ำในลำน้ำธรรมชาติ /สาขา เผยแพร่ข้อมูลความรู้ วรรณคดีให้มีการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม กำหนดแผนการใช้ที่ดินและมาตรการทางผังเมืองให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงภัยจังหวัดแพร่ อุดรดิตถ์ เพชรบูรณ์ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก

(5) **สร้างความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติธรรมชาติ** โดยจัดทำแผนป้องกันและระบบเตือนภัย สร้างระบบ /กลไกทางกฎหมาย และการรณรงค์ ให้ความรู้ในการป้องกันและแนวทางปฏิบัติให้กับประชาชนและ อปท. ในพื้นที่เสี่ยงภัย ได้แก่ แผ่นดินไหว ในจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่ มลพิษจากหมอกควันฝุ่นละอองขนาดเล็ก ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน รวมทั้งอุทกภัย ดินโคลนถล่มในชุมชนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ลาดชันและใกล้ลำน้ำ โดยสนับสนุนการติดตั้งเครื่องมือเตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย จัดทำระบบฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย วรรณคดีปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงผลกระทบและเตรียมการรับมือกับภัยธรรมชาติ จัดการ Zoning และ Relocation ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคารใหม่ให้รองรับแผ่นดินไหว

(6) **สนับสนุนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายชุมชนของทุก** จังหวัดในการจัดการและแก้ไขปัญหาที่ทันต่อสถานการณ์ในระยะเร่งด่วน รวมทั้งการบริหารจัดการเฝ้าระวังและป้องกันเพื่อลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติในระยะยาว

5 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด

ภาคเหนือ ประกอบด้วย 4 กลุ่มจังหวัด โดยแต่ละกลุ่มจังหวัดมีศักยภาพและทิศทางการพัฒนาดังนี้

5.1 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 1 (เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน)

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 1 มีศักยภาพที่โดดเด่นหลายประการ คือเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ และมีพื้นที่ถือครองการเกษตรขนาดเล็ก เหมาะแก่การปรับสู่ระบบเกษตรอินทรีย์สำหรับตลาดเฉพาะ มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ด้านบริการโทรคมนาคม ด้านโครงข่ายคมนาคมทางบก เป็นศูนย์กลางการบินในอนุภูมิภาค ด้านการศึกษา ประกอบกับทำเลที่ตั้งสามารถเชื่อมโยงไปสู่กลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน (GMS) ได้โดยสะดวก มีทุนวัฒนธรรมล้านนาที่มีเอกลักษณ์ และเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงของวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน ซึ่งเป็นที่รู้จักของต่างประเทศ รวมทั้งความมีน้ำใจโอบอ้อมอารีของประชาชน ที่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

มีฐานความรู้ของสถาบันการศึกษาและทุนทางศิลปวัฒนธรรม สามารถนำมาใช้เพื่อตอบสนอง โอกาสแนวโน้มกระแสการบริโภคที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ความนิยมวิถีธรรมชาติและ ตะวันออก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการผลิต เช่น หัตถอุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ จึงสามารถ กำหนดทิศทางการพัฒนาได้ดังนี้

(1) **ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้และน้ำ** เพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ป้องกันและแก้ปัญหาอุทกภัย และภัยแล้ง เน้นการสร้างฝายชะลอ ความชุ่มชื้น ปลูกพืชเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ ในเชียงใหม่-ลำพูน รวมทั้งสนับสนุนการสร้างอ่างเก็บน้ำ ขนาดใหญ่

(2) **พัฒนาบริการพื้นฐานของเมืองและสิ่งแวดล้อมเมือง** เพื่อรองรับการขยายตัวของ เมือง เน้นการวางแผนแม่บทการบริหารจัดการเมืองศูนย์กลางความเจริญและพัฒนาระบบขนส่งมวลชน ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสียในเชียงใหม่-ลำพูน

(3) **พัฒนาโครงข่ายการคมนาคม ระบบ Logistics และสิ่งอำนวยความสะดวกทาง การค้าการลงทุน** เน้นเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมขนส่งของเมือง และโครงข่ายระหว่างจังหวัดภายใน กลุ่ม (Cluster Road) ภูมิภาค เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การค้า และบริการและพื้นที่แหล่งผลิตทางการเกษตร รวมถึงการสนับสนุนการขยายเขตประกอบอุตสาหกรรม ในพื้นที่ลำพูน และการพัฒนาสถานีขนส่งผู้โดยสารและขนส่งสินค้า

(4) **สร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการ** โดยใช้ฐานความรู้วิชาการผสมผสานกับ คุณค่าของธรรมชาติ สังคม และศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของล้านนา รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อ สร้างความเข้มแข็งให้กับฐานเศรษฐกิจเดิม เกษตร ท่องเที่ยว หัตถอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมแปรรูป ผลิตผลเกษตร และสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ และธุรกิจบริการสุขภาพ สปาบริการ ทางกายภาพ และบริการทางการศึกษา โดยให้ความสำคัญในประเด็น ดังต่อไปนี้

(4.1) **สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา** เพื่อสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการ แก้ปัญหาและพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าในภาคเกษตร อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร หัตถอุตสาหกรรม และ บริการ อาชีพ การทำเกษตรผสมผสาน และเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ การผลิตภัณฑ์ เสริมสร้างสุขภาพจากลำไย ในเชียงใหม่-ลำพูน รวมทั้งสถาบันตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าเกษตร

(4.2) **พัฒนาทรัพยากรมนุษย์** เน้นการพัฒนาบุคลากรในสาขาที่ตอบสนองต่อการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะบุคลากรด้าน ICT การท่องเที่ยว การโรงแรมและสปา รวมทั้งการ พัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้ทันการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และการพัฒนาผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจ SME

(4.3) **สร้างความเข้มแข็งให้แก่ธุรกิจ** โดยใช้ Clustering Approach โดยเฉพาะกลุ่ม ธุรกิจ/อุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ กลุ่มการท่องเที่ยว/ที่พัก หัตถกรรม เชนามิก กลุ่มผู้ประกอบการลำไย เป็นต้น

(4.4) การพัฒนาการท่องเที่ยว เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม-โบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นใหม่ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมชนเผ่าและไทยใหญ่ในแม่ฮ่องสอนการพัฒนาธุรกิจการประชุมและการแสดงสินค้า (MICE) โดยขยายบริการของระบบอำนวยความสะดวกด้านศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง เพื่อรองรับโครงการก่อสร้างหอประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ ที่จังหวัดเชียงใหม่ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS โดยเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการบิน

5.2 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน)

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม 2 มีศักยภาพในด้านที่ตั้งที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงและประเทศในเอเชียใต้ มีวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มล้านนาตะวันออกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทางการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหัตถอุตสาหกรรมเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรโดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ชา กาแฟ และผลไม้ (ลิ้นจี่ ลำไย) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายที่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง มีสถาบันการศึกษาระดับสูง พร้อมทั้งจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มจังหวัด โดยสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ ดังนี้

(1) พัฒนาให้เชียงรายเป็นประตูการค้า การลงทุน และศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง เชื่อมโยงกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงและกลุ่มประเทศเอเชียใต้ โดยเน้นการวางแผนแม่บทการบริหารจัดการเมือง เร่งรัดการดำเนินงานแผนงาน /โครงการภายใต้นโยบายเขตเศรษฐกิจชายแดน และการพัฒนาระบบ Logistics เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจตามแนว N-S Economic Corridor รวมถึงการพัฒนาช่องทางการค้าชายแดนจังหวัดพะเยาและน่าน

(2) พัฒนาการเกษตรไปสู่เกษตรปลอดภัยและอินทรีย์ เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรเพื่อตอบสนองตลาดอาหารเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะ ข้าว ที่จังหวัดพะเยา เชียงราย รวมถึงการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ กาแฟ ชา และยางพารา

(3) พัฒนาการท่องเที่ยวชายแดน และการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใน กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะเชียงรายและน่าน เช่น เส้นทางท่องเที่ยวลำน้ำโขง ยูนนาน-เชียงราย-หลวงพระบาง และเส้นทางท่องเที่ยวตามแนวถนน R3E รวมทั้งการท่องเที่ยวชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในน่าน /การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในเชียงราย เพื่อเป็นการท่องเที่ยวสำหรับตลาดเฉพาะ (Niche Market)

(4) อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมล้านนาและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

(5) เร่งฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาภัยธรรมชาติและดำรงความเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เน้นการสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้นและอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

5.3 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง กลุ่ม 1 (สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก)

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง กลุ่ม 1 มีศักยภาพด้านที่ตั้ง เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการพัฒนา E-W Economic Corridor โดยมีพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง มีโครงข่ายการคมนาคมทางบกที่สนับสนุนการขนส่งทั้งผู้โดยสารและสินค้า มีสนามบินพาณิชย์ที่พิษณุโลก สนามบินอำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย และสนามบินอำเภอมะสอ จังหวัดตาก เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในประเทศและกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร และอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของภาค มีการผลิตพลังงานชีวภาพ มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกเชิงประวัติศาสตร์ คืออุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัวของจังหวัดเพชรบูรณ์ พิษณุโลก และตาก มีสถาบันการศึกษาระดับสูงคือมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ที่มีศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์ความรู้สนับสนุนการพัฒนาในกลุ่มจังหวัด มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์สามารถนำมาสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และตลาดสินค้าที่ระลึก เช่น ผ้าทอจังหวัดอุตรดิตถ์ ทองลายโบราณ จังหวัดสุโขทัย ศิลปะประดิษฐ์และอาหารแปรรูปของจังหวัดพิษณุโลก โดยสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ ดังนี้

(1) สนับสนุนให้เกิดความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และน้ำ เพื่อสนับสนุนการผลิตและคุณภาพชีวิต บนหลักการบริหารจัดการเชิงนิเวศน์ลุ่มน้ำ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคำนึงถึงความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ และลดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะแหล่งต้นน้ำของจังหวัดตาก พิษณุโลก และเพชรบูรณ์

(2) สนับสนุนการพัฒนาและสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา โดยให้สุโขทัยและพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยให้เพชรบูรณ์และอุตรดิตถ์เป็นศูนย์กลาง เพื่อเป็นแหล่งสร้างรายได้ที่สำคัญและยั่งยืน

(3) สนับสนุนกิจกรรมการเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ โดยจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัด และ East-West Economic Corridor รวมทั้งการค้าชายแดนที่อำเภอมะสอจังหวัดตากกับประเทศเพื่อนบ้าน

(4) สนับสนุนการเพิ่มมูลค่าภาคเกษตรและอุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยีและฐานความรู้ ตลอดทั้งการพัฒนาในลักษณะของห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่การพัฒนาวัตถุดิบ กระบวนการผลิต การพัฒนาเครื่องจักรกลทางการเกษตร การบริหารจัดการ และการตลาด โดยให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง

5.4 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง กลุ่ม 2 (กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร อุทัยธานี)

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง กลุ่ม 2 มีศักยภาพเป็นแหล่งผลิตและการค้าข้าวที่สำคัญ โดยมีจังหวัดนครสวรรค์เป็นศูนย์กลาง มีพื้นที่รองรับการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตอนล่างที่จังหวัดพิจิตร เป็นแหล่งผลิตพลังงานชีวภาพ จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร อาทิ การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากแกลบ และการผลิต Ethanol จากกากน้ำตาลที่จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ กำแพงเพชร มีศักยภาพด้านการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมทั้งทางรถยนต์ รถไฟ เชื่อมต่อภาคเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการขนส่งทางน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเหมาะสมกับการขนส่งสินค้าที่เป็น Bulk ที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างภาคกลางตอนบน มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่สำคัญ คือเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ที่เป็นมรดกโลก และการท่องเที่ยววิถีชีวิตบนลำน้ำสะแกกรังและเจ้าพระยา สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภาคกลางสู่ภาคเหนือ โดยสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ ดังนี้

(1) พัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเกษตร จากศักยภาพของพื้นที่ เป็นแหล่งผลิตข้าวและพืชไร่ที่สำคัญของภาคและประเทศโดยสนับสนุนการพัฒนายอย่างครบวงจรหรือห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและได้มาตรฐานการผลิตทางการเกษตร(GAP) และมาตรฐานการผลิตอุตสาหกรรม (GMP) โดยมีจังหวัดพิจิตรเป็นฐานการผลิต กำแพงเพชรเน้นการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่านครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ

(2) พัฒนาอุตสาหกรรม พลังงานทดแทนจากผลผลิตและวัสดุการเกษตร โดยเฉพาะสินค้ากลุ่มพลังงานทดแทนจากผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นแนวนโยบายด้านพลังงานของประเทศ ด้วยพื้นที่กลุ่มจังหวัดเป็นแหล่งผลิตข้าวและพืชไร่แหล่งใหญ่ของภาคและประเทศ ทำให้มีวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรปริมาณมาก นอกจากนี้ยังสามารถนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตรจากพื้นที่ข้างเคียงรวมทั้งจากประเทศพม่า

(3) พัฒนากลุ่มจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าเชื่อมโยงกับภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง สามารถรองรับการขยายตัวของการลงทุนขนาดใหญ่จากภาคกลาง โดยใช้วัตถุดิบภายในกลุ่มจังหวัดและพื้นที่ข้างเคียงได้อีกด้วย พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาระบบการขนส่งทางรางและทางน้ำ โดยมีจังหวัดนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและกระจายสินค้า (Multi Modal Transportation)

(4) พัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นในระดับประเทศและระดับโลก ได้แก่ มรดกโลกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทัยธานี อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร บึงบอระเพ็ด ในนครสวรรค์ เสริมกับวิถีชีวิตชาวเรือนแพบนลำน้ำน่าน เจ้าพระยาและสะแกกรัง ใช้การจัดการทางการตลาดการท่องเที่ยวมาเสริมสร้างให้เกิดคุณค่า และขยายฐานนักท่องเที่ยวโดยรวมและเฉพาะกลุ่ม

(5) **อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้และน้ำ** เพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ป้องกันและแก้ปัญหาอุทกภัย และภัยแล้ง ในอุทัยธานี กำแพงเพชร เน้นการสร้างแก้มลิงและฝายในลำน้ำ

6 โครงการสำคัญ (Flagship Project)

เพื่อให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือได้รับการขับเคลื่อนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรมีโครงการสำคัญๆ ภายใต้อยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตสู่ การพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและปรับระบบการผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสมดุล	1. โครงการพัฒนามูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์ 2. โครงการสืบสานพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนา
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ยกระดับการค้าและ บริการให้ได้มาตรฐานทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ กระแสตลาด	1. โครงการยกระดับสินค้าหัตถกรรมและการท่องเที่ยว ล้านนาสู่สากล
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาเมืองศูนย์กลาง ความเจริญและเมืองชายแดนเพื่อรองรับการเชื่อมโยงในระดับนานาชาติ	1. โครงการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ - ลำพูนรองรับการเป็นศูนย์กลางความเจริญที่เชื่อมโยงกับนานาชาติและอนุภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน

6.1 โครงการพัฒนามูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์

(1) หลักการและเหตุผล

(1.1) การเกษตรเป็นสาขาเศรษฐกิจหลักของภาคเหนือ เป็นแหล่งสร้างอาหารและเป็นแหล่งพึ่งพิงของประชากรส่วนใหญ่ของภาค ในช่วงที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการผลิตในลักษณะพืชเชิงเดี่ยวและขายเป็นสินค้าเกษตรขั้นปฐมภูมิ ทำให้ได้ราคาต่ำ และมีข้อจำกัดและอุปสรรคในเรื่องของปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะที่ดินและแหล่งน้ำ อีกทั้งมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรเอง

(1.2) แนวโน้มการบริโภคสินค้าเกษตรปรับเปลี่ยนไปสู่ความนิยมบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ขยายตัวมากขึ้นและเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูง รัฐบาลให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายสนับสนุนระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ สำหรับภาคเหนือตอนบนมีศักยภาพเหมาะสมที่จะผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เนื่องจากมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรขนาดเล็ก และเกษตรกรมีทักษะในการทำเกษตรประณีตตลอดจนมีสถานศึกษาที่มีขีดความสามารถในการให้การสนับสนุนด้านวิชาการและบริการ ในเรื่องเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนมีตลาดภายในที่สามารถรองรับผลผลิตได้ส่วนหนึ่ง และมีผู้ประกอบการท้องถิ่นที่ดำเนินการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์อยู่ แต่ยังดำเนินการได้ในปริมาณที่จำกัด เพื่อให้ทันกับกระแสการบริโภคของตลาด ที่เป็นโอกาสและสอดคล้องกับจุดแข็งของภาคเหนือตอนบน และเป็นการสร้างกลุ่มการผลิตสินค้าเกษตรสำหรับตลาดเฉพาะ (Niche Market) จะช่วยเสริมสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ในขณะเดียวกันช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศเกษตรได้อีกด้วย

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรของภาคเหนือ สอดรับกับโอกาสทางการตลาดและการเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภคที่มีความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์

(2.2) เพื่อกระจายโอกาสและยกระดับรายได้เกษตรกร และฟื้นฟูระบบนิเวศเกษตร

(2.3) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ และขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติและนำไปสู่การขยายผลต่อไป

(3) แนวคิดการดำเนินงาน

(3.1) พิจารณาดำเนินการในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่มที่ 1

(3.2) พิจารณาคัดเลือกพืชเป้าหมาย ข้าว ผัก ลำไย สมุนไพร

(3.3) สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ให้บริการ (การส่งเสริม ตรวจสอบ รับรองมาตรฐาน และการตลาด)

(3.4) บูรณาการนโยบายพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่กลุ่มจังหวัด โดยใช้หลักการ Value Chain และ Supply Chain เพื่อให้สามารถบรรลุผลตามแนวนโยบายของรัฐบาล โดยสังเคราะห์แนวทางดำเนินการร่วมกับศักยภาพและสมรรถนะของภูมิ-สังคมของกลุ่มจังหวัด เพื่อกำหนดเป้าหมาย และแผนปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(4.1) มีแผนปฏิบัติการ (Road Map) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ที่มีความชัดเจนและสามารถใช้เป็นกรอบในการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด

(4.2) เกิดระบบการผลิตและการจัดการครบตาม Value Chain เป็นผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร เกษตรกรมีรายได้จากผลิตผลเกษตรอินทรีย์ที่ค้ำค่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้กลุ่มผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ และสามารถขยายผลการปฏิบัติเพื่อเพิ่มผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น

(4.3) ระบบนิเวศเกษตรได้รับการฟื้นฟู สุขอนามัยที่ดีของผู้บริโภค เป็นการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

6.2 โครงการสืบสานพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนา

(1) หลักการและเหตุผล

(1.1) ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนา เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมประจำถิ่นของกลุ่มชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เป็นสินทรัพย์ทางปัญญาที่ทรงคุณค่า มีความงดงาม โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สามารถถ่ายทอดได้อย่างเป็นรูปธรรม และหลากหลาย จนได้รับการยอมรับจากทั้งในและนอกประเทศ

(1.2) ที่ผ่านมามีหลายสถาบัน/องค์กรทั้งสถาบันการศึกษาภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนในพื้นที่ เห็นความสำคัญของการสืบค้นรวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าว และจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น ศูนย์สิ่งทอล้านนา ฯ แต่องค์กรเหล่านี้ยังมีลักษณะต่างคนต่างทำตามความสนใจและความชำนาญ ขาดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงความรู้ภูมิปัญญาล้านนาอย่างเป็นเอกภาพ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้ในวงกว้าง

(1.3) ขณะเดียวกัน อัตลักษณ์ล้านนาได้ถูกนำไปใช้ในเชิงธุรกิจเพื่อการท่องเที่ยวและบริการอย่างหลากหลายโดยเฉพาะงานสถาปัตยกรรม และหัตถกรรม และวิถีชีวิต หากพบว่าผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยที่นำอัตลักษณ์ล้านนาไปใช้ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ขัดต่อความเชื่อและความรู้สึกของกลุ่มชาวล้านนา ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนถึงความไม่เข้าใจในสาระที่แท้จริงของภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนา

(1.4) ด้วยเหตุข้างต้นเหล่านี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสนับสนุนการสืบสานพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อสร้างเครือข่ายศูนย์ศึกษารวบรวมและถ่ายทอดภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาในลักษณะองค์กรร่วม ที่มีความเข้มแข็งสามารถเชื่อมโยงความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งเป็นแหล่งความรู้สนับสนุนการต่อยอดการประยุกต์ใช้ในเชิงธุรกิจทั้งในระดับภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรเศรษฐกิจชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว/ประชาชนทั่วไปที่สนใจ

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อสนับสนุนสถาบันด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาให้เป็นสถาบันความร่วมมือในการศึกษา สืบค้น สังเคราะห์และรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาอย่างบูรณาการ และมีการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ

(2.2) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ราชบัณฑิตยสถาน องค์กรชุมชนและภาคธุรกิจเอกชน ในการจรรโลงศิลปวัฒนธรรมล้านนาให้ทรงคุณค่าอย่างยั่งยืน และนำไปสู่การสร้างสรรค์เพิ่มคุณค่าให้กับการท่องเที่ยวและการพัฒนาสินค้าหัตถกรรม

(3) แนวทางดำเนินงาน

(3.1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการ พัฒนาเป็นเครือข่าย เพื่อจัดระบบองค์ความรู้ และดำเนินการศึกษา วิจัย สืบค้น สังเคราะห์รวบรวม และจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาอย่างเป็นระบบ (KM)

(3.2) สนับสนุนการพัฒนาศูนย์สืบสานพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนา ให้มีลักษณะเป็นทั้งศูนย์ให้บริการข้อมูลและเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภท Edutainment โดยคำนึงถึงการบริหารจัดการที่สร้างรายได้ให้กับองค์กรในระยะยาว

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(4.1) เกิดการบูรณาการองค์ความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาที่ถูกต้องเหมาะสม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาที่ถูกต้อง

(4.2) เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรชุมชน

(4.3) ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมล้านนาได้รับการสืบสานและถ่ายทอดสู่สาธารณะอย่างถูกต้องเหมาะสม สนับสนุนการสร้างอัตลักษณ์ของสินค้าและบริการของพื้นที่ที่มีกลิ่นอายความเป็นล้านนา ซึ่งจะเป็นสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการในระยะยาว

(4.4) ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม และร่วมกันสืบทอดและเกิดความยั่งยืนของทุนวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า

6.3 โครงการยกระดับสินค้าหัตถกรรมและการท่องเที่ยวล้านนาสู่สากล

(1) หลักการและเหตุผล

(1.1) สินค้าหัตถกรรมล้านนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้วัตถุดิบและฝีมือแรงงานในท้องถิ่น หากสามารถยกระดับสร้างมูลค่าเพิ่มและเชื่อมโยงสู่ธุรกิจท่องเที่ยวได้ จะเป็นการสร้างรายได้ให้ประชาชนในวงกว้างอย่างยั่งยืน ดังนั้นภาครัฐจึงจำเป็นต้องสนับสนุนพัฒนาผู้ประกอบการด้านสินค้าหัตถกรรมล้านนาให้มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนายกระดับมาตรฐานสินค้าหัตถกรรมได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

(1.2) เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานศักยภาพของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐที่มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจโดยสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่า ให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และส่งเสริมพัฒนาความร่วมมือของกลุ่มอุตสาหกรรมการค้าและบริการที่เน้นความสำคัญของศักยภาพพื้นที่และเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรม

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในด้านการบริหารจัดการ การออกแบบ ผลิต และส่งออกสินค้าหัตถกรรมและการท่องเที่ยวล้านนาสู่สากล

(2.2) เพื่อพัฒนาระดับและเชื่อมโยง OTOP Village ที่มีศักยภาพเป็น Cluster ของ Craft City โดยมีเชียงใหม่เป็นเมืองศูนย์กลางการแสดงผลสินค้าหัตถกรรมถาวร

(2.3) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรชุมชนในการพัฒนาสินค้าหัตถกรรม และสนับสนุนการเชื่อมโยงความร่วมมือเป็น Cluster ใน Value Chain ของสินค้าและบริการตั้งแต่ระดับชุมชนถึงผู้ส่งออก

(3) แนวทางการดำเนินงาน

(3.1) วางแผนการบริหารจัดการโครงการทั้งระบบ เน้นการวางแผนพัฒนาความเข้มแข็งของผู้ประกอบการในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการ และการตลาด โดยมีการสร้างกลไกการเชื่อมต่อองค์ความรู้จากสถาบันวิชาการและแหล่งตลาด

(3.2) ศึกษารูปแบบ และการบริหารจัดการ OTOP Village Cluster และเมืองศูนย์กลางแสดงผลสินค้าหัตถกรรมถาวร ให้มีความเชื่อมโยงกัน

(3.3) วางแผนระบบงาน และเตรียมการจัดงาน World Craft Expo ในปี 2554 โดยมีศูนย์กลางที่จังหวัดเชียงใหม่ และกระจายเชื่อมโยงจังหวัดล้านนา

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(4.1) ผู้ประกอบการด้านสินค้าหัตถกรรมล้านนามีความเข้มแข็งมากขึ้น ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การผลิต และการตลาด เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรชุมชนในการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมและการท่องเที่ยว

(4.2) สินค้าหัตถกรรมและการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนายกระดับ มีมาตรฐานและคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล จะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยรวม และนำรายได้เข้าประเทศได้มากขึ้น

(4.3) เกิด OTOP Village Cluster และมีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีคุณภาพตามเส้นทางของ OTOP Village Cluster เกิดความเป็นเมืองหัตถกรรม (Craft City) และเมืองศูนย์กลางแสดงสินค้าหัตถกรรมถาวรที่มีคุณภาพเป็นที่รู้จักในระดับสากล

(4.4) มีการจัดงานแสดงสินค้าระดับโลก (งาน World Craft Expo 2011) ซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้โดยตรง รวมทั้งประชาสัมพันธ์สินค้าหัตถกรรม และการท่องเที่ยวไทยไปทั่วโลก

(4.5) ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคงในท้องถิ่นของตนเอง เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้ประชาชนอย่างยั่งยืน ทำให้ประชาชนไม่ย้ายถิ่นเป็นผลดีต่อสถาบันครอบครัวและชุมชน

6.4 โครงการพัฒนาเมืองเชียงใหม่-ลำพูนรองรับการเป็นศูนย์กลางความเจริญที่เชื่อมโยงกับนานาชาติและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน

(1) หลักการและเหตุผล

(1.1) เมืองเชียงใหม่-ลำพูน ได้ถูกกำหนดเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และรัฐบาลได้ลงทุนในโครงสร้างบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และ สังคม มาโดยตลอด โดยเฉพาะโครงข่ายคมนาคมขนส่งทั้งโครงข่ายถนน สนามบินนานาชาติ สถาบันการศึกษาระดับสูง นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือที่ลำพูน ประกอบกับเชียงใหม่-ลำพูนเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมและมีฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคม ในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ และขยายตัวตามแนวเส้นทางหลวงถนนสายเชียงใหม่-ลำพูน จนกลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจเดียวกัน (Single Economy) ซึ่งประกอบด้วยธุรกรรมทางเศรษฐกิจและบริการ อาทิ ศูนย์การรักษาพยาบาล ศูนย์กลางการบริหารราชการระดับภูมิภาค ศูนย์กลางการศึกษา ศูนย์กลางการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งการลงทุนและการจ้างงานขนาดใหญ่ที่สุดของภาค และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของประเทศอีกด้วย

(1.2) ด้วยศักยภาพความพร้อมบริการพื้นฐานของเมือง ประกอบกับสภาพสังคมที่สงบและน่าอยู่ เชียงใหม่-ลำพูน จึงเป็นที่ดึงดูดให้เป็นแหล่งการลงทุน และที่พักแห่งที่สองของทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ อีกทั้งความก้าวหน้าที่เป็นรูปธรรมของการดำเนินนโยบายพัฒนาความร่วมมือกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านทั้งในกรอบความร่วมมือ GMS และ ACMEC ทำให้เชียงใหม่-ลำพูน เพิ่มบทบาทเป็นศูนย์กลางความเจริญเชื่อมโยงกับนานาชาติ และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมากยิ่งขึ้นในระยะอีก 3-5 ปี ต่อจากปัจจุบัน

(1.3) จากแนวโน้มและบทบาทการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น ทำให้สมรรถนะของพื้นที่เมืองเชียงใหม่-ลำพูน มีข้อจำกัดในการรองรับการขยายตัวของการพัฒนาในอนาคต โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปัญหาการจราจร การควบคุมมลภาวะ และการคุกคามต่อพื้นที่อนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์-วัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าต่อวิถีชีวิตคนเมืองเหนือ (North ness) ที่เป็นทุนวัฒนธรรมสำหรับการท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการวางแผนพัฒนาเมือง-ลำพูน ระยะ 10 ปี และแผนปฏิบัติการระยะ 3-5 ปี เพื่อรองรับบทบาทการพัฒนาในอนาคต และป้องกันผลกระทบด้านกายภาพและปัญหามลภาวะที่จะตามมาหากไม่มีการเตรียมการจัดการและบริหารการพัฒนาเมืองที่ดี

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อเตรียมพัฒนาพื้นที่เมืองเชียงใหม่-ลำพูน ให้มีสมรรถนะรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ที่เชื่อมโยงกับนานาชาติและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน โดยยังคงรักษาคุณค่าของพื้นที่อนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

(2.2) เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญในระดับภูมิภาคของประเทศอย่างแท้จริง ให้เป็นแหล่งการสร้างงาน บริการ และกระจายความเจริญสู่พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน และลดช่องว่างการพัฒนาระหว่าง กทม.ที่เป็นเอกนคร (Primate City)

(3) แนวทางการดำเนินงาน

(3.1) สังเคราะห์แนวนโยบายการพัฒนาของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับภาคเหนือ ในระดับต่างๆ ทั้งนโยบายพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อประเมินสมรรถนะของพื้นที่ และบริการพื้นฐานที่จำเป็นและเหมาะสมกับบทบาทในอนาคต

(3.2) ศึกษาวิเคราะห์ขีดความสามารถของพื้นที่เมืองเชียงใหม่-ลำพูนที่จะรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตระยะ 10 ปี ในเรื่องสำคัญๆ เช่น สมรรถนะและการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับกิจกรรมต่างๆ สมรรถนะของบริการโครงสร้างพื้นฐาน เช่นพลังงาน แหล่งน้ำ โทรคมนาคม รวมทั้งบริการทางสังคม

(3.3) ศึกษาและกำหนดการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต โดยพิจารณาถึงโครงสร้างการบริหารราชการและนโยบายการกระจายอำนาจ

(3.4) ใช้แนวคิด New Regionalism เพื่อให้การพัฒนาเมืองเชียงใหม่-ลำพูน สามารถผสมผสานและสร้างความสมดุล ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(4.1) มีแผนแม่บทการพัฒนาเมืองเชียงใหม่-ลำพูน ระยะยาว พร้อมทั้งแผนปฏิบัติการพัฒนาเมืองและบริการโครงสร้างพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและมีความชัดเจนและสามารถใช้เป็นกรอบในการกำหนดแผนงาน /โครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(4.2) เมืองเชียงใหม่-ลำพูน มีขีดความสามารถในการเป็นเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจและบริการ ของภูมิภาคและนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และกระจายรายได้ ตลอดจนลดปัญหาความแออัด และ มลภาวะของเมืองเชียงใหม่-ลำพูน ที่ยังคงความเป็นเมืองประวัติศาสตร์และศูนย์กลางวัฒนธรรม

บทที่ 3

ยุทธศาสตร์การพัฒนากาดตะวันออกเฉียงเหนือ

บทที่ 3

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1 สถานการณ์ของภาคและบริบทการเปลี่ยนแปลง

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

(1) ขนาดเศรษฐกิจของภาคเล็กและขยายตัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดช่องว่างของรายได้ระหว่างภาคมากขึ้น ส่วนหนึ่งเนื่องจากผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ โครงสร้างเศรษฐกิจยังพึ่งพิงสาขาการเกษตรเป็นหลัก โดยมีนครราชสีมาและขอนแก่นเป็นฐานการผลิตหลัก ในปี 2549 มี GRP 7.9 แสนล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 10.1 ของ GDP ลดลงจาก ร้อยละ 11.5 ในปี 2540 โครงสร้างเศรษฐกิจขึ้นกับสาขาเกษตร การค้า อุตสาหกรรม และบริการ¹ คิดเป็น ร้อยละ 21.5 21.1 17.6 และ 14.1 ตามลำดับ ในช่วงปี 2545-49 ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 4.4 ต่อปี (ประเทศขยาย 5.7%) กลุ่มจังหวัดที่เศรษฐกิจขยายตัวสูงที่สุด ได้แก่ กลุ่มจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 5.7 กลุ่มที่ขยายตัวต่ำสุดคือกลุ่มสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 4.0 สาขาเกษตร และอุตสาหกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภาค ซึ่งอุตสาหกรรมขยายตัวสูงถึง ร้อยละ 10.4 ต่อปี ฐานการผลิตหลัก ได้แก่ นครราชสีมา และขอนแก่น มีสัดส่วน ร้อยละ 17.2 และ 13.4 ตามลำดับ การจ้างงานในภาคเพิ่มขึ้นต่อเนื่องอยู่ที่ 11.3 ล้านคน ว่างาน ร้อยละ 1.9 มีแรงงาน อยู่ในภาคเกษตร ร้อยละ 56.5 อยู่ในสาขาการค้า ร้อยละ 12.1 และภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 9.0

ตารางแสดงมวลรวมกลุ่มจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หน่วย : ล้านบาท, ร้อยละ

กลุ่มจังหวัด	2545	2546	2547	2548	2549	โครงสร้าง (45-49)	เติบโต (45-49)
อีสานตอนบน 1 (อธ. นภ. นค. ลย.)	90,952	102,382	110,091	118,704	129,904	16.2	4.1
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	48,147	52,899	58,714	61,308	66,551	8.4	4.0
อีสานตอนกลาง (ขก. มค. รอ. กส.)	149,335	166,500	182,476	192,846	211,126	26.5	5.7
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ขย. บร. สร.)	191,614	208,292	222,346	230,820	254,836	32.6	3.7
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	96,104	103,614	109,736	116,830	127,181	16.3	4.1
GRP	576,152	633,687	683,364	720,506	789,598	100.0	4.4

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สศช.

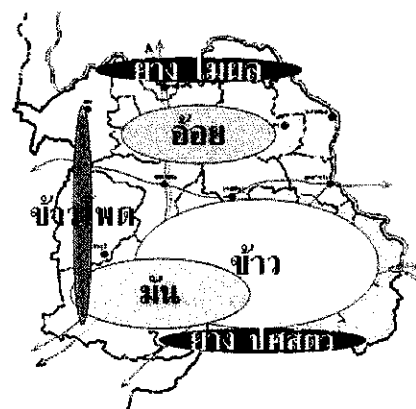
¹ สาขาบริการประกอบด้วย สาขาโรงแรม การศึกษา สาธารณสุข บริการชุมชน และลูกจ้างครัวเรือน

(2) กลีกรมมีสัดส่วนร้อยละ 82.0 ของสาขาเกษตร โดยมี ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และยางพารา เป็นพืชหลัก มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่าระดับเฉลี่ยของประเทศ แต่ปัจจุบันผลิตข้าวได้มากที่สุดของประเทศ แต่แนวโน้มสัดส่วนการผลิตข้าวเริ่มลดลง ขณะที่ไม้ยืนต้น มันสำปะหลัง และยางพารา มีการผลิตมากขึ้น ในปี 2549 การผลิตสาขาเกษตรมีมูลค่า 1.7 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 20.3 ของเกษตรประเทศ และเป็นร้อยละ 21.5 ของ GRP โดยมาจากพืช ร้อยละ 82.0 (ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ยางพารา คิดเป็น ร้อยละ 26.2 5.6 4.0 4.1 ตามลำดับ) ปศุสัตว์ ร้อยละ 13.4 ประมงและป่าไม้ ร้อยละ 4.6 สาขาเกษตรขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 1.1 ต่อปี โดยกลีกรมขยายตัว ร้อยละ 1.0 ต่อปี ปศุสัตว์ ร้อยละ 6.1 และประมง หดตัว ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ จังหวัดที่มีส่วนแบ่งการผลิตในสาขาเกษตรสูงสุด ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี บุรีรัมย์ อุตรดิตถ์ คิดเป็น ร้อยละ 14.2 8.6 6.7 6.3 และ 6.2 ตามลำดับ และที่มีส่วนแบ่งการผลิตต่ำ ได้แก่ มุกดาหาร อำนาจเจริญ และยโสธรร้อยละ 1.5 1.7 และ 2.2 ตามลำดับ ในปี 2549 มีผู้มีงานทำในภาคเกษตร จำนวน 6.4 ล้านคน ผลิตภาพแรงงานอยู่ที่ 11,894 บาทต่อปี ซึ่งต่ำกว่าประเทศ 2.3 เท่า ภาคตะวันออกเจียงเหนือเฉลี่ยต่อพื้นที่เพียง 65.7 บาทต่อไร่ ซึ่งต่ำกว่าภาคอื่นๆ ของประเทศ

ตารางแสดงโครงสร้างกลีกรม

กิจกรรมการผลิต	2545	2546	2547	2548	2549	Growth (45-49)
พืช	77.5	81.4	81.1	81.7	82.0	1.0
ข้าว	26.3	28.9	29.6	30.0	26.2	0.2
มัน	5.4	6.3	4.0	4.9	5.6	0.3
อ้อย	7.2	7.1	6.2	3.4	4.0	0.1
ยาง	1.7	2.4	2.8	3.2	4.1	14.9
ปศุสัตว์	12.7	10.9	12.0	12.7	13.4	6.1
ประมงป่าไม้	9.8	7.7	6.9	5.6	4.6	-3.8
เกษตร	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	1.1

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สศช.

ข้าว ในปี 2549 ผลิตได้ 10.3 ล้านตัน (45.1% ของประเทศ) ผลผลิตเฉลี่ย 335 กก./ไร่ (ภาคกลาง 587 กก./ไร่) มีพื้นที่ปลูก 32.7 ล้านไร่ ลดลง 2.9 แสนไร่ จากปี 2548 พื้นที่ปลูก ร้อยละ 29.8 อยู่ในกลุ่มนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ รongลงมา คือ กลุ่มอีสานตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์) ร้อยละ 22.7 และกลุ่มอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร ร้อยละ 22.6 โดยมีทุ่งกุลาร้องไห้และทุ่งสัมฤทธิ์เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีของประเทศ ปัจจุบันการปลูกข้าวในภาคใต้เปลี่ยนไปทำนาหว่านมากขึ้นถึง 12.5 ล้านไร่ (38.0% ของพื้นที่นา) เนื่องจากขาดแคลนแรงงาน และอัตราค่าแรงที่ค่อนข้างสูง ไทยส่งออกข้าวไปจีนมากที่สุด (10.7% ของมูลค่าการส่งออกข้าวทั้งหมด) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รongลงมา คือ อิหร่าน สหรัฐอเมริกา และอิรัก ร้อยละ 7.8 7.4 และ 7.2 ตามลำดับ

อ้อยโรงงาน ในปี 2549 ผลิตได้ 15.7 ล้านตัน (32.9% ของประเทศ) ผลผลิตเฉลี่ย 7.5 ตันต่อไร่ (ภาคกลาง 8.1 ตัน) มีพื้นที่ปลูก 2.1 ล้านไร่ ลดลง 4.1 แสนไร่ จากปี 2548 มีพื้นที่ปลูกมากที่จังหวัดนครราชสีมา 0.45 ล้านไร่ ขอนแก่น 0.44 ล้านไร่ อุดรธานี 0.40 ล้านไร่ ชัยภูมิ 0.28 ล้านไร่ และ กาฬสินธุ์ 0.24 ล้านไร่ ปัจจุบันไทย มีผลผลิตน้ำตาลเกินความต้องการภายในประเทศ ตลาดส่งออกน้ำตาลทรายที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย กัมพูชา จีน และบังกลาเทศ คิดเป็นร้อยละ 21.0 13.9 11.4 9.5 และ 5.7 ของมูลค่าการส่งออกน้ำตาลทรายทั้งหมด

มันสำปะหลัง ในปี 2549 ผลิตได้ 12.2 ล้านตัน (53.8% ของประเทศ) ผลผลิตเฉลี่ย 3,300 กก.ต่อไร่ (ภาคกลาง 3,485 กก/ไร่) มีพื้นที่ปลูก 3.8 ล้านไร่ เพิ่มขึ้น 3.2 แสนไร่ จากปี 2548 หรือ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.2 โดยกลุ่มจังหวัดที่ปลูกมากที่สุด คือ กลุ่มอีสานตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) มีพื้นที่ 2.3 ล้านไร่ (59.9% ของภาค) โดยอยู่ในนครราชสีมา 1.7 ล้านไร่ ชัยภูมิ 0.35 ล้านไร่ กาฬสินธุ์ 0.30 ล้านไร่ และขอนแก่น 0.22 ล้านไร่ ไทยส่งออกมันสำปะหลังมากเป็นอันดับ 3 ของโลก และส่งไปจีนมากที่สุด (45.9% ของมูลค่าการส่งออกมันทั้งหมด) รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ไต้หวัน และมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 11.2 9.8 6.5 และ 3.7 ตามลำดับ

ยางพารา ในปี 2549 ผลิตได้ 0.12 ล้านตัน (3.8% ของประเทศ) ผลผลิตเฉลี่ย 257 กิโลกรัมต่อไร่ (ภาคใต้ 287 กิโลกรัม) มีพื้นที่ปลูกยางพารา 1.5 ล้านไร่ เพิ่มขึ้น 5.4 แสนไร่ จากปี 2548 หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 53.3 พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดหนองคาย 0.43 ล้านไร่ เลย 0.20 ล้านไร่ บุรีรัมย์ 0.14 ล้านไร่ อุบลราชธานี 0.11 ล้านไร่ ศรีสะเกษ 0.11 ล้านไร่ และ อุดรธานี 0.10 ล้านไร่ ไทยส่งออกยางพาราไปจีนมากที่สุด (24.9% ของการส่งออกยางทั้งหมด) รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ คิดเป็นร้อยละ 18.5 14.9 7.6 และ 6.4 ตามลำดับ

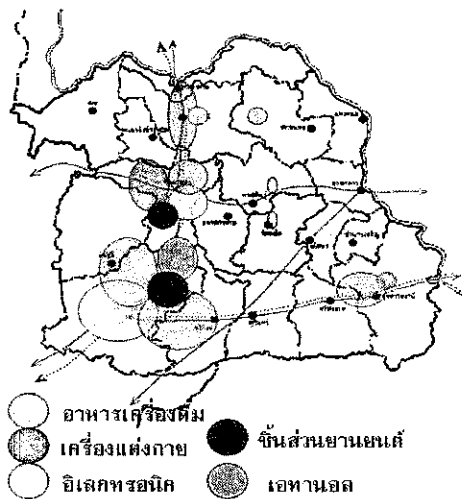
ตารางแสดงพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในปี 2549

หน่วย: ล้านไร่

กลุ่มจังหวัด	ข้าว	มันสำปะหลัง	อ้อย	ยางพารา
ประเทศ	57.5	6.9	6.0	14.3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	32.7	3.8	2.1	1.5
อีสานตอนบน 1 (อุด. นน. นคร. ลย.)	4.3	0.4	0.4	0.75
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	3.2	0.2	0.09	0.21
อีสานตอนกลาง (ขก. มค. รอ. กส.)	8.1	0.8	0.7	0.15
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ชย. บร. สร.)	9.7	2.3	0.8	0.23
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	7.4	0.2	0.009	0.27

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ปศุสัตว์ ในปี 2549 มีสัดส่วนการผลิตเพียง ร้อยละ 13.4 ของสาขาเกษตร ขยายตัว ร้อยละ 6.1 สัตว์ที่มีปริมาณการผลิตเลี้ยงมาก ได้แก่ โคเนื้อ และกระบือ การผลิตโค คิดเป็นร้อยละ 20.3 ของประเทศ แหล่งผลิตส่วนใหญ่อยู่ในเขตอีสานตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) คิดเป็น ร้อยละ 34.6 รองลงมาคือ กลุ่มอีสานตอนกลาง ร้อยละ 24.1 ส่วนใหญ่เลี้ยงในจังหวัดขอนแก่น แต่ จังหวัดสกลนคร เป็นแหล่งผลิตเนื้อโคคุณภาพดีที่สุดของประเทศ คือเนื้อโพนยางคำ ซึ่งสามารถผลิตได้ ประมาณ 1,200 ตันต่อปี ส่วนกระบือมีสัดส่วน ร้อยละ 80.7 ของประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัด สุรินทร์ โครม และสุรินทร์ในจังหวัดนครราชสีมา ไก่เนื้อในจังหวัดชัยภูมิ และนครราชสีมา

(2.1) อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรจำพวกอาหารและเครื่องดื่ม ยังเป็นอุตสาหกรรมหลักของภาค รองลงมาคือ เครื่องแต่งกายเครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และสิ่งทอ แต่อุตสาหกรรมอาหารเครื่องดื่มและสิ่งทอมีแนวโน้มบทบาทลดลง ขณะที่อิเล็กทรอนิกส์ ขึ้นส่วนยานยนต์และพลังงานทดแทนมีสัดส่วน เพิ่มขึ้น ในปี 2549 สาขาอุตสาหกรรมมีมูลค่าการผลิต 1.1 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.1 ของ GRP หรือเพียงร้อยละ 4.1 ของ GDP ขยายตัวสูงเฉลี่ย ร้อยละ 10.4 ต่อปี (ประเทศ 7.5%) อุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม สิ่งทอ เครื่องแต่ง

กาย อิเลคทรอนิกส์ และชิ้นส่วนยานยนต์ คิดเป็น ร้อยละ 59.8 6.5 11.1 5.3 0.5 ตามลำดับ และมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 9.4 (-0.8) 14.7 27.9 และ 27.4 ต่อปี ตามลำดับ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม มีความได้เปรียบสูง (Location Quotient สูงกว่า 1) เป็นฐานรายได้เดิมของภาค กระจุกตัวอยู่ตามแนวถนนมิตรภาพ ในจังหวัดนครราชสีมา(19.7%) ขอนแก่น(32.4%) อุตรธานี และหนองคาย อุตสาหกรรมสิ่งทอ มีสัดส่วนการผลิตและขยายตัวต่ำแต่มีการจ้างงานมาก ส่วนใหญ่อยู่ในอีสานตอนล่างและอีสานกลางของภาค (สุรินทร์ 15.2% ขอนแก่น 12.7% บุรีรัมย์ 9.2% กาฬสินธุ์ 9.0%) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มีสัดส่วนการผลิตต่ำแต่อัตราการเจริญเติบโตสูงกว่า ร้อยละ 25 เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากจีนเริ่มมีส่วนแบ่งการตลาดมากขึ้น โดยอยู่ในนครราชสีมา ร้อยละ 49.9 ขอนแก่น ร้อยละ 44.2 อุตสาหกรรมยานยนต์ และอุปกรณ์ มีการขยายตัวสูงเฉลี่ย ร้อยละ 27 ต่อปี แต่การลงทุนมีสัดส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.1 ของมูลค่าการลงทุนทั้งประเทศ โดยร้อยละ 91.5 อยู่ในนครราชสีมา รองลงมาคือขอนแก่น ร้อยละ 3.8 ปัจจุบัน อุตสาหกรรมนี้กระจุกตัวที่ภาคกลาง และภาคตะวันออก ซึ่งการผลิตมีต้นทุนเพิ่มสูงขึ้นขณะที่ภาคอีสานมีพื้นที่ติดต่อกับภาคกลาง และภาคตะวันออก จึงเป็นทางเลือกสำหรับผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (เอทานอล) ปัจจุบันมีผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ทำการผลิตเอทานอลในภาค 17 ราย มีกำลังการผลิต 4.7 ล้านลิตรต่อวัน (41.7% ของประเทศ) ความต้องการมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น 4.8 ล้านตันต่อปี ซึ่งโรงงานกระจายอยู่ในจังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ อุตรธานี บุรีรัมย์ และชัยภูมิ ปัจจุบันเปิดดำเนินการแล้ว 3 ราย ผลิตได้ 3.1 แสนลิตรต่อวัน การจ้างงานภาคอุตสาหกรรม ในปี 2549 มีจำนวน 1.0 ล้านคน (9.0%ของผู้มีงานทำในภาค) ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมามีผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 5 ต่อปี เป็น 62,243 บาทต่อปี (ประเทศ 370,636 บาท) ต่ำกว่าประเทศ 5.9 เท่า

(2.2) การค้าชายแดนไทยลาวและไทยกัมพูชามีความสำคัญมากขึ้น ขยายตัวสูงและเกินดุลต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านมูลค่าการค้า ในปี 2549 มูลค่าการค้าชายแดนผ่านด่านศุลกากรในภาค 33,725 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 20.2 ของการค้าของภาค หรือร้อยละ 6.3 ของการค้าชายแดนของประเทศ เป็นการส่งออก 25,870 ล้านบาท สินค้าหลัก ได้แก่ น้ำมัน เครื่องอุปโภคบริโภค ยานยนต์

เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 17.3 16.9 13.1 และ 5.9 ตามลำดับ และนำเข้ามูลค่า 7,855 ล้านบาท ที่สำคัญ ได้แก่ ทองแดง ไม้และผลิตภัณฑ์ และข้าวโพด ในช่วงปี 2545-49 การค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว และ ไทย-กัมพูชา เกินดุลเฉลี่ย 15,094 ล้านบาทต่อปี โดยผ่านด่านชายแดน 10 ด่าน ที่สำคัญ คือ ด่านจังหวัดหนองคาย มุกดาหาร และ พิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งด่านจังหวัดมุกดาหาร มีสัดส่วน ร้อยละ 28.1 และมีการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 22.1 เนื่องจากจุดนี้สามารถส่งสินค้าไปยังเวียดนามได้ ซึ่งในปี 2549 การค้าไทยกับเวียดนามมีมูลค่า 1.5 แสนล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 15.7

ตารางแสดงมูลค่าการค้าชายแดนที่ผ่านด่านศุลกากร

หน่วย : ล้านบาท, ร้อยละ

ด้านศุลกากร	2545	2546	2547	2548	2549	สัดส่วน		โตต่อปี	Source of growth
						2545	2549	45-49	45-49
หนองคาย-บึงกาฬ	8,935	9,625	10,022	10,659	10,850	46.2	32.2	5.0	2.2
นครพนม	2,071	1,909	1,960	3,055	4,272	10.7	12.7	22.6	2.2
มุกดาหาร	4,487	4,463	5,907	6,327	9,462	23.2	28.1	22.1	5.0
ท่าลี่-เชียงตาน (เลย)	756	834	1,325	1,838	2,386	3.9	7.1	34.4	1.8
พิบูล (อุบล)	2,619	737	2,927	3,360	5,384	13.6	16.0	21.9	2.8
เขมราฐ (อุบล)	138	737	471	388	456	0.7	1.4	99.7	0.4
สุรินทร์	303	361	320	644	616	1.6	1.8	26.2	0.4
ศรีสะเกษ	13	77	215	299	300	0.1	0.9	184.0	0.3
ภาค	19,322	18,744	23,147	26,570	33,725	100	100	15.2	15.2

ที่มา : ธปท. สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2.3) สาขาบริการมีส่วนการผลิตสูง แต่ร้อยละ 80 มาจากสาขาการศึกษาและสาธารณสุข ขณะที่โรงแรมและภัตตาคารมีส่วนเพียง ร้อยละ 11.9 แต่มีบทบาทมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการท่องเที่ยวหลักของภาค ได้แก่ การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมบริเวณตอนล่างของภาค การท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์(บ้านเชียง ชากไดโนเสาร์)บริเวณกลุ่มตอนกลางของภาค การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ภูหลวง ภูเรือ ภูกระดึง) บริเวณตอนบนและตะวันตกของภาค การท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม (ประเพณีแห่เทียนและบุญบั้งไฟ) และการท่องเที่ยวเมืองชายแดนแม่น้ำโขงเชื่อมโยงเพื่อนบ้าน (สะพานนะเขต เวียงจันทร์ หลวงพระบาง เว้ นครวัด นครมน้ำตกหลี่ผี และคอนพะเพ็ง) ในปี 2549 มีผู้เยี่ยมชมเยือน 21.2 ล้านคน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.7 จากปี 2548 เป็นชาวต่างประเทศ ร้อยละ 4.6 สร้างรายได้ 32,848 ล้านบาท ส่วนใหญ่มาจากการเที่ยวประสาธขอมและชายแดนเพื่อนบ้าน ร้อยละ 27.4 และ 19.8 ตามลำดับ โดยมีค่าใช้จ่าย/หัวเฉลี่ย 770.4 บาท/วัน ต่ำกว่าประเทศ 3.0 เท่าและพักเฉลี่ย 2.6 วัน (ประเทศใช้จ่าย 2,300บาท/วัน และพัก 2.9 วัน) แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศขยายตัวเร็วมากปี 2549 มีนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น 2.2 ล้านคน เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 28.1 ต่อปี

ตารางแสดงจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน และ สถานที่ท่องเที่ยว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประเภทการท่องเที่ยว	ผู้เยี่ยมเยือน (ล้านคน)		Growth rate%	รายได้ (ล้านบาท)	% รายได้	คชจ./หัว (บาท/วัน)	วันพัก (วัน)
	2545	2549					
เชิงนิเวศน์ (ปากช่อง ชัยภูมิ เลย)	1.3	3.5	28.1	3,979.5	12.1	618.3	2.4
อารยธรรมขอม(โคราช บุรีรัมย์ สุรินทร์ศรีสะเกษ)	4.5	5.8	6.6	8,700.2	26.5	672.7	2.6
เชื่อมเพื่อนบ้าน(มุก อุบล หนองคาย นครพนม)	3.3	4.2	6.2	7,078.3	21.5	844.8	2.8
ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (กาฬสินธุ์ ขอนแก่น)	2.2	2.9	7.2	5,932.4	18.1	738.8	2.9
อื่น ๆ	3.9	4.8	5.3	7,157.6	21.8	512.1	2.5
ภาคอีสาน	15.1	21.2	8.7	32,848	100.0	770.4	2.6
ประเทศ		136.2		705,046.6		2,300.5	2.9

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(2.4) รายได้เฉลี่ยต่อหัว (Per capita GRP) เพิ่มขึ้นไม่ทันกับระดับเฉลี่ยของประเทศ ขณะที่สัดส่วนรายจ่ายเพิ่มขึ้น เป็นผลให้การออมภาคครัวเรือนลดลง และที่ขนาดหนี้สินเพิ่มขึ้น ในปี 2549 มี GRP เฉลี่ย 35,877 บาทต่อคน เพิ่มขึ้นจากปี 2545 จำนวน 9,082 บาท ซึ่งต่ำกว่า กทม.ประมาณ 8.2 เท่า และต่ำกว่าประเทศ 3.3 เท่า จากที่เคยต่ำกว่าเพียง 3.2 เท่า จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น 65,558 บาท นครราชสีมา 50,217 บาท และจังหวัดเลย 46,517 บาท และที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุด คือ หนองบัวลำภู 17,993 บาท อำนาจเจริญ 18,275 บาท และศรีสะเกษ 24,412 บาท การกระจายรายได้ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย มีสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ลดลงจาก 0.529 ในปี 2539 เหลือ 0.448 ในปี 2547 รายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 11,528 บาทต่อเดือน ขณะที่รายจ่ายอยู่ที่ 10,708 บาทต่อเดือน โดยสัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 83.7 ในปี 2547 เป็น ร้อยละ 92.9 ในปี 2549 และขนาดหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเป็น 105,054 บาท เพิ่มขึ้นจาก 83,278 บาท ส่งผลให้ ปี 2549 การออมภาคครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหลือ 58,529 ล้านบาท ลดลงจากปี 2547 ที่ 116,814 ล้านบาท และมีสัดส่วนการออมต่อ GRP เหลือเพียง ร้อยละ 7.5 จาก 17.1

(2.5) คนยากจนลดลงทั้งในเมืองและชนบท แต่ยังคงสูงถึง 3.6 ล้านคนและมีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเกือบ 1 เท่า และของ กทม. กว่า 10 เท่า ในช่วงปี 2545-2549 คนจนในภาคลดลงจาก 4.8 ล้านคน เหลือ 3.6 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 59.8 ของคนจนทั่วประเทศ หรือ ร้อยละ 16.8 ของประชากรภาค² เป็นคนจนชนบท 3.3 ล้านคน และคนจนเมือง 3 แสนคน แม้คนจนจะลดลง แต่สัดส่วนคนจนยังสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ซึ่งร้อยละ 35 ของคนจนในภาค อยู่ในกลุ่มจังหวัด นครราชสีมา โดยอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์มากที่สุด 4.8 แสนคน รองลงมาอยู่ในกลุ่มจังหวัดอุบลราชธานี 8.4 แสนคน หรือร้อยละ 23.3 ของภาค ซึ่งอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี 4.3 แสนคน

² สำนักเศรษฐกิจชุมชนและกระจายรายได้ สศช.

ตารางแสดงจำนวนและสัดส่วนคนจนปี 2549 (ด้านรายจ่าย)

ภาค/กลุ่มจังหวัด	จำนวนคนจน (ล้านคน)	สัดส่วนคนจน/ ประชากร(%)	สัดส่วนคนจนในภาค(%)
ประเทศ	6.1	9.6	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.6	16.8	100.0
อีสานตอนบน 1 (อธ. นภ. นค. ลย.)	0.4	11.5	12.1
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	0.4	19.2	10.3
อีสานตอนกลาง (ขก. มค. รอ.กส.)	0.7	14.2	19.2
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ชย. บร. สร.)	1.3	19.4	35.1
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	0.8	16.6	23.3

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สชช.

1.2 ด้านสังคม

(1) สัดส่วนประชากรวัยแรงงานยังสูงแต่จะเริ่มลดลงในปี 2555 ซึ่งจะส่งผลให้อัตราพึ่งพิงสูงขึ้น ขณะที่รายได้ต่อครัวเรือนต่ำสุด ปี 2549 มีประชากร 21.4 ล้านคน เป็นวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยสูงอายุ ร้อยละ 25.4 64.2 และ 10.4 ของประชากรภาค³ ตามลำดับ โดยมีอัตราเกิดลดลงเหลือร้อยละ 1.05 ต่ำกว่าประเทศที่ 1.28 มีการอพยพออกเฉลี่ย ร้อยละ 4.8 ต่อปี และมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน 11,528 บาท ต่ำที่สุด ขณะที่ประเทศอยู่ที่ 17,122 บาทต่อเดือน ซึ่งในปี 2555 สัดส่วนประชากรวัยแรงงานจะเริ่มลดลงเหลือ ร้อยละ 64.0 จะส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 56.6 ซึ่งต้องเพิ่มผลิตภาพและทักษะฝีมือแรงงานให้สูงขึ้นเพื่อสร้างรายได้ให้พอต่อการดำรงชีพ

ตารางแสดงโครงสร้างประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

	2545		2547		2549		2555	
	ล้านคน	%	ล้านคน	%	ล้านคน	%	ล้านคน	%
ประชากร	21.6	100.0	21.3	100.0	21.4	100.0	22.4	100.0
กลุ่ม 0-14 ปี	5.8	26.7	5.5	26.0	5.4	25.4	5.1	23.2
กลุ่ม 15-59 ปี	13.9	64.2	13.7	64.2	13.7	64.2	14.3	64.0
กลุ่ม 60+	1.9	9.1	2.1	9.8	2.2	10.4	2.9	12.8
อัตราเกิด	232,347	1.08	239,931	1.13	224,376	1.05	-	-
จำนวนแรงงาน	11.1	-	11.5	-	11.6	-	-	-
ผลิตภาพแรงงาน(บาท/คน/ปี)	31,806				34,480			
อัตราพึ่งพิง	-	55.9	-	55.8	-	55.7	-	56.6
อัตราอพยพออก	0.87	4.0	1.24	5.8	0.97	4.6	-	-
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน(บาท)	9,279		10,139		11,528			

ที่มา : ประมวลจากตัวเลขกรมการปกครอง และ การคาดประมาณประชากรประเทศไทย ปี 2543 - 2568 สชช.

การสำรวจการเปลี่ยนแปลงประชากร ,การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

³ ประมวลจากกรมการปกครอง, 2548

(2) แรงงานส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถม และเป็นแรงงานนอกระบบที่ไม่มีหลักประกัน และมีแรงงานระดับอาชีวะในสัดส่วนน้อยมาก และมีการอพยพสูง ในปี 2549 มีกำลังแรงงาน 11.6 ล้านคน⁴ เป็นผู้มีงานทำ 11.2 ล้านคน มีความรู้ระดับประถม ร้อยละ 68.0 ลดลง จากร้อยละ 72.6 มีความรู้ระดับมัธยม ร้อยละ 20.5 เพิ่มขึ้นจาก 17.1 และระดับอาชีวะ ร้อยละ 1.8 เท่าเดิม ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 8.3 เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 6.9 ส่วนที่เหลือ ไม่ได้รับการศึกษา 2 แสนคน หรือร้อยละ 1.4 และเป็นแรงงานที่ไม่เข้าสู่ระบบประกันสังคม ร้อยละ 78.0 ขณะที่แรงงานภาคเกษตรลดลงเหลือ ร้อยละ 56.5 จาก 58.5 ในปี 2545

ตารางแสดงสถานภาพแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หน่วย : ล้านคน

	2545	%	2547	%	2549	%
กำลังแรงงาน	11.1		11.5		11.6	
ผู้มีงานทำ	10.5	100	11.0	100	11.2	100
ที่ไม่มีการศึกษา	0.2	1.6	0.2	1.6	0.2	1.4
ที่มีการศึกษาระดับประถม	7.6	72.6	7.5	68.8	7.7	68.0
ที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้น	1.2	11.4	1.5	13.3	1.4	12.8
ที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย	0.6	5.7	0.8	7.2	0.9	7.7
ที่มีการศึกษาระดับอาชีวะ	0.2	1.8	0.2	1.9	0.2	1.8
ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา	0.7	6.9	0.8	7.3	0.9	8.3
แรงงานในภาคเกษตร	6.1	58.5	6.1	55.6	6.4	56.5
แรงงานในภาคอุตสาหกรรม	1.0	9.4	1.1	9.8	1.0	9.2
แรงงานในภาคการค้า	1.2	11.9	1.4	12.5	1.4	12.1
แรงงานในภาคบริการ	2.1	20.3	2.4	22.1	2.5	22.2
แรงงานในระบบ			2.31 (ปี48)	19.5	2.48	22.1
แรงงานนอกระบบ			9.54 (ปี48)	80.5	8.75	77.9

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

(3) ประชากรมีปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่โอกาสและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำกว่าทุกภาคของประเทศ คุณภาพสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน แม้ได้รับงบประมาณเฉลี่ยต่อหัวสูงกว่าระดับประเทศ และยังมีเด็ก 6-14 ปี ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ 2.2 แสนคน ในปี 2548 คนในภาคมีการศึกษาระดับประถม ร้อยละ 63.6 มัธยม ร้อยละ 18.1 อาชีวะ ร้อยละ 1.5 อุดมศึกษา ร้อยละ 4.6 และไม่มีการศึกษา ร้อยละ 2.9 ในจำนวนนี้เป็นเด็กอายุ 6-14 ปี ที่ไม่ได้เรียนในระบบ 2.2 แสนคน อยู่ในสุรินทร์ 27,012 คน นครราชสีมา 22,059 คน อุตรธานี 22,166 คน และหนองคาย 10,299 คน มีปีการศึกษาเฉลี่ย 7.2 ปี ต่ำกว่าทุกภาค และคุณภาพการศึกษาลดลงโดยผลสัมฤทธิ์การศึกษาระดับมัธยมต้นลดลงจาก ร้อยละ 45.6 ในปี 2540 เหลือ ร้อยละ 34.7 ในปี 2547 มัธยมปลายสูงขึ้นเป็น ร้อยละ 36.1 แต่ต่ำกว่าระดับประเทศที่ ร้อยละ 40.3 โดยจังหวัดชัยภูมิได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ร้อยละ 31.9 รองลงมาเป็นหนองบัวลำภู โอกาสการศึกษามีเพียง ร้อยละ 87.4 เทียบกับ

⁴ รายงานสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประเทศที่ ร้อยละ 91.4 จังหวัดที่เด็กได้รับโอกาสการศึกษาต่ำที่สุด คือ หนองบัวลำภู ยโสธร และบุรีรัมย์ ตามลำดับ และมีสถานศึกษา ร้อยละ 66.0 ไม่ได้มาตรฐาน⁵ ทั้งด้านความสามารถของผู้เรียน ความสามารถผู้สอน และการจัดหลักสูตร มีผ่านเกณฑ์เพียง ร้อยละ 8.2 27.8 และ 27.0 ตามลำดับ ต่ำกว่าประเทศ แม้ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษามากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น

ตารางแสดงร้อยละประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่มีการศึกษาตามระดับ

กลุ่มจังหวัด	ไม่ได้รับ การศึกษา	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	อาชีว ศึกษา	อุดม ศึกษา	เด็ก 6-14 ปี ไม่ได้เรียนใน ระบบ(คน)	เด็ก/ผู้ด้อย โอกาส (คน)
อีสานตอนบน 1 (อธ. นภ. นค. ลย.)	2.5	65.7	19.5	2.0	5.2	43,048	7,538
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	2.6	59.2	16.9	1.5	4.5	16,726	5,503
อีสานตอนกลาง (ขก. มค. รอ. กส.)	1.6	60.0	18.7	1.5	5.7	44,816	13,990
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ขย. บร. สร.)	4.7	63.7	18.3	1.3	4.1	80,037	18,200
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	2.5	66.8	16.8	1.4	3.7	39,358	14,540
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.9	63.6	18.1	1.5	4.6	223,985	59,771

ที่มา : ประมวลจากการสำรวจภาวะการมีงานทำปี 2548 และรายงานสารสนเทศการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อมูล กชช.2ค. กรมการพัฒนาชุมชน

(4) สุขภาวะของประชากรดีขึ้น เข้าถึงบริการสาธารณสุขมากขึ้นถึง ร้อยละ 97.8 อายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น อัตราการเจ็บป่วยต่ำกว่าระดับประเทศ แต่ยังมีปัญหาสุขภาพะ ถึงร้อยละ 15.6 ขณะที่อัตราการตายของทารกกลับเพิ่มขึ้น และคน ร้อยละ 38.5 มีพฤติกรรมบริโภคที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นโรคธาลัสซีเมียเพิ่มขึ้นจาก 49.0 รายต่อแสนคนในปี 2545 เป็น 62 รายต่อแสนคน ส่งผลให้คุณภาพประชากรและแรงงานลดลง มีแพทย์น้อยและกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลักของภาค ในปี 2549 มีผู้เจ็บป่วยไม่สบาย 3.34 ล้านคน (ร้อยละ 15.6 ของประชากร) และต้องเข้ารับการรักษาราย 2.2 แสนคน (1.03% ของประชากร) โดยมีผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (โรคหัวใจ โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ ระบบทางเดินอาหาร และทางเดินหายใจ) ที่มีผลกระทบต่อการทำงานชีวิต 2.3 ล้านคน (10.7% ของประชากร) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อายุขัยเฉลี่ยของเพศชายอยู่ที่ 68 ปี และหญิง 74 ปี มีอัตราเกิดและอัตราตายอยู่ที่ร้อยละ 1.09 และ 0.62 ตามลำดับ จังหวัดสกลนครและอุบลราชธานี มีอัตราเกิดมากที่สุดที่ร้อยละ 1.26 และ 1.24 ตามลำดับ ยโสธรและร้อยเอ็ดมีอัตราตายมากที่สุด คือ ร้อยละ 0.68 และ 0.65 ตามลำดับ และจังหวัดที่ประชาชนมีหลักประกันสุขภาพน้อยที่สุด คือ นครพนม และชัยภูมิ ร้อยละ 94.6 และ 95.3

มีแพทย์ปฏิบัติงานในภาคเพียง ร้อยละ 15.5 ของแพทย์ทั้งประเทศ (1 ต่อประชากร 7,015 คน) โดยกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ ได้แก่ ขอนแก่น (17.8%) นครราชสีมา (15.9%) และมีอัตราตายทารก 8 คนต่อเกิดมีชีวิตคน (ประเทศ 7.6 คน) โดยที่ขอนแก่น และร้อยเอ็ด มีอัตราตายทารกมากที่สุดที่ 13.8 และ 12.8 ขณะที่อัตราตายของมารดาอยู่ที่ 9.8 คนต่อการเกิดมีชีวิตแสนคน (ประเทศ 12.2 คน) กลุ่มจังหวัดที่มีอัตราตายมารดาสูง คือ กลุ่มจังหวัดมุกดาหาร กลุ่มจังหวัดอุดรธานี และกลุ่มจังหวัด

⁵ สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา

อุบลราชธานี อยู่ที่ 11.2 10.6 และ 10.0 ตามลำดับ โดยจังหวัดอุดรธานี สกลนคร หนองคาย และยโสธร มีอัตราการตายของมารดาสูง 22.8 21.4 19.6 และ 19.6 คนต่อแสน ตามลำดับ ซึ่งปัญหาอัตราการตายของทารกและมารดามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ป่วยด้วยโรคหาลัสซีเมียเพิ่มขึ้นจาก 49.0 คนต่อประชากรแสน ในปี 2545 เป็น 62 คน ในปี 2548 กลุ่มจังหวัดที่มีผู้ป่วยหาลัสซีเมียมาก คือ กลุ่มจังหวัดอุดรธานี และอุบลราชธานี ส่วนจังหวัดที่มีผู้ป่วยมากที่สุด คือ จังหวัดอุดรธานี ชัยภูมิ เลย อยู่ที่ 146 130 และ 116 คนต่อประชากรแสน ตามลำดับ นอกจากนี้ คนในภาคยังมีพฤติกรรมบริโภคที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ได้แก่ การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35.2 ในปี 2544 เป็น 38.5 ในปี 2547 สูงกว่าประเทศที่ 35.7 คือ กลุ่มจังหวัดขอนแก่น และกลุ่มมุกดาหาร มีสัดส่วนร้อยละ 40.9 และ 38.8

ตารางแสดงอัตราการตายทารกและมารดาที่ยังชีพต่อพัน

ภาค/กลุ่มจังหวัด	อัตราการตายทารก		อัตราการตายของมารดา	
	2544	2548	2544	2548
ประเทศ	6.5	7.6	12.9	12.2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6.2	8.0	9.8	8.0
อีสานตอนบน 1 (อธ. นก. นค. ลย.)	5.6	7.0	4.2	10.6
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	6.5	6.4	6.5	11.2
อีสานตอนกลาง (ขก. มค. รอ. กส.)	5.7	10.4	7.0	7.2
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ชย. บร. สร.)	5.1	6.0	15.6	5.8
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	6.0	7.4	7.8	10.0

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข

(5) สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง การหย่าร้างและแยกกันอยู่เพิ่มขึ้น 2 เท่า มีเด็กและผู้ด้อยโอกาสในชนบทถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้นกว่า 5 หมื่นคน ในปี 2548 มีครอบครัวที่หย่าร้าง 398,274 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของครัวเรือนทั้งหมด เพิ่มจากร้อยละ 6.4 ในปี 2544 ซึ่งสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น เนื่องจากหญิงมีแนวโน้มพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น จังหวัดที่มีครอบครัวหย่าร้างมากที่สุด คือ นครราชสีมา 37,408 ครอบครัว รองลงมา จังหวัดร้อยเอ็ด 31,604 ครอบครัว ส่งผลให้มีเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง คนจนและคนพิการไม่มีผู้ดูแลในชนบทเพิ่มขึ้นจาก 55,298 คน เป็น 59,771 คน ในปี 2548 คิดเป็น ร้อยละ 49.4 ของเด็กและผู้ด้อยโอกาสทั้งประเทศ เป็นเด็กเล็กที่ถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาลหรือที่สาธารณะและเด็กที่พ่อแม่ยากจนต้องอยู่ในสถานสงเคราะห์ของทางราชการ 224 คน และเด็กในชนบทที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง 1,051 คน เด็กเร่ร่อนขาดที่พึ่งพิง 745 คน เด็กกำพร้าที่ต้องการความช่วยเหลือ 32,121 คน คนจนที่ไม่มีบ้านอาศัย 17,989 คน และคนพิการเร่ร่อน 7,865 คน ซึ่งร้อยละ 30.4 อยู่ในกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ โดยจังหวัดศรีสะเกษมีเด็กและผู้ด้อยโอกาสจำนวน 7,066 คน หรือร้อยละ 11.8 ของภาค

ตารางแสดงเด็กและผู้ด้อยโอกาสในชนบท ปี 2546

หน่วย : คน

ภาค/ กลุ่มจังหวัด	เด็กกำพร้า		เด็กเร่ร่อน		เด็กถูกทอดทิ้ง		คนจน ไม่มีที่อยู่		คนพิการ ยากจน		รวม		สัดส่วน (%)	
	2546	2548	2546	2548	2546	2548	2546	2548	2546	2548	2546	2548	2546	2548
ประเทศ	65,228	66,613	1,411	1,419	2,103	1,917	33,020	34,478	14,119	16,687	115,881	121,114	100	100
ภาคอีสาน	31,439	32,121	716	745	1,142	1,051	15,050	17,989	6,951	7,865	55,298	59,771	47.7	49.4
อีสานบน 1	4,035	4,146	94	105	148	143	3,760	2,131	885	1,013	8,922	7,538	16.1	12.6
อีสานบน 2	3,126	2,955	93	59	122	127	1,742	1,714	668	648	5,751	5,503	10.4	9.2
อีสานกลาง	6,655	7,000	151	133	153	170	2,959	4,711	1,924	1,976	11,842	13,990	21.4	23.4
อีสานล่าง 1	10,165	10,227	204	267	381	369	3,660	4,868	2,080	2,469	16,490	18,200	29.8	30.4
อีสานล่าง 2	7,458	7,793	174	181	338	242	2,929	4,565	1,394	1,759	12,293	14,540	22.2	24.3

ที่มา : กชช.2ค. 2546 กรมพัฒนาชุมชน

(6) ชุมชนมีการรวมกลุ่มทางสังคมมากกว่าภาคอื่น แต่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและได้รับความเป็นธรรมทางสังคมมากขึ้น แต่ยังมีความขัดแย้งที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในสัดส่วนสูงกว่าภาคอื่น ในปี 2548 คนภาคอีสานเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรต่างๆ สูงที่สุดเทียบกับภาคอื่น และมีแนวโน้มมากขึ้น โดยเพิ่มเป็น ร้อยละ 97.8 จากร้อยละ 92.6 ในปี 2544 แต่การเลือกตั้งปี 2548 มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงร้อยละ 67.7 ต่ำกว่าภาคอื่น โดยกลุ่มจังหวัดมุกดาหาร มีสัดส่วนผู้ไปลงคะแนนน้อยที่สุดที่ ร้อยละ 65.9 จังหวัดหนองบัวลำภูมีสัดส่วนผู้ใช้สิทธิน้อยสุด ร้อยละ 62.6 ส่วนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อโทรทัศน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและมากกว่าภาคอื่น จาก ร้อยละ 90.1 ของครัวเรือน เป็น ร้อยละ 93.8 ชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น สัดส่วนคดีอุกฉกรรจ์ ความต้อชีวิตร่างกายและเพศ ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ลดลงจาก 0.93 คดีต่อพันคน ในปี 2546 เหลือ 0.84 คดี ในปี 2548 แต่การวิวาททรัพย์สิน โจรกรรมรถยนต์ เผยแพร่วัตถุลามกและล่อลวงละเมิดทางเพศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่เรื่องร้องเรียนขอความช่วยเหลือจากศูนย์บริการประชาชน เกิดมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 36.6 ของประเทศ โดยอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 12.6 รองลงมาเป็นจังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 11.3

1.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) ทรัพยากรธรรมชาติ

(1.1) ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมจากการเพาะปลูก ใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น การถูกชะล้าง และเผาตอซังหลังเก็บเกี่ยว ดินเค็มโดยรวมแพร่กระจายมากขึ้นแต่พื้นที่เค็มมากและปานกลางลดลง ซึ่งพื้นที่ภาค 105.5 ล้านไร่ เป็นดินขาดอินทรีย์วัตถุ ร้อยละ 71.5 ของพื้นที่ภาค เป็นพื้นที่ดินเค็ม ร้อยละ 19.9 ของพื้นที่ทำการเกษตร (57.9 ล้านไร่) ในจำนวนนี้เป็นดินเค็มจัด 0.33 ล้านไร่ พบมากในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และอุดรธานี เป็นดินเค็มปานกลาง 3.8 ล้านไร่ พบมากในจังหวัดนครราชสีมา ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม และเป็นดินเค็มน้อยและดินที่มีโอกาสเค็มอีก 26.9 ล้านไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ และอุดรธานี นอกจากนี้ยังมีปัญหาดินเป็นทราย และดินตื้น จำนวน 30.85 และ 15.47 ล้านไร่ ตามลำดับ ในปี 2548 พื้นที่ได้รับผลกระทบจากเกลือในระดับมาก และปานกลางลดลงจาก 6.7 ล้านไร่ เหลือเพียง 4.1 ล้านไร่ แต่บริเวณที่ได้รับผลกระทบจากเกลือเล็กน้อย

มีพื้นที่การแพร่กระจายเพิ่มขึ้นจาก 23.04 ล้านไร่ ในปี 2538 เป็น 26.9 ล้านไร่ ในปี 2548 ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์) 7.0 ล้านไร่ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (สุรินทร์ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ) 6.4 ล้านไร่ และยังมีปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินจากฝนและการปลูกพืชไร่ ส่งผลให้หน้าดินถูกชะล้างเฉลี่ย 457 ล้านตันต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ เลย และอุดรธานี และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้นจาก 24.5 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2536 เป็น 31.7 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2546 และยังมีพฤติกรรมเผาตอซังหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว เพื่อสะดวกต่อการไถทำให้หน้าดินขาดความชุ่มชื้นและจุลินทรีย์

ตารางแสดงการแพร่กระจายดินเค็ม

หน่วย : ไร่

พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ	ปี 2538	ร้อยละ	ปี 2547	ร้อยละ	ปี 2548	ร้อยละ
ผลกระทบจากเกลือมากที่สุด	23,458	0.22	132,664	0.13	104,019	0.10
ผลกระทบจากเกลือมาก	771,222	0.74	224,577	0.21	228,235	0.22
ผลกระทบจากเกลือปานกลาง	5,693,113	5.43	4,144,149	3.95	3,836,342	3.62
ผลกระทบจากเกลือน้อย	23,040,885	21.99	25,456,166	24.29	26,927,687	25.45
รวมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ	29,740,677	23.38	29,957,556	28.59	31,096,283	29.39
พื้นที่ที่ไม่ได้รับผลกระทบ	76,080,280	71.62	75,863,401	71.41	74,724,674	70.61

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2549)

ตารางแสดงพื้นที่ที่พบคราบเกลือบนผิวดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หน่วย : ไร่, ร้อยละ

กลุ่มจังหวัด	> 50%	10-50%	1-10%	< 1%	รวม	สัดส่วน/ พื้นที่ จว.
อีสานตอนบน 1 (อุด. นน. นคร. เลย.)	5,613	12,539	300,241	3,672,249	3,990,642	18.6
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	7,190	1,503	75,938	4,165,681	4,250,312	34.9
อีสานตอนกลาง (ชก. มค. รบ. กส.)	4,320	55,226	1,137,302	7,022,319	8,219,167	41.9
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ชย. บร. สร.)	86,066	149,887	1,930,916	6,444,333	8,611,202	26.6
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	830	9,080	391,945	5,623,105	6,024,960	29.9
รวมทั้งภาค	104,019	228,235	3,836,342	26,927,687	31,096,283	29.4

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, 2548

(1.2) ทรัพยากรแร่หลายชนิด (โปแตส เหล็ก ทองแดง) ยังไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและเศรษฐกิจของภาคเท่าที่ควร ซึ่งภาคมีปริมาณเกลือหินสำรอง 18 ล้านล้านตัน และโปแตส 2,500 ล้านตัน (บ่ าเหินจณรงค์ 500 ล้านตัน อุดรธานี 2,000 ล้านตัน) สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี ฟอกย้อม แก้ว ฯลฯ นอกจากนี้ ยังพบแหล่งแร่ทองคำ บริเวณอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย มีปริมาณหินที่มีแร่ทองคำปะปน 1 ล้านตัน ที่ความสมบูรณ์เฉลี่ย 5.1 กรัมต่อดัน หรือเท่ากับโลหะทองคำ 5 ตัน แร่บิซซิมที่อำเภอวังสะพุง 349.4 ล้านตัน แร่ทองแดง ที่อำเภอเชียงคาน 18.9 ล้านตัน และก๊าซธรรมชาติที่อำเภอภูสอ่ม จังหวัดอุดรธานี ปริมาณสำรอง 45 ล้าน ลบ.ฟุตต่อวัน สามารถนำมาใช้กว่า 20 ปี แร่เหล็กที่ อ.เชียงคาน อ.เมือง อ.วังสะพุง จังหวัดเลย ปริมาณสำรอง 46 ล้านตัน

(1.3) ทรัพยากรน้ำมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการแต่กักเก็บได้เพียงร้อยละ 17.0 ส่งผลให้ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง และน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนเป็นประจำที่ผ่านมา พัฒนาระบบชลประทานได้เพียง 8.1 ล้านไร่ คิดเป็นเพียง ร้อยละ 14.1 ของพื้นที่การเกษตร ซึ่งยังมีศักยภาพที่จะพัฒนาระบบชลประทานได้อีก 7.1 ล้านไร่ ส่วนระบบประปาหมู่บ้านยังขาดแคลนอีกกว่า 9 พันแห่ง

ปริมาณน้ำท่าที่ไหลผ่านภาคเฉลี่ย 61,513 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี มาจากลุ่มน้ำโขง 30,769 ล้าน ลบ.ม. ลุ่มน้ำชี 11,244 ล้าน ลบ.ม. และ ลุ่มน้ำมูล 19,500 ล้าน ลบ.ม. มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 12 แห่ง สามารถกักเก็บน้ำรวมกันได้ 7,617 ล้านลบ.ม.(12.4% ของปริมาณน้ำท่ารายปี) และโครงการชลประทานขนาดกลางและขนาดเล็กกว่า 11,545 โครงการ กักเก็บน้ำได้ 2,816.5 ล้านลบ.ม. รวมกักเก็บน้ำได้ทั้งสิ้น 10,433.5 ล้าน ลบ.ม. (17.0% ของปริมาณน้ำท่ารายปี) เป็นพื้นที่ชลประทาน 8.1 ล้านไร่ (14.1%ของพื้นที่การเกษตร) ส่วนใหญ่อยู่ตอนบนของภาค คือ จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร จังหวัดที่มีพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรน้อยที่สุดคือ อำนาจเจริญ (5.6%) รองลงมาคือ จังหวัดอุดรธานี เลย สุรินทร์ และหนองบัวลำภู ตามลำดับ ปัจจุบันความต้องการใช้น้ำในภาคทั้งสิ้น 11,617 ล้าน ลบ.ม.ต่อปี และในปี 2564 ความต้องการใช้น้ำจะเพิ่มเป็น 48,215 ล้าน ลบ.ม. มากกว่าปัจจุบัน 4 เท่า(กรมทรัพยากรน้ำ,2548) แม้จะสามารถพัฒนาระบบชลประทานได้อีก 7.1 ล้านไร่ (กลุ่มอุบลราชธานี 2.1 ล้านไร่ กลุ่มนครราชสีมา 1.7 ล้านไร่) แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำ

ตารางแสดงพื้นที่ชลประทานและพื้นที่การเกษตรของภาค

หน่วย : ไร่, ร้อยละ

กลุ่มจังหวัด	พื้นที่จังหวัด	พื้นที่ชลประทาน	พื้นที่การเกษตร	พ.ท.ชล.ต่อพ.ท.เกษตร.	พ.ท.มีศักยภาพ ชป
อีสานตอนบน 1 (อธ. นภ. นคร. ลย.)	21,496,550	1,122,295	10,202,576	11.0	747,413
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	12,190,434	1,112,414	5,293,382	21.0	858,307
อีสานตอนกลาง (ขก. มค. รอ. กส.)	19,639,296	2,242,446	12,735,673	17.6	1,632,116
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ชย. บร. สร.)	32,323,870	2,307,470	18,476,014	12.5	1,711,917
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	20,170,807	1,362,958	11,146,598	12.2	2,120,941
รวมทั้งภาค	105,820,957	8,147,583	57,860,173	14.1	7,070,694

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กรมชลประทาน

ปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกับภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,400 มม.ต่อปี โดยบริเวณตอนในด้านตะวันตกของภาค(ชัยภูมิ ขอนแก่น นครราชสีมา กาฬสินธุ์) จะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยน้อย ที่ 1,123 มม. ต่อปี ส่วนบริเวณริมโขง(หนองคาย นครพนม มุกดาหาร) จะอยู่ที่ 2,000 มม.ต่อปี แต่ยังคงมีพื้นที่แล้งซ้ำซาก (1-3 ปี/ครั้ง) 26.6 ล้านไร่ (ร้อยละ26.2 ของพื้นที่ภาค) ส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนล่างของภาค ได้แก่ นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ และชัยภูมิ ตามลำดับ โดยเป็นหมู่บ้านขาดน้ำเพื่อการเกษตร 8,449 หมู่บ้าน และขาดน้ำเพื่อการบริโภค 9,924 หมู่บ้าน เนื่องจากไม่มีระบบประปาหมู่บ้าน น้ำใต้ดินไม่เพียงพอในฤดูแล้ง บ่อบาดาลขาดการบำรุงรักษา เป็นต้น

ตารางแสดงพื้นที่แล้งซ้ำซากของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หน่วย : ไร่

กลุ่มจังหวัด	1-3 ปี/ครั้ง (รุนแรงมาก)	4-5 ปี/ครั้ง (รุนแรงปานกลาง)	6-10 ปี/ครั้ง (รุนแรงน้อย)	เนื้อที่
อีสานตอนบน 1 (อศ. นก. นค. ลย.)	4,376,812	2,485,476	342,485	7,204,773
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	-	832,673	1,639,830	2,472,504
อีสานตอนกลาง (ขก. มค. รอ. กส.)	6,499,760	452,920	624,735	7,577,415
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ชย. บร. สร.)	13,710,819	22,479	132	13,733,430
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	1,985,282	4,591,933	3,101,073	9,678,288
รวมทั้งภาค	26,572,673	8,385,481	5,708,256	40,666,410

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, 2547

น้ำใต้ดินยังมีการนำมาใช้ไม่ทั่วถึง จังหวัดนครราชสีมานำมาใช้น้อยที่สุด เนื่องจากน้ำเค็ม ในปี 2548 มีบ่อบาดาลในภาคทั้งสิ้น 83,602 บ่อ กระจายอยู่ใน 20,087 หมู่บ้าน (59.4%ของหมู่บ้านทั้งหมดในภาค) โดยมีบ่อบาดาลที่ใช้การได้ 62,050 บ่อ (74.2%ของทั้งหมด) จังหวัดมุกดาหารมีหมู่บ้านที่มีบ่อบาดาลใช้มากที่สุด (85.9 %ของหมู่บ้านทั้งหมด) รองลงมาคือ หนองบัวลำภู เลย และกาฬสินธุ์ ขณะที่นครราชสีมา มีหมู่บ้านเพียง ร้อยละ 37.1 ที่มีบ่อบาดาลใช้

➢ ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้นเนื่องจากมีการปลูกป่า ทั้งในพื้นที่อนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ และป่าชุมชน แต่ยังคงมีพื้นที่เสื่อมโทรมกว่า 17 ล้านไร่ จากการเข้าครอบครองทำเกษตรกรรม และมีพื้นที่ชุ่มน้ำหลายแห่งเริ่มเสื่อมสภาพจากการเข้าใช้ประโยชน์โดยขาดการดูแลรักษา: ภาคมีพื้นที่ป่าสงวน 34.6 ล้านไร่ และอุทยานแห่งชาติ 5.7 ล้านไร่ (24 แห่ง) แต่มีสภาพป่า 17.5 ล้านไร่⁶ (16.6%ของพื้นที่ภาค หรือ 17.0%ของพื้นที่ป่าทั้งประเทศ) เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 9.8 แสนไร่ จากการปลูกป่าชุมชนปีละกว่า 8 หมื่นไร่ และป่าเศรษฐกิจ อาทิ ยางพาราและยูคาลิปตัส โดยกลุ่มมุกดาหาร สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ มีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มมากที่สุด 5.2 แสนไร่ กลุ่มนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดเพียง 206 ไร่ ป่าส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดเลย ชัยภูมิ นครราชสีมา และอุบลราชธานี คิดเป็น ร้อยละ 37.5 29.3 15.4 และ 16.8 ของพื้นที่จังหวัด ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าน้อยที่สุดคือ มหาสารคาม (4.2%ของพื้นที่จังหวัด) ปัจจุบันมีการเข้าครอบครองทำเกษตร 8.1 ล้านไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มนครราชสีมา(3.9 ล้านไร่) กลุ่มขอนแก่น(1.2 ล้านไร่) และ กลุ่มอุบลราชธานี (1.2 ล้านไร่)

➢ พื้นที่ชุ่มน้ำ (wetland) ในภาคมี 1.3 ล้านไร่ (1.2% ของพื้นที่ภาค) โดยเป็นประเภทแม่น้ำ ลำธาร ลำห้วย คลอง ที่ราบน้ำท่วมถึงมากที่สุด จำนวน 6.8 แสนไร่ รองมาคือ บึง 5.2 แสนไร่ และหนองน้ำ 3.1 แสนไร่ และอื่นๆ 1.4 หมื่นไร่ โดยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ มีความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นที่อยู่และแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำและนกต่างๆ จำนวน 13 แห่ง ได้แก่ หนองหาน (สกลนคร) หนองหาน(กุมภวาปี) และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงหนองห้วย (อุดรธานี) บึงละหาน

⁶ ภาพถ่ายดาวเทียมLANDSAT-5(TM), 2547

และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองแขว (ชัยภูมิ) เขตห้ามล่าสัตว์บึงโขงหลง สุ่มน้ำโหมงตอนล่าง (หนองคาย) ลำปลายมาศ เขตห้ามล่าสัตว์ห้วยจระเข้มาก อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด อ่างเก็บน้ำสนามบิน (บุรีรัมย์) ลำโดมใหญ่ (อุบลราชธานี) และแม่น้ำมูล (บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ) แต่ได้ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการประปา การประมง ล่าสัตว์ และรองรับน้ำเสีย ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมลง

ตารางแสดงพื้นที่ป่าไม้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มจังหวัด	พื้นที่ป่าไม้ ปี 2543 (ไร่)	ร้อยละของ พื้นที่กลุ่ม	พื้นที่ป่าไม้ ปี 2547 (ไร่)	ร้อยละของ พื้นที่กลุ่ม	ร้อยละของ พื้นที่ภาค
อีสานตอนบน 1 (อุด. นน. นค. ลย.)	4,139,605	19.3	4,368,562	20.3	4.1
อีสานตอนบน 2 (มท. สน. นพ.)	2,526,645	20.7	3,106,528	24.7	2.9
อีสานตอนกลาง (ชก. มค. รอ. กส.)	1,399,583	7.1	1,759,591	9.0	1.7
อีสานตอนล่าง 1 (นม. ชย. บร. สร.)	5,431,266	16.8	5,431,472	16.8	5.2
อีสานตอนล่าง 2 (อบ. อจ. ศก. ยส.)	2,835,036	14.1	2,983,653	14.8	2.8
รวมทั้งภาค	16,579,338	15.7	17,559,806	16.6	16.6
ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ภาคประเทศ	104,786,397	16.1	103,020,579	16.8	-

ที่มา : กรมป่าไม้

(2) สิ่งแวดล้อม

(2.1) ปริมาณขยะชุมชน และของเสียอันตรายจากชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น: ใน

เขตเทศบาล 348 แห่ง มีขยะจำนวน 2,875 ตันต่อวัน กลุ่มนครราชสีมาปริมาณขยะมากที่สุด 831.6 ตัน/วัน รองลงมาคือ กลุ่มอุดรธานี 603.2 ตัน/วัน โดยจังหวัดที่มีปริมาณขยะมากที่สุดคือ นครราชสีมา 452.80 ตัน/วัน รองลงมา คือ ขอนแก่น อุดรธานี และอุบลราชธานี 330.74 321.97 และ 252.30 ตัน/วัน ตามลำดับ เทศบาลนครอุดรธานี มีปัญหาขยะตกค้างมากที่สุดคือ สามารถเก็บขนได้เพียง 160 ตัน/วัน จากปริมาณขยะมูลฝอย 380 ตัน/วัน

(2.2) คุณภาพแหล่งน้ำส่วนใหญ่ยังอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นลำตะคองตอนล่าง

และลำน้ำมูลตอนบนเริ่มมีปัญหาเสื่อมโทรม จากการสำรวจแหล่งน้ำสำคัญๆ 10 สาย ได้แก่ ลำน้ำชี ลำปาว ลำน้ำมูล น้ำอูน น้ำสงคราม ลำชี ลำเสียว ลำน้ำเลย น้ำพอง ลำตะคอง และแหล่งน้ำนิ่ง 1 แห่ง คือ หนองหาน แหล่งน้ำ ร้อยละ 85 ยังอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ ยกเว้นลำน้ำมูลตอนบนและลำตะคองตอนล่างที่เสื่อมโทรม จากการปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มในพื้นที่ชุมชนหนาแน่น ซึ่งในอีสานมีเทศบาลที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย 12 แห่ง (เทศบาลนคร 3 แห่ง คือ อุบลราชธานี ขอนแก่น นครราชสีมา เทศบาลเมือง 4 แห่ง คือ เทศบาลเมืองชัยภูมิ วารินชำราบ สกลนคร บุรีรัมย์ และเทศบาลตำบล 5 แห่ง คือ ตำบลหนองแก ห้วยขวาง ปากช่อง บัวใหญ่ และท่าแร่ (ยโสธร และอำนาจเจริญ อยู่ระหว่างก่อสร้าง)

1.4 บริบทการเปลี่ยนแปลง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้าน ซึ่งกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาอย่างมาก ซึ่งการพัฒนาในระยะต่อไปควรเตรียมความพร้อมและรู้จักนำศักยภาพที่มีอยู่มาปรับใช้ประโยชน์ โดยแนวโน้มของบริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมี 5 บริบท คือ

(1) โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ขณะที่วัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ทำให้อัตราการพึ่งพิงสูงขึ้น ประกอบกับคนหนุ่มสาวออกจากภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการในเมืองใหญ่มากขึ้น ส่งผลให้ภาคเกษตรขาดแรงงาน การผลิตหันมาพึ่งเครื่องจักรมากขึ้น และลดการผลิตลง ซึ่งอาจเกิดความไม่มั่นคงด้านอาหารในอนาคต และทอดทิ้งให้คนแก่และเด็กในชนบทจำนวนมากอยู่กันตามลำพัง

(2) ข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับจีน ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น และความร่วมมือกับเพื่อนบ้าน ภายใต้ปฏิญา ACMECS ได้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับจีนมุ่งสู่อุตสาหกรรมมากขึ้น จะส่งผลให้สินค้าเกษตรจำพวกข้าว มัน ยางพารา ผลไม้ และอุตสาหกรรมเกษตร รวมถึงการลงทุนและการท่องเที่ยวของภาคเชื่อมโยงกับประเทศจีนและกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงขยายตัวมากขึ้น ส่วนปศุสัตว์(โคเนื้อ) จะแข่งขันยากขึ้นเนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตต่ำ

(3) การเคลื่อนย้ายคนและแรงงานรวมทั้งฐานการผลิตยาเสพติดในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงมีมากขึ้นส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค อาทิ เอชไอวี วัณโรค และยาเสพติด

(4) สภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนส่งผลให้เกิดฝนแล้ง และน้ำท่วมบ่อยครั้งขึ้น ซึ่งได้สร้างความไม่แน่นอนให้กับการผลิตการเกษตรในภาค ประกอบกับการสร้างเขื่อนในแม่น้ำโขงของจีน ได้ส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำในแม่น้ำโขงในบางช่วงเวลา

(5) ทิศทางราคาน้ำมันที่สูงขึ้นต่อเนื่อง และรัฐบาลมีนโยบายชัดเจนในการสนับสนุนการผลิตพลังงานจากพืชเพื่อทดแทนการนำเข้าน้ำมันที่มีปริมาณสูง จะส่งผลให้มีการลงทุนผลิตเอทานอล (Ethanol) ในภาคมากขึ้นซึ่งจะทำให้มีการผลิตอ้อยและมันสำปะหลังมากขึ้น ราคาจะมีเสถียรภาพมากขึ้น แต่อาจกระทบความมั่นคงด้านอาหาร ขณะที่ยางพาราจะมีความต้องการมากขึ้นเนื่องจากยางเทียมจะมีต้นทุนสูงขึ้น

2 วิเคราะห์สถานะแวดล้อม

2.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (SWOT) ของภาค บั๊จจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) และ บั๊จจัยภายนอก (โอกาส ภัยคุกคาม) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) จุดแข็ง

(1.1) ภาคมีพื้นที่ทำการเกษตรมากถึง ร้อยละ 40 ของพื้นที่ถือครองการเกษตรทั่วประเทศ และเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดของประเทศ และเป็นฐานการผลิตทางการเกษตรและการผลิตอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรหลักของประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์ ซึ่งมีจำนวนโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 59.6 ของประเทศ

(1.2) ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง มีระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน โครงข่ายถนน ที่เอื้อต่อการบริการด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน สามารถติดต่อดำขายกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนั้นยังสามารถเชื่อม ESB ได้สะดวกพอที่จะรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมจากภาคกลางและตะวันออกได้

(1.3) มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ ชากไดโนเสาร์ที่ภูเวียงและกาฬสินธุ์ อารยธรรมโบราณบ้านเชียง ปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้ง

(2) จุดอ่อน

(2.1) สภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ การผลิตเกษตรต้องพึ่งธรรมชาติสูงเนื่องจากพื้นที่ชลประทานมีเพียง ร้อยละ 14.1 ของพื้นที่เกษตร ผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มต่ำ

(2.2) คนส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาน้อย มีระดับความรู้และการศึกษาขั้นประถม ทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพยังไม่เพียงพอต่อการหารายได้เพื่อการดำรงชีพในระดับที่ดี มีคุณภาพการศึกษาต่ำ ทั้งยังมีปัญหาด้านสุขภาวะ และมีคนยากจนจำนวนมากถึง 3.8 ล้านคน

(3) โอกาส

(3.1) การทำ FTA กับจีน นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และความร่วมมือกับเพื่อนบ้านจะช่วยให้การค้าการลงทุนด้านการเกษตรขยายตัวมากขึ้น

(3.2) นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย และประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติโดยเฉพาะเพื่อนบ้านมีรายได้สูงขึ้น และนิยมหาความสุขจากการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น

(3.3)ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นและนโยบายส่งเสริมการใช้เอทานอล (Ethanol) จะช่วยให้สามารถสร้างเสถียรภาพด้านราคาของผลผลิตอ้อย และมันสำปะหลังได้มากขึ้นจากการผลิตพลังงานทดแทน

(4) กังวลความ

(4.1) FTA กับประเทศญี่ปุ่น จีน และออสเตรเลีย มีผลเสียต่อการผลิตสินค้าเกษตรบางชนิด อาทิ ปศุสัตว์โดยเฉพาะโคเนื้อ ไก่เนื้อ ในภาคเนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่สูง

(4.2) สภาวะโลกร้อนและสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนแปร ส่งผลให้เกิดฝนแล้ง และน้ำท่วมบ่อยครั้งขึ้นซึ่งทำให้การผลิตการเกษตรของเกษตรกรในภาคมีความเสี่ยงสูง

(4.3) การเคลื่อนย้ายคนและแรงงานและฐานการผลิตยาเสพติดในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง มีผลกับสุขภาพคนในพื้นที่ชายแดนโดยเฉพาะโรคที่เคยหมดไปจากประเทศไทย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสภาวะแวดล้อมภาคระหว่างปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอก

(1) จากจุดแข็งที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ทำการเกษตรมากถึง ร้อยละ 40 ของพื้นที่ถือครองการเกษตรทั้งประเทศ และเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดของประเทศโดยเฉพาะพื้นที่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้และทุ่งสัมฤทธิ์ นอกจากนี้ ยังผลิตข้าว และมันสำปะหลังได้มากที่สุดของประเทศ และมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 59.6 ของประเทศ ประกอบกับโอกาสที่ไทยมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน และจีน ญี่ปุ่น มีความต้องการและเปิดรับสินค้าเกษตรมากขึ้นจากการทำ FTA และราคาน้ำมันที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกนั้นยังเป็นผู้ผลิตเอทานอลของอนุญาตตั้งโรงงานในภาคอีสานกว่า ร้อยละ 40 ของประเทศ ส่งผลให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมเอทานอลของประเทศ โดยควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตร

(2) จากการที่ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง มีระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน โครงข่ายถนน (EWEC) สะพานข้ามโขงที่เอื้อต่อการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านที่ก้าวหน้าไปมาก จึงเหมาะสมที่จะพัฒนาเมืองชายแดนที่มีมูลค่าการค้าสูงให้เป็นประตูการค้า การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง โดยสนับสนุนการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวเชื่อมกับเพื่อนบ้านให้มากขึ้น ด้วยการเร่งพัฒนาบริการพื้นฐานของเมืองและด่านชายแดน จังหวัดมุกดาหาร หนองคาย และอุบลราชธานี ให้พร้อมสนับสนุนการเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงกับกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงและเอเชียตะวันออก

(3) จากการที่ภาคมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ ชากไดโนเสาร์ในกลุ่มจังหวัดขอนแก่น อารยธรรมโบราณบ้านเชียงในกลุ่มจังหวัดอุดรธานี อารยธรรมขอม (ปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้งปราสาทเมืองต่ำ ปราสาทตาเมือนธม ตาเมือนโอด และปราสาทเขาพระวิหาร) ในกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา และการท่องเที่ยวมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐ จึงทำให้ภาคมีโอกาสพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาทางโบราณคดี อารยธรรมขอม และยุคก่อนประวัติศาสตร์ จึงควรส่งเสริมให้บุรีรัมย์และนครราชสีมาเป็นศูนย์ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม กาฬสินธุ์ อุดรธานี เป็นศูนย์ท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ (ชากไดโนเสาร์ และชุมชนโบราณบ้านเชียง) โดยการฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน

(4) จากจุดอ่อนของภาคที่มีสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้ง พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ การผลิตเกษตรต้องพึ่งธรรมชาติสูงเนื่องจากพื้นที่ชลประทานมีเพียง ร้อยละ 14.1 ของพื้นที่เกษตร ประกอบกับต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากโรคติดต่อที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว และสภาวะโลกร้อนที่ส่งผลให้สภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน เกิดฝนแล้ง และน้ำท่วมบ่อยครั้ง ทำให้การผลิตของเกษตรกรมี

ความเสี่ยงสูง แต่ยังคงมีพื้นที่บางส่วนที่เหมาะสมกับการเกษตรและคนส่วนใหญ่ยังคงทำการเกษตร ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทั้งดิน และป่าไม้ให้สมบูรณ์ เพื่อเป็นฐานการผลิตการเกษตรและการแปรรูป และพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการผลิตการเกษตร และการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำโขง

(5) จากสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้ง พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ การผลิตเกษตรต้องพึ่งธรรมชาติสูง ผลผลิตการเกษตรบางชนิดไม่เพียงพอต่อการผลิตอุตสาหกรรม ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านมีสภาพพื้นที่เหมาะสมกับการเกษตร และมีความร่วมมือที่ดีต่อกันภายใต้ปฏิญญา ACMEC ซึ่งไทยสามารถร่วมลงทุนกับ สปป.ลาว และกัมพูชาได้ ดังนั้น จำเป็นต้องปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร และส่งเสริมโครงการ Contract Farming กับ สปป.ลาว และกัมพูชา อย่างจริงจัง ควบคู่กับการสนับสนุนการย้ายฐานการผลิต

(6) จากจุดอ่อนที่คนส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาน้อย มีระดับความรู้และการศึกษาขั้นประถม ทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพยังไม่เพียงพอต่อการหารายได้เพื่อการดำรงชีพในระดับที่ดี มีคุณภาพ การศึกษาต่ำ ทั้งยังมีปัญหาด้านสุขภาวะ และมีคนยากจนจำนวนมากถึง 3.8 ล้านคน และภัยคุกคามของโรคภัยที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงและผลกระทบที่เกิดจากการทำ FTA จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีความรอบรู้ มีสุขภาวะดี สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

3

บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่

จากผลการประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงกำหนดให้มีบทบาทที่สำคัญดังนี้

3.1 เป็นฐานการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทนของประเทศ : พื้นที่ ตอนกลาง และตอนล่างของภาคที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวหอมมะลิ ได้แก่ พื้นที่บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ และพื้นที่บริเวณทุ่งสัมฤทธิ์ ซึ่งจะต้องเน้นการผลิตที่เพิ่มคุณภาพสินค้าเพื่อการส่งออก และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่องจริงจัง ส่วนพืชพลังงานทดแทนควรเน้นในพื้นที่ที่เป็นแหล่งวัตถุดิบเดิม ได้แก่ กลุ่มจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มจังหวัดขอนแก่น และกลุ่มจังหวัดอุดรธานี

3.2 เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมอาหารและเอทานอลของประเทศ: พื้นที่ที่มีศักยภาพ ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น และกาฬสินธุ์ โดยสนับสนุนการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตวัตถุดิบให้เพียงพอับความต้องการของโรงงานเอทานอลที่เพิ่มขึ้น และความต้องการของตลาดอุตสาหกรรมเดิม

3.3 เป็นประตูการค้า การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับอินโดจีน : พื้นที่ที่มีศักยภาพ ได้แก่ หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี โดยการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองชายแดนหลัก (มุกดาหาร นครพนม หนองคาย อุบลราชธานี) เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นฐานการบริการและอำนวยความสะดวกทั้งด้านการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง

3.4 เป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาทางโบราณคดี อารยธรรมขอม และยุคก่อนประวัติศาสตร์: พื้นที่ที่มีศักยภาพ ได้แก่ กลุ่มอีสานตอนกลาง และกลุ่มอีสานตอนล่าง โดยการพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่เกี่ยวข้องที่อยู่ตามแนวเส้นทางจังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ที่มีปราสาทขอมตั้งอยู่ ได้แก่ ปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ ปราสาทตาเมือนธม ตาเมือนโอด และปราสาทเขาพระวิหาร และพัฒนาให้บุรีรัมย์และนครราชสีมาเป็นเมืองศูนย์กลาง เช่นเดียวกับแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ (ซากไดโนเสาร์ และชุมชนโบราณบ้านเชียง) ในกลุ่มจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานี

4

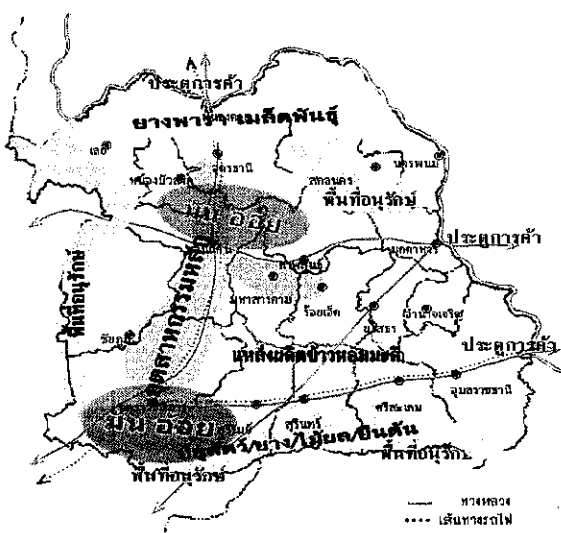
ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ภาคพึ่งพาการเกษตรสูง เป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่สำคัญ แต่สภาพพื้นที่แห้งแล้ง มีระบบชลประทานน้อย และประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวต่ำ อย่างไรก็ตาม การมีตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง และมีบริการพื้นฐานดี จึงเอื้อต่อการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับเพื่อนบ้าน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 4 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : เพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ

เป้าประสงค์ เพื่อให้การผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ของภาคมีมูลค่ามากขึ้น และขยายตัวในระดับสูงใกล้เคียงกับประเทศ สามารถสร้างงานและรายได้ให้เกิดขึ้นในภาคและบรรเทาปัญหาความแตกต่างด้านรายได้และการอพยพแรงงาน

แนวทางการพัฒนา มีแนวทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) **ยกมาตรฐานและประสิทธิภาพการผลิตด้านการเกษตร** โดย (1) ปรับโครงสร้างการผลิตไปสู่พืชและปศุสัตว์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง (2) ส่งเสริมพื้นที่ชลประทาน (น้ำโอน หนองหวาย ลำปาว ลำตะคอง) เป็นเขตเกษตรก้าวหน้าผลิตสินค้ามูลค่าสูง ท่งกุลาร้องไห้และทุ่งสัมฤทธิ์เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออก พื้นที่ตอนกลางและตอนล่างเป็นแหล่งผลิตพืชพลังงาน ตอนบนแถบชายโขงและตอนล่างเป็นแหล่งผลิตยางพารา สมุนไพร ไม้ยืนต้น และปศุสัตว์ (3) สนับสนุนการทำ clustering ภาคเกษตร เช่น เกษตรอินทรีย์ ข้าวหอมมะลิ และเกษตรปลอด

สารพิษ (4) ผลิตเมล็ดพันธุ์ดีให้พอกับความต้องการโดยใช้ศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (5) ส่งเสริมผลิตสินค้าปลอดภัย เน้น Value Creation และส่งเสริมระบบราคาเป็นตัวควบคุมคุณภาพของสินค้า (6)

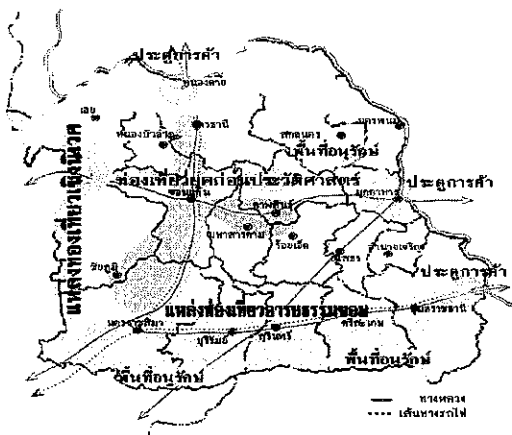
พัฒนาแหล่งน้ำในเขตอีสานบนกลุ่มจังหวัดอุดรธานีและอีสานล่างกลุ่มนครราชสีมาและอุบลราชธานีให้เต็มศักยภาพ (7) สนับสนุนการวิจัยพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพ

(2) เพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการประกอบการด้านอุตสาหกรรม โดย (1) สนับสนุนการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตโดยใช้มาตรการภาษี (2) เร่งพัฒนา Motor Way สายบางปะอิน-นครราชสีมา และ EWE (3) ปรับปรุงระบบ Logistic พัฒนารถไฟรางคู่ (กทม-นครราชสีมา – ขอนแก่น) สนับสนุนเอกชนตั้งเขตอุตสาหกรรม และ ICD หรือ CY และ Distribution Center ที่ขอนแก่น นครราชสีมา และมุกดาหาร (4) สนับสนุน Industrial Clustering อาทิ

- นครราชสีมา-ขอนแก่น-ชัยภูมิ เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องแต่งกาย
- นครราชสีมา-ขอนแก่น เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และซอฟต์แวร์
- นครราชสีมา-ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-อุดรธานี เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมอาหาร และพลังงานทดแทน

(5) ส่งเสริม SMEs ใช้กองทุนร่วมลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (6) เร่งศึกษาวิจัยพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแปรรูป(ข้าว อ้อย มัน สมุนไพร)ให้มีคุณภาพและหลากหลาย ส่งเสริมการสร้าง brand ของท้องถิ่นให้จังหวัดออกไป certificate of origin (7) ร่วมมือกับโรงงานฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ และตั้งสถาบันสร้างความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการทำงาน และศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการในภูมิภาค

(3) เพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว โดย (1) พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพสมบูรณ์ เร่งศึกษาและสร้าง Story เป็นภาพยนตร์ให้เห็นความเป็นมา ความยิ่งใหญ่ และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว พร้อม Studio โดยส่งเสริมให้

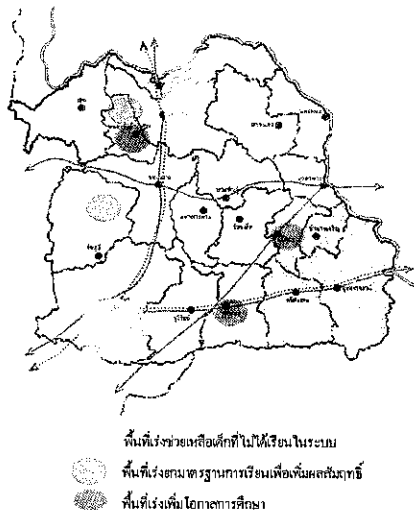

- ขอนแก่น-กาฬสินธุ์-อุดรธานี เป็นศูนย์ท่องเที่ยวก่อนประวัติศาสตร์ (ซากไดโนเสาร์ บ้านเชียง)
- นครราชสีมา-ชัยภูมิ-เลย เป็นศูนย์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (ภูกระดึง ภูเรือ ภูหลวง เขาใหญ่)
- บุรีรัมย์ เป็นศูนย์ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม
- อุบลราชธานี-มุกดาหาร-หนองคาย เป็นฐานการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน
- ร้อยเอ็ด-มหาสารคาม-นครพนม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา

(2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้ตาม 25 มาตรฐานของการท่องเที่ยว (3) จัดภูมิทัศน์ชุมชนโดยรอบพิพิธภัณฑ์และสถานที่ท่องเที่ยวให้เหมาะสม (4) ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทำการท่องเที่ยวเชื่อมโยงมรดกโลก (หลวงพระบาง –บ้านเชียง- เวียดนาม) และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (น้ำตกห้วยผาคอนพะเพ็ง สี่พันดอน) (5) ส่งเสริมสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงแสงบุญ ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาชาวบ้าน

(4) **การเพิ่มศักยภาพการค้าและการประกอบธุรกิจ** โดยเมืองคร่วมภาครัฐและเอกชนระดับพื้นที่เป็นแกนกลางประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ ส่งเสริม อำนวยความสะดวก แก้ปัญหาการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุน

(5) **ร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน** โดย (1) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานของเมืองหลักชายแดนให้เอื้อต่อการการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน อาทิ Warehouse, Truck Terminal สะพานข้ามโขงที่นครพนม (2) พัฒนาสนามบินสะพานมิตราร่วมกับเพื่อนบ้านเพื่อใช้ร่วมกันแบบ Domestic ของไทย (3) ร่วมมือทางวิชาการ และทำยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวแบบทวิภาคี (ไทย-ลาว, ไทย-กัมพูชา) (4) เร่งรัดการดำเนินงาน GMS VISA, Single Window Inspection และ Contract Farming และปรับระบบการตรวจปล่อยคนและสินค้าให้รวดเร็ว (5) ส่งเสริมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน การก่อสร้าง Distribution Center ที่มุกดาหาร (6) ส่งเสริมการพัฒนาเมืองแฝด (Twin Cities) อาทิ หนองคาย-เวียงจันทน์ นครพนม-คำม่วน มุกดาหาร-สะพานมิตราร่วมมิตร ชื่องเม็ก-ปากเซ ชื่องสง่า-อัลลองเวง และชื่องจอม-กุสาลัง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สร้างคนให้มีคุณภาพ

เป้าประสงค์ เพื่อพัฒนาคนให้มีสุขภาวะดีทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา รอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเป็นพลังทางเศรษฐกิจของภาค

แนวทางการพัฒนา

(1) **เสริมสร้างความรู้** (1) ยกมาตรฐานโรงเรียนเด็กเกณฑ์ทุกแห่ง โดยพัฒนาคุณภาพครู ปรับหลักสูตร สื่อการสอน อินเทอร์เน็ตเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะหนองบัวลำภูและชัยภูมิ (2) สนับสนุนให้เด็กนอกระบบ 2.2 แสนคน โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มอุดรธานี และกลุ่มอุบลราชธานี ได้เรียน และจัดทุนการศึกษาให้กับเด็กยากจน (3) ส่งเสริมให้ อปท. ร่วมจัดการศึกษาในพื้นที่

(4) ส่งเสริมการเรียนสายอาชีพให้มากขึ้นในทุกจังหวัด และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศและคอมพิวเตอร์ (5) จัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นเสริมโดยเชื่อมโยงกับปราชญ์ชาวบ้านและขยายเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านให้ครอบคลุมเพื่อสร้างการเรียนรู้พึ่งพาตนเอง (6) จัดการศึกษาอกระบบให้มีมาตรฐาน

(2) **พัฒนาสุขภาวะ** : (1) รณรงค์การดูแล ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพตนเอง ให้ออกกำลังกาย บริโภคอาหารปลอดภัย ลดการแพร่เชื้อ HIV (2) พัฒนาระบบสารสนเทศการบริการดูแลสุขภาพในพื้นที่มีอัตราตายทารกและมารดาสูง และมีผู้ป่วยธาลัสซีเมียมาก (3) พัฒนาคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข กระจายแพทย์ บุคลากร และเครื่องมือให้ทั่วถึง (4) พัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดมุกดาหาร

(3) **สร้างคุณธรรม:** (1) สร้างวินัย ค่านิยมรับผิดชอบต่อส่วนรวมตั้งแต่วัยเด็ก และสนับสนุนกิจกรรมยกย่องคนเสียสละเพื่อสังคม (2) ส่งเสริมการพึ่งตนเองหรือพึ่งพากันเอง และการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เร่งเผยแผ่แก่นศาสนา นาระบบ บ้าน วัด โรงเรียน มาช่วยดูแลสังคม และขยายเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ (3) สนับสนุนให้มีระบบ Social Sanction และให้ชุมชนร่วมจัดการความสงบเรียบร้อยในชุมชน พื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม

(4) **ยกระดับคุณภาพชีวิต:** (1) จัดบริการตามเกณฑ์พื้นฐานคุณภาพชีวิต 10 ประการ ให้ทั่วถึง และให้ อปท. สร้างประปาหมู่บ้านให้ครบอีก 9,924 แห่ง (2) จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมของครอบครัว (3) สร้างระบบสวัสดิการสังคมให้ทั่วถึงโดยส่งเสริมองค์กรปกครองท้องถิ่นให้เข้ามาร่วมกันจัดสวัสดิการดูแลคนในชุมชน และบริการการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3: สร้างสังคมและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง

เป้าประสงค์ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร แก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน และการออมของครัวเรือน มีสัมมาชีพที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้อย่างอบอุ่น

แนวทางการพัฒนา

(1) **สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง** โดย (1) สนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน (2) พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนและวิสาหกิจชุมชน (3) สนับสนุนความรู้และเทคโนโลยีการผลิตให้สอดคล้องกับ Position ที่ชุมชนกำหนด (4) สนับสนุนให้มีการออมเพื่อตั้งกองทุนสวัสดิการในชุมชน (5) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (6) ส่งเสริมสถาบันทางสังคม(บ้าน วัด โรงเรียน) ให้ทำงานร่วมกัน

(2) **สร้างสภาพแวดล้อมของสังคมให้น่าอยู่** โดยส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย และบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเท่าเทียมในชุมชนเพื่อสร้างธรรมาภิบาล

(3) **สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่าง อปท. และชุมชน** ผ่านกระบวนการทำแผนชุมชน

(4) **ส่งเสริมให้ อปท. สร้างแหล่งรายได้เพิ่มนอกเหนือจากเงินอุดหนุน** เพื่อให้พึ่งตนเองได้

(5) **สร้างศักยภาพและโอกาสการมีงานทำให้คนระดับฐานราก** โดย (1) พัฒนาแหล่งน้ำและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมให้มากขึ้น (2) ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน เกษตรอินทรีย์ การปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา (3) จัดสรรสิทธิทำกิน ในที่ดิน 1-2 ไร่ ให้เกษตรกรรายจนไร้ที่ดินเพื่อทำเกษตรประณีต (4) ฝึกอบรมทักษะอาชีพพระยาสันทั้งในเกษตรและนอกการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ 4: พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์

เป้าประสงค์ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับมาชุ่มชื้น อุดมสมบูรณ์ ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ ที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนา

(1) **เร่งอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้ได้ 15.9 ล้านไร่** หรือร้อยละ 25 ของพื้นที่ภาค เน้นพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี เลย และสกลนคร โดย (1) สนับสนุนการปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ป่าชุมชน ที่ สปก.ตามเงื่อนไขการปลูกไม้ยืนต้น และที่นาเกษตรกร (2) ควบคุมดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และป่าสงวนร่วมกับชุมชนเพื่อให้ผืนป่าฟื้นตัวตามธรรมชาติ (3) สนับสนุนการสร้างฝายชะลอน้ำ หรือฝายชุ่มชื้นตามแนวพระราชดำริในพื้นที่ต้นน้ำ(เลย สกลนคร นครราชสีมา อุบลราชธานี) (4) ประกาศตั้งป่าอนุรักษ์เพิ่มเพื่อให้มีเป้าหมายดำเนินการชัดเจน (5) ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ชุมชนในการดูแลใช้ประโยชน์

(2) **ป้องกันการรุกพื้นที่ชุ่มน้ำ** โดยตั้งกรรมการของชุมชนเข้ามาช่วยดูแลร่วมกับภาครัฐ

(3) **พัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพ** โดย(1)ปรับปรุงแหล่งน้ำเดิมและ จัดหาแหล่งน้ำใหม่ อีก 7.1 ล้านไร่ ตามที่กรมชลประทานระบุ และสระน้ำในไร่นา (2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยการวางแผนและจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการทั้งระบบ ให้ทุกภาคมีส่วนร่วมบริหารจัดการ มีเครือข่ายเฝ้าระวังของชุมชนริมน้ำ (3)ศึกษาวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำในทุกระดับเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

(4) **ฟื้นฟูดิน ยับยั้งการแพร่กระจายดินเค็ม** และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโดย (1) ส่งเสริมทำเกษตรอินทรีย์ (2) ให้ความรู้ในการใช้ที่ดินเพื่อป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม (3) ส่งเสริมการปลูกพืชคลุมดินในพื้นที่ 23.8 ล้านไร่ โดยเฉพาะพื้นที่ดินเค็มแถบนครราชสีมา ชัยภูมิ มหาสารคาม อุตรธานี (4) ให้ความรู้ที่ถูกต้องกับชุมชนเกี่ยวกับการเฝ้าระวังศัตรูเกษตรเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการทรัพยากรฯ และส่งเสริมโรงไฟฟ้าชีวมวลในชุมชน

(5) **เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมมลพิษ**โดยส่งเสริมทุกภาคีร่วมมือกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(6) **พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ให้ทันสมัย** ถูกต้อง ชัดเจน โดยเฉพาะแผนที่ 1 ต่อ 4000

5

ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด

5.1 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (อุตรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู เลย)

มีศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีภูมิประเทศสวยงาม สภาพอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว มีอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง อาทิ ภูหลวง ภูเรือ ภูกระดึง นอกจากนี้ยังมีแหล่งอารยธรรมบ้านเชียงซึ่งสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง และเมืองเว้ ได้ และยังมีศักยภาพการพัฒนาด้านการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรทั้งอ้อย ข้าว มันสำปะหลัง และยางพารา เนื่องจากมีโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร

ขนาดใหญ่อยู่จำนวนมาก อาทิ โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล แป้งมัน และเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกยางพารามากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังมีศักยภาพการพัฒนาด้านการค้าและการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีด่านที่เป็นช่องทางการค้าหลายแห่ง และด่านท่าลี่เป็นจุดสามารถนำสินค้าภายใต้โครงการ Contract Farming ที่ร่วมมือกับ สปป.ลาว ได้โดยไม่เสียภาษี และด่านหนองคายยังเป็นด่านที่มีมูลค่าการค้ามากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงควรมีให้ความสำคัญ ดังนี้

(1) ควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูระบบนิเวศน์เพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติควบคู่กับการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว ด้วยการปรับปรุงให้มีมาตรฐาน สะดวก และความปลอดภัย

(2) ควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ และการปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรสู่สินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูง อาทิ ยางพารา ไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว ฯลฯ การยกมาตรฐานการผลิตสู่ GAP และการบริหารจัดการลุ่มน้ำเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมและการขาดแคลนน้ำ

(3) ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน โดยการลดปัญหาอุปสรรคการค้าแดนของทั้ง คน รถยนต์ และสินค้า ควบคู่ไปกับการเร่งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของเมืองและด่านชายแดน

5.2 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)

มีศักยภาพการพัฒนาให้เป็นประตูการค้า และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงลาว เวียดนาม และตะวันออกไกล สามารถเป็นศูนย์กระจายสินค้า(Distribution Center) เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านได้ เนื่องจากมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่มุกดาหาร และกำลังก่อสร้างที่จังหวัดนครพนม ซึ่งจะทำให้เชื่อมสู่ท่าเรือสินค้าที่เมือง วินด์ และดานัง ในประเทศเวียดนาม ตามเส้นทางหมายเลข 8 และ 9 สะดวกขึ้น และมีศักยภาพการพัฒนาด้านการผลิตการเกษตรเนื่องจากมีพื้นที่ชลประทานมาก และปริมาณน้ำฝนดี และยังสามารถร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทำการเกษตรในรูปแบบ Contract Farming ทั้งข้าวโพด อ้อย ยูคาลิปตัส พืชพลังงานทดแทน และปศุสัตว์ เพื่ออุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร จึงมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1) ควรให้ความสำคัญกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการผลิตแบบ Contract Farming กับ สปป.ลาว และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองและด่านชายแดนให้สะดวก รวดเร็ว เอื้อต่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเพื่อนบ้าน

(3) ควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเน้นส่งเสริมให้พื้นที่ชลประทานเป็นพื้นที่เกษตรก้าวหน้า ผลิตสินค้ามูลค่าเพิ่มสูง ควบคู่กับการสนับสนุนการทำปศุสัตว์ โดยเฉพาะโคเนื้อ

5.3 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด)

มีศักยภาพการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการ เนื่องจากตั้งอยู่กลางภาค และมีบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกครบ โดยเฉพาะด้าน Logistic มีถนนสายหลักคือสายมิตรภาพ และสาย E-W Economic Corridor พาดผ่าน มีสถานการศึกษาและศูนย์ราชการจำนวนมาก และเป็น ICT City และมีศักยภาพการพัฒนาด้านการผลิตการเกษตรโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของทุ่งกุลาร้องไห้อยู่ในกลุ่มนี้ และยังมีพื้นที่ชลประทานขนาดกลาง และใหญ่หลายแห่ง อาทิ ชลประทานลำปาว ที่กาฬสินธุ์หนองหวายที่ขอนแก่น และชลประทานร้อยเอ็ด นอกจากนี้ยังมีศักยภาพการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบที่สำคัญ คือ อ้อย และมันสำปะหลัง และมีโรงงานผลิต Ethanol ขอบตั้งในพื้นที่นี้จำนวนมาก และมีศักยภาพการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยหลักของภาค มีสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และสถานประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก สามารถส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภาคได้ จึงควรมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองรองรับการเป็นศูนย์กลางการค้าบริการ และการลงทุนของภาค อาทิ เขตอุตสาหกรรม ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ(One Stop Services) Container Yard หรือ Inland Container Depot และ ระบบ Logistic ที่มีประสิทธิภาพ

(2) ควรใช้พื้นที่ชลประทานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยการทำเกษตรก้าวหน้าที่ผลิตสินค้ามูลค่าสูง อาทิ เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์ปลา ไม้ดอก พืชผัก และให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพ และเพิ่มคุณค่า(Value Creation) ในการผลิตข้าวหอมมะลิ ด้วยการยกระดับฐานการผลิตสู่สินค้าปลอดภัย มี Brand สำหรับข้าวหอมมะลิ

(3) ควรเตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) อาทิ การจัดระบบ Contract Farming ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกรและเจ้าของโรงงาน และการจัด Zoning สำหรับมันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

5.4 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์)

มีศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอารยธรรมขอม เนื่องจากมีอุทยานแห่งชาติที่สำคัญหลายแห่ง อาทิ เขาใหญ่ ผาหินงาม ฯลฯ และมีแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมที่สำคัญ อาทิ ปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และปราสาทตาเมือนธม ที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวกับแหล่งท่องเที่ยว นครวัดของกัมพูชา ได้ และมีศักยภาพการพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ นอกจากนี้ยังมีศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปจำพวกอาหารและพลังงานทดแทน(Ethanol) อุตสาหกรรมไหมและสิ่งทอ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรจำพวก ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ไข่ ไหม และเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมของภาค จึงควรมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพ รองรับการผลิต การเกษตรที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) โดยเฉพาะ ข้าวหอมมะลิให้เป็นสินค้ามาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ใหม่

(2) ควรเตรียมการรองรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน (Ethanol) อาทิ การจัดระบบ Contract Farming ที่เป็นธรรมแก่เกษตรกรและเจ้าของโรงงาน และการจัด Zoning สำหรับมันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

(3) ควรสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และอารยธรรมชม ด้วยการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Creation) จากการจัดทำเรื่องราว ความเป็นมา ความสำคัญ และความยิ่งใหญ่ของแหล่งท่องเที่ยว (Story) ถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยว และพัฒนาเส้นทาง (Loop) เชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพของสินค้าและบริการ

(3) ให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนด้าน Logistic ด้วยการพัฒนาการขนส่งระบบรางให้ สะดวก รวดเร็วขึ้น

5.5 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2(อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ)

มีศักยภาพการพัฒนาด้านการเกษตร ทั้งการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ ไม้ผลไม่ยืนต้น การผลิตและแปรรูปสุสัต์ว์ จำพวกอาหารแปรรูป และศักยภาพการพัฒนาให้เป็นประตูการค้า และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งลาวและกัมพูชาในลักษณะหุ้นส่วนทางธุรกิจ และสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์ผลิตและกระจายสินค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเชื่อมโยกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงควรมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งน้ำ และระบบบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหา น้ำท่วมและขาดแคลนน้ำ และควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ พร้อมปรับระบบสู่มาตรฐาน GAP

(2) ควรสนับสนุนให้กลุ่มเป็นประตู (Gate Way) การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ตอนล่างของภาค เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะศูนย์บริการด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่เมืองขายแดน และด่านชายแดน

(3) ควรให้ความสำคัญกับการสร้างงานและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยการปรับปรุงสภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้ มาตรฐาน สะดวก สะอาด ปลอดภัย และจัด Loop เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของเพื่อนบ้าน

6

โครงการที่สำคัญ (Flagship Projects)

เพื่อให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้คือ ให้เศรษฐกิจของภาคมีการขยายตัวในระดับสูงใกล้เคียงกับประเทศ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ลดความแตกต่างด้านรายได้และบรรเทาปัญหาแรงงานอพยพ คนมีสุขภาพะดีทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา สามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพ มีความมั่นคงด้านอาหาร พึ่งตนเองและดูแลครอบครัวได้อย่างอบอุ่น ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ควรมีโครงการสำคัญๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : เพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ	1. โครงการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ในทุ่งกุลาร้องไห้เพื่อการส่งออก 2. โครงการพัฒนาเมืองมุกดาหารเป็นประตูสู่อินโดจีน 3. โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอม 4. โครงการศึกษาพัฒนาเส้นทางรถไฟรางคู่ แลมนฉะ-นครราชสีมา 5. โครงการจัดการการผลิตเอทานอลในภาคอีสาน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สร้างคนให้มีคุณภาพ	1. โครงการยกมาตรฐานการเรียนการสอนด้วยระบบศึกษาทางไกล
ยุทธศาสตร์ที่ 3: สร้างสังคมและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง	1. โครงการเกษตรยั่งยืนเพื่อชุมชนเข้มแข็ง
ยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์	1. โครงการฟื้นฟูลุ่มน้ำชีตอนบน และลุ่มน้ำมูลตอนบนแบบบูรณาการเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน

6.1 โครงการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ในทุ่งกุลาร้องไห้เพื่อการส่งออก

(1) หลักการและเหตุผล

พื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ 2.1 ล้านไร่ ในจำนวนนี้น้อยอย่างน้อย 1.4 แสนไร่ สามารถใช้เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุด และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม(Value Creation) ให้กับสินค้าได้ด้วยการยกระดับการผลิตจากข้าวปกติเป็นข้าวหอมมะลินทรีย์ซึ่งตลาดระดับบน โดยเฉพาะตลาดยุโรปมีความต้องการมาก ซึ่งการผลิตข้าวของเกษตรกรในทุ่งกุลาร้องไห้ปัจจุบันยังขาดระบบการบริหารจัดการให้เกษตรกรร่วมมือกันผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐานในลักษณะเดียวกัน และได้รับการยอมรับในระดับสากล จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าที่เป็นโอกาสของเกษตรกร

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิในทุ่งกุลาร้องไห้และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับภาค

(3) แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินการประกอบด้วย 1) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ 2) การปรับปรุงพื้นที่เพาะปลูกและวิธีการเพาะปลูกให้เข้าเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 3) การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี การให้ความรู้ และเทคโนโลยีการผลิต 4) การควบคุมตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการผลิต 5) การร่วมมือโรงสีเพื่อการแปรรูปและจำหน่ายสินค้าร่วมกัน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมชลประทาน กระทรวงพาณิชย์ และ สศช. เป็นผู้ประสานงาน

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นตัวอย่างการยกมาตรฐานการผลิตให้กับพื้นที่อื่นๆ

6.2 โครงการพัฒนาเมืองมุกดาหารเป็นประตูสู่อินโดจีน**(1) หลักการและเหตุผล**

เมืองมุกดาหาร เป็นเมืองชายแดนสุดของไทยบนเส้นทาง EWEC สามารถส่งสินค้าไปได้ถึงเวียดนาม เป็นผลให้การค้าชายแดนมีการขยายตัวกว่าร้อยละ 20 ต่อปี ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา นอกจากนั้น การก่อสร้างในเมืองยังขยายตัวสูง ปัจจุบันยังไม่มีแผนพัฒนาเมือง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อรองรับความเจริญที่จะเกิดขึ้น หรือเพื่อที่จะผลักดันให้มุกดาหารสามารถเป็นประตูการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวให้กับภาคได้อย่างแท้จริงและยั่งยืนตามศักยภาพของพื้นที่(Carrying Capacity)

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มศักยภาพ โอกาส และมูลค่าการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(3) แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินการประกอบด้วย 1) การปรับปรุงผังเมืองรวมและทำผังเมืองเฉพาะเพื่อรองรับความเจริญ 2) การจัดตั้งศูนย์ผลิตรวบรวมและกระจายสินค้า (Distribution Center) ในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงที่ได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษี 3) การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณูปโภค 4) การลดอุปสรรคความล่าช้าในการผ่านแดน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมโยธาธิการ กรมทางหลวง กรมศุลกากร กรมตำรวจ กระทรวงพาณิชย์ การนิคมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ฯลฯ และ สศช. เป็นผู้ประสานงาน

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ปริมาณการลงทุน การท่องเที่ยว และมูลค่าการค้าผ่านด่านมุกดาหารมีมากขึ้น สามารถทำหน้าที่เป็นประตูการค้าและเป็น Distribution Center ได้

6.3 โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอม

(1) หลักการและเหตุผล

ลักษณะการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมที่มีอยู่ในเขตอีสานตอนล่าง ยังเป็นลักษณะอิสระแยกส่วน ขาดการถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ และความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ขาดมัคคุเทศก์ที่มีความรู้มาให้คำแนะนำ และขาดการบริหารจัดการที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความรู้เท่าที่ควร และขาดความสนใจที่จะไปศึกษาในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ต่อไป จำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชีวิต สามารถศึกษาเรียนรู้และจับต้องได้

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสินค้าเดิมด้านการท่องเที่ยวให้เป็นสินค้าใหม่ที่น่าสนใจและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น สามารถเป็นแหล่งรายได้ให้กับคนในภาคและในพื้นที่ได้มากขึ้น

(3) แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินการประกอบด้วย 1)การจัดทำเรื่องราว(Story) เป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมให้เชื่อมโยงกันตั้งแต่ปราสาทนครวัด นครธม ตาเมือนธม ตาเมือนโต๊ด เมืองต่ำ พนมรุ้ง พิมาย ลพบุรี 2) การก่อสร้างห้องฉายภาพยนตร์ 3)การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีสมบูรณ์พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก 4) การพัฒนาเส้นทางเดินทางเชื่อมโยง 5) การทำการตลาดร่วมกับภาคเอกชน 6) จัดอบรมมัคคุเทศก์รองรับ 7) พัฒนาOTOP เพื่อจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมศิลปากร กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมทางหลวง กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรฯ และ สศช. เป็นผู้ประสานงาน

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีรายได้เพิ่มขึ้นจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น

6.4 โครงการจัดการการผลิตเอทานอลในภาคอีสาน

(1) หลักการและเหตุผล

มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมหลายชนิดรวมทั้งเอทานอล ซึ่งที่ผ่านมาแม้โรงงานผลิตเอทานอลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่เปิดดำเนินการมากนัก แต่ราคามันสำปะหลังได้ปรับตัวสูงขึ้นมากจากการแย่งวัตถุดิบ ระหว่างโรงงานแป้งมัน โรงงานมันเส้น ทั้งเพื่อการแปรรูปและการ

ส่งออก ซึ่งในอนาคตเมื่อโรงงานที่ขออนุญาตไว้ทั้งหมดเปิดดำเนินการย่อมต้องเกิดปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ หากไม่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาจกระทบกับการบุกรุกป่าไม้เพื่อปลูกมันสำปะหลังได้ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการให้เกิดเสถียรภาพโดยเร็ว

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกิดเสถียรภาพด้านวัตถุดิบ ด้านราคา และความมั่นคงด้านอาหาร และพลังงาน

(3) แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 1) การวางระบบ Contract Farming ในรูปกรรมการ 3 ฝ่าย จากเกษตรกร รัฐ และเจ้าของโรงงานเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการร่วมกันทั้งการกำหนดราคา เป้าหมายการผลิต วิธีการจำหน่าย 2) การกำหนดพื้นที่ปลูก (Zoning) มันสำปะหลังร่วมกับโรงงาน 3) การสนับสนุนกึ่งพันธุ์ ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ฯลฯ หน่วยงานรับผิดชอบประกอบด้วย กรมวิชาการ กระทรวงเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ฯลฯ

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรคาดการณ์รายได้ล่วงหน้าจากการผลิตมันสำปะหลังได้ เจ้าของโรงงานมีความมั่นคงด้านวัตถุดิบ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นฐานผลิตพลังงานทดแทนของประเทศ

6.5 โครงการยกมาตรฐานการเรียนการสอนด้วยระบบศึกษาทางไกล

(1) หลักการและเหตุผล

ผลสัมฤทธิ์การศึกษาของเด็กนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำที่สุดในประเทศ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่โรงเรียน ร้อยละ 66 ตกเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านผู้สอนและด้านหลักสูตรการเรียนการสอน เกิดมาตรฐานที่แตกต่างกันซึ่งเป็นผลเสียกับประเทศในอนาคต ดังนั้นจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขด้วยการปรับปรุงหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนด้วยการเรียนเสริมด้วยระบบการศึกษาทางไกลจากโรงเรียนที่มีมาตรฐาน

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความเท่าเทียมและยกคุณภาพการศึกษาของเด็กนักเรียนในภาค

(3) แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินการประกอบด้วย 1) จัดตั้งระบบการเรียนทางไกลเพื่อรับรู้การสอนจากโรงเรียนที่มีมาตรฐาน อาทิ เตรียมอุดม สตรีวิทย เป็นต้น 2) จัดทำสาระและบันทึกการสอนของโรงเรียนมาตรฐานเพื่อถ่ายทอดให้ทุกโรงเรียนได้รับรู้เท่ากัน 3) ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมทั้งด้านวิชาการและการดำรงชีวิตในสังคม 4) พัฒนาคุณภาพครูให้ได้มาตรฐานและสามารถรองรับการสอนผ่านสื่อทางไกล หน่วยงานรับผิดชอบ ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เด็กนักเรียนและครูมีความรู้และทักษะการเรียนการสอนดีขึ้น มีคุณภาพด้านความรู้มากขึ้น

6.6 โครงการเกษตรยั่งยืนเพื่อชุมชนเข้มแข็ง

(1) หลักการและเหตุผล

เกษตรกรส่วนใหญ่ในชุมชนยังทำการเกษตรเชิงเดี่ยว มีรายได้จากภาคเกษตรปีละครั้ง การบริโภคประจำวันส่วนใหญ่ต้องซื้อหาจากภายนอกทั้งที่สามารถผลิตได้เอง ทำให้มีค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินมากขึ้น หากเกษตรกรแบ่งพื้นที่บางส่วนเพียง 1 ไร่ มาทำการเกษตรแบบผสมผสานจะสามารถลดรายจ่าย และมีรายได้ตลอดปี มีความมั่นคงในชีวิตได้ และนำไปสู่ความสุขในชุมชนและเข้มแข็งในที่สุด

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนสามารถลดรายจ่ายและมีรายได้เพิ่มจากผลผลิตที่เหลือ และเกิดมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต เกิดการปรึกษาหารือในชุมชนซึ่งจะนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง ต่อไป

(3) แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินการประกอบด้วย 1) การจัดตั้งกลุ่มผู้ทำเกษตรยั่งยืนในชุมชน 2) การจัดหาแหล่งน้ำในพื้นที่เพาะปลูก 3) การทำการเกษตรประณีตหรือยั่งยืนในพื้นที่ 1 ไร่ เพื่อลดรายจ่ายและเป็นรายได้ในครัวเรือน 4) การสนับสนุนความรู้และเทคโนโลยี 5) การให้ทุนกู้ยืมเพื่อดำเนินการ หน่วยงานรับผิดชอบ ประกอบด้วย ชกส. กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน ปรชาญชาวบ้าน

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้นและมีชุมชนเข้มแข็ง

6.6 โครงการฟื้นฟูลุ่มน้ำชิตอนบน และมูลตอนบนแบบบูรณาการเพื่อการผลิตที่ยั่งยืน

(1) หลักการและเหตุผล

ทรัพยากรดินและป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำชิตอนบนและลุ่มน้ำมูลตอนบนมีสภาพเสื่อมโทรมจากการเข้าครอบครองทำการเกษตร และเกิดปัญหาน้ำท่วมและขาดแคลนน้ำเป็นประจำซึ่งกระทบต่อการผลิตของเกษตรกรในพื้นที่ การดำเนินการแก้ปัญหาที่ผ่านมาของหน่วยงานราชการยังขาดการบูรณาการที่แท้จริงส่งผลให้การดำเนินการไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เกิดการใช้ทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ จึงต้องเร่งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อจัดการผลิตการเกษตรและอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในแหล่งต้นน้ำให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

(3) แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินการประกอบด้วย 1) การฟื้นฟูป่าต้นน้ำของกลุ่มน้ำชีและกลุ่มน้ำมูล 2) การพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนให้เต็มศักยภาพ 3) การพัฒนาคุณภาพดินในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบน 4) การวางแผนการผลิตพืชและสัตว์ในพื้นที่ 5) การสนับสนุนความรู้และเทคโนโลยี โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบ ประกอบด้วย กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมชลประทาน ฯลฯ และ สศช. เป็นผู้ประสานงาน

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทรัพยากร ดิน น้ำ และป่าไม้ กลับมามีสภาพอุดมสมบูรณ์ เอื้อต่อการผลิตการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบน

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การพัฒนากกลาง

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การพัฒนากากกลาง

1

สถานการณ์การพัฒนากากและบริบทการเปลี่ยนแปลง

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

กากกลางมีบทบาทต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศเป็นอันดับหนึ่ง โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคมีสัดส่วนถึงร้อยละ 46.2 ของผลิตภัณฑ์ประเทศ และมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่ภาคอื่นๆ คือ เฉลี่ยถึงร้อยละ 7.8 ต่อปี แต่อย่างไรก็ตาม มีปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ

(1) ความไม่สมดุลและยั่งยืนของการพัฒนา โดยเฉพาะปัญหาการปรับโครงสร้างการผลิตให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ทันเวลา ทั้งในด้านการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมให้เสื่อมโทรมลง เนื่องจากสาเหตุดังนี้

(1.1) เศรษฐกิจกากกลางพึ่งพิงภาคอุตสาหกรรมสูง โดยมีสัดส่วนการผลิตสูงถึง 62.8 ในขณะที่สาขาการผลิตอื่นๆ มีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ โดยสาขาการผลิตที่สำคัญรองลงมาจากอุตสาหกรรมคือการค้า มีสัดส่วนการผลิตเพียงร้อยละ 6.7 การขนส่ง ร้อยละ 6.5 และภาคเกษตร ร้อยละ 5.1

ตารางแสดงโครงสร้างการผลิตของกากกลาง และกลุ่มจังหวัดในเขตกากกลาง ปี 2549

สาขาการผลิต	กากกลาง	ตอนบน 1	ตอนบน 2	ตอนกลาง	ตะวันออก	ตอนล่าง 1	ตอนล่าง 2
ภาคเกษตร	5.1	1.9	17.1	3.4	4.1	14.1	6.4
- เกษตร ล่าสัตว์ ป่าไม้	4.0	1.8	16.6	2.5	2.9	13.0	3.4
- ประมง	1.1	0.1	0.5	1.0	1.2	1.1	3.0
นอกภาคเกษตร	94.9	98.1	82.9	96.6	95.9	85.9	93.6
- อุตสาหกรรม	62.8	73.9	33.0	72.2	54.3	37.0	67.5
- การค้า	6.7	4.7	14.9	6.6	5.5	13.5	6.0
- การขนส่งฯ	6.5	3.6	5.4	7.6	9.6	6.9	3.5
- บริการ	4.1	3.8	8.3	2.6	4.2	6.9	4.6
- อื่นๆ	14.8	12.1	21.3	7.6	22.3	21.6	12.0
ผลิตภัณฑ์กากกลาง	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สศช.

(1.2) การที่เศรษฐกิจพึ่งพิงภาคอุตสาหกรรมสูง ทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินกว่าความสามารถในการฟื้นคืนความสมบูรณ์ดั้งเดิมได้ และยังก่อให้เกิดของเสียจากการผลิตตามมา ทำให้ระบบนิเวศน์ขาดความสมดุล เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ ปัญหาขยะ ที่ส่งผลกระทบต่อ

อาชีพและการดำรงชีวิตของประชากรในพื้นที่ และต่อเศรษฐกิจของภาคในภาพรวมจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

(1.3) แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมของภาคเปลี่ยนไปสู่อุตสาหกรรมการผลิตและการส่งออกที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับกลางถึงสูง ได้แก่ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งส่วนใหญ่ยังต้องมีการพึ่งพาการนำเข้าชิ้นส่วน และเทคโนโลยีจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง และต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะฝีมือ ในขณะที่ยังมีการเพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) ด้วยนวัตกรรมน้อยมาก และแรงงานของภาคยังคงมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ทำให้เสียเปรียบในการแข่งขัน ในขณะที่สถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และจากการที่เศรษฐกิจต้องพึ่งพิงภายนอกสูง จึงขาดภูมิคุ้มกันที่ดี ทำให้เกิดภาวะความเสี่ยงที่ต้องเผชิญกับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น

(2) ผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประชากรสูง แต่มีความเหลื่อมล้ำในระหว่างพื้นที่ค่อนข้างมาก แม้ว่าการกระจายผลการพัฒนาเริ่มมีแนวโน้มดีขึ้น ทำให้ความยากจนและความแตกต่างของรายได้ลดลง แต่ยังคงเป็นปัญหาพื้นฐานสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข เพื่อให้คนในภูมิภาคได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของตนซึ่งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาความยากจนและเกิดความเท่าเทียมกันของรายได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างการมีงานทำที่มั่นคงและพัฒนาผลิตภาพแรงงานให้สูงขึ้น ปัจจุบันภาคกลางมีผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัวสูงเป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัว 214,395 บาท แต่ยังมีค่าเฉลี่ยต่อหัวต่ำด้านรายได้ระหว่างกลุ่มมาก โดยกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก มีมูลค่าผลิตภัณฑ์กลุ่มเฉลี่ยต่อหัวสูงถึง 415,544 บาท ในขณะที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์กลุ่มเฉลี่ยต่อหัวเพียง 79,805 บาท ต่ำกว่ากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกประมาณ 5 เท่า สำหรับปัญหาความยากจนของภาคกลางมีแนวโน้มลดลง สัดส่วนประชากรยากจนลดลงจากร้อยละ 7.63 ในปี 2544 เหลือร้อยละ 3.31 ในปี 2549

ตารางแสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมปี 2549 ณ ราคาंकปี 2531 สัดส่วนการผลิต และอัตราการขยายตัว ปี 2545-2549 และมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวจำแนกตามกลุ่มจังหวัด

พื้นที่	มูลค่าผลิตภัณฑ์ (พันล้านบาท)	สัดส่วนการผลิตต่อ ภาคกลาง	อัตราเพิ่มเฉลี่ย(%)	มูลค่าผลิตภัณฑ์ เฉลี่ยต่อหัว(บาท)
	2549p	2549p		2549p
ภาคกลาง	1,872.6	100.0	7.8	214,395
ภาคกลางตอนบน1	463.8	24.8	8.6	212,468
ภาคกลางตอนบน 2	72.8	3.9	3.5	79,805
ภาคกลางตอนกลาง	474.6	25.3	9.1	243,549
ภาคตะวันออก	486.5	26.0	7.5	415,544
ภาคกลางตอนล่าง1	167.1	8.9	5.0	100,048
ภาคกลางตอนล่าง 2	207.8	11.1	8.5	241,664

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สศช.

1.2 ด้านสังคม

(1) จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อสังคมครอบคลุมมีการหย่าร้างสูงและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่ำ การที่พื้นที่ภาคกลางเป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ ทำให้เป็นพื้นที่ที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ความเจริญต่างๆได้เข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ จากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูง สังคมเปลี่ยนไปจากสังคมที่เอื้ออาทรไปสู่การดำรงชีวิตแบบตะวันตกมากขึ้น มีอัตราการหย่าร้างสูงเป็นอันดับสองของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร โดยมีอัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้นจาก 5.51 คู่ต่อพันครัวเรือนในปี 2544 เป็น 7.07 คู่ในปี 2548 และคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นจากปี 2544 ซึ่งมี 237 คดี เป็น 268 คดี ในปี 2548 ส่วนปัญหายาเสพติดแม้จะมีแนวโน้มดีขึ้นแต่ยังรุนแรงกว่าทุกภาค โดยจับกุมได้ลดลงจาก 703 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2544 เหลือ 257 คดีในปี 2546

(2) คุณภาพการศึกษาของประชากรค่อนข้างต่ำและยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ภาคการผลิตของภาคกลางมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะฝีมือเพิ่มมากขึ้น แต่การศึกษาของแรงงานยังค่อนข้างต่ำ โดยแรงงานส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับไม่เกินประถมศึกษาถึงร้อยละ 49.1 และไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 4.4 และเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเยาวชนที่จะเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญในอนาคต พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกระดับชั้น

(3) ปัญหาสุขภาพของประชาชนภาคกลางยังต้องเฝ้าระวัง เนื่องจากภาคกลางยังมีอัตราการเจ็บป่วย เกี่ยวกับ โรคทางเดินหายใจ โรคกล้ามเนื้อเอ็นและกระดูก โรคระบบทางเดินอาหาร และโรคหัวใจและหลอดเลือด ในอัตราที่สูงกว่าภาคอื่นๆ

1.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) พื้นที่ป่าไม้โดยรวมมีน้อยกว่าระดับที่มีความเหมาะสมต่อระบบนิเวศ สถานการณ์ด้านป่าไม้ของภาคกลางอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วง โดยพื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลงอยู่ในเกณฑ์อันตรายต่อความสมดุลของระบบนิเวศน์ โดยในปี 2547 พื้นที่ป่าไม้ภาคกลางมีเพียงร้อยละ 28.5 ของภาค ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานความสมดุลของระบบนิเวศกำหนดให้มีป่าไม้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด จากข้อมูลของกรมป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ลดลงจากปี 2543 ประมาณ 417 ตารางกิโลเมตร ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงการเพิ่มของการเกิดอุทกภัยและภัยแล้งในพื้นที่ที่สร้างความเสียหายแก่ชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน และเศรษฐกิจโดยรวมของภาค

(2) ทรัพยากรดินมีความเสื่อมโทรมลดความอุดมสมบูรณ์ลงมาก เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาการใช้ที่ดินที่ขาดการบำรุงรักษาตลอดจนการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะที่ดินและเกินศักยภาพของดินได้ส่งผลให้ดินมีความเสื่อมโทรมลดความอุดมสมบูรณ์ลงมาก และทำให้มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินสูงถึง 26.2 ล้านไร่ ดินขาดอินทรีย์วัตถุ 10.9 ล้านไร่ และมีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร 37.4 ล้านไร่

(3) **ทรัพยากรน้ำในภาคกลางยังมีความขาดแคลน และมีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ในบางพื้นที่** โดยพื้นที่ที่มีกักประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมาก ได้แก่ พื้นที่ภาคตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักของประเทศโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง มีความต้องการใช้น้ำเป็นจำนวนมากแต่อ่างเก็บน้ำในพื้นที่ยังไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้เพียงพอ และการบริหารจัดการน้ำไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้น ส่วนในด้านคุณภาพน้ำพบว่าในแม่น้ำสายหลักที่ผ่านพื้นที่ปริมณฑลมีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางและตอนล่างและแม่น้ำท่าจีนตอนกลางและตอนล่าง เนื่องจากผ่านแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ โรงงานอุตสาหกรรมและฟาร์มเกษตร ซึ่งต้องรองรับน้ำเสียปริมาณมากโดยเฉพาะแม่น้ำท่าจีนตอนล่างมีปัญหาสำคัญจากฟาร์มสุกรที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ทำให้คุณภาพน้ำเข้าใกล้ประเภทที่ 5 คือ แหล่งน้ำคุณภาพต่ำที่สุด

(4) **คุณภาพอากาศบริเวณปริมณฑล และมาบตาพุดมีปัญหา** โดยคุณภาพอากาศในเขตปริมณฑลยังมีแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองจากภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง โดยเฉพาะสมุทรปราการ ที่มีปริมาณฝุ่นละอองในปี 2547 อยู่ระหว่าง 102-331 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่เกิน 100 ไมโครกรัม นอกจากนี้ยังมีการตรวจพบก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง มีค่าเกินมาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 818 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรและ 2,105 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในขณะที่ค่ามาตรฐานกำหนดไว้ที่ 320 และ 780 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ

(5) **ชายฝั่งทะเล มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยตอนบน ตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงจนถึงปากแม่น้ำแม่กลอง** ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม เป็นพื้นที่อ่อนไหวและมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งสาเหตุเกิดจากคลื่นลมในทะเล การลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน การลดลงของตะกอนจากแม่น้ำ รวมทั้งการเกิดจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งและการก่อสร้างโครงสร้างต่างๆ ตามแนวชายฝั่งทะเล

(6) **ขยะและของเสียอันตรายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น**จากการขยายตัวของเมืองและการเพิ่มขึ้นของประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ปริมาณขยะในภาคกลางและภาคตะวันออกเพิ่มขึ้นจาก 11,785 ตันต่อวันในปี 2543 เป็น 12,500 ตันต่อวันในปี 2547 และจากการที่ภาคกลางเป็นแหล่งอุตสาหกรรมและมีชุมชนอยู่อย่างหนาแน่น จึงมีโอกาสดำเนินการผลกระทบทางสุขภาพอนามัยจากของเสียอันตรายมากกว่าภาคอื่นๆ ในปี 2548 ภาคกลางรวมกรุงเทพมหานครมีของเสียอันตรายประมาณ 1.39 ล้านตันหรือร้อยละ 77 ของทั้งประเทศ โดยมีแหล่งกำเนิดมาจากอุตสาหกรรม 1.16 ล้านตันและจากแหล่งชุมชน 0.23 ล้านตัน

1.4 บริบทการเปลี่ยนแปลง

ภาคกลางต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านซึ่งกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาอย่างมาก ซึ่งการพัฒนาในระยะต่อไปควรเตรียมความพร้อมและรู้จักนำศักยภาพที่มีอยู่มาปรับใช้ประโยชน์ โดยแนวโน้มของบริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมี 5 บริบท คือ

(1) **การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ** ในปัจจุบันการตกลงทางการค้าทวิภาคและภูมิภาค มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยข้อตกลงการค้า FTA ที่ประเทศไทยทำกับประเทศต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อภาคกลางซึ่งเป็นฐานอุตสาหกรรมของประเทศจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อสร้างโอกาสทางการค้าใหม่ๆ โดยต้องพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน เพื่อป้องกันปัญหาการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาทักษะวิทยากรด้านต่างๆ ให้ทันการเปลี่ยนแปลง สร้างโอกาสการขยายตลาดการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน และในระดับระหว่างประเทศ

(2) **การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี** ภาคกลางต้องเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต ต้องการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาการศึกษาวิจัย นำเทคโนโลยีการสื่อสาร มาพัฒนาระบบฐานข้อมูล และต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและผลักดันให้ใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งต้องมีการบริหารจัดการลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับชุมชน

(3) **การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม** การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและพฤติกรรมผู้บริโภค ส่งผลกระทบต่อภาคกลาง ทั้งทางบวกและทางลบ โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้ต้องเพิ่มระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุ ครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้เด็ก/เยาวชน ขาดผู้ดูแลเอาใจใส่ ขาดที่พึ่ง ประกอบกับการเลียนแบบการบริโภคตามต่างชาติทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีความเสี่ยงสูงที่จะสร้างปัญหาสังคม แต่กระแสด้านนิยมนบริโภคสินค้าเชิงอนุรักษ์และสินค้าสุขภาพ ทำให้เกิดโอกาสในการพัฒนาสินค้าและบริการสาขาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพิ่มขึ้น เช่น ธุรกิจสปา ฟิชชามูนไฟร แพทย์ทางเลือก อาหารและบริการดูแลสุขภาพ

(4) **การเคลื่อนย้ายของคนอย่างเสรี** ภาคกลางเป็นพื้นที่รองรับแรงงานจากภาคต่างๆ และแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานเพิ่มมากขึ้น จากสถานการณ์ดังกล่าวจำเป็นต้องเตรียมมาตรการรองรับการอพยพแรงงาน เพราะอาจส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ได้แก่ ปัญหาโรคติดต่อ ความไม่เพียงพอของบริการด้านสาธารณสุขประการต่างๆ ส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยประชาชนที่อาศัยอยู่เดิม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อาชญากรรมข้ามชาติที่แฝงตัวมากับธุรกรรมทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว พร้อมทั้งต้องเตรียมมาตรการเพื่อยกระดับและพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพ

(5) **การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้ส่งผลกระทบต่อภาคกลางเกิดสภาพอากาศแปรปรวน เกิดภาวะน้ำท่วม และฝนแล้งรุนแรงและบ่อยครั้งขึ้นรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยาส่งผลให้เกิดแผ่นดินไหวในพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวภาคกลางจำเป็นต้องปรับตัวในการพัฒนา โดยเน้นมาตรการเชิงป้องกันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าการแก้ไข บูรณาการในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแก้ปัญหาความขัดแย้งการใช้ทรัพยากร ต้องพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับภาคการผลิต และการแก้ปัญหาภาวะ

2

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม

2.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (SWOT) ของภาคกลาง โดยมีปัจจัยภายใน (จุดอ่อน จุดแข็ง) และปัจจัยภายนอก (โอกาส ภัยคุกคาม) สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) จุดแข็ง

(1.1) มีความเพียบพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นที่ตั้งของท่าเรือส่งออกหลายแห่ง และที่ตั้งของสนามบินสุวรรณภูมิ

(1.2) เป็นศูนย์รวมที่ตั้งอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมัน อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า

(1.3) ภาคกลางมีระบบชลประทานค่อนข้างสมบูรณ์ และมีพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่เหมาะสมในการพัฒนาด้านการเกษตร จึงเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของประเทศ ทั้ง ข้าว ผลไม้ ปศุสัตว์ และการประมง และเป็นแหล่งผลิตสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน

(1.4) มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภททั้งทางทะเล เกาะแก่ง ป่าเขา และน้ำตก และเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติมีพื้นที่แนวเขตชายแดนติดกับประเทศกัมพูชาทางด้านตะวันออก และแนวเขตชายแดนติดกับสหภาพพม่าทางด้านตะวันตก จึงเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน

(1.5) มีสถาบันการศึกษาและสถาบันทางวิชาการอยู่เป็นจำนวนมาก และหลากหลายสาขารอบคลุมทั้งในด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการประมง จึงมีศักยภาพในการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าการผลิต

(2) จุดอ่อน

(2.1) ภาคกลางเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ แต่อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นการลงทุน และพึ่งพิงเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

(2.2) โครงข่ายการคมนาคมขนส่งยังไม่สามารถรองรับความต้องการได้มากเพียงพอ จึงทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดในเมืองใหญ่ และตามเส้นทางไปสู่แหล่งอุตสาหกรรมและเส้นทางไปสู่ท่าเรือส่งออก ทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการขนส่งมาก

(2.3) ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และมีปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ และขยะของเสียอันตราย

(2.4) แหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งมีความเสื่อมโทรม และประกอบกับภาคกลางสามารถไปเที่ยวแบบเช้าเย็นกลับ ทำให้การใช้จ่ายในพื้นที่ที่เกิดขึ้นไม่สูงเท่าที่ควร

(2.5) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพ ทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ดินอุดมสมบูรณ์ไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่

(2.6) การผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่เป็นไปในเชิงพาณิชย์ ทำให้มีการใช้สารเคมีในการผลิตมาก มีผลต่อการส่งออกสินค้าจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

(2.7) ภาคกลางมีปริมาณน้ำท่ามากเพียงพอ แต่มีปัญหาการบริหารจัดการน้ำทำให้ปริมาณน้ำใช้และเก็บกักไม่เพียงพอต่อความต้องการภาคเกษตรและอุตสาหกรรม บางพื้นที่ในช่วงฤดูแล้ง

(2.8) ปัญหาระบบการศึกษาไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และคุณภาพการศึกษาของแรงงานภาคกลางในปัจจุบันค่อนข้างต่ำ

(2.9) การพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านยังขาดความเชื่อมั่นของนักลงทุน และยังขาดความสะดวกในในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน

(3) โอกาส

(3.1) การเปิดการค้าเสรี การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นโอกาสต่อการผลิต การลงทุนและการบริการที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ

(3.2) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ เป็นโอกาสการพัฒนาภาคกลางไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้และการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

(3.3) กระแสการบริโภคเชิงสุขภาพ การบริโภคอาหารปลอดภัยกำลังเป็นที่นิยม เป็นโอกาสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการผลิตอาหารปลอดภัย ส่งออกสู่ตลาดโลก

(4) ภาวะคุกคาม

(4.1) การแข่งขันทางการค้าสูง ความผันผวนของค่าเงินในระดับโลก ภาวะราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และข้อกำหนดมาตรฐานการผลิตสินค้าและการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี ทำให้เกิดภาวะคุกคาม กับการค้า การลงทุน และอุตสาหกรรม

(4.2) การอพยพเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างถิ่น แรงงานต่างด้าวเข้ามาอยู่ในภาคกลาง ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย รวมทั้งปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่มีการเกิดคดีอาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น

(4.3) ปัญหาภัยธรรมชาติภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม เป็นภาวะคุกคามต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศ

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสภาวะแวดล้อมของภาคระหว่างปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน

(1) ภาคกลางมีจุดแข็งในด้านลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลายทั้งป่าไม้ ภูเขา ทะเล ที่ราบลุ่มแม่น้ำ และมีระบบชลประทานค่อนข้างสมบูรณ์ ทำให้สามารถทำการเกษตรได้หลากหลาย ซึ่งสินค้าเกษตรสำคัญของภาคกลาง ได้แก่ ข้าว ผลไม้ ปศุสัตว์ (ไก่ สุกร โค) และสินค้าประมง ที่เป็นวัตถุดิบทางการเกษตรในการป้อนเข้าสู่โรงงานแปรรูปอาหารที่มีอยู่มากในพื้นที่ ประกอบกับโอกาสในการพัฒนาจาก

การเปิดเสรีทางการค้า มีการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ทำให้มีช่องทางในการผลิตและกระจายสินค้ามากขึ้น และด้วยภาวะสังคมที่มีแข่งขัน ที่คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมและปรุงอาหารเอง จึงมีความต้องการอาหารพร้อมบริโภคมากขึ้น ดังนั้น ภาคกลางสามารถพัฒนาระดับจากการเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารที่ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารขั้นต้นไปสู่การเป็นแหล่งผลิตอาหาร Ready to cook Ready to eat โดยสามารถใช้วัตถุดิบจากทั้งที่ผลิตได้ภายในภาค ที่ผลิตในภาคอื่นๆ รวมทั้งจากประเทศเพื่อนบ้านมาแปรรูป และให้สถาบันการศึกษามาร่วมสนับสนุนในการพัฒนาเทคโนโลยี พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานวัตถุดิบ สินค้าและผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้ภาคกลางเป็นแหล่งผลิตอาหาร Ready to cook Ready to eat ป้อนตลาดทั้งภายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

(2) พื้นที่ภาคกลางเป็นแหล่งผลิตพืชสมุนไพร และมีภูมิปัญญาชาวบ้านในการนำสมุนไพรไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เมื่อประกอบกับโอกาสการพัฒนาในเรื่องกระแสการบริโภคเชิงสุขภาพ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ ที่นำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้และการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคกลางจึงสามารถพัฒนาจากการเป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพร ไปสู่การเป็นแหล่งการแพทย์แผนไทยที่เป็นรู้จักในระดับโลก โดยการสนับสนุนการพัฒนาการใช้สมุนไพรบำบัดยารักษาโรค มีการนวด อบ ประคบ ผังเข้มน และมีการแปรรูปสมุนไพรไทยเป็นเวชภัณฑ์และเครื่องสำอางที่กำลังเป็นที่นิยม และส่งออกไปยังตลาดไปต่างประเทศ

(3) ภาคกลางมีจุดแข็งในการเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่หลากหลาย และเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนการพัฒนาไปสู่การเป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและส่งออกที่สำคัญของประเทศ แต่ด้วยภัยคุกคามจากภาวะการแข่งขันทางการค้าที่มีสูงขึ้น หลายประเทศจึงมีการนำมาตรการการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมาใช้ ทำให้ภาคกลางจำเป็นต้องพัฒนาปรับภาคการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยภาคอุตสาหกรรมต้องมีการนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ในการผลิต ภาคเกษตรต้องมีการปรับระบบการผลิตที่ใช้สารเคมีในการผลิตไปสู่การผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ และเกษตรยั่งยืน เพื่อผลิตสินค้าอาหารปลอดภัยที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น

(4) พื้นที่ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสูง จึงเป็นแหล่งงานที่สำคัญของประเทศ มีความต้องการแรงงานสูง และเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคอื่นๆ ตลอดจนแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาหางานทำ ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย รวมทั้งปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่มีการเกิดคดีอาชญากรรมในพื้นที่ภาคกลางมากขึ้น ดังนั้นจึงควรเพิ่มศักยภาพในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(5) ภาคกลางมีปัญหามีปริมาณน้ำใช้และเก็บกักไม่เพียงพอต่อความต้องการของภาคเกษตรและอุตสาหกรรมบางพื้นที่ในช่วงฤดูแล้ง ทั้งที่มีปริมาณน้ำท่าที่เพียงพอ ในขณะที่มีโอกาสในการพัฒนาทั้งภาคเกษตร และอุตสาหกรรม จากการเปิดเสรีทางการค้า และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ดังนั้นเพื่อแก้ไขจุดอ่อนดังกล่าวภาคกลางจึงควรมีการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ

(6) ภาคกลางมีโอกาสในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านมาก แต่ยังมีจุดอ่อนในเรื่องสิ่งความสะดวกในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานบริเวณชายแดน และความเชื่อมั่นของนักลงทุน ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบ ตลอดจนสร้างความร่วมมือและสิทธิประโยชน์ให้เอื้อต่อการลงทุน ตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานเพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

(7) ภาคกลางเป็นภาคที่มีปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอและเสื่อมโทรม และมีปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมายที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา และในปัจจุบันต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากภัยธรรมชาติ ได้แก่ อุทกภัย และภัยแล้ง ซึ่งนับวันจะมีความรุนแรงสร้างความเสียหายให้มากขึ้นเนื่องจาก การที่ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ที่ลดน้อยลง ดังนั้นภาคกลางจึงควรมีการเตรียมการรองรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติเหล่านั้น และหันกลับไปให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ดังเดิม

(8) คุณภาพการศึกษาของแรงงานภาคกลางในปัจจุบันค่อนข้างต่ำ ในขณะที่โลกมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในภาคการผลิตมากขึ้นเพื่อการแข่งขัน โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นภาคการผลิตหลักของภาคต้องการแรงงานที่มีทักษะฝีมือสูง ดังนั้นถ้าแรงงานมีคุณภาพการศึกษาดำจะทำให้เสียเปรียบในการแข่งขัน และไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน จำเป็นต้องสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้และทักษะฝีมือแรงงาน ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่างๆที่มีจำนวนมากในพื้นที่ให้สามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

(9) อุตสาหกรรมหลักๆที่สำคัญของภาคส่วนใหญ่เป็นการลงทุน และพึ่งพิงเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ในขณะที่ภาคกลางยังมีการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) ด้วยนวัตกรรมน้อยมาก เมื่อต้องเผชิญกับการแข่งขันในตลาดโลกที่มีสูงจึงมีความเสียเปรียบในการแข่งขัน จึงควรให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยและพัฒนาในเชิงประยุกต์เพื่อสร้างนวัตกรรมทั้งด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต โดยนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่มาพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และพัฒนาขีดความสามารถและสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ SMEs พร้อมทั้งเชื่อมโยงให้เกิดการพัฒนาารวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) ควบคู่ไปกับการสนับสนุนการลงทุนอุตสาหกรรมจากต่างประเทศ

(10) ภาคกลางเป็นแหล่งผลิตอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมส่งออก ทำให้มีปัญหาการจราจรติดขัดในเส้นทางไปสู่แหล่งอุตสาหกรรมและเส้นทางไปสู่ท่าเรือส่งออก ทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการขนส่งมาก เมื่อประสบภัยคุกคามจากภาวะที่ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการสูญเสียรายได้ และความสามารถในการแข่งขันจากการเพิ่มของต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น จึงควรพัฒนาระบบ Logistics และโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน ตลอดจนเชื่อมโยงข่ายการคมนาคมขนส่งในทุกระบบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งสนับสนุนการขยายการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคกลางตอนบน และพื้นที่ภาคกลางตอนล่างเพื่อลดความแออัดในพื้นที่แหล่งอุตสาหกรรมในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง และภาคตะวันออก

3

บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่

จากผลการประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภาคกลาง จึงกำหนดให้มีบทบาทที่สำคัญดังนี้

3.1 ฐานอุตสาหกรรมหลักและแหล่งผลิตอาหาร Ready to cook Ready to eat ของประเทศที่เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีความยั่งยืน ภาคกลางมีสัดส่วนการผลิตอุตสาหกรรมร้อยละ 74 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรวมทั้งประเทศ และมีสัดส่วนเงินลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมของภาคกลางสูงถึงร้อยละ 78 ของประเทศ อุตสาหกรรมสำคัญของภาค คือ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า

(1) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางและตะวันออกเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหลักสมัยใหม่ ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ และอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการขนส่งทางอากาศ โดยมีจังหวัดระยอง และชลบุรี เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเพื่อการส่งออก ที่ต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และพัฒนาโลจิสติกส์ให้ครบวงจรและมีประสิทธิภาพ

(2) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 และ 2 บริเวณพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดสระบุรี และพระนครศรีอยุธยา พื้นที่หนองแค-วังน้อย-อุทัย-บางปะอิน เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเซรามิค โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์

(3) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน และกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป โดยสนับสนุนการขยายการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร

(4) พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร เป็นแหล่งอุตสาหกรรมประมงครบวงจร โดยการสนับสนุนการลงทุนเขต/นิคมอุตสาหกรรมประมงครบวงจรและธุรกิจต่อเนื่อง พร้อมสร้างท่าเรือประมง

(5) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเหล็ก โดยต้องควบคุมดูแลไม่ให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง

3.2 ศูนย์กลางการค้า การขนส่งและสื่อสารเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน การค้าชายชายแดนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราการณ์เฉลี่ยร้อยละ 22.7 ต่อปี โดยภาคกลางสามารถเชื่อมโยงประเทศไทยเข้ากับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะพม่า ผ่านทางจังหวัดกาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ และกัมพูชา ผ่านทางจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด ดังนั้นพื้นที่ที่เป็นเป้าหมายในสนับสนุนและรองรับบทบาทการพัฒนาภาคในด้านนี้คือ กาญจนบุรี-ทวาย (พม่า) บางสะพาน-บกเบี่ยน (พม่า) สระแก้ว-ปอยเปต (กัมพูชา) ตราด-เกาะกง (กัมพูชา) โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายแดน

3.3 ฐานการเรียนรู้และวิจัย พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ภาคกลางเป็นแหล่งที่ตั้งของสถานศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะความต้องการของภาคอุตสาหกรรม พื้นที่ที่มีศักยภาพ ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม เพชรบุรี และชลบุรี ที่สามารถพัฒนาเป็นฐานการเรียนรู้และวิจัยเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนเป็นแหล่งผลิตบุคลากรป้อนตลาดแรงงาน โดยสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่

4

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

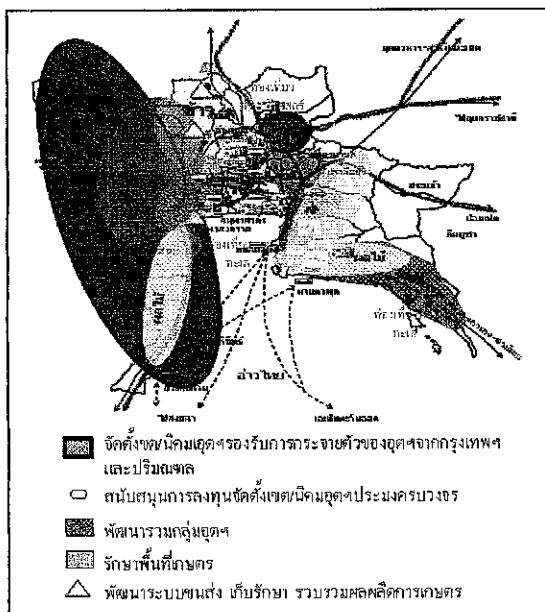
จากการที่ภาคกลางเป็นภาคที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ แต่มีความไม่สมดุลและยั่งยืน มีความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่สูง และส่งผลกระทบต่อสังคม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และภาวะแวดล้อมค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตามภาคกลางเป็นศูนย์กลางคมนาคม ศูนย์กลางการศึกษา พื้นที่เกษตรมีระบบชลประทานจำนวนมาก จึงเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของประเทศ จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เป้าประสงค์ เพื่อรักษาเสถียรภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตร การบริการ การลงทุนให้มีความมั่นคงและเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แนวทางการพัฒนา มีแนวทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) อุตสาหกรรม

(1.1) รักษาฐานอุตสาหกรรมที่มีอยู่ให้ยั่งยืน เพื่อเป็นฐานอุตสาหกรรมของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา และฉะเชิงเทรา พร้อมทั้งพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารเข้าสู่การผลิตอาหาร Ready to cook และ Ready to eat ในพื้นที่กลุ่มภาคกลางตอนบน 2 (ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี) และกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม) เพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ

(1.2) เสริมสร้างสภาพแวดล้อมแหล่งอุตสาหกรรม โดยพัฒนารวมกลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ขยายจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดสระบุรี เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่ที่จะโยกย้ายมาจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมทั้งสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมให้ขยายตัวเข้ามาในนิคมอุตสาหกรรม และจัดตั้งเขตหรือนิคมอุตสาหกรรมทั่วไปและเฉพาะประเภทโดยเฉพาะนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมฟอกย้อมและพิมพ์ผ้าในภาคกลางด้านตะวันตก และสนับสนุนการลงทุนเขต/นิคมอุตสาหกรรมประมงครบวงจรและธุรกิจต่อเนื่องพร้อมสร้างท่าเรือประมงที่จังหวัดสมุทรสาคร

(1.3) พัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐานโดยใช้เทคโนโลยีสะอาด (การออกแบบ/Value creation/เทคโนโลยีสะอาด) โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ และสมุทรสาคร

(1.4) สนับสนุนด้านการตลาด เงินทุนและความรู้ในการบริหารจัดการแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและสร้างความเข้มแข็งให้แก่อุตสาหกรรม SMEs

(2) เกษตร

(2.1) พัฒนาและปรับปรุงฐานทรัพยากร และโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร โดยพัฒนาแหล่งน้ำ ดิน รักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ไว้ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภายใต้โครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี สิงห์บุรี อ่างทองอยุธยา และราชบุรี ลดใช้สารเคมีเพื่อผลิตสินค้าที่ปลอดภัยจากสารพิษ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร เช่น โรงปุ๋ยอินทรีย์ชุมชน และเครื่องจักรกลทางการเกษตร

(2.2) พัฒนาระบบการปลูกพืช การปศุสัตว์ และการประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ในกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนบน 2 ภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

(2.3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยสนับสนุน R&D ควบคุมมีปฏิกิริยาท้องถิ่นสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาระบบมาตรฐานตรวจสอบรับรองคุณภาพ และส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร/วัชพืช/พืชสมุนไพร

(2.4) สนับสนุนด้านการตลาด เงินทุน ความรู้ในการบริหารจัดการธุรกิจเกษตรโดยส่งเสริมการรวมกลุ่มในพื้นที่ภาคกลางตอนบน และภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ พื้นที่จังหวัดชัยนาท อ่างทอง สิงห์บุรี และสุพรรณบุรี

(2.5) พัฒนาระบบการขนส่ง เก็บรักษา และรวบรวมผลผลิต โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นตลาดกลางสินค้าเกษตรที่สำคัญของภาค ได้แก่ ตลาดกลางข้าวและพืชไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี และชัยนาท ตลาดกลางผักและผลไม้ จังหวัดปทุมธานี ราชบุรี และระยอง ตลาดสัตว์น้ำ จังหวัดสมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

(3) ท่องเที่ยว

(3.1) พัฒนาและพัฒนากิจการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น การกำหนดแนวทางการพัฒนาเฉพาะสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ เช่น หัวหิน พัทยา เกาะช้าง เป็นต้น

(3.2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขีดความสามารถบริการ โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคุณภาพบริการ กิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการพัฒนาศูนย์สุขภาพระดับโลกที่บริเวณปริมณฑลของกรุงเทพฯ ระยอง หัวหิน และเพชรบุรี สนามกอล์ฟระดับโลกที่บริเวณพัทยา ระยอง นครนายก เพชรบุรี กาญจนบุรี ศูนย์การค้าพลอยสีระดับโลกที่จันทบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่เกาะช้าง และพุทธอุทยานแห่งโลกที่พุทธมณฑล/ประปฐมเจดีย์ และการจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวให้สนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันทั้งในและต่างประเทศ เช่น กลุ่มหาดทรายชายทะเล ได้แก่ เกาะช้าง-พัทยา-ชะอำ-หัวหิน-ปราณบุรี-บางสะพาน กลุ่มอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ป่าไม้ เช่น กาญจนบุรี-เพชรบุรี-ประจวบฯ และนครนายก-ปราจีนบุรี กลุ่มประวัติศาสตร์ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม อาทิ กาญจนบุรี-พระนครศรีอยุธยา-ลพบุรี-นครปฐม และเพชรบุรี-ราชบุรี-สุพรรณบุรี กลุ่มกีฬา กอล์ฟ อาทิ พัทยา ระยอง จันทบุรี กีฬาทางน้ำ อาทิ พัทยา หัวหิน ชะอำ

(4) การค้า การลงทุน และการบริการ

(4.1) พัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะการลงทุน สร้าง Value Chain และพัฒนาธุรกิจการค้ารูปแบบใหม่ และมุ่งลงทุนในต่างประเทศ เพื่อแสวงหาวัตถุดิบ/แรงงานราคาถูก

(4.2) รักษาตลาดเดิม และแสวงหาตลาดใหม่ โดยขยายบริการที่มีศักยภาพในการแข่งขัน เช่น การบริการด้านการศึกษา สุขภาพ(โรงพยาบาล/Spa) โดยเฉพาะในพื้นที่ปริมณฑล และภาคตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งรวมสถาบันการศึกษาและโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียง รวมทั้งเป็นแหล่งการแพทย์แผนไทย ใช้สมุนไพรบำบัดยารักษาโรค มีการนวด อบ ประคบ ผังเข้มน และมีการแปรรูปสมุนไพรไทยเป็นเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง ที่กำลังเป็นที่นิยม และมีการส่งเสริมการขายตลาดไปต่างประเทศ ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา

(5) พัฒนาระบบ Logistics และ Infrastructures ให้มีประสิทธิภาพ

(5.1) พัฒนาระบบ Logistics และ Infrastructures ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน โดยเฉพาะ พื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง และสระบุรี เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง อาทิ ปรับปรุงบริหารจัดการท่าเรือแหลมฉบัง ก่อสร้างICD ที่แก่งคอย จังหวัดสระบุรี และศึกษาระบบเชื่อมต่อการคมนาคมขนส่งทางบกกับทางน้ำให้มีประสิทธิภาพ และปรับปรุงเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดให้ได้มาตรฐานเพื่อลดอุบัติเหตุการจราจรควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการการขนส่ง

(5.2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลการขนส่งให้สามารถให้ข้อมูลที่สำคัญกับผู้ใช้บริการเส้นทาง และข้อมูลอื่นที่จำเป็นต่อการใช้การขนส่งเพื่อการพัฒนาผลผลิตภาพ

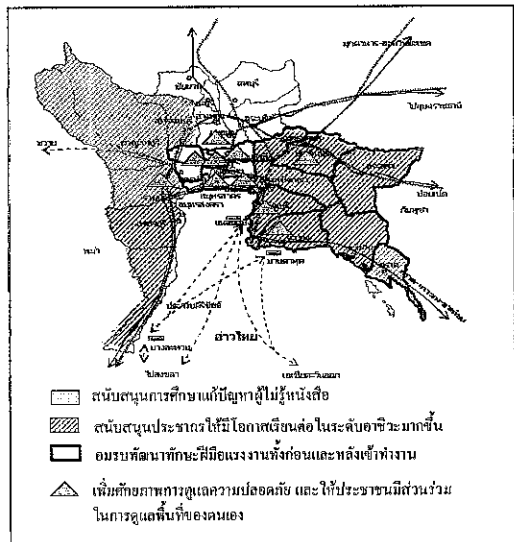
ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพคน สังคม และชุมชนให้มีคุณภาพ มีธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์ เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลก ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น

แนวทางการพัฒนา

(1) พัฒนาการศึกษในพื้นที่ภาคกลาง โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(1.1) สนับสนุนการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาประชากรไม่รู้หนังสือโดยควรให้ความสำคัญกับกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี กลุ่มภาคกลางตอนกลาง โดยเฉพาะจังหวัดสระแก้ว และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก

โดยเฉพาะจังหวัดตราด

(1.2) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนในทุกกลุ่มจังหวัดในพื้นที่ภาคกลาง

(1.3) ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อจัดสอนวิชาชีพที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคกลางตอนล่าง ควรสนับสนุนให้ประชากรในพื้นที่มีโอกาสเรียนต่อในระดับอาชีวะให้เพิ่มมากขึ้น

(1.4) เพิ่มพูนความรู้และทักษะฝีมือแรงงานก่อนและหลังทำงาน และการศึกษาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผลิตภาพแรงงานให้สูงขึ้น โดยพื้นที่ที่ควรให้ความสำคัญคือ ปริมณฑล และภาคตะวันออก

(2) พัฒนาสุขภาวะของประชาชน โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(2.1) ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และภาคประชาสังคมในการสร้างวัฒนธรรมในการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะการรักษาดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และการดูแลสุขภาพมารดาและทารก

(2.2) สนับสนุนงานอาสาสมัคร กลุ่มสุขภาพ เพื่อรณรงค์ป้องกันและปลูกจิตสำนึกเรื่องสุขภาพ รวมถึงการสร้างทางเลือกสุขภาพ โดยพื้นที่ภาคกลางควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับโรคเบาหวาน โรคที่เกี่ยวข้องระบบทางเดินอาหาร โรคระบบต่อมไร้ท่อ โรคความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจ

(2.3) สนับสนุน การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาระบบการจัดการสุขภาพโดยผสมผสานภูมิปัญญาไทยและสากล พร้อมทั้งเพิ่มอัตราบุคลากรทางการแพทย์ให้เหมาะสมกับสัดส่วนประชากรในพื้นที่ โดยเฉพาะบุคลากรด้าน ทันตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ และพยาบาลเทคนิค

(3) เสริมสร้างความเข้มแข็งสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(3.1) เสริมสร้างความรู้ให้กับคนเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจิตสำนึกของพลเมืองที่ดี

(3.2) เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ด้านรายได้ ที่อยู่อาศัย สุขภาพ และระบบสวัสดิการชุมชน และสนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจและรายได้ของชุมชน

(3.3) เสริมสร้างกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว พร้อมทั้งขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมแก่กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส

(3.4) เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเพิ่มศักยภาพในการดูแลความปลอดภัยในพื้นที่เขตพื้นที่เมืองใหญ่เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ชลบุรี ระยอง นครปฐม ปทุมธานี และสมุทรปราการ เป็นต้น พร้อมทั้งหามาตรการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ของตนเอง

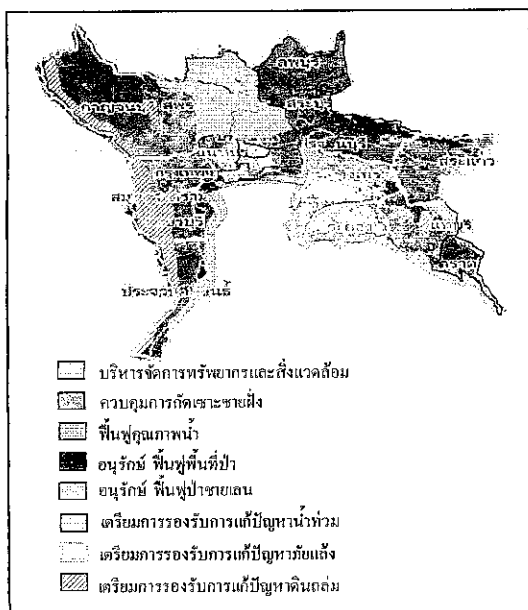
(4) พัฒนาศักยภาพของชุมชน และท้องถิ่น โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(4.1) สนับสนุนการสร้างระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร

(4.2) สนับสนุนสถาบันการศึกษาในพื้นที่การจัดทำศูนย์ข้อมูลด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม และความหลากหลายทางชีวภาพท้องถิ่น

(4.3) สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มและเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลต่อระบบนิเวศ

เป้าประสงค์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ

แนวทางการพัฒนา

(1) ป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลโดยการลดขยะ การแพร่กระจายมลพิษ และปรับปรุงระบบบำบัด / กำจัดของเสียในพื้นที่ ESB ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จัดระบบบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ควบคุมการกัดเซาะชายฝั่ง สมุทรปราการ สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา ระยอง และเพชรบุรี

(2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรณรงค์ปลูกจิตสำนึก และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา/บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากร และให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้ความรู้

(3) อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ โดยกำหนดการใช้ที่ดินตามศักยภาพและความเหมาะสม ฟื้นฟูคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา-ท่าจีน ฟื้นฟูป่าชายเลน และบริหารจัดการระบบจัดสรรน้ำเป็นระบบอย่างบูรณาการ

(4) เตรียมการรองรับการแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากภัยพิบัติ โดยเฉพาะอุทกภัย ในเขตพื้นที่จังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี สมุทรสาคร และจันทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ภัยแล้ง โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี ชลบุรี ระยอง สระแก้ว ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นพื้นที่เกิดภัยแล้งซ้ำซาก ดินถล่ม ในเขตพื้นที่อำเภอปากท่อ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัด ราชบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอด่านช้าง จังหวัด สุพรรณบุรี อำเภอสอยดาว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี และอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีพื้นที่ เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาเมืองและพื้นที่ชายแดนตามแนวเส้นทาง เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งแนวเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก

เป้าประสงค์ เพื่อเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ โดยมีพื้นที่ เป้าหมายการพัฒนาการค้าชายแดนดังนี้ กาญจนบุรี-ทวาย(พม่า) บางสะพาน-บกเป็ยน (พม่า) สระแก้ว-ปอยเปต (กัมพูชา) ตราด-เกาะกง (กัมพูชา)

แนวทางการพัฒนา

(1) พัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้เชื่อมโยงตามแนวเส้นทางเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ได้แก่ เชื่อมโยงทวาย(พม่า) ทางจังหวัดกาญจนบุรี-สุพรรณบุรี-อ่างทอง-พระนครศรีอยุธยา-นครนายก-ปราจีนบุรี-สระแก้ว เชื่อมโยงไปสู่พนมเปญ(กัมพูชา) และวังเตา(เวียดนาม) แนวเส้นทางเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ จากแหลมฉบังไปยังนครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย ข้ามสะพานแม่น้ำโขงไปยังเวียงจันทน์-สิบสองปันนา(จีนตอนใต้) และพระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี เชื่อมโยงไปยังพิษณุโลก-อุตรดิตถ์-ลำปาง-พะเยา-เชียงราย-แม่สาย ไปคุนหมิง(จีนตอนใต้)

(2) ปรับปรุงกฎระเบียบและสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการลงทุนร่วมกันเพื่อสร้างแรงจูงใจในการย้ายฐานการปลูกพืชเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม (SMEs) ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

(3) ยกกระดับมาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดนคลองลึก จังหวัดสระแก้ว บ้านแหลม บ้านผักกาด จังหวัดจันทบุรี และบ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด

(4) สนับสนุนให้เกิดการสร้างแหล่งงานในพื้นที่ชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม การจัดตั้งโรงงานบริเวณพื้นที่ชายแดน เร่งรัดการดำเนินการตามข้อตกลงร่วมกันในการนำเข้าแรงงานระหว่างภาครัฐกับรัฐให้มีผลทางปฏิบัติ พิจารณาอัตราค่าจ้างแรงงานต่างด้าวให้เหมาะสมและเอื้อต่อการลงทุนของผู้ประกอบการ ตลอดจนให้มีการฝึกอบรมแรงงานต่างด้าว

(5) ส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราดและประจวบคีรีขันธ์ โดยฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ระเบียบการค้า การลงทุนที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งฝึกอบรมด้านภาษา และ IT

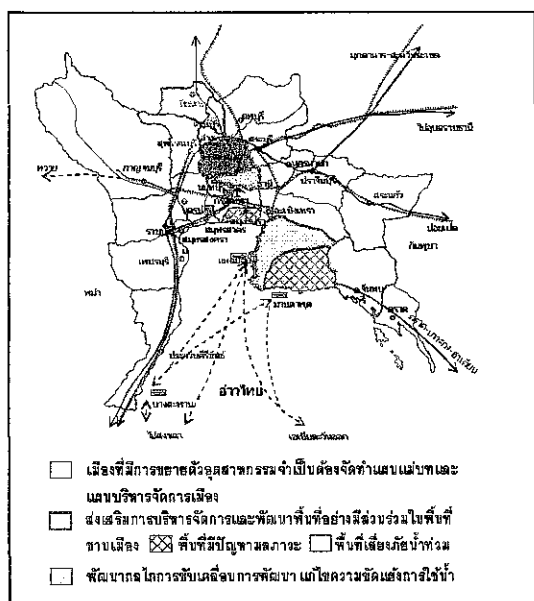
(6) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยพัฒนาอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมและใหม่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาเส้นทางแนวตะเข็บชายแดน

(7) ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านประเพณี วัฒนธรรม การกีฬา และความร่วมมือทางวิชาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บริหารจัดการพัฒนาพื้นที่เมืองและชนบทอย่างมีส่วนร่วมและเกื้อกูลกัน

เป้าประสงค์ เพื่อให้มีการจัดระเบียบรูปแบบการพัฒนาเมืองและชุมชนได้สอดคล้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและความต้องการของชุมชน

แนวทางการพัฒนา

(1) สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนแม่บทและแผนบริหารจัดการเมือง โดยเฉพาะเมืองที่มีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี และระยอง

(2) ส่งเสริมการจัดการและพัฒนาพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเน้นพื้นที่ที่บริการโครงสร้างพื้นฐานยังไม่เพียงพอ ได้แก่ พื้นที่ชานเมืองพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี ชลบุรี และพื้นที่ที่มีปัญหามลภาวะ ได้แก่ สมุทรปราการ ระยอง ชลบุรี รวมถึงพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม ได้แก่ ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี สมุทรสาคร และจันทบุรี

(3) สนับสนุนความรู้ทางวิชาการและเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนและท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง โดยเน้นท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ชนบท และพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อชีวิตการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

(4) สนับสนุนกระบวนการติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ของภาครัฐ

(5) การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับภาค และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นจากผลการพัฒนาในพื้นที่ โดยเน้นกลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร อุตสาหกรรมบริเวณจังหวัดระยอง และชลบุรี

5 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด

ภาคกลาง ประกอบด้วย 6 กลุ่มจังหวัด โดยแต่ละกลุ่มจังหวัดมีศักยภาพและทิศทางการพัฒนา ดังนี้

5.1 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 (นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี)

จากการที่มีทำเลที่ตั้งอยู่บนจุดเชื่อมเส้นทางสายเหนือ-ตะวันตก-ตะวันออก-ตะวันออกเฉียงเหนือ มีแม่น้ำป่าสัก เจ้าพระยา เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำ และมีระบบรางที่เชื่อมต่อไปยังแหลมฉบัง มีศักยภาพของดิน แหล่งน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงเป็นแหล่งเพาะปลูก ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง และทำการปศุสัตว์ประเภท โคเนื้อ โคนม สุกร และการทำประมงน้ำจืด และเป็นศูนย์ราชการ แหล่งที่อยู่อาศัย และศูนย์กลางทางการศึกษา เป็นที่ตั้งของแหล่งวิชาการ ทั้งสถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัยต่างๆ จำนวนมาก รวมทั้งยังเป็นแหล่งอุตสาหกรรมการเกษตร นอกภาคเกษตร อาทิ โรงงานแปรรูปอาหารและเครื่องดื่ม โรงงานน้ำตาลทราย โรงงานสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป โรงงานผลิตเครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์ โรงงานกระดาษ อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างเครื่องสุขภัณฑ์ เซรามิกส์ และกระเบื้อง และมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกที่มีชื่อเสียง จึงมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1) พัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหารที่แปรรูปผลผลิตจากการเกษตร และพัฒนาให้เป็นผู้นำในภูมิภาคด้านอุตสาหกรรมสะอาด โดยการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ศูนย์อุตสาหกรรม รองรับอุตสาหกรรมใหม่ที่จะโยกย้ายจากกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สามารถควบคุมและป้องกันปัญหามลภาวะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ส่งเสริมการสร้างระบบการตรวจสอบย้อนกลับ(Traceability) เริ่มตั้งแต่การเตรียมปัจจัยการผลิตจนถึงการนำเข้าวัตถุดิบ สารเคมี แหล่งผลิต รวมทั้งการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีการติดตามสินค้า (Cargo Traceability) พร้อมทั้งพัฒนาระดับประสิทธิภาพการดำเนินการห้องปฏิบัติการ การตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัยสินค้า ให้ทัดเทียมกับประเทศคู่ค้า

(3) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยการพัฒนา ระบบโลจิสติกส์ การพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องจักร วิจัยพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์และคุณภาพ

วัตถุดิบ ในเชิง Innovative-Driven Industry เพื่อลดต้นทุนและยกระดับการพัฒนาห่วงโซ่การผลิตของอุตสาหกรรม โดยประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน สถาบันวิชาการต่างๆในพื้นที่

(4) สร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้ ทางด้านการวิจัยและพัฒนา โดยให้มีการค้นคว้าพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ในการวิจัยพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของห่วงโซ่การผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรม

(5) พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางมรดกโลกที่ยั่งยืน

5.2 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 (ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง)

จากการที่เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ในด้านการผลิตสินค้าเกษตร ได้แก่ ข้าว ทานตะวัน ข้าวโพด ถั่วเหลือง ปลายน้ำจืด ปลาช่อน โคเนื้อ ไก่เนื้อ ผักปลอดสารพิษ เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ชลประทานที่เป็นระบบโครงข่าย และเป็นพื้นที่แก้มลิง ที่ใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ มีระบบโครงข่ายทางถนนและทางน้ำ(ในลำนน้ำเจ้าพระยาและป่าสัก) ที่เชื่อมต่อไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ และอยู่ในทำเลที่เป็นจุดกึ่งกลางของประเทศทำให้เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งผลิตและรวบรวมสินค้าการเกษตรเพื่อการส่งออก จึงมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1) การรักษาความมั่นคงทางอาหาร โดยการดูแลรักษาฐานทรัพยากรการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ที่ดินและแหล่งน้ำ กำหนดการใช้ที่ดินตามสมรรถนะของดินและกำหนดมาตรการคุ้มครองป้องกันการรุกรานพื้นที่ทำการเกษตรของโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชน

(2) สร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์หลักในพื้นที่ ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและภูมิปัญญาของชาวบ้าน ที่เป็นที่ต้องการของตลาด พัฒนาการบรรจุภัณฑ์ พัฒนาตลาดสรรพคุณ และการหาตลาดใหม่

(3) ส่งเสริมพัฒนาการใช้ประโยชน์วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และอุตสาหกรรม สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้จากการผลิต เช่น มูลสัตว์ ฟางข้าว เพื่อทำเป็นพลังงานทดแทน อาทิ การหมักก๊าซใช้ในครัวเรือน ใช้ในการแปรรูปการเกษตรและอุตสาหกรรม

(4) พัฒนาเป็นฐานการผลิตอาหารส่งออก ประเภทพืช ไร่ และปศุสัตว์ ให้ตรงความต้องการของตลาด โดยนำการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อพัฒนาการเกษตรและเพิ่มคุณภาพสินค้า

(5) พัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและความปลอดภัยของอาหาร โดยพัฒนากระบวนการผลิตเข้าสู่ระบบ Good Agricultural Practice(GAP) และ Good Manufacturing Practice(GMP) ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมการเกษตรที่รักษาระบบนิเวศ เช่น เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดสารพิษ รวมทั้งกระบวนการแปรรูปสินค้าเกษตร

(6) พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพัฒนาการบริการ ให้เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับแหล่งผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนแหล่งที่พักลักษณะโฮมสเตย์ในจุดท่องเที่ยว

(7) พัฒนาเส้นทางขนส่งตลอดลำน้ำ และจุดกระจายสินค้า โดยเร่งพัฒนาและฟื้นฟูเส้นทาง การขนส่งทางน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี รวมทั้งพัฒนาเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการขนส่งสินค้าทางน้ำ

5.3 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างกลุ่ม 1 (นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี)

จากศักยภาพของพื้นที่ที่ปัจจุบันเป็นแหล่งปลูกข้าว ปลูกผัก และปศุสัตว์ที่สำคัญของภาคกลาง มีลักษณะความหลากหลายทางกายภาพของพื้นที่ ทั้งป่าไม้ ภูเขา ที่ราบลุ่มแม่น้ำ และมีทำเลที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ จึงสามารถพัฒนาทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว และจากการที่มีการขยายการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัย) ในพื้นที่ จึงโอกาสพัฒนาเป็นศูนย์กลางการศึกษาชั้นอุดมศึกษา นอกจากนี้กลุ่มจังหวัดยังมีพื้นที่ชายแดนติดกับสหภาพพม่า ในจังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี จึงมีศักยภาพสูงในการพัฒนาความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนกับสหภาพพม่าในลักษณะเขตเศรษฐกิจร่วมไทย-พม่า เพื่อเปิดประตูการค้าสู่อันดามัน สู่เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และยุโรป และยังมีทรัพยากรน้ำผิวดิน แม่น้ำสายสำคัญๆ หลายสายได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง และเขื่อนกั้นน้ำที่สำคัญ คือ เขื่อนวชิราลงกรณ์ และเขื่อนศรีนครินทร์ และยังเป็นแหล่งพลังงานพื้นฐาน (Base load Plant) โดยมีโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่นำเข้าแก๊สธรรมชาติจากสหภาพพม่า และมีแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำที่สำคัญของประเทศ ที่จะเสริมโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ จึงมีทิศทางการพัฒนา ดังนี้

- (1) พัฒนาฐานการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมด้วยระบบการผลิตที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำกับควบคุมกระบวนการผลิตตั้งแต่การปลูก การเก็บเกี่ยว การรวบรวม ผลผลิต ขนส่ง และกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม
- (2) จัดตั้งศูนย์เครือข่ายการศึกษาชั้นอุดมศึกษา และสนับสนุนสถาบันการศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมที่ปลอดภัย โดยเน้นการตรวจสอบสารตกค้างในพืชและสัตว์
- (3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน พัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสหภาพพม่า อาทิ จัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกันภายในกลุ่ม นอกกลุ่ม เพื่อขยายตลาดการท่องเที่ยว
- (4) รักษา ปันฟูลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ทำจีน เพชรบุรี และแม่น้ำอื่นๆ เพื่อให้เป็นแหล่งน้ำที่สนับสนุนการเกษตร และอุตสาหกรรมในพื้นที่อย่างยั่งยืน
- (5) ส่งเสริมการจัดตั้งอุตสาหกรรมบริเวณชายแดน และพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยง กับสหภาพพม่า กาญจนบุรี -ทวาย(พม่า) เพื่อเปิดประตูการค้าสู่ฝั่งอันดามัน และประโยชน์ในขนส่ง วัตถุดิบ อำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว และการร่วมทุนกับสหภาพพม่า

5.4 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างกลุ่ม 2 (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาครสมุทรสงคราม)

จากการที่กลุ่มจังหวัดมีพื้นที่เลียบชายฝั่งอ่าวไทยเป็นแนวยาวถึง 559 กิโลเมตร ทุกจังหวัดมีพื้นที่ติดทะเลด้านอ่าวไทยทั้ง 4 จังหวัดและมีท่าเรือประมง และชายฝั่ง บางช่วงมีความเหมาะสมที่จะพัฒนาท่าเรือน้ำลึก เช่นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีโครงข่ายการคมนาคม ขนส่ง ที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และภูมิภาคอื่นๆ ปัจจุบันจึงเป็นแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมเหล็ก แหล่งประมงที่สำคัญของประเทศและยังเหมาะสมต่อกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนาด้านการประมง และพืช รวมทั้งปัจจุบันยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ECO TOURISM) และแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ที่เป็นรู้จักของคนทั่วไป จากศักยภาพของกลุ่ม จึงมีทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด ดังนี้

(1) พัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า การขนส่ง การบริการ โดยศึกษาระบบขนส่ง และโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน

(2) พัฒนาเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนา ทั้งด้านประมง และพืช อาทิ การศึกษาวิจัย การจัดตั้ง ศูนย์ประมงครบวงจรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องในจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยพัฒนาการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มความหลากหลายและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้น

(3) สนับสนุนการศึกษาเพื่อขยายการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ การศึกษาเส้นทางการค้า กับสหภาพพม่าบริเวณ อำเภอบางสะพาน และบกเปียน (พม่า)

(4) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง สร้าง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน เพื่อลดปัญหาการขัดแย้ง พร้อมทั้ง กำหนดมาตรการป้องกัน บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง

(5) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงใน กลุ่มจังหวัดและนอกกลุ่มจังหวัด พร้อมทั้งจัดระเบียบธุรกิจการให้บริการให้ได้มาตรฐาน และรักษาความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว

5.5 กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว)

จากการที่เป็นที่ตั้งท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ มีพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพฯและชายฝั่ง ทะเลตะวันออก และเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อไปยังภูมิภาคอื่น ตามเส้นทาง ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว อัญประเทศ ปอยเปต และเสียมเรียบ มีระบบชลประทานที่ดีและสภาพธรรมชาติ เหมาะแก่การเกษตร เช่น กุ้ง ไข่ สุกกร ข้าว มะม่วง เป็นแหล่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยเฉพาะยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องหนัง สิ่งทอ และอาหารแปรรูป มี แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น และสิ่งอำนวยความสะดวกครบ ครัน จึงมีทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1) พัฒนาเมืองศูนย์กลางรองรับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยการวางแผนปรับปรุงขนาด เมือง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการทางสังคม และป้องกันการขยายตัวของพื้นที่ชุมชน และอุตสาหกรรม เพื่อไม่ให้บุกรุกพื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์

(2) เพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ (Logistics) เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งสินค้าโดยเฉพาะ การปรับปรุงและขยายระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งบริเวณที่เป็นคอขวด หรือส่วนที่ขาดหายไป (Missing Link) ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(3) พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าเกษตร โดยสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้สินค้า เช่น ข้าว มะม่วง ไข่ และสุกร ให้มีมูลค่าสูงขึ้น และมีความหลากหลายที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค และเพิ่มประสิทธิภาพมาตรฐานด้านความปลอดภัยของสินค้าการเกษตร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้าน คุณภาพและมาตรฐานในการส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้น

(4) เสริมสร้างสภาพแวดล้อมแหล่งอุตสาหกรรมและยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่ให้มีความทันสมัยและเป็นสากลไปสู่ตลาดโลก และพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการลงทุนพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรม

(5) ขยายเครือข่ายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เข้ากับศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิม ควบคู่ไปกับการเพิ่มสิ่งจูงใจ และเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยีการผลิต

(6) ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนา (R&D) รวมทั้งการออกแบบและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาสินค้าใหม่สู่ตลาดโลก

(7) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักไม่ให้เสื่อมโทรมควบคู่ไปกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐานระดับนานาชาติ และจัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขีดความสามารถที่จะรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว

(8) พัฒนาระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานและสภาพแวดล้อมบริเวณเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐานสากล เพื่ออำนวยความสะดวก และสนับสนุนการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ชายแดน

5.6 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด)

จากการที่มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศที่รองรับการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ธุรกิจต่างๆ จากพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และเป็นฐานการส่งออกที่สำคัญของประเทศ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมปิโตรเคมี กลั่นน้ำมัน เหล็ก ยานยนต์และชิ้นส่วน อิเลคทรอนิกส์ และเครื่องไฟฟ้า และเป็นแหล่งก๊าซธรรมชาติ เป็นแหล่งผลิตผลไม้เพื่อการส่งออก แหล่งที่มีศักยภาพในการทำประมงน้ำลึกและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง แหล่งการค้าอัญมณีที่มีชื่อเสียงของประเทศ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชาที่จังหวัดจันทบุรี โดยมีจุดผ่านแดนถาวร 2 จุด คือ บ้านฝักกาด บ้านแหลม และจังหวัดตราด โดยมีจุดผ่านแดนถาวร 1 จุด คือ จุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก อำเภอลองใหญ่ จากศักยภาพพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม ยังประสบปัญหาจราจรติดขัดในเส้นทางที่เชื่อมโยงไปสู่ท่าเรือน้ำลึก และปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การลดลงของสัตว์น้ำ จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1) เร่งแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจากภาวะฝนแล้งให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค และอุตสาหกรรม ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี-ระยอง โดยการขุดเจาะน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เป็นน้ำดิบเสริมการอุตสาหกรรม ควบคู่ไปกับการวางท่อส่งน้ำเชื่อมกับแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อผันน้ำไปยังอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำลดลง

(2) บริหารจัดการด้านการผลิต การแปรรูป และระบบการกระจายสินค้าและการตลาด เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ด้านการผลิต วางแผนการปลูกและจัดการปริมาณผลผลิตที่จะออกสู่ตลาด โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตให้กับเกษตรกร ด้านการแปรรูป ส่งเสริมการลงทุนพิเศษและการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมการเกษตร ด้านการตลาด เร่งรัดการจัดตั้งตลาดกลางสินค้าเกษตร รวมทั้งพัฒนาระบบขนส่ง บรรจุกู้ภัยและเก็บรักษา

(3) ส่งเสริมการประมงแบบเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ในจังหวัดจันทบุรี และตราด พร้อมฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล

(4) สนับสนุนอุตสาหกรรมอัญมณี เพื่อดึงดูดนักลงทุนและนักท่องเที่ยว

(5) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่างๆ ให้เพียงพอและได้มาตรฐาน จัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยว ปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวและจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างจุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทให้เป็นที่ยู่งักและดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมทั้งประชาสัมพันธ์ พัฒนาการตลาด และสินค้า OTOP

(6) สนับสนุนการค้า การลงทุน กับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างฐานการผลิตตามแนวชายแดนเพื่อให้เกิดการจ้างงาน/ลดปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง โดยปรับกฎ ระเบียบ ข้อจำกัดต่างๆ และสนับสนุนประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาระบบการค้าการลงทุนให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงระหว่างกัน

(7) เร่งรัดปรับปรุงและขยายระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงแหล่งอุตสาหกรรมกับท่าเรือน้ำลึกบริเวณที่เป็นคอขวดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศ และดึงดูดการลงทุนมาสู่พื้นที่

(8) พัฒนาความรู้ และทักษะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชลบุรี และระยอง ซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักและส่งออกที่สำคัญของประเทศที่ต้องการแรงงานที่มีทักษะฝีมือ

6 โครงการที่สำคัญ (Flagship Project)

เพื่อให้แนวทางภายใต้ยุทธศาสตร์ภาคกลาง ได้รับการขับเคลื่อนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรมีโครงการที่สำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพและเสริมสร้างฐานเศรษฐกิจภาคให้มั่นคง	1.โครงการพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครให้เป็นศูนย์กลางการประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพการพัฒนา คน สังคม และชุมชนให้มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาล	2. โครงการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองต่อภาคการผลิตและบริการ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ	3. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่เมืองและชุมชนอย่างมีส่วนร่วม	4. โครงการจัดทำแผนแม่บทเพื่อบริหารจัดการพื้นที่เมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

6.1 โครงการพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครให้เป็นศูนย์กลางการประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

(1) หลักการและเหตุผล

จังหวัดสมุทรสาครเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นศูนย์รวมของอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ และมีโรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งในด้านการกิจกรรมและผลผลิต แต่ในขณะนี้ยังขาดการพัฒนากระบวนสาธาณูปโภค และระบบการผลิตที่ได้คุณภาพมาตรฐานระดับสากล

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครให้เป็นผู้นำในการผลิต การค้าสินค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำในระดับมาตรฐานสากล

(2.2) เพื่อพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครให้เป็นแหล่งค้นคว้าพัฒนาเทคโนโลยีด้านการประมงและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

(2.3) เพื่อพัฒนาจังหวัดสมุทรสาครให้มีสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารทะเลและการเป็นครัวโลก

(3) แนวทางการดำเนินงาน

(3.1) เพิ่มประสิทธิภาพของระบบโลจิสติกส์ให้เกื้อหนุนการขนส่งวัตถุดิบสัตว์น้ำและการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ไปสู่ตลาดโลก

(3.2) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดหาด้านสาธาณูปโภค ได้แก่ การจัดหาแหล่งพลังงานและเพิ่มกำลังการผลิตน้ำประปา

(3.3) ปรับปรุงมาตรฐานการผลิตไปสู่มาตรฐานสากล ได้แก่ การจัดการดูแลวัตถุดิบ การปรับปรุงสถานแปรรูปเบื้องต้น การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ และดำเนินการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ

(3.4) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายตลาด

(3.5) เสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันโดยการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล จัดให้มีศูนย์บริการการส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ และผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(4.1) เพิ่มประสิทธิภาพภาคเกษตรด้านประมง และทำให้การผลิตและการแปรรูปเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

(4.2) ทำให้แรงงานในภาคการประมงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6.2 โครงการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองต่อภาคการผลิตและบริการ

(1) หลักการและเหตุผล

ภาคกลางเป็นศูนย์กลางด้านการผลิตทั้งในภาคอุตสาหกรรม การค้าและบริการ แต่ความรู้และทักษะของกำลังคนที่มีอยู่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่มีความรู้และทักษะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ

(3) แนวทางการดำเนินงาน

(3.1) รวบรวมข้อมูลในด้านความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการ และข้อมูลเกี่ยวกับฐานการผลิตกำลังแรงงานของสถาบันการศึกษา

(3.2) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองส่วนดังกล่าว

(3.3) จัดประชุมหารือระหว่างผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาแรงงานร่วมกัน

(3.4) จัดทำแผนพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างภาคที่เกี่ยวข้อง

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(4.1) การผลิตกำลังแรงงานมีความสอดคล้องกับภาวะความต้องการของตลาด

(4.2) นักเรียนนักศึกษามีความรู้ทักษะที่สามารถปฏิบัติงานได้จริง

6.3 โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

(1) หลักการและเหตุผล

ชายฝั่งทะเลมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยตอนบน ตั้งแต่ปากน้ำบางปะกงจนถึงปากแม่น้ำแม่กลอง ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสาครและสมุทรสงคราม ซึ่งสาเหตุเกิดจากคลื่นลมในทะเล การลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน การลดลงของตะกอนจากแม่น้ำ รวมทั้งผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งและการก่อสร้างโครงการต่างๆ ตามแนวชายฝั่งทะเล ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องหาแนวทางการป้องกันและแก้ไข

(2) วัตถุประสงค์

เพื่หารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทยอย่างบูรณาการ

(3) แนวทางการดำเนินงาน

(3.1) ศึกษาปัญหาของการกัดเซาะชายฝั่ง

(3.2) ศึกษารูปแบบการป้องกันแก้ไขปัญหามืออยู่เดิม

(3.3) จัดเวทีประชุมเพื่อกำหนดแนวทางเบื้องต้นระหว่างหน่วยงานและระหว่างพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

(3.4) กำหนดรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหการกัดเซาะอย่างบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประชาชนในพื้นที่สามารถพึ่งพิงอาชีพการเพาะเลี้ยงชายฝั่งได้อย่างยั่งยืน

6.4 โครงการจัดทำแผนแม่บทเพื่อบริหารจัดการพื้นที่เมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(1) หลักการและเหตุผล

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นมรดกโลก แต่ปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กลายเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นจากภาคอุตสาหกรรม อาจก่อให้เกิดการรุกรานพื้นที่เกษตรและชุมชน และอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรมีการจัดทำแผนแม่บทในการบริหารจัดการพื้นที่เมือง

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแผนแม่บทในการบริหารจัดการ กำกับ ควบคุม การขยายตัวของเมืองและชุมชน จากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม

(2.2) เพื่ออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกให้ยั่งยืนและไม่ให้ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม

(3) แนวทางการดำเนินงาน

(3.1) รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มาศึกษาวิเคราะห์และจัดทำกรอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัด

(3.2) จัดเวทีประชาคมเพื่อรับทราบข้อมูลเพิ่มเติมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาพื้นที่

(3.3) จัดทำร่างแผนแม่บทเพื่อบริหารจัดการพื้นที่เมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(3.4) นำร่างแผนแม่บทฯ เข้าสู่การพิจารณาของเวทีประชาคม

(3.5) ปรับปรุงร่างแผนแม่บทให้สมบูรณ์ พร้อมทั้งนำเสนอระดับนโยบายให้ความเห็นชอบและให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้เป็นแผนในการกำกับการบริหารจัดการพื้นที่

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (4.1) ทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
 - (4.2) ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตร
 - (4.3) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของภาคการผลิตต่าง ๆ
-

บทที่ 5
ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้

บทที่ 5

ยุทธศาสตร์การพัฒนภาคใต้

1 สถานการณ์ของภาคและบริบทการเปลี่ยนแปลง

1.1 สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

(1) ฐานเศรษฐกิจของภาคใต้มีขนาดค่อนข้างเล็กและมีอัตราการเติบโตต่ำกว่าระดับประเทศมาโดยตลอด จึงมีบทบาทต่อเศรษฐกิจประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง ภาคใต้มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาคงที่ (ปี 2530) ในปี 2549 จำนวน 355,353 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.77 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ โดยในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เศรษฐกิจของภาคใต้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.45 ต่อปี เทียบกับระดับประเทศที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.6 ต่อปี ส่งผลให้สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคใต้เมื่อเทียบกับระดับประเทศลดลงจากร้อยละ 9.14 ในปี 2545 เหลือร้อยละ 9.03 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 8.99 ในปี 2547 และร้อยละ 8.86 ในปี 2548 และยังคงลดลงอย่างต่อเนื่องเหลือร้อยละ 8.77 ในปี 2549 โดยในช่วงปี 2547-2549 เศรษฐกิจของภาคใต้ประสบปัญหาการชะลอตัวอันเนื่องมาจากการเกิดธรณีพิบัติภัยและเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศด้านการท่องเที่ยวและการลงทุนของภาค โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันและกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัวลงค่อนข้างมาก

ตารางแสดงผลิตภัณฑ์ภาคใต้ ปี 2545-2549 ตามราคาคงที่

ภาค/กลุ่มจังหวัด	มูลค่า (พันล้านบาท)					การขยายตัว (%)				
	2545	2546	2547	2548	2549	44-45	45-46	46-47	47-48	48-49
ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย	109.1	116.9	124.2	129.9	136.1	5.22	7.16	6.26	4.56	4.83
ภาคใต้ฝั่งอันดามัน	75.3	79.2	87.2	86.1	91.6	4.87	5.28	10.02	1.27	6.44
ภาคใต้ชายแดน	111.5	116.9	120.2	125.4	127.4	4.43	4.79	2.82	4.39	1.59
ภาคใต้	296.0	313.1	331.7	341.5	355.3	4.83	5.79	5.93	2.97	4.04
(สัดส่วนภาคต่อประเทศ)	9.14	9.03	8.99	8.86	8.77					
ประเทศ	3,237.0	3,468.1	3,688.1	3,855.1	4,052.0	5.32	7.14	6.34	4.53	5.11

ที่มา : สศช.

(2) ฐานการผลิตแคบพึ่งพิงภาคการเกษตรเป็นหลักและยังมีรูปแบบการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีต่ำ จึงมีผลิตภาพการผลิตต่ำ และมีแนวโน้มประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน มูลค่าภาคการเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ 34.9 ของผลิตภัณฑ์ภาค โดยผลิตผลการเกษตรหลักของภาคได้ ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล และประมง ซึ่งการผลิตพืชหลักยางพารามีผลผลิตต่อไร่อยู่ที่ 286 กิโลกรัม โดยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในช่วงเกือบสิบปีที่ผ่านมาขณะที่ปาล์มน้ำมันมีผลผลิตต่อไร่ 2.8 ตันต่อไร่ ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียที่มี 3.1 ตันต่อไร่ นอกจากนั้นภาคการเกษตรกำลังมีแนวโน้มการประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานเนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคบริการมากขึ้นในระยะหลัง ประกอบกับการขยายพื้นที่ปลูกพืชที่มีผลตอบแทนสูง เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมันในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม อาทิ การปลูกยางพาราในพื้นที่ทำนา โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งนอกจากจะมีผลผลิตต่ำแล้วยังจะกระทบต่อพื้นที่การผลิตอาหารของภาค ส่วนการทำประมงได้ประสบปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรและภาวะต้นทุนสูงจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อดูแลอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดสงขลาและปัตตานี

(3) การผลิตภาคอุตสาหกรรมมีการเติบโตช้า ส่วนใหญ่ยังเป็นการแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรขั้นต้น อุตสาหกรรมเกิดใหม่มีน้อย โดยสัดส่วนมูลค่าภาคอุตสาหกรรมมีร้อยละ 13.6 และมีอัตราการขยายตัวต่ำประมาณร้อยละ 2-3 ต่อปี โดยอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปยางและไม้ยางพารา อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 80 ของจำนวนโรงงานเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปขั้นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขนาดเล็ก ใช้เทคโนโลยีต่ำ จึงสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตผลเกษตรได้ไม่สูงมากนัก ส่วนอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อิเล็กทรอนิกส์ โรงงานผลิตภัณฑ์ยิบซัม มีอยู่น้อยมาก โดยโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในแหล่งผลิตวัตถุดิบ ได้แก่ อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันตั้งอยู่ในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย อุตสาหกรรมแปรรูปประมงตั้งอยู่ในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ อุตสาหกรรมแปรรูปยางและไม้ยางพาราตั้งอยู่ในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งอ่าวไทยและกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางแสดงอุตสาหกรรมของภาคใต้ ปี 2549

อุตสาหกรรม	โรงงาน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน	แปรรูปขั้นต้น			
				โรงงาน	% โรงงาน	เงินทุน (ล้านบาท)	% เงินลงทุน
กลุ่มอาหาร	947	19,972	50,505	• อาหารทะเลส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป • น้ำมันปาล์มเป็นการแปรรูปขั้นต้น			
กลุ่มยาง/ผลิตภัณฑ์ยาง	776	48,587	43,047	644	82.7	11,815.2	68
กลุ่มไม้แปรรูป	941	20,429	34,732	781	83	27,785	80

(4) การค้าชายแดนมีปริมาณกว่า 2 ใน 3 ของทั้งประเทศ และมีการขยายตัวในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่อง แต่ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกวัตถุดิบสินค้าเกษตรไปแปรรูปในประเทศเพื่อนบ้านและการส่งออกสินค้าไปประเทศที่สามผ่านทางท่าเรือของประเทศเพื่อนบ้าน โดยในปี 2549 มีมูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรในภาคใต้รวม 3.5 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67.4 ของมูลค่าการค้าชายแดนทั้งประเทศ โดยมีอัตราการขยายตัวจากปี 2548 สูงถึงร้อยละ 25.8 ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นมูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะด่านศุลกากรสะเตาะและ

ปาดังเบซาร์ในจังหวัดสงขลาที่มีมูลค่าการค้ารวมกันประมาณร้อยละ 95 ของมูลค่าการค้าชายแดนทั้งภาคใต้ เนื่องจากด่านศุลกากรสะเตาะและปาดังเบซาร์เป็นจุดเชื่อมโยงของเส้นทางถนนสายหลักและเส้นทางรถไฟระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียที่เชื่อมโยงไปสู่ท่าเทียบเรือระหว่างประเทศที่ปัตเตอร์เวอร์ (มาเลเซีย) และท่าเทียบเรือประเทศสิงคโปร์ โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญคือ ผลิตผลยางพารา ผลิตภัณฑ์ยางและไม้ยาง สัตว์น้ำแช่แข็ง เป็นต้น

(5) การท่องเที่ยวเป็นแหล่งสร้างรายได้ 1 ใน 5 ของรายได้การท่องเที่ยวทั่วประเทศ แต่ยังเป็นภาระกระจุกตัวอยู่เฉพาะบางพื้นที่ โดยในปี 2549 มีรายได้จากการท่องเที่ยวของภาคใต้รวม 1.47 แสนล้านบาท หรือร้อยละ 20 ของรายได้การท่องเที่ยวรวมทั่วประเทศโดยส่วนใหญ่มาจากแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต-พังงา-กระบี่ และเกาะสุมาตราในจังหวัดสุราฎร์ธานี ซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลของภาคที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ โดยมีรายได้รวมกันสูงถึงร้อยละ 83 ของรายได้การท่องเที่ยวภาคใต้ และเกือบร้อยละ 80 เป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รองลงมาได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเมืองชายแดนในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเมืองหาดใหญ่-สะเตาะ ในจังหวัดสงขลา ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ มาเลเซียและสิงคโปร์ อย่างไรก็ตามในช่วงปี 2547-2548 แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยและเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้มีนักท่องเที่ยวลดลงค่อนข้างมาก แต่สถานการณ์ก็ได้กลับเข้าสู่ภาวะปกติตั้งแต่ปี 2549

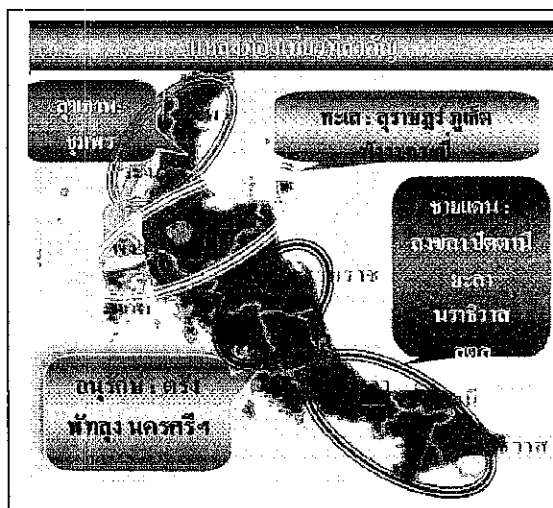
รายได้จากนักท่องเที่ยวในภาคใต้ปี 2545-2549

หน่วย : ล้านบาท

ภาค/กลุ่มจังหวัด	2545		2547		2549	
	รวม	%ชาวต่างชาติ	รวม	%ชาวต่างชาติ	รวม	%ชาวต่างชาติ
ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย	13,957.6	70.7	18,505.7	58.0	26,672.4	68.3
ภาคใต้ฝั่งอันดามัน	98,095.9	79.8	118,975.4	78.0	104,474.5	78.5
ภาคใต้ชายแดน	19,783.1	58.8	18,973.9	50.3	16,150.1	42.8
ภาคใต้	131,836.6	75.7	156,455.1	72.3	147,297.1	72.7
ประเทศ	526,954.5	55.3	667,536.8	52.5	705,046.5	48.2

ที่มา : กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางแสดงจำนวนและรายได้นักท่องเที่ยวตามรูปแบบการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของภาคใต้ ปี 2549

การท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว		รายได้		คชจ./วัน (บาท)	วันพัก/นักท่องเที่ยว (วัน)
	จำนวน	%ต่างชาติ	ล้านบาท	%ต่างชาติ		
กลุ่มสุขภาพ	0.88	10.0	2,360	11.8	1,421	1.03
กลุ่มอนุรักษ์	2.54	4.1	6,500	8.4	1,309	2.24
กลุ่มทะเล	9.67	57.7	122,286	81.3	2,951	4.16
กลุ่มชายแดน	4.02	33.3	16,150	46.4	2,097	2.07
รวม	17.11	41.5	147,297	72.7	2,855	3.40

17.6 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 13.85 ในปี 2545 และร้อยละ 6.03 ในปี 2547 และลดลงเหลือร้อยละ 5.49 ในปี 2549 ซึ่งต่ำกว่าสัดส่วนในระดับประเทศที่มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 9.55 โดยในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดคือ ร้อยละ 10.8 โดยเฉพาะในจังหวัดนราธิวาสและปัตตานี มีสัดส่วนคนจนสูงถึงร้อยละ 27.05 และร้อยละ 16.3 ตามลำดับ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาหนี้สิน และปัญหาที่อยู่อาศัย โดยคนยากจนส่วนใหญ่คือ ชาวประมงพื้นบ้าน ชาวนา ซึ่งประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่เป็นฐานการประกอบอาชีพและมีข้อจำกัดด้านทางเลือกอาชีพเพราะมีความรู้ต่ำ

ตารางแสดงจำนวนคนจนและสัดส่วน

ภาค/กลุ่มจังหวัด	จำนวนคนจน (พันคน)				สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)			
	2543	2545	2547	2549	2543	2545	2547	2549
ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย	422.7	200.4	137.9	77.41	13	6.06	4.05	2.28
ภาคใต้ฝั่งอันดามัน	115.4	62.8	49.2	28.6	7.46	3.92	2.93	1.56
ภาคใต้ชายแดน	791.9	520.4	318.5	366.2	16.16	24.58	9.7	10.81
ภาคใต้	1,330.1	783.5	505.4	472.2	17.6	13.9	6.0	5.5
ประเทศ	12,555.4	9,135.3	7,018.6	6,056.7	21.3	15.6	11.2	9.6

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.2 สถานการณ์ด้านสังคม

(1) มีแนวโน้มการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคนอกเกษตรมากขึ้นแต่แรงงานส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาต่ำ ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถด้านการแข่งขันของภาค โดยสัดส่วนการทำงานภาคเกษตรลดลงจากร้อยละ 48.08 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 46.7 ในปี 2549 ขณะที่สาขาบริการมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.52 เป็นร้อยละ 15.26 ส่วนสาขาการค้าและอุตสาหกรรมมีสัดส่วนลดลงเช่นเดียวกับสาขาเกษตรกรรม จึงมีแนวโน้มการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรที่สูงขึ้น ขณะที่แรงงานภาคบริการจะมีปัญหาการว่างงานนอกฤดูกาลท่องเที่ยว โดยแรงงานส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพในเกณฑ์ต่ำเนื่องจากจบการศึกษาระดับประถมและต่ำกว่าถึงร้อยละ 59.46 จึงมีผลิตภาพแรงงานต่ำและส่งผลให้ภาคนอกการเกษตรมีอัตราการเติบโตค่อนข้างช้า

ตารางแสดงสัดส่วนการมีงานทำแต่ละสาขา

หน่วย : ร้อยละ

ภาค/กลุ่มจังหวัด	ภาคเกษตร			อุตสาหกรรม			การค้า			บริการ		
	2547	2548	2549	2547	2548	2549	2547	2548	2549	2547	2548	2549
ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย	53.65	50.74	50.82	5.85	6.70	6.61	16.43	17.50	17.33	13.10	13.89	13.65
ภาคใต้ฝั่งอันดามัน	44.81	44.81	44.58	7.87	7.27	6.28	16.95	17.83	17.44	16.41	17.49	18.42
ภาคใต้ชายแดน	43.43	43.43	43.21	11.05	10.57	10.18	17.17	17.66	16.35	15.20	15.98	15.37
ภาคใต้	48.08	45.57	46.70	8.23	8.27	7.88	16.81	17.63	16.99	14.52	15.39	15.26

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(2) คนภาคใต้มีจำนวนปีการศึกษาเพิ่มขึ้นและสูงกว่าระดับประเทศยกเว้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในเกณฑ์ต่ำ โดยภาคใต้มีจำนวนปีการศึกษาเพิ่มขึ้นจาก 8.37 ปีในปี 2545 เป็น 8.8 ปีในปี 2548 ซึ่งสูงกว่าระดับประเทศคือ 8.5 ปี และสูงกว่าทุกภาค โดยจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยสูงที่สุด 9.86 ปี รองลงมาคือ จังหวัดสงขลา 9.06 ปี ส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ยกเว้นสงขลา มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยต่ำที่สุดเพียง 8.2 ปี สำหรับคุณภาพการศึกษาของภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกระดับชั้น คือ ประถมร้อยละ 42.9 มัธยมต้นร้อยละ 37.8 และมัธยมปลายร้อยละ 40.8 โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของภาคในทุกระดับ เนื่องจากมีการหยุดการเรียนการสอนเป็นระยะๆ ในช่วงที่มีเหตุความรุนแรงตลอด 3 ปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ยังมีจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือของภาคใต้ยังมีสูง โดยมีจำนวนรวมถึง 426,463 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ของจำนวนรวมทั้งประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากการมีปัญหาด้านความรู้และความเข้าใจภาษาไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทซึ่งประชาชนยังนิยมใช้ภาษาท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน จึงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ให้เท่าทันโลก และส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันของพื้นที่

(3) สุขภาวะของประชาชนภาคใต้โดยรวมดีขึ้น แต่ยังด้อยกว่าระดับประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนที่อยู่ในระดับด้อยที่สุดของภาค

(3.1) อัตราการตายทารกอยู่ในระดับสูงกว่าระดับประเทศและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2545 มีอัตราการตายทารก 7.3 คนต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน เพิ่มขึ้นเป็น 7.9 คนในปี 2546 และเพิ่มขึ้นเป็น 8.1 ในปี 2548 ซึ่งสูงกว่าระดับประเทศซึ่งมีอัตราเพียง 7.4 คน โดยกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตราการตายทารกสูงที่สุด คือ 10.3 คนในปี 2549 โดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาสมีอัตราสูงถึง 13.0 คน ยะลา 11.01 คน อัตราการตายของทารกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมีสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบของพื้นที่ที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐ

(3.2) อัตราการตายของมารดา มีแนวโน้มลดลงแต่ยังสูงกว่าระดับประเทศ ในปี 2548 มีอัตราการตายมารดา 19.7 คนต่อการเกิดมีชีพแสนคน และลดลงมาเป็นอัตรา 18.0 คน ในปี 2549 สูงกว่าระดับประเทศที่มีอัตราเพียง 11.7 คน โดยกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตราการตายของมารดาสูงที่สุดของภาค คือ 28.1 คน โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี ยะลา และสตูล มีอัตราสูงมาก คือ 51.0 , 49.2 และ 43.5 คน ตามลำดับ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและคุณภาพของประชากรในระยะยาว โดยมีสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งจากที่เจ้าหน้าที่ไม่กล้าออกปฏิบัติงานอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ส่งผลต่อการให้บริการด้านการดูแลสุขภาพอนามัยที่ทำได้น้อยลง

ตารางแสดงอัตราการตายของมารดาและทารกในภาคใต้

ภาค/กลุ่มจังหวัด	อัตรามารดาตาย (ต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคน)					อัตราทารกตาย (อายุต่ำกว่า 1 ปี) (ต่อการเกิดมีชีพ 1 พันคน)				
	2545	2546	2547	2548	2549	2545	2546	2547	2548	2549
ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย	-	-	13.4	17.7	6.7	-	-	6.5	7.4	5.6
ภาคใต้ฝั่งอันดามัน	-	-	11.0	10.6	14.1	-	-	6.5	6.1	7.3
ภาคใต้ชายแดน	-	-	29.8	24.4	28.1	-	-	9.8	10.0	10.3
ภาคใต้	27.9	20.2	20.4	19.7	18.0	7.3	7.9	8.0	8.3	8.1
ประเทศ	14.7	13.7	13.3	12.2	11.7	6.5	7.2	7.5	7.6	7.4

ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ : - ไม่มีข้อมูล

(4) สัดส่วนคดียาเสพติดยังคงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเมืองท่องเที่ยวสำคัญ ๆ และเมืองชายแดน โดยเพิ่มขึ้นจาก 0.87 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2547 เป็น 1.10 คดีในปี 2548 เทียบกับ 1.60 คดีในระดับประเทศ กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสัดส่วนสูงสุดคือ 1.25 คดี จังหวัดนราธิวาสและยะลามีสัดส่วนสูงสุดคือ 1.82 และ 1.26 คดี ตามลำดับ รองลงมาคือ กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามันมีสัดส่วน 1.16 คดี จังหวัดภูเก็ตมีสัดส่วนสูงสุดและสูงเป็นอันดับหนึ่งของภาคคือ 2.88 คดี ซึ่งสูงกว่าระดับประเทศ ส่วนกลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทยมีสัดส่วน 0.93 คดี โดยจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสัดส่วนสูงสุด 1.41 คดี

(5) สถาบันครอบครัวอ่อนแอลงโดยเฉพาะในเมืองใหญ่และในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(5.1) อัตราการหย่าร้างมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 3.23 คู่ต่อพันครัวเรือนในปี 2547 เป็น 3.34 คู่ในปี 2548 กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามันมีอัตราการหย่าร้างสูงสุดเฉลี่ย 4.01 คู่ในปี 2548 โดยจังหวัดภูเก็ตมีอัตราสูงสุดถึง 5.32 คู่ ซึ่งสูงกว่าอัตราระดับภาค รองลงมาคือ กลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทยมีอัตรา 3.71 คู่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีอัตราสูงสุด 4.14 คู่ รองลงมาคือ ชุมพร 3.94 คู่ ซึ่งสูงกว่าระดับภาค ส่วนกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตราต่ำสุดเพียง 2.75 คู่ จังหวัดสงขลามีอัตราสูงสุด 4.32 คู่ อย่างไรก็ตามการหย่าร้างของคู่สมรสในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่จะเป็นการหย่าร้างตามหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งไม่มีการเก็บบันทึกข้อมูล จึงมีสถิติการหย่าร้างต่ำกว่าความเป็นจริงมาก

(5.2) เด็กกำพร้าและเด็กเร่ร่อนกระจุกตัวในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2548 มีเด็กกำพร้าและเด็กเร่ร่อนจำนวน 16,950 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ของเด็กกำพร้าทั้งประเทศ ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจังหวัดนราธิวาสและปัตตานีมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 40 ของเด็กกำพร้าในภาค ซึ่งมีสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการมีอัตราการตายของมารดาในระดับสูง และมีการอพยพแรงงานไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน จึงทอดทิ้งให้เด็กอยู่ตามลำพังนอกจากนี้ยังมีเด็กกำพร้าจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิและเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้มีเด็กกำพร้าเฉพาะกรณีดังกล่าว รวม 2,700 คน

(6) เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อการพัฒนาภาค โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้และมีแนวโน้มการขยายตัวเป็นความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศมากขึ้น

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและ 4 อำเภอของสงขลา ได้แก่ อ.เทพา อ.สะบ้าย้อย อ.นาทวี และ อ.จะนะ ซึ่งเริ่มเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมูลเหตุของปัญหาเกิดจากขบวนการผู้ก่อความไม่สงบที่มีเป้าหมายเพื่อแบ่งแยกดินแดนได้นำประเด็นความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาพื้นที่มาเป็นเงื่อนไขในการปลุกปั่นประชาชนให้เป็นปฏิปักษ์กับรัฐ โดยจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 1,324 เหตุการณ์ในปี 2547 เป็น 1,889 เหตุการณ์ในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 2,064 เหตุการณ์ในปี 2549 และเพิ่มเป็น 2,633 เหตุการณ์ในปี 2550

ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบนอกจากจะก่อให้เกิดความสูญเสียด้านชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก โดย ณ สิ้นปี 2550 มีจำนวนผู้เสียชีวิตรวมกว่า 2,000 คน ผู้บาดเจ็บเกือบ 4,000 คน และยังได้ส่งผลเสียต่อทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะผลกระทบด้านการศึกษาและสาธารณสุขที่จะมีผลลบต่อคุณภาพของคนในพื้นที่ในระยะยาว นอกจากนั้นยังจะมีแนวโน้มที่จะขยายตัวกลายเป็นปัญหาความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ คือ 1) การก่อความไม่สงบอาจนำไปสู่ปัญหาการแตกความสามัคคีในประเทศ 2) อาจมีการขยายตัวกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยอาจถูกแทรกแซงจากมหาอำนาจและองค์กรระหว่างประเทศ และ 3) อาจขยายตัวเป็นปัญหาการก่อการร้ายระหว่างประเทศที่มีการแทรกแซงจากองค์กรก่อการร้ายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

1.3 สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) พื้นที่ป่าไม้ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25.4 ของพื้นที่ภาค แต่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่เท่ากับร้อยละ 32.7 พื้นที่ป่าบกและป่าชายเลนในภาคใต้เพิ่มขึ้นจาก 9,575,188 ไร่ และ 1,308,125 ไร่ ในปี 2543 เป็น 9,693,250 ไร่ และ 1,521,313 ไร่ ในปี 2547 ตามลำดับ โดยพื้นที่ป่าบกและป่าชายเลนรวมกันคิดเป็นร้อยละ 25.4 ของพื้นที่รวมของภาค ซึ่งต่ำกว่าสัดส่วนร้อยละ 32.7 ของระดับประเทศ จังหวัดที่มีพื้นที่ป่าบกมากที่สุด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ 2,296.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.69 ของพื้นที่ป่าบกทั้งหมดในภาคใต้ รองลงมาคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ 1,000,812 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.32 ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าบกน้อยที่สุดคือ จังหวัดปัตตานี มีเพียง 26,937 ไร่ สำหรับป่าชายเลนส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพังงามีพื้นที่ 260,687 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.14 ของพื้นที่

ป่าชายเลนทั้งหมดในภาคใต้ รองลงมาคือ จังหวัดกระบี่และสตูล ซึ่งมีพื้นที่ใกล้เคียงกันคือ 218,812 ไร่ และ 217,000 ไร่ ตามลำดับ โดยการเพิ่มขึ้นของป่าชายเลนจะส่งผลดีต่อการฟื้นฟูทรัพยากรประมงที่ ประสพภาวะเสื่อมโทรมในชั้นวิกฤตในปัจจุบัน

(2) ทรัพยากรประมง มีภาวะเสื่อมโทรมในชั้นวิกฤต ที่ดินมีปัญหาด้านคุณภาพ และมี ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ทรัพยากรประมงมีปริมาณลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยปริมาณสัตว์น้ำที่จับ ได้ลดลงจาก 298 กิโลกรัมต่อชั่วโมงในปี 2504 เหลือ 20 กิโลกรัมในปี 2532 และ 12 กิโลกรัมในปี 2548 ในขณะที่ทรัพยากรดินของภาคกว่าครึ่งหนึ่งหรือประมาณ 24.97 ล้านไร่ มีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ทาง การเกษตร ปัญหาที่พบคือ ดินเปรี้ยว ดินทราย เป็นต้น รวมทั้งมีแนวโน้มของปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งที่มีสาเหตุมาจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้มีคลื่นลมแรง ในช่วงฤดูมรสุม และที่เป็นผลกระทบจากสิ่งปลูกสร้างบริเวณชายทะเล

(3) ปัญหามลภาวะจากขยะมูลฝอยและน้ำเสียมีปัญหารุนแรงขึ้นในเมืองใหญ่และ เมืองท่องเที่ยว โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต มีปริมาณขยะสูงถึง 520 ตัน/วัน ขณะที่เตาเผามีความสามารถ กำจัดได้เพียง 250 ตัน/วัน เท่านั้น เช่นเดียวกับน้ำเสียที่มีปริมาณถึง 42,000 ลบ.ม./วัน ขณะที่ ความสามารถบำบัดได้เพียง 36,000 ลบ.ม./วัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีปริมาณขยะ 150 ตัน/วัน ขณะที่ พื้นที่ฝั่งกลบเต็ม และมีปริมาณน้ำเสีย 20,000 ลบ.ม./วัน แต่ยังไม่มีการบำบัด หาดใหญ่มีปริมาณขยะ 200 ตัน/วัน เท่ากับความสามารถในการกำจัด และคาดว่าจะรองรับได้อีก 1 ปี ซึ่งแนวโน้มของปัญหา มลภาวะจากขยะและน้ำเสียจะกลายเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว ถ้าไม่ได้รับการบริหาร จัดการในการแก้ไขปัญหาที่ดีพอ

1.4 บริบทการเปลี่ยนแปลง

ภาคใต้ต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านซึ่งกระทบทั้งที่เป็นโอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนาอย่างมาก ซึ่งการพัฒนาในระยะต่อไปควรเตรียมความพร้อมและรู้จักนำ ศักยภาพที่มีอยู่มาปรับใช้ประโยชน์ โดยแนวโน้มของบริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมี 5 บริบท คือ

(1) ข้อตกลงทางการค้าในลักษณะทวิภาคี (FTA) ระหว่างประเทศไทยกับจีน ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย เปิดโอกาสในการพัฒนาและขยายการค้า การลงทุนให้กับสินค้าและบริการใน ภาคมากขึ้น โดยเฉพาะ ยางพารา ผลไม้ ทุเรียน มังคุด และกุ้ง ที่มีโอกาสส่งออกสู่ตลาดญี่ปุ่นมากขึ้น นอกจากนี้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านระหว่างอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย ภายใต้ กรอบ IMT-GT และความร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย ภายใต้กรอบ JDS เป็นโอกาสในการพัฒนาด้าน การเกษตร การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวและการคมนาคมขนส่งร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การ รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจได้ส่งผลทางลบต่อภาคใต้ เช่น การกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของสินค้ากุ้งจาก กลุ่ม EU และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

(2) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม จากโครงสร้างประชากรของโลกที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ พฤติกรรมการบริโภค และการดูแลสุขภาพ รวมทั้งมีแนวโน้มผู้เกษียณการทำงาน ของญี่ปุ่นที่ต้องการไปพักผ่อนในต่างประเทศ จะเป็นโอกาสในการพัฒนาธุรกิจบริการการท่องเที่ยวใน ภาคใต้ เช่น ที่พักแบบ Long stay, Home Stay, Spa, การดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุ บริการสุขภาพ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของกลุ่มเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันก็มีผลกระทบเชิงลบ คือ การตอบรับวัฒนธรรมต่างชาติ

โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก /วัยรุ่นที่นิยมบริโภคอาหาร Fast Food มากขึ้นส่งผลต่อสุขภาพและการเกิดโรคเป็นต้น

(3) การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เป็นโอกาสในการนำเทคโนโลยีใหม่ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) มาพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการค้าและการบริการท่องเที่ยวของภาคใต้ และเทคโนโลยีชีวภาพที่จะนำมาพัฒนาเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบผลิตผลการเกษตรของภาคเช่นการผลิตพลังงานชีวภาพจากปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

(4) การเคลื่อนย้ายแรงงาน ปัจจุบันความร่วมมือระหว่างประเทศและการเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านมีความสะดวกและง่ายขึ้น เป็นโอกาสให้เกิดการลักลอบทำงานในประเทศเพื่อนบ้านที่มีเศรษฐกิจดีกว่า เช่น การอพยพแรงงานเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานของภาค อย่างไรก็ตามภาคใต้มีแรงงานลักลอบเข้าเมืองจากพม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานในสวนยาง สวนปาล์ม ประมง และภาคบริการต่างๆ จำนวนมาก ถึงแม้จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานได้บางส่วน แต่ก็มีแนวโน้มต่อการเกิดปัญหาสังคมตามมาคือ ปัญหาด้านความมั่นคง ยาเสพติด ปัญหาสาธารณสุข การนำโรคระบาดเข้ามาแพร่กระจาย เช่น โรคเท้าช้าง มาเลเซีย เป็นต้น

(5) ภาวะโลกร้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงภาวะอากาศ เช่น การเกิดลมมรสุม ฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้เกษตรกรมีจำนวนวันกรีดยางลดลง และกระทบต่อการประกอบอาชีพประมง รวมทั้งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของพืชผลเกษตรอื่นๆ อาทิผลไม้ ฯลฯ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความเสี่ยงจากภัยพิบัติจากธรรมชาติที่มีแนวโน้มของความรุนแรงและความถี่สูงขึ้น เช่น การเกิดน้ำหลาก ดินถล่ม และน้ำท่วมฉับพลัน ส่งผลเสียหายทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน

2 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม

2.1 การประเมินสถานการณ์สถานะแวดล้อมของภาคปัจจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) และวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (โอกาส ภัยคุกคาม) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) จุดแข็ง

(1.1) ภาคใต้ที่ตั้งอยู่ในจุดกึ่งกลางระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีประเทศจีนเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและเอเชียใต้ที่มีอินเดียเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจจะมีกายภาพเปิดสู่ทะเลทั้ง 2 ด้าน จึงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นประตูการค้าคมนาคมขนส่งทางทะเลเชื่อมโยงสู่ภูมิภาคต่างๆ ทั้งด้านฝั่งทะเลอันดามันและทะเลอ่าวไทย

(1.2) ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศของภาคใต้มีความเหมาะสมต่อการผลิตด้านเกษตร ภาคใต้จึงเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร คือ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และผลิตผลการประมงที่สำคัญของประเทศ

(1.3) มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งสวยงามตามธรรมชาติจำนวนมากและมีความหลากหลายทั้งแหล่งธรรมชาติบนบกและในทะเล จึงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบ โดยปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เช่น เกาะภูเก็ต เกาะพีพี เกาะสมุย เป็นต้น

(1.4) อนุภาคจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงมีวัฒนธรรมสังคมเชื่อมโยงอยู่กับประเทศโลกมุสลิมที่จะสามารถใช้เป็นสื่อในการสร้างความร่วมมือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระหว่างกันได้

(1.5) พื้นที่ทางตอนใต้มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านตอนใต้ ได้แก่ มาเลเซียมีโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างสะดวก และมีข้อตกลงความร่วมมือเศรษฐกิจระหว่างกันภายใต้กรอบข้อตกลง โครงการ JDS ระหว่างไทย-มาเลเซีย และโครงการ IMT-GT ระหว่างไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย ที่จะช่วยผสมผสานจุดเด่น จุดด้อยและเชื่อมโยงการพัฒนาเพื่อกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ความร่วมมือได้

(2) จุดอ่อน

(2.1) มีภาพลักษณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติที่มีผลความเสียหายรุนแรง เช่น ธรณีพิบัติภัย (สึนามิ) ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของพื้นที่

(2.2) ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตประมงทะเลเสื่อมโทรม โดยเฉพาะทรัพยากรประมงที่อยู่ในภาวะวิกฤติ และมีผลกระทบต่อเนื่องต่ออุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลที่ประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ นอกจากนี้ยังมีปัญหาคูณภาพดิน เช่น ดินเปรี้ยว ทำให้มีข้อจำกัดต่อการใช้ประโยชน์

(2.3) ฐานการผลิตแคบ พึ่งพาภาคเกษตรที่ขึ้นอยู่กับการผลิตสินค้าเพียงไม่กี่ชนิด ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผลและประมง ซึ่งรูปแบบการผลิตยังคงเป็นแบบดั้งเดิม ใช้เทคโนโลยีต่ำ จึงมีผลิตภาพการผลิตต่ำ และขาดการพัฒนาการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าส่วนใหญ่จึงเป็นการจำหน่ายเป็นสินค้าขั้นปฐมและสินค้าแปรรูปขั้นต้น จึงมีมูลค่าต่ำ

(2.4) มีปัญหาคูณภาพชีวิตของคนในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีปัญหาทั้งด้านความรู้ และสุขภาพ และโดยเฉพาะปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

(2.5) โครงสร้างพื้นฐานหลักไม่เพียงพอ /ไม่ได้มาตรฐาน เช่น ท่าเรือระหว่างประเทศเพื่อรองรับการส่งสินค้าออกของภาค ขณะที่โครงสร้างพื้นฐานบางแห่งยังถูกใช้ไม่เต็มศักยภาพ เช่น สนามบิน ภายในประเทศ ท่าเรือชายฝั่ง ฯลฯ

(3) โอกาส

(3.1) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศและข้อตกลง FTA ไทย-จีน ไทย-ญี่ปุ่น และไทย-อินเดีย สร้างโอกาสด้านการตลาดให้แก่สินค้าเกษตรจำพวกยางพารา ไม้ผล และกุ้ง รวมทั้งกิจกรรมบริการ เช่น Home Stay , Spa ธุรกิจบริการ การดูแลสุขภาพ และบริการด้านสุขภาพ มากขึ้น

(3.2) กระแสนิยมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงสุขภาพเป็นโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ๆ รวมทั้งการพัฒนาสินค้าและบริการของชุมชน โดยเฉพาะการผลิตสินค้าที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สินค้า OTOP ฯลฯ

(3.3) นโยบายการพัฒนาประเทศเป็นครัวโลกและการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลเพื่อการส่งออก เป็นโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งระดับอุตสาหกรรมชุมชน SMEs และอุตสาหกรรมโรงงาน

(3.4) สถานการณ์ด้านราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และนโยบายการพัฒนาพลังงานทดแทนจะเป็นโอกาสในการพัฒนาการผลิตปาล์มน้ำมันและไบโอดีเซลมากขึ้น นอกจากนั้นการที่น้ำมันมีราคาสูงจะส่งผลให้มีความต้องการยางพารามากขึ้นด้วย เนื่องจากยางเทียมที่เป็นผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมน้ำมันมีต้นทุนสูงขึ้น

(3.5) ทิศทางการเติบโตอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมเหล็กซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ในขณะที่พื้นที่รองรับบริเวณ ESB และ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ มีข้อจำกัดต่อการขยายพื้นที่ ภาคใต้จึงมีโอกาที่จะเป็นทางเลือกในการพัฒนารองรับอุตสาหกรรมดังกล่าว

(4) ภัยคุกคาม

(4.1) แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานทั้งในภาคการเกษตร เช่น สวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมัน การทำประมงมีผลกระทบด้านความมั่นคง การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ และยาเสพติด

(4.2) มาตรการการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของประเทศผู้ซื้อสินค้ามีผลกระทบต่อสินค้าส่งออกของภาคใต้ เช่น กุ้ง

(4.3) ความเข้มงวดในการให้สิทธิทำประมงในน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย พม่า อินโดนีเซีย ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการประมงและการขาดแคลนวัตถุดิบเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลของภาค

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสถานะของภาคระหว่างปัจจัยภายนอก (โอกาส ภัยคุกคาม) และปัจจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน)

(1) ภาคใต้มีจุดแข็งด้านที่ตั้งที่มีพื้นที่ติดทะเลทั้งสองด้านจึงมีสถานที่สวยงามตามธรรมชาติ โดยเฉพาะแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลก รวมทั้งมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง ประกอบกับการมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช โดยเฉพาะยางพารา ปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาคและเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ เมื่อพิจารณาจากโอกาสด้านตลาดที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จึงควรมุ่งพัฒนาผลิตภาพและคุณภาพของสินค้าเพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับภาค และเมื่อพิจารณาจุดแข็งด้านการเป็นแหล่งวัตถุดิบ จึงควรมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตผลการเกษตรของภาคให้สร้างรายได้เพิ่มให้แก่ภาคให้มากที่สุด ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะสำเร็จได้จำเป็นต้องมีการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกในพื้นที่เพื่อเป็นปัจจัยกระตุ้นให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมและยกระดับไปยังห่วงโซ่มูลค่าสูงขึ้น เช่น อุตสาหกรรมผลิตยางรถยนต์ อุตสาหกรรมพลังงานชีวภาพจากปาล์มน้ำมัน ฯลฯ เข้ามาตั้งโรงงานในพื้นที่และใช้ท่าเรือน้ำลึกที่พัฒนาขึ้นเป็นประตู (Gateway) สำหรับการส่งออกทางทะเลและนำเข้าวัตถุดิบ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาถึงโอกาสจากนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของประเทศที่ประสบปัญหาด้านพื้นที่รองรับการขยายตัวภาคใต้ จึงมีโอกาที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่ทางเลือกสำหรับรองรับอุตสาหกรรมดังกล่าว

(2) ในขณะที่ภาคใต้มีที่ตั้งติดทะเลและมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก และมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมระดับนานาชาติ แต่ด้วยข้อจำกัดที่การขนส่งสินค้าออกสู่ตลาดไม่สามารถส่งออกจากภาคใต้ได้โดยตรง เนื่องจากไม่มีสินค้าที่นำเข้ามาในภาคที่มีปริมาณมากพอให้เกิดความสมดุลกับปริมาณสินค้าส่งออกเพื่อให้สายการบินระหว่างประเทศมีความคุ้มค่าในการเดินเรือเข้ามาเทียบท่าเพื่อขนส่งสินค้าเข้า และนำสินค้าออกจากภาคใต้ ในปัจจุบันสินค้าเกษตรหลักของภาคจึงถูกส่งออกไปในรูปวัตถุดิบเพื่อไปแปรรูปในประเทศเพื่อนบ้านและ/หรือส่งออกไปในประเทศที่สามผ่านทางประเทศเพื่อนบ้าน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบเพื่อเชื่อมโยงแหล่งผลิตสินค้าในภาคใต้สู่ตลาดนานาชาติได้โดยตรงเพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมการลงทุนที่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากภายนอกมากแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มภายในภาคก่อนส่งออกสู่ตลาด

(3) จากนโยบายการพัฒนาประเทศเป็นแหล่งผลิตสินค้าอาหารและสินค้าเกษตรส่งออก รวมทั้งนโยบายการเพิ่มศักยภาพการสร้างรายได้จากภาคบริการนับเป็นโอกาสในการพัฒนาภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวของภาคใต้ แต่เมื่อพิจารณาจุดอ่อนของฐานผลิตสินค้าและบริการภายในภาคที่พึ่งพาสินค้าและบริการเพียงไม่กี่ชนิด โดยภาคการเกษตรมีรูปแบบการผลิตเป็นแบบดั้งเดิมใช้เทคโนโลยีต่ำ จึงมีผลิตภาพต่ำ ผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นสินค้าขั้นปฐม จึงมีมูลค่าต่ำ แหล่งท่องเที่ยวหลักประสบปัญหาหมอกจางจากขยะ น้ำเสีย เนื่องจากขาดการพัฒนาด้านการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งขาดการบริหารจัดการการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีจุดอ่อนจากการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กระทบต่อบรรยากาศด้านการลงทุน การท่องเที่ยวของภาค และกระทบต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ ของภาค โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุขที่จะมีผลเชิงลบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว จึงจำเป็นต้องเร่งขยายฐานการผลิตเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งสร้างรายได้และการจ้างงานให้แก่ภาคควบคู่ไปกับการพัฒนางานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต รวมทั้งการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรหลักของภาคให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ต้องเร่งแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย

(4) ด้วยจุดอ่อนของการขาดการพัฒนาการผลิตทำให้สินค้าเกษตรหลักของภาคโดยเฉพาะยางพารามีผลิตภาพการผลิตแทบไม่เปลี่ยนแปลงตลอดช่วงเกือบสิบปีที่ผ่านมา ขณะที่ปาล์มน้ำมันมีผลิตภาพการผลิตต่ำกว่าประเทศมาเลเซียเกือบเท่าตัว จึงควรเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตอย่างเป็นระบบที่บูรณาการในทุกมิติอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของสินค้าการเกษตรหลักของภาค

3

บทบาทการพัฒนาเชิงพื้นที่

จากผลการประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภาคใต้ จึงกำหนดให้มีบทบาทที่สำคัญดังนี้

(1) **เป็นฐานการผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมันครบวงจร** เนื่องจากภาคใต้มีผลผลิตยางพาราถึงร้อยละ 86 ของประเทศและผลผลิตปาล์มน้ำมันร้อยละ 93 ของประเทศ จึงควรพัฒนาแบบครบวงจรเพื่อให้ภาคใต้เป็นศูนย์กลางยางพาราโลก โดยมีฐานการผลิตสำคัญอยู่ในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้และศูนย์กลางการผลิตไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมันของประเทศ โดยมีฐานการผลิตสำคัญในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

(2) **เป็นฐานการผลิตอาหารทะเลแปรรูป** ภาคใต้มีความได้เปรียบด้านทรัพยากรและทักษะอาชีพด้านการประมง โดยมีกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นฐานอุตสาหกรรมประมงที่สำคัญของภาค ประกอบกับผู้ผลิตอาหารทะเลแปรรูปมีศักยภาพและได้รับการยอมรับจากประเทศผู้นำเข้าสินค้าอาหารทะเล นอกจากนี้ยังมีความได้เปรียบจากการมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวัฒนธรรมสังคมที่เชื่อมโยงกับโลกมุสลิมจึงมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหารฮาลาลเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของตลาดโลกมุสลิมได้

(3) **เป็นฐานการท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำระดับโลก** ภาคใต้มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นที่มีชื่อเสียงติดอันดับโลก โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันและกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมระดับนานาชาติ เช่น เกาะภูเก็ต เกาะพีพี เกาะสมุย จึงควรรักษาความมีชื่อเสียงและเพิ่มมนต์เสน่ห์ด้วยการเพิ่มกิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ เช่น กิจกรรม MICE และ Marina ที่เกาะภูเก็ต เพื่อเสริมบทบาทสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของโลก

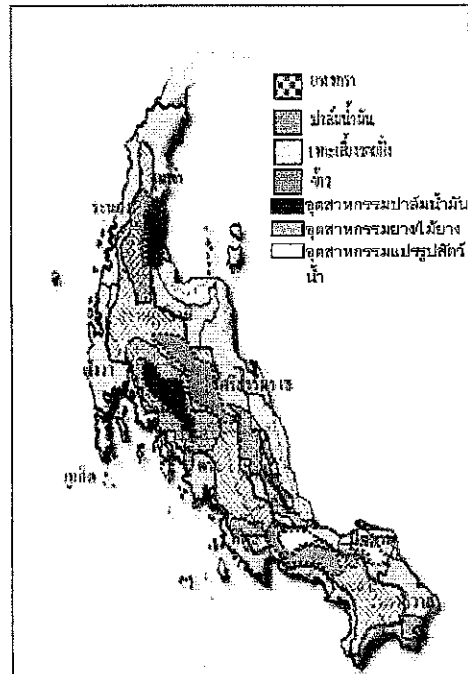
(4) **เป็นประตูการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และนานาชาติ** ภาคใต้มีพื้นที่เปิดสู่ทะเลทั้ง 2 ด้าน จึงมีศักยภาพในการพัฒนาท่าเรือและเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลเพื่อเชื่อมโยงการค้าการคมนาคมขนส่งสู่ภูมิภาคต่างๆ เช่น อินเดีย จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ฯลฯ โดยปัจจุบันกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาเชื่อมโยงสองฝั่งทะเลบริเวณสงขลา-สตูล รวมทั้งการเชื่อมโยงสู่มาเลเซียและสิงคโปร์เพื่อให้ภาคใต้มีบทบาทเป็นประตูการค้าการขนส่งสู่นานาชาติแห่งใหม่ของประเทศ

(5) **เป็นฐานอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมพลังงานจากก๊าซธรรมชาติ** ภาคใต้ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งผลิตอุตสาหกรรมเหล็กบริเวณอำเภอบางสะพาน จ.ประจวบฯ ที่มีข้อจำกัดด้านการขยายพื้นที่และการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุน และอยู่ใกล้แหล่งผลิตก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยโดยกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมพลังงานจากก๊าซแห่งใหม่ของประเทศ

4

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

จากสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจที่ขยายตัวต่ำกว่าประเทศ โดยตลอด เนื่องจากมีโครงสร้างที่พึ่งพาภาคการเกษตรที่ยังเป็น การผลิตแบบดั้งเดิม จึงมีผลิตภาพต่ำและผลผลิตส่วนใหญ่ จำหน่ายเป็นสินค้าขั้นปฐมจึงมีมูลค่าต่ำ ทรัพยากรที่เป็นฐาน การผลิตประสบปัญหาเสื่อมโทรม โดยเฉพาะทรัพยากรประมง และมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และปัญหาขยะ น้ำเสีย ในเมือง ศูนย์กลางความเจริญ และแหล่งท่องเที่ยว มีปัญหาคุณภาพชีวิต รุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งด้านการศึกษา สุขภาวะ และ ความปลอดภัย แต่อย่างไรก็ตามภาคใต้มีที่ตั้งเปิดสู่ทะเลทั้งสอง ด้านและมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีศักยภาพในการรองรับการ พัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศ จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาค การผลิตหลักเพื่อให้เติบโตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

เป้าประสงค์ เพื่อเพิ่มสมรรถนะสาขาการผลิตหลักด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวของภาคใต้ให้เติบโตในระดับที่เหมาะสมและยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

(1) การพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน สินค้าเกษตรหลักของภาคดังนี้

(1.1) ยางพารา

1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยการศึกษา /วิจัย เพื่อพัฒนาพันธุ์และเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่อง

2) ส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตยางพาราและไม้ยางพาราแบบครบวงจร ตามหลักการห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) โดยเฉพาะการผลิตผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายขึ้นภายในภาคให้มากขึ้น เช่น ผลิตภัณฑ์ยางล้อ เฟอรรี่เจอร์จากไม้ยาง เป็นต้น

3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพืชยุทธศาสตร์การส่งออกเพื่อให้กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นฐานการผลิตยางพาราของประเทศ โดยการพัฒนาจังหวัดสงขลาซึ่งมีความพร้อมด้านสถาบันวิชาการและ พื้นที่รองรับอุตสาหกรรม ให้เป็น **Rubber City** ที่มีสถาบันเฉพาะทางด้านการพัฒนาฐานข้อมูล งานศึกษา /วิจัยการผลิตและผลิตภัณฑ์ยาง /ไม้ยาง การพัฒนาเทคโนโลยีการแปรรูปเป็น ศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เรื่องยางกับสถาบันวิจัยต่างๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ และเป็น ศูนย์กลางในการจัด Road Show , Exhibition , Trade Show ระดับนานาชาติ เพื่อนำมาซึ่งการเพิ่มมูลค่าการผลิตยางภายในประเทศและโดยเฉพาะในภาคใต้

(1.2) ปาล์มน้ำมัน

- 1) เร่งขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ที่เหมาะสมให้เต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ที่ร้างและพื้นที่พรุในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีข้อจำกัดต่อการปลูกชนิดอื่น
- 2) ส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตปาล์มแบบครบวงจรโดยเฉพาะการผลิต Bio-diesel และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งระดับสถาบันเกษตรกรและอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดมูลค่าการผลิตขึ้นในภาคใต้ให้มากที่สุด
- 3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพืชยุทธศาสตร์พลังงานทดแทนเพื่อให้ภาคใต้เป็นศูนย์กลางการผลิต Bio-diesel ของประเทศ โดยการพัฒนาให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีความพร้อมในการเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งกับพื้นที่ผลิตปาล์มในจังหวัดอื่น ๆ และมีแหล่งน้ำที่เพียงพอเป็น “Oil Palm City” ที่เป็นฐานอุตสาหกรรมแปรรูปโดยเฉพาะการผลิต Bio-diesel ของภาค รวมทั้งการเป็นศูนย์รวมข้อมูล การศึกษา / วิจัยด้านสายพันธุ์ การเพาะปลูก การแปรรูปและผลิตภัณฑ์จากปาล์ม และกระบี่เป็นแหล่งปลูกปาล์มและอุตสาหกรรมแปรรูปปาล์มน้ำมันขั้นต้น ทั้งนี้เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของ จ.กระบี่ ให้เอื้อต่อศักยภาพความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยว

(1.3) การประมง

- 1) พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งในพื้นที่จังหวัด สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี ให้มีมาตรฐานฟาร์มตามระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (GAP) เพื่อรักษาตลาดจำหน่ายที่มีอยู่เดิมควบคู่ไปกับการเร่งขยายตลาดจากข้อตกลงการค้า FTA กับประเทศคู่ค้า เช่น ญี่ปุ่น ฯลฯ เพื่อให้มีตลาดเพียงพอต่อการรองรับผลผลิตรวมทั้งการพัฒนาเป็นวัตถุดิบเพื่อเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลที่มีฐานการผลิตหลักอยู่ในจังหวัดสงขลาและปัตตานี
- 2) จัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์น้ำควบคู่ไปกับการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่เป็นแหล่งอาศัยสัตว์น้ำวัยอ่อน โดยเฉพาะป่าชายเลน / ทะเลสาบสงขลา / อ่าวปัตตานี และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังทั้งในเรื่องของการกำหนดเขตห้ามทำประมงอวนรุนอวนลากและเขตห้ามจับสัตว์น้ำในบางฤดูกาล เป็นต้น
- 3) ส่งเสริมการทำประมงนอกน่านน้ำไทยด้วยการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการประมงไทยได้รับสัมปทานการทำประมงในน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการสนับสนุนให้มีกองเรือประมงทะเลเล็กเพื่อจับสัตว์น้ำในน่านน้ำสากลเพื่อผลิตวัตถุดิบสัตว์น้ำป้อนสู่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลการประมง

(1.4) ผลไม้

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาสวนผลไม้เพื่อควบคุมคุณภาพตามระบบ GAP ในชนิดผลไม้ที่มีศักยภาพและโอกาสการส่งออกจากการทำข้อตกลง FTA เช่น จีน ญี่ปุ่น โดยเฉพาะ มังคุด ทุเรียน ในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ยะลา ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบตลาดเพื่อการรวบรวมและกระจายผลผลิตและการพัฒนาการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต

(2) พัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตสินค้าอาหารเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารของภาคโดย

(2.1) ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์โดยเฉพาะ โค สุกร ให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในภาคโดยเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสมบริเวณที่ราบลุ่มทางตอนกลางภาคแถบจังหวัด นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ด้วยการปรับปรุงพันธุ์ และระบบการเลี้ยงที่ให้ผลตอบแทนสูงขึ้นเพื่อจูงใจแก่เกษตรกรผู้เลี้ยง

(2.2) พื้นฟูการทำนาเพื่อผลิตข้าวให้เพียงพอต่อความต้องการบริโภคโดยการเร่งพัฒนาพันธุ์ข้าวที่นิยมในท้องถิ่นให้มีผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นรวมทั้งพัฒนาระบบชลประทานให้เข้าถึงแปลงนาอย่างทั่วถึงโดยเฉพาะบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำปัตตานี เพื่อให้มีการทำนาได้หลายครั้งและชาวนามีรายได้ตอบแทนจากอาชีพทำนาที่ไม่แตกต่างจากอาชีพเกษตรอื่น

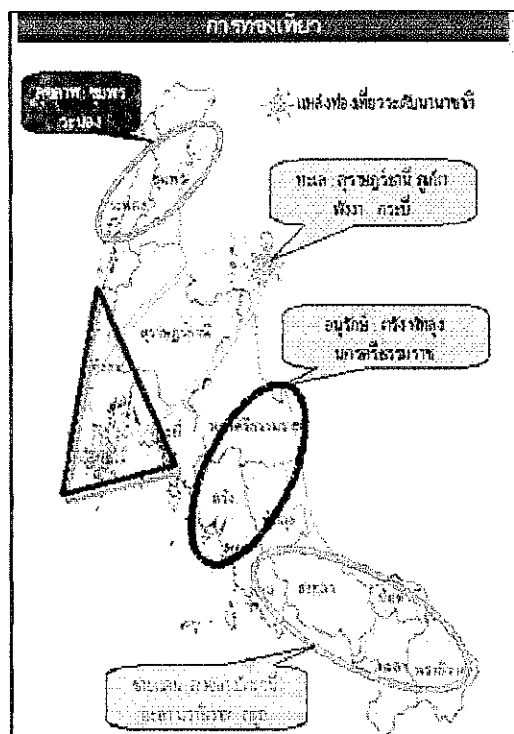
(2.3) ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่นิยมบริโภคเป็นอาหาร เช่น กบ ตะพาบน้ำ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารและเป็นการสร้างทางเลือกด้านอาชีพของภาคอีกด้วย

(3) พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถสร้างรายได้อย่างเต็มศักยภาพและยั่งยืนโดย

(3.1) รักษาความมีชื่อเสียงและเพิ่มมนต์เสน่ห์แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาท “ICT City” ของ จ.ภูเก็ตสู่การเป็น “ฐานอุตสาหกรรมความรู้” รวมทั้งการพัฒนากิจกรรรม MICE และ Marina เพื่อเสริมบทบาทด้านการเป็น “เมืองนันทนาการ” (Leisure polis) เพื่อเพิ่มจุดขายแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูง (High-end) รวมทั้ง การพัฒนาพังงาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแบบ Long stay และกระบี่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอนุรักษ์คุณภาพสูง

(3.2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงสุขภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มตามกระแสการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถส่งเสริมให้ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนในการพัฒนากิจการบริการในประเภทที่ไม่เน้นเชิงพาณิชย์มากเกินไป เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทะเลชายฝั่งอ่าวไทย ทะเลสาบสงขลาและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จ.ระนอง

(3.3) พัฒนาเมืองท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย ได้แก่ เมืองหาดใหญ่ สะเดา เบตง สุไหงโก-ลก เพื่อรักษาความเป็น “บ้านที่สอง” ของนักท่องเที่ยวจาก มาเลเซียและสิงคโปร์ เช่น การกำหนดเป็นเมืองปลอดภาษี การเพิ่มกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจแบบครอบครัวมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ขยายฐานเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งสร้างรายได้ และการจ้างงานให้แก่ภาค

เป้าประสงค์ เพื่อใช้ประโยชน์ศักยภาพด้านที่ตั้งของภาคใต้ที่มีพื้นที่เปิดสู่ทะเลทั้งสองด้าน พัฒนาเป็นประตูการค้าคมนาคมขนส่งทางทะเลเชื่อมโยงสู่นานาชาติ รวมทั้งการใช้ประโยชน์ข้อตกลงความร่วมมือกับเพื่อนบ้านทางด้านใต้มาสร้างโอกาสในการพัฒนาเพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ ๆ ขึ้นในพื้นที่ภาคใต้

แนวทางการพัฒนา

(1) พัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบโครงการ JDS และกรอบโครงการ IMT-GT โดย

(1.1) พัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) ตามกรอบโครงการ IMT-GT เพื่อเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ดังนี้

1) พัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจสงขลา-ปีนัง-เมดาน โดยการเร่งพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนสะเตา-ปาดังเบซาร์ ให้เป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนทั้งด้านการค้า การคมนาคมขนส่ง และเขตประกอบอุตสาหกรรมที่ไม่มีมลพิษ โดยให้สิทธิประโยชน์จูงใจภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ เช่น กฎหมายศุลกากร พรบ.การนิคมอุตสาหกรรม พรบ.ส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น

2) พัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจอันดามัน ระนอง-ภูเก็ต-อาเจ๊ะห์ ให้เป็นพื้นที่การพัฒนาเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว การค้า และการคมนาคมขนส่งที่มีมาตรการด้านสิทธิประโยชน์จูงใจ และกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาระหว่างกันมากขึ้น

(1.2) พัฒนาเมืองชายแดนและตลาดชายแดน ภายใต้กรอบโครงการ JDS และโครงการ IMT-GT ได้แก่ ด้านสะเตา ปาดังเบซาร์ วังประจัน เบตง สุโงโก-ลก ตากใบ และด่านเปิดใหม่ ได้แก่ ด่านบ้านประกอบ และด่านบูเกะตา ให้มีความพร้อมด้านบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงด้านการค้า การท่องเที่ยว และการคมนาคมขนส่งระหว่างกัน

1) เร่งพัฒนาความร่วมมือตามข้อตกลง ภายใต้กรอบโครงการ IMT-GT ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมขนส่ง รวมทั้งโทรคมนาคมและพลังงานด้านการค้าและการลงทุนด้านการท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านการเกษตรอุตสาหกรรมการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของภาคได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

(2) ใช้ความได้เปรียบของพื้นที่สร้างโอกาสการพัฒนารองรับการขยายการลงทุนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของประเทศโดย

(2.1) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักขึ้นในภาคใต้ในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อเชื่อมโยงกับแหล่งผลิตอุตสาหกรรมหลักบริเวณอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่เริ่มประสบปัญหาและข้อจำกัดด้านการขยายพื้นที่และการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุน โดยพื้นที่ที่มีศักยภาพ ได้แก่ บริเวณกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยแถบจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี และกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน แถบจังหวัดปัตตานี ที่มีบริษัทเอกชนทั้งในและต่างประเทศแสดงความสนใจที่จะลงทุนตั้งโรงงานหลัก

ขั้นต้นขึ้นในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งจะต้องมีการเตรียมพื้นที่เนื่องจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเหล็กมีความต้องการพื้นที่ขนาดใหญ่ การจัดหาแหล่งน้ำและโดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านการยอมรับของชุมชน

(2.2) ศึกษาความเหมาะสมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้และเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นพื้นที่ทางเลือกในการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและพลังงานของประเทศในระยะยาว เนื่องจากฐานการผลิตในบริเวณ ESB มีข้อจำกัดด้านการขยายพื้นที่รองรับ โดยพื้นที่ที่มีศักยภาพ คือ กลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งจะต้องเตรียมการจัดหาพื้นที่และการเตรียมความพร้อมด้านการยอมรับของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(3) พัฒนาการคมนาคมขนส่งทางทะเลเชื่อมโยงสู่นานาชาติเพื่อเปิดประตูเศรษฐกิจแห่งใหม่ของประเทศโดย

(3.1) พัฒนาท่าเรือน้ำลึกฝั่งทะเลอันดามันและฝั่งทะเลอ่าวไทยและระบบการคมนาคมขนส่งผู้โดยสารสินค้าและบริการในลักษณะการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ทั้งการขนส่งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำให้สามารถเชื่อมโยงการขนส่งภายในประเทศและเป็นประตูการขนส่งระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนากิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณสงขลา-สตูล ซึ่งมีแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญไว้แล้ว

(3.2) พัฒนาชุมชนศูนย์กลาง ณ จุดที่เป็น Gateway ทั้งสองฝั่งทะเลเพื่อรองรับกิจกรรมการพัฒนาโดยเน้นการวางระบบการพัฒนาสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การจัดระเบียบการใช้ที่ดิน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อรักษาสมดุลของพื้นที่

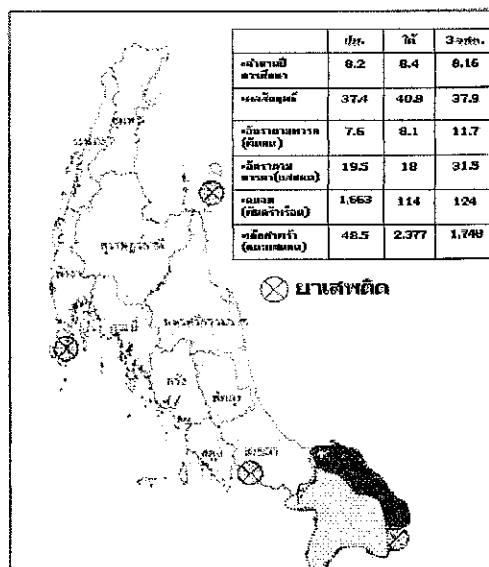
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพและมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อเสริมสมรรถนะการพัฒนาภาค

เป้าประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคน โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งด้านความรู้ สุขภาพ และความปลอดภัย และเสริมสร้างความสมานฉันท์ของสังคมเพื่อให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

แนวทางการพัฒนา

(1) การพัฒนาด้านความรู้ คุณธรรม และสุขภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดย

(1.1) ขยับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเร่งพัฒนาครูผู้สอน สื่อ และวิธีการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีผลการประเมินต่ำกว่าระดับเฉลี่ยของประเทศ โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและอัตลักษณ์ของพื้นที่โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1.2) สนับสนุนให้เด็กวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ 9 ปี โดยเพิ่มจำนวนทุนการศึกษาแก่เด็กยากจนอย่างทั่วถึงโดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดที่มีความยากจนหนาแน่นคือ นครศรีธรรมราช กระบี่ สตูล พัทลุง

(1.3) ขยายโอกาสการเรียนรู้และช่องทางการเข้าถึงความรู้ของระบบการศึกษาในพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนรู้ต่ำเพื่อให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันโลก โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุง เช่น การจัดให้มีอุทยานวิทยาศาสตร์ TK Park ฯลฯ การขยายบริการอินเทอร์เน็ตตำบลอย่างทั่วถึง เป็นต้น

(1.4) เร่งส่งเสริมการเรียนรู้หลักศาสนาอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำหลักคำสอนที่มุ่งให้ศาสนิกปฏิบัติตนเป็นคนดีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสู่สังคมแห่งคุณธรรมและศีลธรรม และโดยเฉพาะเพื่อป้องกันการบิดเบือนหลักคำสอนศาสนาที่ก่อให้เกิดความแตกความสามัคคีของสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1.5) พัฒนาบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงและเพียงพอ ทั้งบุคลากร สถานบริการและเครื่องมือ/อุปกรณ์ โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้และเร่งพัฒนาคุณภาพงานด้านอนามัยแม่และเด็ก โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่หญิงวัยเจริญพันธุ์เพื่อลดภาวะเสี่ยงจากการคลอดบุตร รวมทั้งความรู้ด้านการมีครอบครัวอบอุ่น และครอบครัวคุณภาพ

(1.6) รณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักในการรักษาสุขภาพด้วยการออกกำลังกาย การลด ละ เลิก พฤติกรรมเสี่ยง และหลักโภชนาการเพื่อป้องกันโรคที่ป้องกันได้และมีแนวโน้มเจ็บป่วยสูง โดยเฉพาะในจังหวัดภูเก็ต พังงา สงขลา ใต้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดอุดตัน

(1.7) ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง ครอบงำ และต่อเนื่องทั้งการปราบปรามเครือข่ายการผลิตและการค้ายาเสพติด การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา และการป้องกันแก่กลุ่มเสี่ยง

(2) การสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนจน คนด้อยโอกาส ให้สามารถพึ่งตนเองได้โดย

(2.1) แก้ไขปัญหาความยากจนตามสภาพปัญหาและความต้องการทั้งด้านการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายการแก้ปัญหาด้านที่อยู่อาศัยอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นพื้นที่มีปัญหาความยากจนหนาแน่นที่สุดของภาค

(2.2) สร้างหลักประกันการดูแลช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยและเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส เช่น การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือ หรือการจัดสวัสดิการเป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น

(2.3) ช่วยเหลือกลุ่มอาชีพยากจนได้แก่กลุ่มชาวนาและชาวประมงพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา สตูล ปัตตานี นราธิวาส โดยการฟื้นฟูทรัพยากรที่เป็นฐานการประกอบอาชีพและปรับเปลี่ยนจากการช่วยเหลือแบบสงเคราะห์สู่หลักการสนับสนุนการพึ่งตนเอง เช่นการจ้างงาน การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่ขาดแคลนเพื่อให้มีรายได้ในช่วงนอกฤดูกาลผลิตสำหรับการจัดหา/ซ่อมแซมเครื่องมือและส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อนำรายได้ส่วนหนึ่งไปจัดตั้งกองทุนพัฒนาอาชีพและ/หรือการมีอาชีพเสริม อาทิ จัดสร้างปะการังเทียมด้วยการจ้างแรงงานชาวประมงพื้นบ้านที่ว่างงานในช่วงมรสุม

เพื่อให้มีรายได้สำหรับจัดหา /ซ่อมเครื่องมือประมงและแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งร่วมกันจัดตั้งกองทุนเพื่อแปรรูปผลผลิต การจ้างงานชาวนาในการก่อสร้างคลองส่งน้ำเข้าสู่แปลงนา ฯ เพื่อนำรายได้ไปเป็นกองทุนจัดหาปัจจัยการผลิตเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่นรถไถนา เป็นต้น

(3) การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตและเพิ่มโอกาสด้านอาชีพและรายได้โดย

(3.1) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม /สถาบันที่สอดคล้องกับการพัฒนาอาชีพของตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะและการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสัดส่วนครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มค่อนข้างต่ำ

(3.2) พัฒนาทักษะ/ความรู้ด้านอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรเพื่อสร้างโอกาสการทำงาน แก่ผู้ว่างงานโดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การฝึกอบรมตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ การฝึกอบรมเพื่อเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กและการมีอาชีพอิสระ เป็นต้น

(4) การอำนวยความสะดวกและสร้างภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดย

(4.1) ช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสร้างความรู้ความเข้าใจสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแก่ประชาชนเพื่อให้สามารถใช้ช่องทางกฎหมายแก้ไขปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบรวมทั้งการไม่ได้รับความเป็นธรรมต่าง ๆ

(4.2) ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางการมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการของความสมานฉันท์และสันติวิธีเพื่อจัดเงื่อนไขการขยายตัวเชื่อมโยงหรือถูกแทรกแซงจากต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนางานด้านสังคมจิตวิทยา งานมวลชนสัมพันธ์ และงานการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อปรับความคิดความเชื่อกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อความไม่สงบ

(4.3) เติบโตสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนโดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ตระหนักถึงคุณค่าของสังคมพหุวัฒนธรรมผ่านระบบการศึกษา การผลิตงานด้านศิลปะ ดนตรี ภาพยนตร์ กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิก เช่น กิจกรรมวัฒนธรรม กีฬา ฯลฯ อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความสมานสามัคคีในสังคม

(4.4) สนับสนุนให้กลไกระดับนโยบายในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและทิศทางการพัฒนา รวมทั้งกฎระเบียบด้านการบริหารจัดการบุคลากรและงบประมาณใน "เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ" โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากพื้นที่เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนต่อนโยบายของรัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมระดับชุมชน

เป้าประสงค์ เพื่อพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านความปลอดภัย และการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ของชุมชน

(3.2) เร่งพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็งเพื่อพึ่งตนเองด้านความมั่นคงปลอดภัย โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การจัดระบบการป้องกันภัยหมู่บ้าน การสร้างเครือข่าย การรักษาความปลอดภัยระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : พื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุล และเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตให้ยั่งยืน

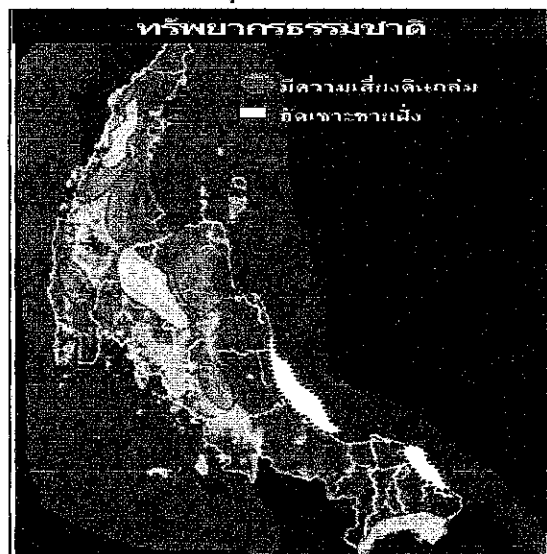
แนวทางการพัฒนา

(1) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศโดย

(1.1) ฟื้นฟูและคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้ให้มีสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 33 ของพื้นที่ภาคตามเป้าหมายของแผนฯ 10 โดยเฉพาะการปลูกเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่ที่ได้มีการสำรวจความเหมาะสมไว้แล้ว 2.59 ล้านไร่

(1.2) ฟื้นฟูดินที่มีปัญหาคุณภาพ โดยเฉพาะดินเค็ม ดินเปรี้ยว ในพื้นที่พรุทางบริเวณ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี นราธิวาส

(1.3) เร่งแก้ปัญหาและป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล เช่น การพิจารณารื้อถอนสิ่งก่อสร้างที่เกิดปัญหาและไม่ได้ใช้ประโยชน์ และการเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

(2) สร้างความอุดมสมบูรณ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานการผลิตอย่างยั่งยืน โดย

(2.1) สนับสนุนให้มีการสร้างแหล่งอาศัยสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะในเขต จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส

(2.2) ปลูกเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน โดยเฉพาะในบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี ควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของอ่าวปัตตานีและ ทะเลสาบสงขลา

(2.3) บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประมงอย่างจริงจัง เช่น การกำหนดเขตห้ามทำประมงด้วยอวนรุนอวนลากในเขต 3,000 เมตร และการห้ามจับสัตว์น้ำในบริเวณอ่าวไทยตอนบนในบางฤดูกาล

(2.4) ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดิน นาทุ่งร้าง และเหมืองแร่ร้าง จังหวัด พังงา ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และสงขลา

(3) ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตโดย

(3.1) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการควบคุมและกำจัดมลภาวะแวดล้อมจากขยะและน้ำเสียในเมืองศูนย์กลางภูเก็ต สุราษฎร์ธานี หาดใหญ่ โดยการใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับภาระ ค่าใช้จ่ายและการเพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

1) รณรงค์เพื่อลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง การคัดแยกขยะ การหาแนวทางใช้ประโยชน์ เช่น การใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้า การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การ Reuse /Recycle จนถึง การเลือกรูปแบบการกำจัดตามความจำเป็นและเหมาะสม

2) สนับสนุนการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียควบคู่ไปกับการพิจารณารูปแบบการบำบัดโดยการนำมาใช้ประโยชน์ เช่น การผลิต Biogas เป็นต้น

(3.2) สนับสนุนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงต่อดินถล่มบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช พังงา และพื้นที่น้ำท่วม /น้ำแล้งซ้ำซากบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา

5

ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด

5.1 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง มีที่ตั้งติดต่อกับแหล่งผลิตอุตสาหกรรมเหล็กบริเวณอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีบทบาทการเป็นแหล่งผลิตพืชผลเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปหลายชนิดที่สำคัญ คือ ผลไม้จำพวก เงาะ ทุเรียน มังคุด ในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช เป็นแหล่งผลิตข้าว และปศุสัตว์ โดยเฉพาะบริเวณลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เคยได้รับการขนานนามว่าเป็น “อู่ข้าว อู่น้ำ” ของภาค บริเวณพื้นที่เชื่อมต่อชุมพร-สุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งผลิตปาล์มน้ำมัน และอุตสาหกรรมแปรรูปปาล์มน้ำมันขั้นต้น ส่วนบริเวณพื้นที่เชื่อมต่อสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช เป็นแหล่งผลิตยางพาราและอุตสาหกรรมแปรรูปยางและไม้ยาง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติที่เกาะสมุย และมีโรงแยกก๊าซธรรมชาติที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับบริการพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ คือ มีระบบรถไฟและถนน 4 ช่องจราจรเชื่อมโยงทุกจังหวัด มีสนามบินนานาชาติที่เกาะสมุย มีแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่เขื่อนรัชชประภา ความจุ 5,638 ล้านลบ.ม. มีสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สามารถพัฒนางานวิจัยและองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่ได้ จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1) พัฒนาฐานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ได้แก่ อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและไบโอดีเซล โดยมีศูนย์กลางที่สุราษฎร์ธานี อุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ที่ชุมพร และอุตสาหกรรมแปรรูปยางและไม้ยางพาราที่สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช

(2) พัฒนาการปลูกข้าวและการเลี้ยงปศุสัตว์ บริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช-พัทลุง ให้เป็น “อู่ข้าว อู่น้ำ” ของภาคเช่นในอดีตเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารให้แก่ภาค โดยการพัฒนาระบบชลประทานโดยเฉพาะระบบคลองไส้ไก่เข้าสู่แปลงนาให้ทั่วถึง

(3) พัฒนาการเกษตรยั่งยืน เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัยพืช โดยเฉพาะการผลิตพืชผักและข้าวพันธุ์ท้องถิ่น ได้แก่ ข้าวสังข์หยดที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงให้เป็นสินค้าเชิงสุขภาพ

(4) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกาะสมุยและเกาะพะงันให้สอดคล้องกับ Carrying Capacity ควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย รวมทั้งแหล่งสวยงามตามธรรมชาติบนบกและแหล่งวัฒนธรรม/โบราณสถาน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เชื่อมโยงกับธุรกิจบริการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) เตรียมความพร้อมในการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อรองรับกิจกรรมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมใหม่ๆ โดยชุมพรเป็นพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเหล็ก และนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติ

5.2 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง มีศักยภาพที่โดดเด่นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับนานาชาติ โดยมีเกาะภูเก็ตเป็นศูนย์กลางที่ได้รับสมญานามว่าเป็น “ไข่มุกอันดามัน” และมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เช่น เกาะพีพี หมู่เกาะสิมิลัน หมู่เกาะสุรินทร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพการพัฒนาเพื่อเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวได้แก่ แหล่งนิเวศน์ป่าชายเลน และนิเวศน์ธรรมชาติป่าเขา ในจังหวัดพังงา-กระบี่-ตรัง และแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติในจังหวัดระนองที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา ส่วนการผลิตภาคการเกษตรมีจังหวัดกระบี่เป็นแหล่งปลูกปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขั้นต้น มีบริการพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำของโลก (Word Class) ที่สำคัญ คือ มีสนามบินนานาชาติ 2 แห่งที่กระบี่และภูเก็ต มีท่าเทียบเรือท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และท่าจอดเรือยอร์ชที่มีความสะดวกและทันสมัยที่เกาะภูเก็ต มีสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ จึงกำหนดทิศทางการพัฒนา ดังนี้

(1) รักษาความมีมนต์เสน่ห์ของความเป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเล (Andaman Paradise) บริเวณภูเก็ต-พังงา-กระบี่ ให้สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและได้มาตรฐาน เช่น การพัฒนาถนน 4 ช่องจราจร ช่วงชุมพร-ระนอง-พังงา/กระบี่-ตรัง และการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดขยะมูลฝอยและน้ำเสียบริเวณเกาะภูเก็ต เกาะพีพี ฯลฯ

(2) เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการพื้นฐานด้าน ICT เพื่อรองรับกิจกรรมที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม Software รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการด้านการแพทย์และการพยาบาลตลอดจนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวของกลุ่ม MICE และ Marina โดยมีศูนย์กลางที่เกาะภูเก็ต

(3) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลและบนบก เช่น น้ำตก ถ้ำ และแหล่งนิเวศน์ธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา ฯลฯ ให้สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและปลอดภัย และการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลักของพื้นที่เพื่อเพิ่มความหลากหลายและกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง

(4) พัฒนาบุคลากรรองรับการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มคุณภาพการให้บริการและการสร้างความแตกต่าง โดยใช้เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเพิ่มคุณค่าด้านการท่องเที่ยว

(5) พัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับ Carrying Capacity เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ เช่น เกาะภูเก็ต เกาะพีพี ฯลฯ

5.3 ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีที่ตั้งติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ มาเลเซียและมีพื้นที่เปิดสู่ทะเลทั้งด้านอันดามันและอ่าวไทย มีบทบาทเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปยางและไม้ยางพาราและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลที่สำคัญของภาค มีแหล่งท่องเที่ยวเมืองชายแดนรองรับนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ มาเลเซีย และสิงคโปร์ รวมทั้งมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งในทะเล ได้แก่ บริเวณหมู่เกาะตะรุเตา-อาดัง-ราวี-หลีเป๊ะ ในจังหวัดสตูล และแหล่งธรรมชาติบนบก ได้แก่ ป่าบารา-ฮาลาในจังหวัดยะลา-นราธิวาสที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ที่สุดของประเทศ มีวัฒนธรรมสังคมที่เชื่อมโยงกับประเทศโลกมุสลิมที่สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการสร้างความร่วมมือระหว่างกันได้ มีบริการพื้นฐานที่สำคัญ คือ ท่าเทียบเรือน้ำลึกสงขลา สนามบินนานาชาติหาดใหญ่ มีด่านพรมแดนที่เป็นช่องทางการค้า การท่องเที่ยว และการคมนาคมขนส่งกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีสงขลาเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจบริการทั้งด้านการค้า การลงทุน การเงิน การธนาคาร และสถาบันการศึกษาของพื้นที่อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี 2547 ให้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นในพื้นที่ โดยเฉพาะในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางส่วนของจังหวัดสงขลา ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและผลกระทบต่อการพัฒนาโดยรวมของพื้นที่ จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาดังนี้

(1) **คุ้มครองความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ และสร้างภูมิคุ้มกันแก่คนกลุ่มเสี่ยง** โดยการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ปรับปรุงความคิดความเชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการก่อความไม่สงบ แก้ปัญหายาเสพติดและการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา

(2) เสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้แก่ผู้มีรายได้น้อย โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจน กลุ่มการสูญเสียอาชีพจากเหตุการณ์ความไม่สงบ การฟื้นฟูทรัพยากรดินและประมง และการสร้างชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเอง

(3) การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น ขยายโอกาสการศึกษา การเพิ่มบุคลากรและบริการด้านสาธารณสุขให้เพียงพอ การเสริมสร้างความเข้มแข็งสถาบันครอบครัว การใช้ทุนวัฒนธรรม และกีฬาสร้างความสมานฉันท์

(4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจและการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยการเพิ่มผลิตภาพและคุณภาพการผลิต ยางพารา ทุเรียน ลองกอง ข้าว ปศุสัตว์ และการประมง การพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาล การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านตามแผนความร่วมมือ JDS และ IMT-GT และความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศมุสลิมและการพัฒนา Land bridge สงขลา-สตูล เป็นกระตุ่นให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ ๆ ในพื้นที่

(5) บริหารจัดการเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ โดยการปรับปรุงและจัดทำกฎระเบียบเฉพาะในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งด้านการบริหารจัดการ บุคลากร และงบประมาณ เพื่อให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาของพื้นที่

6

โครงการสำคัญ ๆ (Flagship Project)

เพื่อให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ได้รับการขับเคลื่อนการพัฒนาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรมีโครงการสำคัญๆ ได้รับการดำเนินการดังนี้

ยุทธศาสตร์	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการผลิตหลักเพื่อให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน	1. โครงการพัฒนาสงขลาเป็นศูนย์กลางการผลิต การแปรรูป และการค้ายางพาราของประเทศ 2. โครงการพัฒนาสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางการผลิต และแปรรูปปาล์มน้ำมันครบวงจร 3. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของภาคใต้ 4. โครงการพัฒนารัฐกิจบริการกลุ่ม MICE และ Marina เกาะภูเก็ต
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ขยายฐานเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งสร้างรายได้ และการจ้างงานให้แก่ภาค	1. โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาคคนและสังคมให้มีคุณภาพและมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อเสริมสมรรถนะการพัฒนาภาค	1. โครงการแก้ปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. โครงการพัฒนาแรงงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อไปทำงานต่างประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมระดับชุมชน	1. โครงการพัฒนาข้าวสังข์หยดเป็นสินค้าเชิงสุขภาพ 2. โครงการพัฒนาการผลิตสินค้าฮาลาลระดับชุมชนแบบครบวงจร
ยุทธศาสตร์ที่ 5 : พัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	1. โครงการฟื้นฟูอ่าวปัตตานี 2. โครงการฟื้นฟูการทำนาในพื้นที่นาร้างในจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1 โครงการพัฒนาสงขลาเป็นศูนย์กลางการผลิต การแปรรูป และการค้ายางพาราของประเทศ

(1) หลักการและเหตุผล : ประเทศไทยผลิตยางพารามากที่สุดของโลกและส่งเป็นสินค้าออกที่สำคัญมาเป็นเวลานาน โดยมีแหล่งผลิตหลักอยู่ในภาคใต้ แต่ยังมีผลิตภาพการผลิตต่ำ ผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นสินค้าขั้นปฐมและการแปรรูปขั้นต้น เนื่องจากยังขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งการพัฒนาทางวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและมูลค่าผลผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้เต็มตามศักยภาพ โดยปัจจุบันมีแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราอยู่ที่ จ.สงขลา และมีสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมด้านการพัฒนางานวิจัยสนับสนุน จึงควรพัฒนาให้สงขลาเป็นศูนย์กลางการผลิต การแปรรูป และการค้ายางพารา

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อจัดระบบการบริหารจัดการการพัฒนาทางพาราแบบครบวงจรทั้งการวิจัย พัฒนาการจัดทำระบบข้อมูลการฝึกอบรมการพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดที่จะส่งผลเพื่อการเพิ่มมูลค่ายางพารา

(2.2) เพื่อเพิ่มมูลค่าสร้างรายได้จากยางพาราให้เต็มตามศักยภาพ

(3) แนวทางการดำเนินการ

(3.1) พัฒนาสถาบันเฉพาะทางยางพาราเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลและพัฒนาการวิจัย+ นวัตกรรมเกี่ยวกับยาง

(3.2) พัฒนาอุตสาหกรรมยางสู่ห่วงโซ่มูลค่าที่สูงขึ้น โดยมีฐานที่สงขลา

(3.3) พัฒนาสงขลาเป็นศูนย์กลางการซื้อ-ขายยางพาราระหว่างประเทศ

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (4.1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการพัฒนายางพาราของภาคใต้และประเทศมากขึ้น
- (4.2) มีการแปรรูปและใช้ยางพาราในประเทศไทยมากขึ้น

6.2 โครงการพัฒนาสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางการผลิตและแปรรูปปาล์มน้ำมันแบบครบวงจร

(1) หลักการและเหตุผล : ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีแหล่งผลิตหลักอยู่ในภาคใต้ แต่ปัจจุบันยังมีผลิตภาพการผลิตต่ำ และมีการแปรรูปเพียงขั้นต้น ทำให้สร้างมูลค่าได้น้อย ประกอบกับปัจจุบันมีนโยบายการผลิตพลังงานทดแทนจากปาล์มน้ำมันที่ชัดเจน จึงควรพัฒนาการผลิตและการแปรรูปปาล์มน้ำมันแบบครบวงจรขึ้นในภาคใต้ โดยมีสุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากมีความพร้อมด้านแหล่งน้ำและสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิตปาล์ม

(2) วัตถุประสงค์

- (2.1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน
- (2.2) เพื่อพัฒนาการแปรรูปแบบครบวงจรโดยเฉพาะการผลิตไบโอดีเซลขึ้นในภาคใต้

(3) แนวทางการดำเนินการ

- (3.1) พัฒนาสถาบันเฉพาะทางที่เป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตปาล์ม
- (3.2) ผลิตเมล็ดปาล์มพันธุ์ดีให้เพียงพอ
- (3.3) กำหนดเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน
- (3.4) พัฒนากำลังคนรองรับการพัฒนาปาล์มน้ำมันแบบครบวงจร

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (4.1) ผลผลิตปาล์มน้ำมันมีขีดความสามารถทางการแข่งขันสูง
- (4.2) ปาล์มน้ำมันสร้างรายได้ให้ภาคใต้มากขึ้น

6.3 โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของภาคใต้

(1) หลักการและเหตุผล : พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังและลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้จนได้รับการขนานนามว่า “อู่ข้าว อู่น้ำ” ของภาค แต่เนื่องจากอาชีพการทำนา มีผลตอบแทนต่ำ ประกอบกับการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ จึงทำให้มีการปล่อยทิ้งที่นาให้เป็นที่รกร้างเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีการเปลี่ยนการใช้ที่นาไปปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า ซึ่งจะกระทบต่อพื้นที่ผลิตอาหารของภาค จึงควรมีการฟื้นฟูอาชีพทำนาเพื่อใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารให้แก่ภาคอีกด้วย

(2) วัตถุประสงค์

- (2.1) เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวในแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้
- (2.2) เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรผู้ผลิตข้าว

(3) แนวทางการดำเนินการ

- (3.1) กำหนดเขตพื้นที่ส่งเสริมการทำนาเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอ
- (3.2) พัฒนาพันธุ์ข้าวให้มีผลผลิตสูง
- (3.3) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิต
- (3.4) พัฒนาโรงสีข้าวในระบบสหกรณ์

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (4.1) ชาวนามีความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้มากขึ้น
- (4.2) พื้นที่ทำนาข้าวได้รับการคุ้มครองไม่ให้ถูกบุกรุกจากการใช้ประโยชน์รูปแบบอื่น

6.4 โครงการพัฒนาธุรกิจบริการกลุ่ม MICE และ Marina เกาะภูเก็ต

(1) หลักการและเหตุผล : ภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละปี และจากการพัฒนาที่ผ่านมาทำให้ภูเก็ตมีความพร้อมด้านบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะบริการพื้นฐานด้าน ICT ที่สามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ขึ้น เช่น การท่องเที่ยวกลุ่ม MICE และ Marina ที่จะช่วยเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวให้แก่เกาะภูเก็ตและเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก

(2) วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะภูเก็ตที่จะสามารถสร้างรายได้อย่างยิ่งยด

(3) แนวทางการดำเนินการ

- (3.1) กำหนดพื้นที่และส่งเสริมให้เกิดธุรกิจบริการกลุ่ม MICE และ Marina
- (3.2) พัฒนาศูนย์บริการรูปแบบใหม่ตามข้อ (1)
- (3.3) พัฒนาการบริการพื้นฐานสนับสนุน

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (4.1) มีกิจกรรมที่สร้างรายได้การท่องเที่ยวของเกาะภูเก็ตมากขึ้น
- (4.2) ภูเก็ตได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก

6.5 โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) **หลักการและเหตุผล :** จังหวัดชายแดนภาคใต้มีวัฒนธรรมสังคมที่เชื่อมโยงกับประเทศโลกมุสลิม ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพในภาคการเกษตร จึงสามารถใช้ผลผลิตการเกษตรทั้งที่มีอยู่ เช่น การประมง ผลไม้ และผลผลิตจากการส่งเสริมอาชีพขึ้นใหม่ เช่น การเลี้ยงปศุสัตว์ โดยเฉพาะ ไก่ แพะ โค เพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมผลิตสินค้าอาหารฮาลาลส่งไปจำหน่ายในประเทศโลกมุสลิม ซึ่งจะเป็นโอกาสในการพัฒนาการลงทุนและการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนได้ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน

(2) วัตถุประสงค์

- (2.1) เพื่อขยายการลงทุนที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (2.2) เพื่อสร้างโอกาสการจ้างงานและการมีรายได้แก่ประชาชน

(3) แนวทางการดำเนินการ

- (3.1) พัฒนาการผลิตวัตถุดิบอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล
- (3.2) พัฒนานิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล
- (3.3) พัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์อาหารฮาลาลในการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิต
- (3.4) พัฒนาบุคลากรรองรับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (4.1) มีการลงทุนใหม่ๆ ขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (4.2) ประชาชนมีโอกาสการทำงานและมีรายได้มากขึ้น

6.6 โครงการแก้ปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) **หลักการและเหตุผล :** กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีปัญหาความยากจนหนาแน่น โดยมีจำนวนคนจนกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนคนจนรวมทั้งภาคใต้หรือประมาณ 3.7 แสนคน และเนื่องจากการเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางวิถีชีวิตและวัฒนธรรมสังคมแตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาจึงจะต้องมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่

(2) วัตถุประสงค์

- (2.1) เพื่อศึกษาลักษณะและสาเหตุปัญหาความยากจนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (2.2) เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(3) แนวทางการดำเนินการ

จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคาความยากจนเชิงบูรณาการทุกมิติเพื่อแก้ไขปัญหาแบบเบ็ดเสร็จที่ครอบคลุมทั้งปัญหาที่ดินทำกิน หนี้สิน ที่อยู่อาศัย ฯลฯ

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คนยากจนได้รับการแก้ไขให้พ้นจากสภาพปัญหาความยากจนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเทียบกับพื้นที่อื่นๆ

6.7 โครงการพัฒนาแรงงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

(1) หลักการและเหตุผล : จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาวางงานในระดับสูง ประกอบกับปัญหาการชะลอตัวทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบได้ส่งผลเป็นปัญหาการว่างงานที่รุนแรงขึ้นและจากการสำรวจความต้องการมีงานทำของผู้ว่างงานมีผู้ประสงค์จะไปทำงานในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

(2) วัตถุประสงค์

- (2.1) เพื่อสร้างโอกาสการมีงานทำให้แก่ผู้ว่างงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (2.2) เพื่อป้องกันปัญหาเยาวชนได้รับการชักนำให้เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบ

(3) แนวทางการดำเนินการ

- (3.1) สำรวจความต้องการแรงงานในต่างประเทศเพื่อจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมแรงงาน
- (3.2) คัดเลือกผู้ว่างงานที่ประสงค์จะไปทำงานต่างประเทศเพื่อฝึกอบรมทักษะฝีมือ
- (3.3) จัดส่งแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วไปทำงาน
- (3.4) ติดตามผลเพื่อให้ความดูแลคุ้มครองแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (4.1) ผู้ว่างงานได้มีงานทำและมีความมั่นคงด้านรายได้
- (4.2) เปิดโลกทัศน์เยาวชนในพื้นที่ที่ไปทำงานต่างประเทศที่จะมีผลดีต่อการแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรวม

6.8 โครงการพัฒนาข้าวสังข์หยดเป็นสินค้าเชิงสุขภาพ

(1) หลักการและเหตุผล : ข้าวสังข์หยดเป็นพันธุ์ข้าวท้องถิ่นของจังหวัดพัทลุง มีคุณค่าทางโภชนาการสูง โดยเฉพาะการมีองค์ประกอบของธาตุเหล็กสูงกว่าข้าวชนิดอื่นๆ ซึ่งมีศักยภาพในการผลิตเพื่อสินค้าเชิงสุขภาพที่มีมูลค่าสูง แต่เนื่องจากยังขาดการพัฒนาพันธุ์ข้าวให้มีผลผลิตสูง และขาดการส่งเสริมด้านการตลาดอย่างจริงจัง ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมีผลตอบแทนต่ำ จึงควรได้รับการพัฒนาให้เป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับภาคให้มากขึ้น

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อพัฒนาข้าวสังข์หยดให้เป็นสินค้าสำคัญของภาคใต้เช่นเดียวกับข้าวหอมมะลิของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2.2) เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรผู้ผลิตข้าว

(3) แนวทางการดำเนินการ

(3.1) กำหนดพื้นที่ส่งเสริมการปลูกข้าวสังข์หยดเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอ

(3.2) พัฒนาพันธุ์ข้าวให้มีผลผลิตสูง

(3.3) จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปข้าวสังข์หยดเป็นสินค้าเชิงสุขภาพ

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(4.1) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสังข์หยดมีความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้มากขึ้น

(4.2) เพิ่มชนิดสินค้าที่สร้างรายได้ให้แก่ภาคใต้มากขึ้น

6.9 โครงการการผลิตสินค้าฮาลาลระดับชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้แบบครบวงจร

(1) หลักการและเหตุผล : ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการผลิตสินค้าที่เป็นแหล่งจ้างงานสร้างรายได้ระดับชุมชนทั้งการแปรรูปผลิตผลการเกษตรเป็นสินค้าอาหารและการผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมุสลิมเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากยังขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทำให้สินค้าดังกล่าวยังมีมูลค่าไม่สูงมากนัก ซึ่งหากได้รับการพัฒนาให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นก็จะช่วยเพิ่มรายได้แก่ชุมชนได้อย่างมาก

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าชุมชนแบบครบวงจรที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น

(2.2) เพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงานและการมีรายได้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน

(3) แนวทางการดำเนินการ

(3.1) สำรวจความต้องการเพื่อสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น

(3.2) พัฒนาทักษะผู้ผลิตเพื่อเพิ่มคุณภาพและมาตรฐานสินค้า

(3.3) พัฒนาการหีบห่อ

(3.4) พัฒนาช่องทางด้านการตลาด

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประชาชนในชนบทมีอาชีพเสริมและอาชีพทางเลือกในการเพิ่มรายได้

6.10 โครงการฟื้นฟูอ่าวปัตตานี

(1) **หลักการและเหตุผล :** อ่าวปัตตานีเป็นบริเวณที่ปากแม่น้ำปัตตานีบรรจบกับทะเลอ่าวไทย ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการสะสมของธาตุอาหารชนิดต่าง ๆ ที่ไหลมาจากแม่น้ำปัตตานีและมีสภาพเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำและโดยเฉพาะการเป็นแหล่งเพาะฟักและอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน แต่ปัจจุบันอ่าวปัตตานีต้องประสบกับปัญหาความเสื่อมโทรม เนื่องจากความตื้นเขินจากการทับถมของตะกอนและการเป็นแหล่งรองรับน้ำเสียจากชุมชนเมืองและพื้นที่อุตสาหกรรมในจังหวัดปัตตานี ซึ่งกระทบต่อการประกอบอาชีพของชาวประมง โดยเฉพาะชาวประมงพื้นบ้านซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่มีปัญหาความยากจนสูง จึงต้องเร่งแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของอ่าวปัตตานี

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อฟื้นฟูอ่าวปัตตานีให้เป็นแหล่งเพาะฟักและอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน ที่ส่งผลต่อเนื่องต่อการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง

(2.2) เพื่อพัฒนาความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ของชาวประมงพื้นบ้าน

(3) แนวทางการดำเนินการ

(3.1) ขุดลอกบริเวณที่ตื้นเขิน

(3.2) ป้องกันการปล่อยน้ำเสียลงสู่อ่าวปัตตานี

(3.3) ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์

(3.4) ตรวจสอบคุณภาพน้ำในอ่าวอย่างต่อเนื่อง

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทรัพยากรประมงชายฝั่งมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นและจะส่งผลให้ชาวประมงมีรายได้เพิ่มขึ้น

6.11 โครงการฟื้นฟูการทำนาในพื้นที่นาร้างในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) **หลักการและเหตุผล :** ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพื้นที่ทำนาอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำปัตตานี และลุ่มแม่น้ำบางนรา ซึ่งมีการพัฒนาระบบชลประทานไว้ค่อนข้างสมบูรณ์ แต่เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาการทำนามีผลตอบแทนต่ำ ทำให้ชาวนาบางส่วนทิ้งอาชีพและอพยพไปทำงานในประเทศมาเลเซียทำให้ที่นาถูกทิ้งร้างเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในสถานการณ์ปัจจุบันที่ราคาข้าวมีแนวโน้มสูงขึ้นจะเป็นโอกาสในการฟื้นฟูอาชีพการทำนาเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินให้คุ้มค่าและเป็นการช่วยลดการอพยพแรงงานไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้านได้อีกด้วย

(2) วัตถุประสงค์

(2.1) เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่นาร้างในการผลิตข้าวที่จะช่วยเพิ่มความมั่นคงด้านอาหารให้แก่ภาค

(2.2) เพื่อฟื้นฟูอาชีพการทำนาที่จะช่วยลดการอพยพแรงงานไปทำงานในประเทศมาเลเซีย

(3) แนวทางการดำเนินการ

- (3.1) กำหนดเขตพื้นที่ส่งเสริมการทำนาและพัฒนาบริการพื้นฐานที่จำเป็นให้เพียงพอ
- (3.2) พัฒนาพันธุ์ข้าวให้ มีผลผลิตสูงและมีคุณภาพ
- (3.3) พัฒนาเทคโนโลยีและทักษะการประกอบอาชีพแก่ชาวนา
- (3.4) ส่งเสริมการทำนาปีละ 2-3 ครั้ง

(4) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (4.1) พื้นที่นาที่ถูกทิ้งร้างได้ถูกใช้ประโยชน์ให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ
- (4.2) ประชาชนสามารถมีงานทำในท้องถิ่นของตนเองส่งผลดีกับความเข้มแข็งของครอบครัวและประสบปัญหาสังคมได้